

Reactienota Inbreng Statenfracties

Herziening Omgevingsbeleid 2025

Afbeelding op voorpagina:

Interieur provinciehuis

Fotograaf Remco Zwinkels

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Commissie BMM	5
<i>Fractie CDA.....</i>	<i>5</i>
<i>Fractie CU.....</i>	<i>6</i>
<i>Fractie D66.....</i>	<i>7</i>
<i>Fractie FvD</i>	<i>8</i>
<i>Fractie SGP.....</i>	<i>9</i>
Commissie BW	10
<i>Fractie BBB.....</i>	<i>10</i>
<i>Fractie CDA.....</i>	<i>11</i>
<i>Fractie CU.....</i>	<i>13</i>
<i>Fractie D66.....</i>	<i>14</i>
<i>Fractie FvD</i>	<i>15</i>
<i>Fractie GroenLinks-PvdA</i>	<i>16</i>
<i>Fractie JA21.....</i>	<i>17</i>
<i>Fractie PVV.....</i>	<i>18</i>
<i>Fractie PvdD</i>	<i>19</i>
<i>Fractie SGP.....</i>	<i>20</i>
<i>Fractie VVD</i>	<i>21</i>
Commissie EE	22
<i>Fractie BBB.....</i>	<i>22</i>
<i>Fractie CDA.....</i>	<i>25</i>
<i>Fractie CU.....</i>	<i>29</i>
<i>Fractie D66.....</i>	<i>31</i>
<i>Fractie GroenLinks-PvdA</i>	<i>33</i>
<i>Fractie JA21.....</i>	<i>34</i>
<i>Fractie PVV.....</i>	<i>36</i>
<i>Fractie PvdD</i>	<i>39</i>
<i>Fractie VVD</i>	<i>43</i>

Commissie LG	47
<i>Fractie BBB.....</i>	<i>47</i>
<i>Fractie CDA.....</i>	<i>49</i>
<i>Fractie CU.....</i>	<i>51</i>
<i>Fractie D66.....</i>	<i>54</i>
<i>Fractie FvD</i>	<i>57</i>
<i>Fractie GroenLinks-PvdA</i>	<i>59</i>
<i>Fractie JA21.....</i>	<i>61</i>
<i>Fractie PVV.....</i>	<i>63</i>
<i>Fractie PvdD</i>	<i>64</i>
<i>Fractie SGP</i>	<i>66</i>
<i>Fractie VVD</i>	<i>68</i>
<i>Fractie Volt.....</i>	<i>71</i>
Commissie RM.....	73
<i>Fractie BBB.....</i>	<i>73</i>
<i>Fractie CDA.....</i>	<i>76</i>
<i>Fractie CU.....</i>	<i>79</i>
<i>Fractie D66.....</i>	<i>81</i>
<i>Fractie FvD</i>	<i>82</i>
<i>Fractie GroenLinks-PvdA</i>	<i>83</i>
<i>Fractie JA21.....</i>	<i>84</i>
<i>Fractie SGP</i>	<i>86</i>
<i>Fractie VVD</i>	<i>88</i>
<i>Fractie Volt.....</i>	<i>90</i>
Commissie Schriftelijk	91
<i>Fractie BBB.....</i>	<i>91</i>
<i>Fractie CDA.....</i>	<i>102</i>
<i>Fractie D66.....</i>	<i>111</i>
<i>Fractie FvD</i>	<i>129</i>
<i>Fractie JA21.....</i>	<i>140</i>
<i>Fractie PvdD</i>	<i>147</i>
<i>Fractie SGP</i>	<i>154</i>

Inleiding

Voor u ligt de Reactienota Inbreng Statenfracties van de ‘Herziening Omgevingsbeleid 2025’. In deze Reactienota Inbreng Statenfracties vindt u alle mondelinge aandachtspunten van Provinciale Staten uit de commissievergaderingen van 14 en 19 november, alsmede de tijdens de terinzagelegging door een aantal Statenfracties ingediende schriftelijke aandachtspunten. De mondelinge aandachtspunten zijn overgenomen uit het woordelijk verslag wat van de commissievergaderingen is gemaakt. Elk aandachtspunt is voorzien van een eigen unieke code.

Thema antwoorden

In een aantal gevallen wordt voor de beantwoording van het aandachtspunt, verwezen naar een thema antwoord in de Nota van Beantwoording. Het gaat in dat geval om de Nota van Beantwoording waarin de zienswijzen van derden worden beantwoord.

Terinzagelegging

Het ontwerp van de ‘Herziening Omgevingsbeleid 2025’ heeft van 4 november tot en met 15 december 2025 ter inzage gelegen. Gedurende deze tijd zijn de Statenfracties uitgenodigd om ook hun aandachtspunten schriftelijk in te brengen. Van deze mogelijkheid hebben 7 fracties gebruik gemaakt.

Aanpassingen ten opzichte van het ontwerp zijn terug te lezen in het overzicht van wijzigingen, bijlage in de Nota van Beantwoording (zienswijzen).

Commissie BMM

Fractie CDA

CDA-O5 BMM

In het omgevingsprogramma staan interessante zaken met betrekking tot het digitaal bestuur. Daarvan zou je kunnen afvragen hoort dit wel thuis in dit beleid? We zijn het er helemaal mee eens, maar wat betekent dit dan? Gaan we over op open-source software of naar een Europese aanbieder van software? Wat wordt hier eigenlijk concreet mee bedoeld? Het voornemen tot versterken van digitale autonomie in het omgevingsprogramma kan wat dat betreft of weggehaald worden of scherper geformuleerd worden, zodat iedereen duidelijk is wat daarmee wordt bedoeld in de omgevingsvisie.

Antwoord

De vragen over de concrete invulling van digitale autonomie en de keuze voor software-oplossingen zijn relevant voor de verdere beleidsvorming. Momenteel wordt gewerkt aan een verkenning 'Digitale Maatschappij' die binnenkort aan de Staten wordt aangeboden. De uitkomsten van deze verkenning, samen met de door u ingebrachte aandachtspunten, vormen de basis voor een eventuele scherpere formulering of wijziging van de visie op dit onderwerp.

Fractie CU

CU-A020 BMM

Het eerste punt, de omgevingsvisie is een instrument uit de Omgevingswet en er staan best wel onderwerpen in die daar eigenlijk helemaal niks mee te maken hebben. Het grootste deel van ambitie 1, misschien wel 100 procent van ambitie 1, en ook een groot deel van ambitie 4.2, of eigenlijk beleidsdoel 4.2, eigenlijk hoort dat hier niet thuis. Daarmee belasten we ook dit onderwerp met een veel bredere procedure. Het is ook niet nodig omdat het niet integraal beleid is. Wat mij betreft zouden die onderwerpen eruit kunnen en zouden die puur in de begroting thuis horen, alleen de ruimtelijke effecten van bijvoorbeeld bij erfgoed zetten, naast subsidie zit er ook ruimtelijke effecten en die horen natuurlijk wel hier thuis. Ook bij archeologie zitten onderwerpen die hier ook echt thuishoren.

Antwoord

Passages die niet direct een ruimtelijke component bevatten, maken integraal onderdeel uit van het omgevingsbeleid omdat ze vaak randvoorwaardelijk zijn voor de fysieke inrichting van de provincie. Het opnemen van deze onderwerpen faciliteert een brede afweging en maakt een eenduidige koppeling met de begroting mogelijk. Om deze integrale samenhang te borgen, is het behoud van deze passages in het beleid noodzakelijk.

CU-A021 BMM

En dan het derde punt, rijksmonumenten en molens in goede staat, staat iets dat het doel binnen handbereik lag. Als je naar de begroting kijkt waar de streefwaarde van 9 naar 11,6, is dat niet binnen handbereik. Tegelijkertijd hebben we woensdag een amendement aangenomen waarom het misschien wel weer binnen handbereik ligt. Maar pleidooi is vooral om te zorgen dat het met elkaar overeenkomt wat er in de begroting straks staat. Misschien niet de begroting '26, want dat gaat niet meer, maar wel die van '27 en wat hier staat en of dat inderdaad dan een uitspraak is dat het binnen handbereik ligt of niet, dat laat ik even GS over. Maar het zou goed zijn dat het bij elkaar past en klopt.

Antwoord

Wij herkennen de wens voor een betere aansluiting tussen de beleidsambities en de financiële kaders in de begroting. De interpretatie van 'binnen handbereik' zal daarom nader worden verduidelijkt in de begroting van 2027. Hierbij zullen we expliciet opnemen wat met deze streefwaarden wordt bedoeld en hoe de aangenomen amendementen daarin zijn verwerkt. Dit zorgt voor de gevraagde consistentie tussen de feitelijke staat van ons erfgoed en de begrotingsdoelstellingen voor de komende jaren.

Fractie D66

D66-A019 BMM

Daarnaast vinden we natuurlijk jongerenparticipatie heel erg belangrijk en daar willen we ons ook op inzetten.

Antwoord

GS blijven zich actief inzetten voor jongerenparticipatie door middel van lopende initiatieven zoals de samenwerking met Tienskip, de Beleidsarena en de pilot 'Stemmen voor Morgen'. In het participatiebeleid hanteren wij het uitgangspunt dat alle relevante perspectieven, waaronder die van jongeren, worden betrokken op basis van de aard van het specifieke vraagstuk.

Fractie FvD

FvD-A022 BMM

De eerste is hoe gaat waargemaakt worden wat hier staat, die volledige transparantie, communicatie voor, tijdens en na participatie? Ik wil graag zien dat dat echt concreet gemaakt wordt, want dat lijkt een beetje hoog over hoe het er nu staat.

Antwoord

Met de herziening wordt transparantie vóór, tijdens en na participatie concreet geborgd door het verplicht stellen van een participatieplan en een participatieverslag bij provinciale trajecten. In het participatieplan worden vooraf de doelen, de mate van invloed en de wijze van communicatie vastgelegd, terwijl de provincie tijdens het proces zorgt voor actieve informatievoorziening en een duidelijk vindbaar aanspreekpunt. Deze stappen leggen de basis voor een proces waarin voor alle deelnemers vooraf duidelijk is hoe hun inbreng een rol speelt in de uiteindelijke besluitvorming

FvD-A023 BMM

En het tweede aandachtspunt is hoe daadwerkelijk geborgd wordt dat inwoners niet alleen gehoord worden, maar ook zien dat hun inbreng daadwerkelijk terugkomt in de besluiten?

Antwoord

Om te garanderen dat inwoners ook daadwerkelijk zien wat er met hun bijdrage is gedaan, wordt het participatieverslag een verplicht onderdeel van het traject en de nieuwe participatieverordening. In dit verslag wordt expliciet vastgelegd welke inbreng is opgehaald en op welke wijze deze is meegewogen in de definitieve keuzes. Hiermee wordt achteraf volledig inzichtelijk gemaakt waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt, waardoor de doorwerking van participatie in de besluiten van de provincie transparant en toetsbaar is.

Fractie SGP

SGP-A024 BMM

Dan strategisch grondbeleid, had SGP een bijzonder geheel. Als je strategisch iets aankoopt, heb je in beeld wat je ermee wilt. Althans, dat zou logisch lijken. Nu bepaalt GS binnen vijf jaar na aankoop wat de provincie met die grond gaat doen. Wat de SGP betreft is dit geen houdbare strategie. Volgens de SGP koop je iets aan als je weet wat je ermee wilt. In zijn algemeenheid hadden we daar graag een duidelijke strategie in dit document op gezien, maar die zit er niet in. Het lijkt de SGP sowieso handig dat dit past binnen integrale afwegingen, dus waarom zit het er niet in. Als GS, even een voorbeeld, als GS landbouwgrond aankoopt, klopt het dan dat GS eerst bij die aankoop kijkt hoe zij die grond eerst binnen de landbouw kan inzetten voor landbouw, bijvoorbeeld extensiveren? Graag duidelijke reactie GS. Zo niet, is GS bereid dat alsnog in het omgevingsbeleid op te nemen? Hoe ziet GS haar strategisch beleid ten opzichte van haar visie op allerlei domeinen, waar steeds geborgd wordt dat er voldoende grond blijft voor die bepaalde sector?

Antwoord

Bij de aankoop van landbouwgrond hanteert de provincie een integrale benadering vanuit meerdere beleidsdoelen. De opgave bepaalt normaal gesproken vooraf of en waarvoor wordt aangekocht. De uiteindelijke inzet van de grond hangt af van de actuele opgaven; het borgen van ruimte voor specifieke sectoren maakt deel uit van deze afweging, maar ligt niet op voorhand vast.

Commissie BW

Fractie BBB

BBB-A003 BW

Op welke wijze borgt GS dat gemeenten, met name kleine kernen, voldoende maatwerkruimte behouden om lokaal passende woningbouwoplossingen te realiseren, gezien de toegenomen beperkingen uit de herziening en de noodzaak om leefbare dorpen te behouden?

Antwoord

Buiten BSD blijft het mogelijk om: een (dubbel) straatje erbij te bouwen (te weten een enkel straatje erbij van max 1,5ha of op één locatie het straatje erbij van twee kernen, dus max. 3ha) te ontwikkelen bij kernen met minder dan 10.000 inwoners. Daarnaast kan er geruild worden met 3 ha-kaartlocaties.

BBB-O01 BW

Dus we vragen ons af, welke belemmeringen zien GS hierin of de ambities die op wonen zijn of die ook daadwerkelijk behaald kan worden?

Antwoord

Recent heeft Zuid-Holland een rapportage gepubliceerd over de impact van de woningbouwvoorwaarden op de woondeals. Ingekomen stukken Rapportage Randvoorwaarden Woningbouw Zuid-Holland Provincie Zuid-Holland (PZH). Hierin zijn de 7 knelpunten opgenomen die de grootste impact hebben op de woondeals. Dit zijn stikstof, netcongestie, onrendabele toppen, investeringscapaciteit corporaties, te kort ambtelijke capaciteit, mobiliteit en procedures & bezwaren.

Fractie CDA

CDA-A005 BW

Voor wat betreft wonen, voorzitter, het beschermingsgebied om bebouwde ruimte beslaat vrijwel alles buiten BSD. Wat het CDA betreft is het goed om hier zuinig mee om te gaan, maar niet ten koste van de belangrijkste opgave waar we voor staan op het gebied van woningnood, toekomstbestendige economie, klimaat en milieu. We doen dan ook een dringend beroep om de mogelijkheden voor lokaal maatwerk optimaal te benutten.

Antwoord

Wij delen uw visie dat zorgvuldigheid rondom de onbebouwde ruimte niet ten koste mag gaan van dringende maatschappelijke opgaven. Juist om die balans te bewaken, blijven er concrete mogelijkheden voor buitenstedelijke woningbouw bestaan. Denk hierbij aan de afgesproken 3-hectarekaart locaties, het principe van een 'straatje erbij' en de optie om locaties op de 3-hectarekaart te ruilen. Hiermee borgen we dat er, naast de noodzakelijke bescherming van natuur en landbouw, voldoende ruimte blijft voor lokaal maatwerk en de vitaliteit van onze kernen.

CDA-A006 BW

En uitstekend dat er onder stedelijke ontwikkeling een nieuw artikel is toegevoegd om te borgen dat er rekening gehouden wordt met voldoende voorzieningen bij stedelijke ontwikkelingen. Zorg ervoor dat dit ook goed is geborgd bij nieuwe locaties is onze oproep.

Antwoord

De provincie borgt de nabijheid van voorzieningen door aan te sluiten bij concepten als de '15-minuten stad'. Door het gebruik van referentiewaarden brengen we vroegtijdig in beeld welke ruimte nodig is voor onderwijs, cultuur en eerstelijnszorg, zoals huisartsen. Deze waarden dienen als uitgangspunt voor gemeentelijke woningbouwplannen om te garanderen dat faciliteiten meegroeien met de bevolking. Om levendige centra te behouden, zet de provincie in op een hiërarchie van knooppunten waarbij centrumfuncties bewust in de kernen en niet in de periferie worden geclusterd.

CDA-A007 BW

Voorzitter, als we het dan toch over bereikbaarheid hebben, dan ga ik hier ook mee door. Want onder het kopje uitwerking van de koers van Zuid-Holland lezen we op bladzijde 32 over de zwaarbelaste wegen en onderhoud daarvan: “De provincie stimuleert ook vervoer over spoor en water als alternatief voor vrachtverkeer over de weg”. Wat het CDA betreft wordt dit dat de provincie stimuleert dat ze ook over het spoor en het water als alternatief voor personen en vrachtverkeer over de weg gaat duiden.

Antwoord

We zijn het eens met de stelling maar deze tekst is onderdeel van beleidskeuze 2.1.3 en gaat specifiek over goederenvervoer. In beleidskeuze 2.1.1 staan de uitgangspunten vermeld over personenvervoer over het spoor en waar mogelijk water. Daarom voeren we geen tekstwijziging door

CDA-A008 BW

Voorzitter, want als we het hebben over de nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, lezen we op bladzijde 38 dat er een integrale afweging gemaakt zou worden voor stedelijke ontwikkeling en ruimte voor andere opgaven en gewenste leefomgevingskwaliteiten. Wat het CDA betreft, voorzitter, voegen we hier als argument ook nog de benodigde vitaliteit van een dorp of een woonkern aan toe.

Antwoord

Wij onderschrijven dat de vitaliteit van onze dorpen en kernen een essentieel onderdeel is van de integrale afweging. Naast woningbouw spelen echter ook factoren als demografische veranderingen en de bereikbaarheid van voorzieningen een grote rol. Om de leefbaarheid op de lange termijn te borgen, zullen wij onderzoeken welke aanvullende maatregelen (naast ruimtelijke ontwikkeling) effectief bijdragen aan deze vitaliteit. De uitkomsten hiervan betrekken we graag bij de verdere uitwerking van ons beleid.

CDA-A009 BW

Als we het hebben over duurzame en stille nieuwe luchtvaart, voorzitter, dan voegen we aan de argumenten dan toe dat wat het CDA betreft, voegen we hier dan aan toe, herhaal ik mezelf, waarbij de provincie tevens meewerkt aan alternatieven voor vervoer over de korte en middellange afstanden.

Antwoord

Inzet op internationaal spoor is staand beleid en reeds opgenomen in de visie. Dat kan inderdaad een goed alternatief zijn voor luchtvaart over kortere afstanden.

CDA-O02 BW

Tot slot, voorzitter, we lezen op bladzijde 132 dat de provincie in gesprek is met de Rijksoverheid over vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor door dichtbevolkte gebieden, zoals Dordrecht. Voorzitter, een vraag of het mogelijk is dat we hier in het voorjaar van 2026 een stand van zaken kunnen krijgen, zodat we hiermee eventueel rekening kunnen houden bij het vaststellen van de omgevingsvisie.

Antwoord

De gesprekken met de Rijksoverheid over het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor maken deel uit van ons staande beleid. Wij begrijpen de behoefte van Provinciale Staten aan informatie over de voortgang hiervan. Zodra er relevante ontwikkelingen of tussenstanden zijn die kunnen worden betrokken bij de besluitvorming over de omgevingsvisie, zullen wij Provinciale Staten hierover informeren.

Fractie CU

CU-A010 BW

Dan heb ik drie specifieke aandachtspunten als het gaat om de dichtheid bij nieuwbouw. Dan is het vorige coalitieperiode is er voor gekozen om ruimte voor maatwerk te bieden als het gaat om passend bij het karakter van het dorp en stad. Want als we zuinig zijn op onze ruimte, dan betekent dat ook dat we zuinig zijn op onze ruimte als er nieuw wordt gebouwd. Nu wordt er een ondergrens bepaald van 33 woningen per hectare, dus wordt deels afgestapt van het uitgangspunt. Wat is de meerwaarde van deze ondergrens en doet het geen geweld aan de differentiatie tussen stedelijk en landelijk gebied, is mijn vraag.

Antwoord

Zie voor de beantwoording het thema antwoord Vitaliteit en leefbaarheid, Beter beschermen én benutten bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling (in de Nota van Beantwoording).

CU-A011 BW

Dan de maatschappelijke voorziening. Het is positief dat de omgevingsverordening expliciet aandacht is voor de ruimte voor maatschappelijke voorzieningen, waaronder in ieder geval sport en spel, recreatie en eerstelijnszorg. Maar dan is voor mij wel de vraag, waar is de ruimte voor ontmoeting voor buurthuizen, voor geloofsgemeenschappen?

Antwoord

De opsomming van maatschappelijke voorzieningen in de verordening is indicatief en niet uitputtend bedoeld. Voorzieningen zoals buurthuizen en gebouwen voor geloofsontmoeting vallen onder deze definitie en worden derhalve meegenomen in de afwegingen voor maatschappelijke ruimte. Hiermee wordt beoogd voldoende ruimte te bieden voor ontmoeting en sociale cohesie binnen de kernen.

Fractie D66

D66-A013 BW

Daarnaast fiets. Er staat ook in dat toename van fietsgebruik wordt ingezet in de omgevingsvisie en hier hoort ook goede fietsveiligheid bij, bij de ambitie. Het is van belang dat in de omgevingsvisie dit ook staat, omdat dit een maatstaf is voor gemeenten om te zorgen voor voldoende veilige fietspaden, preventie en handhaving. Dit is nog onvoldoende terug te vinden in de herziening. Het is belangrijk om dit mee te nemen, ook om rekening te houden met verschillende modaliteiten op fietspaden.

Antwoord

De huidige tekst ziet ook op fietsinfrastructuur en benoemt ook de rol van andere wegbeheerders zoals gemeenten: De provincie vindt ieder verkeersslachtoffer er één te veel en streeft naar elk jaar minder verkeersslachtoffers en nul verkeersslachtoffers in 2050. De provincie werkt samen met andere wegbeheerders en organisaties aan een veilige infrastructuur en stimuleert verkeersveilig gedrag door middel van educatie en voorlichting. De provincie onderhoudt contact met politie en het Openbaar Ministerie (OM) over adequate handhaving.

Fietsveiligheid is verder ook onderdeel van het nieuwe fietsplan dat wordt ontwikkeld. Dit kan later mogelijk een aanpassing geven voor in het omgevingsbeleid/programma

Fractie FvD

FvD-A017 BW

Vanuit Forum voor Democratie zien wij in deze omgevingsvisie een duidelijke beweging richting meer provinciale sturing en wat ons betreft te veel beperkingen aan wonen en bewegingsvrijheid.

Antwoord

Keuzevrijheid in mobiliteit blijft een belangrijk uitgangspunt, waarbij de provincie specifiek inzet op het stimuleren van nabijheid, actieve mobiliteit en het openbaar vervoer. Voor de ruimtelijke consequenties hiervan en de mogelijkheden voor woningbouw wordt verwezen naar het thema-antwoord 'Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte' in de Nota van Beantwoording.

FvD-A018 BW

Neem de woningbouw. In onze provincie sturen we bijna uitsluitend op bouwen binnen bestaand stedelijk gebied, terwijl iedereen ziet dat die gebieden al vol zitten. Gemeenten die buitenstedelijk willen bouwen krijgen naar onze indruk steeds minder ruimte. We moeten naar ons idee oppassen dat met almaar stapelen in wijken waar de leefbaarheid nu al onder druk staat, nog meer problemen ontstaan. Wat Forum voor Democratie betreft, verdient het aanbeveling om gemeenten in voorkomende gevallen meer vrijheden te laten om zelf te bepalen wanneer zij buiten bestaande grenzen gaan bouwen indien daar de ruimte voor bestaat.

Antwoord

Het behoud van onbebouwde ruimte is essentieel voor randvoorwaarden zoals energievoorziening, drinkwater, klimaatadaptatie, natuurherstel en voedselproductie. Binnen het beleid blijven mogelijkheden bestaan voor buitenstedelijke woningbouw, waaronder de afgesproken 3 hectare kaartlocaties en het principe van het 'straatje erbij'. Een nadere toelichting op deze kaders is opgenomen in het thema-antwoord 'Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte'.

Fractie GroenLinks-PvdA

GroenLinks-PvdA-A014 BW

Op het gebied van bereikbaarheid zien wij geen hele grote aanpassingen. Daarin vinden wij het in algemene zin wel heel belangrijk dat iedereen zich vrij kan bewegen, want bereikbaarheid is een primaire levensbehoefte. Zonder mobiliteit vindt er namelijk geen ontmoeting plaats en dus geen samenleving. We benadrukken daar graag nog even dat we het heel belangrijk vinden dat de openbare ruimte ook goed en veilig toegankelijk is voor vrouwen en dat we ruimte hebben voor openbaar vervoer in onze provincie en dat bushaltes zo toegankelijk mogelijk zijn en daar zullen wij ook goed op blijven letten als we dit beleid straks vaststellen.

Antwoord

We danken de Staten voor deze ondersteunende reactie.

Fractie JA21

JA21-A016 BW

Wat ons betreft had deze sessie die we vandaag hebben eigenlijk aan de voorkant moeten plaatsvinden. Nu achteraf zienswijze indienen als Staten op een voorstel van GS is de omgekeerde wereld als kaderstellend orgaan. Als het mandaten besluit in januari naar de Staten komt, zullen we ook een voorstel doen om deze hele gang van zaken te wijzigen

Antwoord

In de 'Werkwijze procedures omgevingsbeleid' zijn de stappen voor de herziening vastgelegd. Met de startnotitie geven Provinciale Staten vooraf de kaders mee voor het ontwerp. Om de proceduretijd te verkorten en sneller in te spelen op maatschappelijke veranderingen, is de commissiebespreking van het ontwerp geen vast onderdeel meer. Provinciale Staten behouden hun kaderstellende rol door de herziening uiteindelijk vast te stellen, waarbij zij de zienswijzen en de reactie van Gedeputeerde Staten betrekken.

JA21-A159 BW

Dan tot slot over het omgevingsbeleid over wonen. Welke mogelijkheden zijn er in dit omgevingsbeleid als provincie als tussenoplossingen of pleisters plakken met betrekking tot flexwonen, zonder dat men vluchteling of migrant moet zijn. Ik kan daar even een concreet voorbeeld over opnemen. Dan staat er dus in het letterlijk verslag nu weer Vlaardingen, maar goed, dat is alleen maar goed, in Vlaardingen hebben wij een Oekraïne-dorp gebouwd voor maar liefst 1.000 Oekraïners. Dat is unaniem aangenomen als gemeenteraad, hartstikke blij. Probleem is alleen daarmee met de wet- en regelgeving, dat daar geen Nederlanders, Vlaardingse, mensen met een Nederlands paspoort mogen wonen, waardoor je een soort gesegregeerd dorp krijgt, wat niet de wat mij betreft de integratie ten goede komt. Wat wij heel graag zouden zien is dat we een soort gemengde variant daarvan maken. Volgens de wet- en regelgeving kan dat niet, anders zit je heel lang met je vergunningsaanvragen. Nu kan je gebruik maken van noodwetten en dat soort dingen. Ik zou heel graag willen weten wat voor mogelijkheden de provincie heeft in deze om in het nieuwe omgevingsbeleid om dat soort dingen wel mogelijk te maken en ook bijvoorbeeld tijdelijke woningbouw voor de eigen inwoners, om het even tussen aanhalingstekens te plaatsen, wel plaats laten vinden op basis van die noodwetten, dus sneller kunnen bouwen.

Antwoord

Als het gaat om woningen die schaars zijn in een gemeente, hebben gemeenten de mogelijkheid via hun huisvestingsverordening de instroom van woningzoekenden te beïnvloeden. De opvang voor Oekraïense ontheemden in Nederland valt niet onder reguliere woningbouw (Wonen), maar wordt gezien als 'maatschappelijke voorziening'. In Vlaardingen gaat het om een tijdelijke wijk die weer plaats zal moeten maken voor de nieuwbouw van de waterzuivering. De provincie zet t.a.v. flexwonen op dit moment in op het stimuleren van het realiseren (en tot stand komen) van initiatieven door middel van subsidie.

Fractie PVV

PVV-A001 BW

Een opmerking is, let op dat duurzame alternatieven niet ten koste gaan van traditionele bereikbaarheid. Modernisering en verduurzaming zijn belangrijk, maar tegelijkertijd mag het niet leiden tot verslechtering van bestaande verbindingen voor auto en logistiek. Het is heel belangrijk dat op een hele goede manier de knelpunten, bijvoorbeeld de N-wegen of N3 bij Zwijndrecht-Dordrecht wordt aangepakt.

Antwoord

Samen met Rijkswaterstaat en de gemeenten in de Drechtsteden werken wij actief aan het beperken van verkeershinder tijdens grootschalige werkzaamheden, zoals bij de Papendrechtsebrug. Daarbij hanteren wij steeds het uitgangspunt van bewezen technologie en een zorgvuldige afweging van maatregelen. Keuzevrijheid in mobiliteit blijft leidend: naast het stimuleren van nabijheid, actieve mobiliteit en het openbaar vervoer, blijft ook de personenauto volwaardig onderdeel van de mobiliteitstoets, waarin alle vormen van ontsluiting integraal worden gezien. Het beleid is niet primair gericht op het terugdringen van autogebruik of -bezit, maar op het optimaal benutten van de bestaande infrastructuur en het minimaliseren van filevorming.

PVV-A002 BW

Dan aan GS de vraag om expliciet te maken hoe de herziening bijdraagt aan betere bereikbaarheid en waar eventuele verslechtering ook vertraging te verwachten valt.

Antwoord

De Visie geeft een houvast voor bijvoorbeeld betere afstemming over ruimtelijke ontwikkelingen, (onderhouds-)werkzaamheden in relatie tot bereikbaarheid. Daarnaast vindt beleidsuitwerking plaats wat kan leiden tot nieuwe (infrastructuur)projecten, openbaar vervoer en andere initiatieven om de bereikbaarheid te verbeteren.

Fractie PvdD

PvdD-A012 BW

Voorts sluiten wij ons aan bij wat de heer Rogier zei over alternatieven voor vliegverkeer, in zijn geval had hij het over de korte afstand, laat ik me daar dan voor dit moment bij aansluiten. Ik voeg daaraan toe dat wij graag willen dat vliegverkeer in de provincie Zuid-Holland veel minder groot ruimtebeslag neemt. En een van de manieren om daartoe te komen is sluiting van Rotterdam Airport.

Antwoord

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bepaalt het beleid voor Rotterdam The Hague Airport. Zij bepalen het aantal vluchten dat jaarlijks op de luchthaven mag landen en vertrekken.

Fractie SGP

SGP-A015 BW

In eerste instantie even het uitdaagrecht, misschien is dat voor een groot deel ook van toepassing op dit. Wat ons betreft zou de GS daar nog eens even heel naar goed naar moeten kijken als het gaat om de omschrijving. Volgens mij staat daar niet alles.

Antwoord

In het Omgevingsprogramma is het uitdaagrecht inhoudelijk uitgewerkt wat betreft reikwijdte en de rol van de provincie. Het programma biedt echter geen volledige beschrijving van alle toepassingssituaties. De verdere detaillering en noodzakelijk maatwerk per initiatief worden belegd in de Participatieverordening en specifieke werkinstructies.

SGP-A162 BW

Dan Sliedrecht-Noord, voorzitter. In deze periode gaat Sliedrecht-Noord niet meer op de 3 ha kaart belanden. Is GS bereid de hectares die Sliedrecht-Noord zou inbrengen en is afgesproken in het coalitieakkoord, nu in te zetten voor landelijke gemeenten om perspectief te houden de komende tien jaar?

Antwoord

Sliedrecht-Noord maakt geen deel uit van deze verzamelherziening, maar is wel opgenomen in de LTA. Provinciale Staten zijn recent per brief (PZH-2026-885838115) geïnformeerd over het gezamenlijke proces van de gemeente Sliedrecht en de provincie. In deze brief staat welke stappen nodig zijn voordat de specifieke herziening voor Sliedrecht-Noord kan starten. Indien aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan, kan dit proces nog deze collegeperiode van start gaan.

SGP-O04 BW

Wat gaat GS doen om tegemoet te komen aan brandbrieven van de gemeenten?

Antwoord

GS nemen de signalen uit de brandbrieven van gemeenten zeer serieus. De inbreng van de verschillende gemeentes is daarom zorgvuldig meegewogen in de Herziening 2025. De provincie blijft bereid om binnen de vastgestelde beleidskaders proactief met gemeenten mee te denken over passende oplossingen.

Fractie VVD

VVD-A004 BW

Ik zie in dit stuk nu vooral heel veel gericht op bouwen tot en met 2030. Heb ik alle begrip voor, want dat is natuurlijk waar we ook voor aan de lat staan in deze periode. Alleen vanuit het toekomstperspectief en de tijdsdruk die wij kennen in bouwen van woningen, zou ik ook graag zien dat er in een volgende versie alvast heel goed nagedacht wordt over de toekomst na 2030. Dat we gaan kijken, wat hebben we daar straks in nodig, zonder dat we, en daar ben ik absoluut tegenstander van, allerlei demografische ontwikkelingen een beetje gaan weg zitten denken van dat zal wel meevallen. Demografische voorspellingen en cijfers zijn en blijven dermate belangrijk dat we die wel degelijk heel belangrijk moeten vinden in onze voorspellingen voor de woningbouw

Antwoord

De focus van het college ligt op realisatie van de met het Rijk, gemeenten en woningcorporaties gemaakte afspraken om 247.896 woningen te bouwen tot en met 2030. Dat is de reden dat dit uitgebreid aan de orde komt. In het door PS vastgesteld ruimtelijk voorstel is opgenomen wat de ruimtelijke inzet is voor woningbouw na 2030, nl. wonen en werken moeten het doen met de gereserveerde ruimte. Hierbij zal worden ingezet op het versterken van de bestaande steden en dorpen, aangevuld met straatjes erbij en ruilmogelijkheden om onbenutte 3 ha. locaties te ruilen voor nieuwe 3 ha. locaties.

Commissie EE

Fractie BBB

BBB-A049 EE

De BBB-fractie ziet in de Herziening van 2025 veel aandacht voor verduurzaming, digitalisering en circulaire economie. Op zich positief, maar we maken ons wel zorgen dat de balans tussen beleid en bedrijvigheid dreigt te verschuiven. De provincie wil sturen op transitie, eerst herstructureren voordat uitbreiding mag, CO2 reduceren voordat groei kan en eerst plannen voordat ondernemers aan de slag kunnen. Dat klinkt mooi, maar in de praktijk betekent het vaak meer regels, minder ruimte. Voor BBB moet beleid niet belemmeren maar mogelijk maken. En onze economie is niet alleen high tech en circulair, maar ook agrarisch, logistiek en industrieel. De haven, de tuinbouw en het MKB zijn economische dragers van Zuid-Holland. Zij verdienen het vertrouwen en ontwikkelruimte, geen dichtgetimmerde beleidsagenda.

Antwoord

De provincie onderkent het belang van een sterke en diverse economie, waaronder de haven, de tuinbouw, logistiek, industrie en het mkb. Het beleid is er niet op gericht groei te blokkeren, maar om schaarse ruimte doelgericht en toekomstbestendig in te zetten.

De inzet op herstructurering, verduurzaming en zorgvuldig ruimtegebruik is bedoeld om ruimte voor bedrijvigheid juist te behouden, ook op de langere termijn. Zonder bescherming van milieugebruiksruimte en zonder efficiënt gebruik van bestaande terreinen ontstaat versnippering en verdringing, wat uiteindelijk ook economische dragers kan raken.

Het uitgangspunt blijft een balans tussen benutten en beschermen: ruimte voor ondernemerschap, binnen heldere kaders die zorgen voor voorspelbaarheid, rechtszekerheid en een duurzaam vestigingsklimaat.

BBB-A050 EE

Tuinbouw. Verduurzamen, ja, maar met een verdienmodel. De transitie mag geen verkapte krimp betekenen, geef ondernemers de zekerheid en minder bureaucratie.

Antwoord

Op basis van de aangenomen motie 1556 wordt een tuinbouwvisie opgesteld, de verkenning in voorbereiding van deze visie wordt voor de zomer van 2026 aan PS aangeboden. De gemaakte opmerking zal bij behandeling van dat punt aan de orde komen.

BBB-A051 EE

De haven en industrie. Energietransitie is belangrijk, maar niet als dat ten koste gaat van werkgelegenheid en concurrentiekracht. De haven moet economische drager blijven, niet alleen een klimaatproject.

Antwoord

De provincie zet in op een versnelling van de transitie naar een duurzame en digitale economie en naar een inclusieve economie met gelijke kansen voor iedereen. Versnelling

van de transities is juist in Zuid-Holland nodig omdat de regionale economie sterk leunt op economische activiteiten waarbij gebruik gemaakt wordt van een lineaire productiewijze met behulp van veel fossiele grond- en brandstoffen. Het HIC en de maritieme maakindustrie brengen veel welvaart, maar om te kunnen blijven bijdragen aan het verdienvermogen én een inclusieve samenleving moet de transitie naar een duurzame en digitale economie versneld worden.

BBB-A052 EE

En human capital, daarvan vinden wij het goed dat de provincie inzet op scholing, maar we willen benadrukken dat ook het vakmanschap niet vergeten moet worden en investeren in mbo en technische beroepen is investeren in toekomstig werk. Wij willen een koers waarin duurzaamheid hand in hand gaan met doen vermogen, geen transitie om de transitie, maar beleid dat bijdraagt aan bestaanszekerheid, innovatie en regionale spreiding van bedrijvigheid. Onze oproep aan GS, stelt de ondernemers centraal, niet het beleidsmodel.

Antwoord

De aanwezigheid van voldoende en goed geschoold personeel is een belangrijke randvoorwaarde voor een goed functionerende regionale economie en het slagen van de maatschappelijke transities (energie, circulair, digitalisering). Een arbeidspotentieel dat beschikt over de juiste kennis en vaardigheden, goed onderwijs om nieuwe instroom te realiseren en om bestaande werknemers bij en om te scholen, alsmede een goed werkende arbeidsmarkt zijn daarmee essentieel voor een krachtig Zuid-Holland.

BBB-A053 EE

De BBB wil vandaag helder zeggen, als we het hebben over energie, Zuid-Holland heeft afspraken gemaakt in de RES over waar wel en niet naar wind wordt gezocht. Die afspraken zijn bedoeld om duidelijkheid te geven. Houdt u zich hieraan, alstublieft. We willen zo snel mogelijk een actueel overzicht van de actuele stand van zaken van de RES-afspraken. Graag een toezegging daarvoor. BBB heeft al vaker gezegd, het kan niet zo zijn dat GS nu alvast buiten kaart 24 nieuwe zoekgebieden verkent, terwijl bestaande afspraken nog niet eens zijn uitgevoerd. Dat is juridisch misschien wel mogelijk, maar bestuurlijk onhandig en maatschappelijk onverstandig. Zo jaagt u opnieuw onrust aan in het buitengebied zonder een concreet plan.

Antwoord

De appreciatie op de voortgangsrapportages en reacties RES-regio op OER-Wind van GS (op 26 november 2025 geagendeerd in de commissie EE) geven inzicht in de stand van zaken m.b.t. de verschillende RES'en en in hoeverre zij voldoende plannen hebben om het RES-bod te kunnen behalen. Uit de RES-voortgangsrapportages blijkt dat de prestaties op duurzame elektriciteit opwek sterk uiteenlopen. Regio's als Goeree-Overflakkee en de Hoeksche Waard hebben hun RES-bod al (ruimschoots) gerealiseerd en Drechtsteden ligt grotendeels op koers richting 2030. Daartegenover blijven Holland Rijnland, Midden-Holland en Rotterdam Den Haag duidelijk achter. In Midden-Holland is weliswaar voortgang geboekt met zon op dak, maar blijven zon op veld en windenergie sterk achter, waardoor het RES-bod voor 2030 buiten bereik ligt. Ook in Holland Rijnland en Rotterdam Den Haag zijn de opwekdoelstellingen voor 2030 niet haalbaar door een combinatie van ruimtegebrek,

netcongestie, beperkt maatschappelijk draagvlak en trage besluitvorming, wat maakt dat alleen met ingrijpende aanvullende keuzes en versnelling nog perspectief kan ontstaan.

BBB-A054 EE

BBB wil geen nieuwe windturbines buiten de RES-afspraken. Zet die energie maar op zee, daar zijn de opbrengsten groter en daar is de weerstand kleiner. Onze polders en ons open landschap zijn niet bedoeld voor industriële windparken. We willen betrouwbare, stabiele energie. Wij zeggen ja tegen zonnedaken, ja tegen warmte, innovatie en geothermie, maar vooral ja tegen kernenergie.

Antwoord

Het beeld dat wind op zee het alternatief kan zijn voor achterblijvende opwek op land is begrijpelijk, maar in de praktijk geen volledig antwoord op de opgave waar Zuid-Holland nu voor staat. Wind op zee levert vooral op na 2030 en vraagt om zware netaansluitingen en conversie, terwijl de regionale opgave juist gaat over tijdige, nabij gelegen opwek die het elektriciteitsnet ontlast. Bovendien is wind op zee niet inzetbaar voor lokale netknooppunten en draagt het beperkt bij aan leveringszekerheid op regionaal niveau. Zonnedaken, warmte, geothermie en innovatie zijn noodzakelijk, maar zonder aanvullende wind opwek op land is het energiesysteem in deze regio's aantoonbaar niet sluitend. Kernenergie kan op lange termijn bijdragen aan een stabiel systeem, maar biedt geen oplossing binnen het RES-tijdpad en neemt de noodzaak van regionale keuzes voor 2030 niet weg.

BBB-A055 EE

SMR's bieden stabiele, schone en constante stroom, zonder horizonvervuiling en zonder afhankelijkheid van het weer. Daarnaast ontbreekt de aandacht voor levenszekerheid. Het net loopt vol, bedrijven kunnen niet uitbreiden, boeren elektrificeren hun erf niet, de woningbouw loopt vast en daar zit de echte bottleneck, niet bij de ambities op papier. We zien uit naar de uitwerking van motie 1813.

Antwoord

SMR's kunnen op de lange termijn bijdragen aan een stabiel en CO₂-arm energiesysteem, maar zijn geen realistische oplossing voor de huidige knelpunten. Ook bij een optimistisch scenario is grootschalige inzet pas na 2035 te verwachten, gezien de stand van techniek, vergunningverlening en netinpassing. Daarmee lossen SMR's de acute problemen rond netcongestie, woningbouw en economische ontwikkeling niet op. Voor dit decennium blijven maatregelen nodig die het net daadwerkelijk ontlasten, waaronder regionale opwek, warmte, opslag en flexibiliteit, in samenhang met de uitwerking van motie 1813. Bovendien is kernenergie een alternatief voor energie op basis van fossiele brandstoffen. Pas als deze zijn vervangen zou kernenergie een alternatief voor wind en zon zijn.

BBB-A056 EE

Prioriteer eerst leveringszekerheid en netcapaciteit voordat u nieuwe opwek toevoegt.

Antwoord

Leveringszekerheid en netcapaciteit zijn randvoorwaarden, maar nieuwe opwek is juist nodig om het systeem robuuster te maken. Het is geen volgordevraag, maar een parallelle opgave.

Fractie CDA

CDA-A060 EE

Hij geeft aan dat de uitbreiding van campusbeleid in het omgevingsbeleid niet opportuun gevonden wordt, althans, zo schrijft GS. Maar wat is volgens GS het juiste instrument dan om deze uitbreiding waar die aan gekoppeld zou kunnen worden?

Antwoord

Aantal PS leden willen dat o.a. Unmanned Valley, Leerpark Drechtsteden en Dutch Innovation Park als campussen erkend worden. Wij vinden dat geen campussen. Betekent niet dat het geen goede initiatieven zijn. UMV ondersteunen we bv met onze netwerk- en fieldlabregeling. En Leerpark met een begrotingssubsidie.

Omdat we beperkt zijn in onze middelen én omdat het woord 'campus' geen beschermd begrip is houden we de interventie met de campusregeling beperkt tot 5 campussen die ofwel van nationaal belang zijn, ofwel sterk bijdragen aan het onderscheidend profiel van onze provincie. En natuurlijk van bovenregionaal belang zijn

CDA-A061 EE

Het is goed dat, volgens mij heb ik dat mevrouw Van Raamsdonk ook horen zeggen, dat de ruimte voor circulair nu officieel wordt opgenomen. Dat is ook hoognodig, want we hebben ambities. Denkt GS dat de stappen die de visie gaat zetten voldoende zijn om de versnelling in de circulaire transitie in te zetten?

Antwoord

De transitie naar een circulaire economie gaat niet alleen over ruimte. Meer factoren zijn van invloed op de snelheid. Denk aan wet- en regelgeving, financiering en fiscale regelingen. Als provincie doen we er alles aan om de randvoorwaarden die in onze invloedssfeer liggen te beïnvloeden om zoveel mogelijk snelheid te maken.

CDA-A062 EE

Dan vraagt hij ook, vragen wij ook, aandacht voor schuifruimte ten behoeve van die circulaire economie of verdichting binnen BSD, of dat nog niet opgenomen is, wordt dat wel in de volgende herziening gedaan? En voorkom te strikte regelgeving die flexibiliteit en maatwerk onnodig ingewikkeld maken en graag een toezegging daarover.

Antwoord

Het beperken van bedrijven in milieucategorie 1 en 2 is nodig om ruimte vrij te spelen op bedrijventerreinen met een hogere milieucategorie, maar vraagt (betaalbare) ruimte in gemengde gebieden. Dat zal financiële consequenties hebben voor de inpassing van weinig draagkrachtige bedrijven in gemengde gebieden.

In de REV is aangegeven dat de provincie inzet op functiemenging in woongebieden/ gebiedsontwikkelingen om ruimte te maken voor werkfuncties. Hieraan is echter toegevoegd dat dit niet mag leiden tot vertraging van de woningbouwopgave van Zuid-Holland. Laag-rendementsfuncties zoals bedrijfsruimte toevoegen in gemengde gebieden of woongebieden lijkt soms niet rendabel te zijn voor marktpartijen die streven naar opbrengstmaximalisatie.

CDA-A063 EE

En de laatste vraag, wordt er voor zuinige omgang met ruimte ook gekeken naar meervloerse bedrijfsruimte, dus meer ook bouwen in de hoogte voor bedrijven

Antwoord

In de huidige omgevingsvisie staat aangegeven dat de provincie inzet op functiemenging en meervoudig ruimtegebruik.

In de eind 2024 vastgestelde Ruimtelijk-Economische Visie is hierover het volgende aangegeven: Gezien de schaarse ruimte in Zuid-Holland is functiemenging en innovatief ruimtegebruik noodzakelijk. We zien steeds meer goede voorbeelden, zoals multifunctioneel en meervoudig ruimtegebruik voor natuuropgaven, waterberging of energie-infra, het stapelen van functies, drijvende gebouwen of de uitwisseling van (rest)warmte tussen bedrijven en nabijgelegen woonwijken. Functiemenging en innovatief ruimtegebruik vraagt om creativiteit van overheden, bedrijfsleven, architecten en projectontwikkelaars. Door in te zetten op ‘best beschikbare technieken’ kan een lagere milieucontour van bedrijven soms zelfs meer vormen van functiemenging mogelijk maken.

CDA-A064 EE

Wij kunnen ons goed voorstellen dat er veel onrust is ontstaan in de regio's, nadat het kaartje met onderzochte locaties werd gepubliceerd. Daarom hebben wij de afgelopen periode ook contact gezocht met fracties, lokaal in de gebieden waar deze herziening veel impact zou gaan krijgen. En daar hebben zij ons een aantal dingen aangegeven. Wat is de waarde van de RES 1.0 waar ook de provinciebestuurder haar handtekening onder heeft gezet? Daar staan biedingen in die in de OER nu als onvoldoende worden beoordeeld, had het dan niet beter geweest om eerst een herijking te doen binnen die verschillende RES'en.

Antwoord

De RES 1.0 vormt het huidige uitgangspunt voor het provinciale beleid. GS werkt binnen deze kaders en verkent met de herziening van de Omgevingsvisie op strategisch niveau hoe de RES-biedingen uitvoerbaar kunnen worden gemaakt, mede op basis van de omgevingseffectrapportage. Dit betreft nadrukkelijk geen besluit over concrete windlocaties.

In een volgende stap, via een modulaire herziening, wordt samen met de RES-partners beoordeeld welke gebieden eventueel worden uitgewerkt tot specifieke locaties. Daarbij is ook het moment om te bezien of en hoe een herijking van de RES nodig is. De uiteindelijke besluitvorming over het opnemen van windlocaties in de Omgevingsverordening ligt bij Provinciale Staten.

CDA-A065 EE

Hoe kijkt de provincie aan tegen het feit dat grote delen van het Groene Hart in de afgelopen decennia juist beschermd zijn tegen grote maatschappelijke invloeden, zoals bijvoorbeeld de HSL die grotendeels onder het Groene Hart ondertunneld is aangelegd? En hierbij haal ik dan ook onze eigen recent unaniem aangenomen motie aan, de heer Datema deed dat ook al, over het unieke karakter en het bijzondere waarde van het Groene Hart. Zij geven ook aan dat in het Groene Hart nauwelijks buiten BSD uitgebreid mag worden voor woningbouw of bedrijvigheid ter bescherming van het zo kenmerkende open landschap, dat wordt dan als

argument gebruikt, maar zoeklocaties wind bevinden zich wel in dat buitengebied. De CDA-fractie begrijpt wat aangevoerd wordt, maar wil ook een constructieve houding aannemen in het zoeken naar mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie. En zeker omdat het grote probleem van netcongestie gevoeld wordt en belemmerend werkt op gewenste ontwikkelingen, daar had de heer Grond het net ook al over en dat er weinig over de netcongestie ook in de herziening genoemd wordt.

Antwoord

GS onderschrijven het unieke karakter en de beschermde status van het Groene Hart, zoals ook door Provinciale Staten unaniem is benadrukt. Bij het verkennen van mogelijke windgebieden is daarom expliciet gekeken naar de aard en landschappelijke kwaliteit van de verschillende deelgebieden; de opgenomen zoekgebieden zijn die plekken waar windenergie het minst ingrijpt in het open landschap. In het OER zijn ook alternatieven buiten het Groene Hart onderzocht, maar deze zijn landschappelijk minder geschikt beoordeeld. Tegelijkertijd ziet GS dat netcongestie gewenste ontwikkelingen belemmert; daarom kiest GS voor een zorgvuldige, gefaseerde aanpak, waarbij bescherming van het Groene Hart en de noodzaak van duurzame opwek in samenhang worden afgewogen, met besluitvorming over concrete locaties in een vervolgstap door Provinciale Staten.

CDA-A066 EE

Daarom lanceren wij nu het Goereese model en dat doe ik eigenlijk op basis ook van eigen ervaringen. Ik kom zelf van Goeree-Overflakkee, daar hebben we de slag dertien jaar geleden al gemaakt om de RES uit te voeren. Daar hebben wij een aantal voorwaarden destijds in opgenomen en ik zou heel graag zien dat die voorwaarden ook als voorbeeld gaan dienen voor deze Herziening van het Omgevingsbeleid. En dat Goereese model is op Goeree-Overflakkee tot stand gekomen in nauwe samenwerking met bewoners, ondernemers en de provincie, waterschap. Ik noem enkele voorwaarden en we zullen dat verder ook nog schriftelijk uitwerken. Daarin is opgenomen een afstandsnorm van 900 meter op de dichtstbijzijnde wijk, dorp of buurtschap, een afstandsnorm van 450 meter op de eerste solitaire woning, woningen die binnen die 450 meter worden molenaarswoning of worden onder bepaalde voorwaarden opgekocht. Er is mogelijkheid voor differentiatie in tiphoogte. Wij hebben hier in deze OER alleen maar windturbines, zijn er opgevoerd van 240 meter. Maar wellicht dat daar gewoon differentiatie in gezocht kan worden. Instellingen van een omgevingsfonds, uitgaan van een coöperatieve deelname, stilstandsregelingen. Er werd al gerefereerd aan Windpark Spui. Daar hebben we als provincie als goed is leergeld voor betaald.

Antwoord

GS herkennen veel elementen uit het Goereese model al in het huidige provinciale beleid. In de herziening is het bestaande beleid verder verduidelijkt en uitgewerkt. Er wordt ingegaan op financiële participatie bij windprojecten, omgevingsfondsen en afspraken over lokaal eigendom. Bij het opwerken van gebieden uit de Omgevingsvisie naar concrete windlocaties is sprake van maatwerk; daarbij kan het Goereese model nadrukkelijk als voorbeeld dienen en kunnen elementen zoals afstandsnormen, tiphoogtedifferentiatie en stilstandsregelingen worden meegewogen. Tegelijkertijd is Goeree-Overflakkee minder dichtbevolkt, waardoor niet alle onderdelen één op één toepasbaar zijn. GS ziet het model daarmee als waardevolle

input voor het vervolgproces, dat samen met RES-partners en de omgeving wordt vormgegeven.

Fractie CU

CU-A046 EE

We hebben eerder aandacht gevraagd voor een beleidskader wat de provincie Utrecht heeft als het gaat om het vormgeven van lokaal eigendom en ook scherp maken aan welke inspanningsverplichtingen exploitanten van windparken moeten voldoen om daadwerkelijk aan die eisen van gedeeld eigendom tegemoet te komen. En wij wachten met smart op dat beleidskader en dat zou voor het eind van dit jaar komen en ik hoop dat dat ook mee kan genomen kan worden. Dat geef ik als aandachtspunt mee aan GS bij de herziening. Daar mee sluit ik me aan bij de vragen van D66.

Antwoord

Zoals toegezegd in de GS brief "Voortgang Lokaal eigendom en behandelvoorstel motie 1834" van 16 december volgt in de loop van 2026 een GS-brief om PS te informeren over de concrete uitwerking van het uitvoeringskader en aanvullende maatregelen om lokaal eigendom te bevorderen. Deze brief volgt voor het zomerreces (juni), zodat het betrokken kan worden in de commissie-bespreking van 17 september. Het uitvoeringskader biedt duidelijkheid voor initiatiefnemers en de omgeving hoe participatie en lokaal eigendom invulling te geven. Dit gaat dus over energieprojecten waar de provincie bevoegd gezag is, maar het kan als leidraad en ter inspiratie ook door gemeenten wordt benut. Dit kader wordt door GS vastgesteld en als bijlage aan het omgevingsprogramma toegevoegd.

CU-A047 EE

Dan de windzoeklocaties. Daar is de afgelopen tijd al veel over gegaan. Voorzitter, de ChristenUnie is zuinig op het Groene Hart en niet voor niets hebben we een motie ingediend waar al aan gerefereerd werd, die werd ondersteund door de volledige Staten die dat ook uitspreekt. Voorzitter, de ChristenUnie is van mening dat wind op land nodig is, maar niet overal kan. Onze voorkeur is plaatsing langs infrastructuur zoals wegen en waterwegen en eventuele uitbreiding van bestaande locaties, maar waarbij ook recht gedaan moet worden aan de geleerde lessen rond Windpark Spui. Het voorstel omvat een aantal locaties die niet lijken te voldoen aan deze eisen en ten koste gaan van het open landschap. We wachten natuurlijk zienswijzen ook van betrokken burgers en gemeenten af, maar kan me zomaar voorstellen, wat de ChristenUnie betreft, dat we een aantal van die locaties liever niet terugzien in het definitieve voorstel.

Antwoord

GS herkennen en delen de zorg van de ChristenUnie voor het open en kwetsbare karakter van het Groene Hart, zoals ook door Provinciale Staten unaniem is uitgesproken. Tegelijkertijd ziet GS dat wind op land nodig blijft om de gemaakte afspraken te kunnen realiseren. De opgenomen windzoeklocaties zijn daarom verkenningen op strategisch niveau, waarbij in de Omgevingsvisie is gekeken naar landschappelijke kenmerken, nabijheid van infrastructuur en lessen uit eerdere projecten, waaronder Windpark Spui.

Met deze stap worden geen definitieve keuzes gemaakt. De zienswijzen van gemeenten, inwoners en andere betrokkenen worden nadrukkelijk betrokken bij het vervolg. In de verdere uitwerking, richting concrete locaties, wordt opnieuw en scherper beoordeeld welke gebieden passend zijn en welke niet. Het is uiteindelijk aan Provinciale Staten om te bepalen welke locaties wel of niet terugkomen in het definitieve voorstel.

CU-A048 EE

En daarnaast vraagt de ChristenUnie zich af of we de lessen hebben geleerd van het rapport van de Rekenkamer over het Windpark Spui. De Rekenkamer zei niet wachten op de landelijke afstandsnormen. De Rekenkamer deed aanbevelingen over wendbaar normeren over een maximale geluidsnorm voor absoluut geluid aan de gevel en over het benutten van juridische ruimte voor maatwerkgeluid. In reactie op die aanbevelingen schreef GS onlangs dat normen over geluid bij windturbines in de nieuwe landelijke normen zullen worden opgenomen. Maar die normen zijn er nog niet. En uit de reactie van GS op de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer bleek ook dat door GS de rechtszekerheid van een vergunninghouder belangrijker lijkt te worden gevonden dan het kunnen ingrijpen bij onvoorziene omstandigheden na realisatie en ingebruikname van de windturbines, die kunnen leiden tot onevenredig grote overlast. Voorzitter, daarmee lijken de aanbeveling van de Randstedelijke Rekenkamer enigszins terzijde te worden geschoven omdat men wacht op de landelijke normen. Een doelbereik lijkt voorop te staan, maar hoe wordt dan invulling gegeven aan het voorzorgsprincipe? En mijn fractie geeft in ieder geval mee dat bij het definitieve voorstel dit voor ons een belangrijk aspect is waar mijn fractie aan zal toetsen. Robuuste normen ter voorkoming van onevenredig grote overlast voor omwonenden als er plekken zijn waar wat ons betreft windenergie wel gerealiseerd zou kunnen worden.

Antwoord

GS herkennen de zorg van de ChristenUnie voor het open en kwetsbare karakter van het Groene Hart, zoals ook door Provinciale Staten unaniem is uitgesproken. Deze zorg is betrokken bij de afwegingen in de Omgevingseffectrapportage (OER), waarin zoekgebieden zijn beoordeeld op landschap, leefomgeving en gezondheid.

De opgenomen windzoekgebieden zijn geen definitieve locaties, maar verkenningen op strategisch niveau. De ingediende zienswijzen worden betrokken bij de verdere besluitvorming. In het vervolgproces, waarin zoekgebieden eventueel worden opgewerkt tot concrete locaties, werkt GS nauw samen met de RES-partners en vindt per gebied een nadere beoordeling plaats. Daarbij is ruimte voor maatwerk, waarbij rekening wordt gehouden met gebiedsspecifieke kenmerken en geleerde lessen uit eerdere projecten. De landelijke windnormen voor geluid, slagschaduw en veiligheid gelden daarbij als uiterste grens; waar nodig kan strenger worden gestuurd.

Op deze manier borgt GS een zorgvuldige en gefaseerde aanpak, waarbij uiteindelijk Provinciale Staten besluiten welke locaties wel of niet worden vastgelegd in het definitieve beleid.

Fractie D66

D66-A034 EE

Dus de ambitie om de RES-doelen te halen, die is vanzelfsprekend, omdat we duurzame energie nodig hebben en ook omdat we dat gewoon met elkaar hebben afgesproken. En ondanks dat de communicatie de afgelopen periode niet goed is gegaan, moeten we wel stappen zetten en ik ben blij dat GS daar proactief in acteert. Het liefste zou ik natuurlijk hebben dat gemeenten en regio's hier concrete voorstellen doen waarmee we de doelen halen, maar aangezien dat tot op heden niet is gebeurd, moeten we dit proces in om te zorgen dat we wel bij de doelen komen die we met zijn allen hebben afgesproken. Ik laat me graag verrassen als gemeentes, regio's alsnog aan de slag kunnen en met voorstellen komen, dan heeft dat de prioriteit en de voorkeur.

Antwoord

GS hechten eraan om de regie zoveel mogelijk bij de RES-partners en de regio's te laten. Daarom hebben GS, naast de zienswijzenperiode, de regio's tot 30 januari extra ruimte geboden om te onderbouwen hoe zij het RES-bod denken te realiseren, passend binnen de provinciale kaders. Ook het proces van de modulaire herziening biedt ruimte om, op basis van het OER, met alternatieve voorstellen te komen.

De ambitie om de RES-doelen te halen staat voor GS buiten kijf: duurzame energie is nodig en deze afspraken zijn gezamenlijk gemaakt. Waar regionale voorstellen beschikbaar komen die bijdragen aan het behalen van die doelen, hebben deze prioriteit en voorkeur.

D66-A035 EE

En als er een aantal windmolens, of dat zonnepanelen zijn of wat dan ook bijkomt, dan vergroot dat wel de uitdagingen als het gaat over netcongestie en in de voorliggende documenten vind ik de aandacht daarvoor wat mager. Daar had ik eigenlijk iets meer van verwacht, want dat is een cruciaal element in het duurzame energiesysteem. Dus mijn vraag is, kan GS mij aangeven op welke manier dit wel in de visie en verordening verwerkt wordt?

Antwoord

GS herkennen dat netcongestie een cruciale randvoorwaarde is voor de energietransitie. In de Herziening is daarom expliciet opgenomen dat nieuwe opwek niet los kan worden gezien van de beschikbare netcapaciteit en de ontwikkelrichting van het energiesysteem. In de Omgevingsvisie is dit verwerkt via de samenhang tussen opwek, opslag, flexibiliteit en energie-infrastructuur; in de Omgevingsverordening door het stellen van voorwaarden aan de fasering en uitvoerbaarheid van projecten.

Dit betekent dat nieuwe initiatieven alleen verder kunnen worden uitgewerkt als zij realistisch inpasbaar zijn binnen het elektriciteitsnet, of bijdragen aan oplossingen zoals congestiemanagement, opslag of lokale benutting. De verdere concretisering hiervan vindt plaats in samenwerking met RES-partners en netbeheerders.

D66-A036 EE

Want op het moment dat je regels wil stellen, bijvoorbeeld als je zegt van bij de vergunningverlening, we hebben dat doel van 50 procent lokaal eigendom, dan zou je

misschien ook kunnen zeggen dat is een onderdeel van de vergunningsvoorwaarde om op het moment dat je daaraan voldoet, dan kunnen we een vergunning verlenen. Dat zou een hele concrete maatregel zijn om daar een stap in te zetten en dat zou je dan ook moeten regelen, dus kom je bij het omgevingsbeleid uit. Ik ben benieuwd of dat of de gedeputeerde iets met die suggestie kan. En nadat we dit uitgebreider met zijn allen gaan bespreken, ook naar aanleiding van het plan dat van GS gaat komen, zit het proces dan ook zo in elkaar dat op het moment dat we daar conclusie dingen met elkaar zeggen dat dat nog in de herziening meegenomen kan worden? Dat zou ook nog fijn zijn.

Antwoord

GS onderschrijven het belang van lokaal eigendom en participatie en dit is ook niet nieuw beleid. In het provinciale omgevingsbeleid is al vastgelegd dat initiatiefnemers moeten inzetten op minimaal 50% lokaal eigendom, in lijn met de landelijke afspraken uit het Klimaatakkoord. Dit wordt nu al betrokken bij planvorming en vergunningverlening, via participatie- en omgevingsafspraken, maar niet als harde vergunningseis die op zichzelf doorslaggevend is.

Het omgevingsbeleid biedt bewust ruimte voor maatwerk, omdat participatie zich niet in alle situaties laat vangen in één uniforme vergunningsvoorwaarde.

Fractie GroenLinks-PvdA

GroenLinks-PvdA-A030 EE

De communicatie vanuit de provincie was soms zoekend en op deze manier met de herziening die voor ons ligt, zijn we trots dat wij stabiele kaders met betrouwbare en duidelijke stappenplannen om wel de energietransitie aan te gaan.

Antwoord

GS herkent dat de energietransitie geen eenvoudige opgave is met de nodige hobbels. Met de herziening wordt een stap gezet om ambities en doelen te realiseren.

GroenLinks-PvdA-A160 EE

Ook voor het Haven Industrieel Complex geldt hetzelfde. De toekomst van de haven ligt bij duurzame innovatie, schone productie en goed werk. De lat mag wat ons betreft echt hoger dan wat ons nu voorligt.

Antwoord

Het HIC verkeert in een energietransitie, een grondstoffentransitie en een digitale transitie. De provincie Zuid-Holland wil deze transities en dit moderniseringsproces faciliteren en versnellen in samenwerking met mede overheden, Havenbedrijf Rotterdam, (vertegenwoordiging van) bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. De provincie gaat daarvoor innovaties ondersteunen en duurzame investeringen stimuleren, organiserend vermogen van netwerken en samenwerkingsverbanden versterken en bijdragen aan het op orde brengen van randvoorwaarden. Dit doet de provincie met de inzet van haar economisch- en innovatie instrumentarium, haar ruimtelijk instrumentarium, haar taken op het gebied van infrastructuur en milieu en de lobby en samenwerking in Brussel en bij het Rijk.

Fractie JA21

JA21-A067 EE

Nadat wij op woensdag 15 oktober spraken over windzoeklocaties in het Groene Hart, werden wij de maandag erna opgeschrikt door een publicatie van het omgevingsbeleid, het omgevingsprogramma en de omgevingsvisie, midden in het herfstreces. Deze stukken lagen er dus eigenlijk al. Het college vergadert niet op dinsdag en niet in een reces, dus de stukken hadden eigenlijk al bij de bespreking betrokken moeten worden. Daarom heeft JA21, met steun van de PVV, Forum voor Democratie, Groep Hart voor Zuid-Holland en JOU eerder een spoeddebat aangevraagd. Vandaag moeten deze, twee dagen na de begroting toch wel redelijk onverwacht, opeens alle commissies over deze stukken spreken om pas vervolgens halverwege 2026 over het Statenvoorstel te spreken. Ongekend.

Antwoord

GS begrijpen dat de samenloop van publicatiemomenten vragen oproept over de timing. Tegelijkertijd benadrukken wij dat de gevolgde werkwijze zorgvuldig en conform de afgesproken procedures is verlopen. De publicatie van de ontwerpstukken markeert juist het startpunt van een open consultatie- en zienswijzenfase, bedoeld om Staten, gemeenten en regio's in staat te stellen hun inbreng te leveren. Het daaropvolgende traject van commissiebehandeling en besluitvorming door Provinciale Staten vormt een gefaseerd en transparant proces, waarin ruim voldoende gelegenheid bestaat voor democratisch debat, bijsturing en een zorgvuldige weging van alle belangen.

JA21-A068 EE

Men laat wederom de inwoners in onduidelijkheid gedurende een hele lange periode achter. Het college heeft op eigen initiatief, zonder dat wij kaders meegeven, een hele provincie op zijn kop gezet door deze massale zoeklocaties bekend te maken. 12 stuks aan gebieden waar mogelijk 67 windturbines worden gerealiseerd van 240 meter hoog. Die kaderstellende rol trekken we ook nu terug, daarom hadden wij een twaalftal moties eerder voorbereid, voor elke zoeklocatie één om niet langer geld en capaciteit aan te voldoen. Dit wilden wij indienen destijds bij het spoeddebat, maar er zullen nu minimaal een half jaar lang nog heel veel mensen, nog heel veel middelen op worden ingezet. Kan de gedeputeerde ook aangeven in welke mate dit het geval is?

Antwoord

GS constateren dat de bekendmaking van windzoekgebieden tot veel reacties heeft geleid. Deze zoekgebieden maken onderdeel uit van de beleidsvoorbereiding en zijn bedoeld om, samen met de RES-partners en de regio's, te onderzoeken waar duurzame energieopwekking inpasbaar kan zijn om de afgesproken opgaven te realiseren. Er is geen sprake van besluitvorming over concrete locaties.

In deze fase wordt gewerkt aan nadere uitwerking en weging, waarbij zienswijzen en regionale inbreng worden betrokken. De inzet van capaciteit en middelen is gericht op deze voorbereidende fase. De verdere besluitvorming vindt gefaseerd plaats, waarbij Provinciale Staten richtinggevend zijn.

JA21-A070 EE

We wensen niet langer in te zetten op netcongestie bevorderende wiebelstroom, dat alleen levert wanneer of de zon schijnt, of het waait. JA21 wil gewoon vol inzetten op kernenergie en voorlopig nog realistisch doorgaan, ook met fossiele brandstoffen.

Antwoord

GS neemt kennis van de opvatting. De huidige inzet in de herziening komt voort uit de afspraken en ambities zoals vastgelegd in de RES1.0. In het Statenvoorstel PvA Toekomst energieopwekking in Zuid-Holland na 2030 wordt verder ingegaan op de wensen rondom kernenergie.

JA21-A071 EE

Tot slot, iets waar we allang bang voor waren, is gebeurd. De zinsnede, conform de besluitvorming in Provinciale Staten, ondersteunt de provincie in deze fase de uitwerking van zoekgebieden voor wind in het Groene Hart niet. Dat stond er, maar dat is in ene keer geschrapt uit het omgevingsprogramma. Met andere woorden, om toch maar eens te kijken of dat kan, onvoorstelbaar. Ik zou de gedeputeerde willen vragen of dat weer mag worden toegevoegd aan de stukken.

Antwoord

De beleidswijziging is er nu juist op gericht om de regio te helpen om windenergie mogelijk te maken. De regio heeft ons daar ook eerder om gevraagd. In hoeverre de gemeenten daar invulling aan willen geven gaan wij horen.

Fractie PVV

PVV-A026 EE

Op 15 oktober is tijdens de Provinciale Staten die motie 1801, getiteld Zuinig op het Groene Hart unaniem aangenomen. De motie verzoekt het college in het vervolgproces en de voorstellen rond de Herziening van het Omgevingsbeleid rekening te blijven houden met de bijzondere waarde en het unieke karakter van het Groene Hart. Hoe de GS deze motie precies interpreteren, is tot de dag van vandaag een raadsel. Schriftelijke vragen van onze fractie om daar duidelijkheid over te verkrijgen zijn, ondanks nadrukkelijk verzoek om deze van antwoord te voorzien voor deze commissievergadering, nog altijd onbeantwoord. Uit het ontwerp van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 blijkt echter dat GS allesbehalve rekening hebben gehouden met de bijzondere waarde en het unieke karakter van het Groene Hart. De zorgen van tientallen insprekers, honderden brievenschrijvers en duizenden petitietekenaars blijken gegrond te zijn geweest.

Antwoord

In de OER is expliciet gekeken naar de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het Groene Hart bij het zoeken naar mogelijkheden voor windenergie. Deze waarden zijn nadrukkelijk betrokken bij de beoordeling, wat ertoe heeft geleid dat een aantal potentiële gebieden is afgevallen.

GS geven hiermee uitvoering aan motie 1801 door in deze fase van beleidsvoorbereiding rekenschap te geven van het bijzondere en unieke karakter van het Groene Hart. Deze afwegingen worden expliciet verantwoord in het voorstel voor de Herziening van het Omgevingsbeleid dat vóór de zomer van 2026 aan Provinciale Staten wordt voorgelegd.

Bij de nadere uitwerking na vaststelling van de herziening, wanneer zoekgebieden eventueel worden doorontwikkeld naar concrete locaties, zal de ruimtelijke kwaliteit van het Groene Hart opnieuw en nadrukkelijk een voorname rol spelen. In die fase vindt een verdere, gebiedsgerichte afweging plaats, passend bij het karakter en de waarden van het Groene Hart.

PVV-A027 EE

Alles moet wijken om de bestaande RES-doelen te kunnen halen. Een transitie naar energie realisme ontbreekt volledig. Als direct gevolg van het bestaande energiebeleid is netcongestie ontstaan, ruimtegebrek toegenomen en energiearmoede vergroot. Het blijkt ambitie van GS om dat allemaal versneld te willen verergeren. Hoeveel ver is GS hier eigenlijk ingegaan, voorzitter?

Antwoord

GS delen het beeld niet dat alles moet wijken om RES-doelen te halen. De inzet van GS is gericht op een zorgvuldige en realistische transitie, waarin duurzame opwek wordt afgewogen tegen ruimte, leef kwaliteit en leveringszekerheid. Deze aspecten worden als randvoorwaarden meegenomen bij de verdere uitwerking van het beleid.

PVV-A028 EE

Het is een oneerlijke energie illusie waarbij een visie, een programma, laat staan verordeningen, ontbreken waarmee een stabiel betaalbaar energiesysteem kan worden gerealiseerd. GS willen af van conventionele energiebronnen die ons nu nog van energie voorzien op de vele momenten dat zonne- en windenergie niet toereikend zijn. Een visie, laat staan een programma of verordeningen over welke alternatieve energiebronnen deze conventionele energiebronnen moeten vervangen, waar en wanneer die moeten komen en in welke hoeveelheden ontbreekt ook volledig.

Antwoord

Provinciale Staten hebben op 5 maart met motie 1609 het college opgedragen om een Plan van Aanpak voor energieopwekking na 2030 op te stellen, waarin alle vormen van opwek worden meegenomen en ook wordt ingegaan op de afdoening van de motie-Erkens over het eventueel opheffen van de RES-regio's. Dit voorstel moet vóór 1 januari 2026 worden aangeleverd.

Op 15 juli stelde GS het Behandelvoorstel voor motie 1609 vast en informeerde PS hierover; PS stemde op 24 september in. Het statenvoorstel met het plan van aanpak wordt voor einde van het jaar aan de staten verstuurd.

Het Plan van Aanpak is opgesteld in samenwerking met de betrokken provinciale domeinen, de RES-trekkers van de zeven regio's en TNO. In het Plan wordt in de komende jaren toegewerkt naar een gedragen beeld van hoe opwek (kern, zon en windenergie) in onze provincie een plek kan krijgen. Om daar te komen wordt aan de hand van verschillende verhaallijnen (gezamenlijk op te stellen) toegewerkt naar verschillende scenario's waar een voorkeursscenario uit zal volgen. Daarbij is nadrukkelijk rekening gehouden met de ontwikkelingen rondom ISA, zodat zowel aansluiting wordt gezocht als inhoudelijke input kan worden geleverd.

PVV-A029 EE

Het ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025 schreeuwt wat onze fractie betreft dan ook om stapels amendementen die helaas pas in het voorjaar ingediend kunnen worden. Onze fractie beschouwt het ontwerp ook eigenlijk meer als een concept van een ontwerp. Een stuk rood vlees, zoals een oud-premier ooit zei, wat op tafel is gegooid en iedereen nu op kan aanslaan. GS weet dat voor diverse plannen geen politiek draagvlak bestaat, het maatschappelijk draagvlak ontbreekt en dat ze bovendien praktisch ook onhaalbaar zijn. Maar toch is ervoor gekozen om de al bestaande onrust nog een beetje extra te voeden. Dit ontwerp kan wat onze fractie betreft terug naar de tekentafel.

Antwoord

GS delen het beeld niet dat een visie op een stabiel en betaalbaar energiesysteem ontbreekt. Naast de huidige herziening wordt gewerkt met meerdere samenhangende kaders die richting geven aan het energiesysteem, waaronder het Toekomstbeeld Energiesysteem 2050, de warmteprogramma's, het pMIEK en nMIEK, en de afspraken binnen de RES. Deze samen bepalen welke energiebronnen, waar en in welke samenhang worden ontwikkeld.

Daarnaast hebben GS, naar aanleiding van motie 1609, een Statenvoorstel over duurzame

opwek na 2030 in december 2025 aan Provinciale Staten toegezonden. Daarmee wordt expliciet gewerkt aan een doorkijk voorbij de huidige RES-periode. De inzet van GS is niet het abrupt loslaten van conventionele bronnen, maar een gefaseerde transitie naar een betrouwbaar, betaalbaar en schoon energiesysteem.

PVV-007 EE

Is het volgens ons college eigenlijk wel mogelijk om alle door hun gewenste veranderingen aan ons energiesysteem volledig te kunnen realiseren, zonder daar bestaande woon- of recreatieve ruimte voor op te offeren? GS hebben er door de tijd heen immers blijk van gegeven steeds meer schaarse Zuid-Hollandse grond te willen aanwijzen voor nog meer weersafhankelijke energiebronnen.

Antwoord

GS gaan uit van een zorgvuldige en realistische ontwikkeling van het energiesysteem, waarbij veranderingen niet los worden gezien van de schaarste aan ruimte in Zuid-Holland. Het is niet het uitgangspunt dat bestaande woon- of recreatieve functies moeten wijken; keuzes worden steeds gemaakt in samenhang met andere ruimtelijke opgaven. Daarbij zetten GS in op een mix van maatregelen, waaronder energiebesparing, benutting van bestaande bebouwing, herstructurering en een gefaseerde inzet van verschillende energiebronnen, zodat de transitie kan plaatsvinden binnen de ruimtelijke mogelijkheden van de provincie.

PVV-06 EE

Onze fractie werd eerder deze week opgeschrikt door het bericht dat het dorp Moerdijk, gelegen in de provincie Noord-Brabant, moet worden opgeofferd voor dezelfde als transitie die ons college ook meent naar te willen streven en dat in een tijd van extreem woontekort, nota bene. Daarover twee vragen, voorzitter. 1. Kan ons college uitsluiten dat dorpen, of wellicht zelfs steden, rondom de industriële gebieden in de provincie Zuid-Holland eenzelfde lot staat te wachten?

Antwoord

GS kunnen uitsluiten dat dorpen of steden in Zuid-Holland moeten wijken voor de energietransitie. De inzet van GS is juist gericht op het behouden en versterken van bestaande woonkernen, ook in de nabijheid van industriële gebieden.

De energietransitie in Zuid-Holland is gericht op transformatie en verduurzaming binnen bestaande structuren, niet op het opofferen van dorpen of steden. Woonkwaliteit en leefbaarheid vormen daarbij randvoorwaarden bij alle afwegingen.

Fractie PvdD

PvdD-A037 EE

Ik wil beginnen met een compliment, want we zien de worsteling die in de provincie gaande is en we zien dat de provincie probeert om in de transitie op economie en energie ook goede dingen te doen. Maar netto werken we nog steeds meer tegen en zonder afdwingbare regelgeving gaat het sowieso niet lukken. Voorzitter, voor een omgevingsvisie en omgevingsbeleid is dit nog onvoldoende. Op energie is er nog geen beleid als vervolg van de RES voor na 2030 en dat had in deze omgevingsbeleid herziening moeten staan om geen stilstand in de realisatie te veroorzaken.

Antwoord

GS onderkennen het belang om tijdig toe te werken naar een perspectief voor duurzame energie opwek na 2030. Hiervoor is een Statenvoorstel voorbereid en in december met Provinciale Staten gedeeld, waarin wordt geschetst hoe dit vervolgproces voor duurzame opwek vorm kan krijgen.

In de huidige herziening ligt de focus op het mogelijk maken van de bestaande RES-doelstellingen voor duurzame opwek, om stagnatie in de realisatie te voorkomen. De verdere beleidsontwikkeling voor duurzame opwek na 2030 wordt in samenhang daarmee opgepakt, zodat zowel voortgang op korte termijn als richting op de langere termijn wordt geborgd.

PvdD-A038 EE

En, voorzitter, energiebeleid begint met besparen en afbouwen wat we niet nodig hebben. Energiebesparing wordt niet afgedwongen en zelfs wettelijke verplichtingen worden niet goed gehandhaafd. En afbouwen zit niet in deze voorstellen, waardoor niet alleen de fossiele industrie doordendert, maar schaarse arbeid en middelen in de verkeerde richting blijven sturen.

Antwoord

Dank voor deze reactie. Energiebesparing is een belangrijke stap om te komen tot minder energiegebruik. Besparing is de eerste stap in de 'trias energetica' en vormt de basis van een houdbaar energiesysteem. Er worden hier twee niveaus van energiebesparing aangesproken. Voor huishoudens en bedrijven, en voor industrie. De provincie heeft verschillende programma's om energiebesparing te stimuleren, denk aan het ontzorgingsprogramma en de doelgroepenaanpak die wordt ingezet bij maatschappelijk vastgoed, bedrijventerreinen en om particulieren te stimuleren. Als er gesproken wordt over het handhaven van energiebesparing ligt dit primair bij gemeenten en ACM als het gaat om huishoudens en bedrijven. Voor de industrie is er een energiebesparingsplicht en binnen de provincie Zuid-Holland is DCMR de toezichthouder.

PvdD-A039 EE

Op papier gebeurt er veel moois in de provincie, maar het beleid faciliteert en stimuleert vooral vertraging van de transitie. Er worden geen keuzes gemaakt wat wel en wat niet willen en de bestaande industrie wordt ontzien, terwijl de armste mensen en de natuur de dupe zijn.

Antwoord

De provincie stimuleert en is een voorstander van een eerlijk, integraal, duurzaam energiesysteem. Binnen de kaders die de provincie heeft werkt het hard aan het stimuleren en versnellen van deze energietransitie.

PvdD-A040 EE

Voor zon niet op land, met uitzondering langs bermen van snelwegen, en zon hoort op dak of boven een parkeerplaats en de zonneladder moet afgedwongen worden in het omgevingsbeleid. Dat betekent geen zon op land, zolang alle daken en parkeerterreinen niet vol gelegd zijn. En zonnepanelen als tilt ondersteunende voorziening niet mogelijk maken hier zo. Dat is echt extreem vaag.

Antwoord

GS hanteren de zonneladder als leidend en toetsbaar afwegingskader in het omgevingsbeleid: eerst zon op daken, gevels en parkeerterreinen, daarna pas zon op land. Deze voorkeursvolgorde is vastgelegd in de Herziening en vormt het kader voor de beoordeling van initiatieven.

GS kiezen er bewust niet voor om zon op land volledig uit te sluiten, ook niet zolang nog niet alle daken en parkeerterreinen zijn benut. Een dergelijke harde uitsluiting zou de haalbaarheid van de RES-doelstellingen onder druk zetten. Zon op land wordt daarom sterk begrensd, gekoppeld aan de RES-afspraken en alleen toegestaan bij ruimtelijk aanvaardbare, lokaal gedragen initiatieven.

PvdD-A041 EE

Voor warmte, de provincie heeft het over een eerlijke transitie, maar zet natuurlijk nadrukkelijk de armste mensen in de kou, letterlijk omdat het te duur wordt en figuurlijk omdat zij de rekening van tien jaar wanbeleid op hun warmte voorgeschoteld krijgen. De warmtenetten gevoed met warmte uit de Rotterdamse haven zijn een fossiele belastingtruc die met een toekomstig onvermijdelijke invoering van energiebelasting op warmte bij de armste bewoners terechtkomt. Daarnaast is piekvoorziening fossiel en die moet nog vervangen worden en is de basiswarmte alleen op papier CO₂-neutraal en moet ook deze bronnen op kosten van de armste mensen onder de nieuwe wet vervangen worden. Voorzitter, WarmtelinQ is ook volgens haar eigen regels niet duurzaam. Ze transporteert alle energie net zo lief en hanteert een temperatuurregime, waardoor duurzame bronnen kansloos zijn.

Antwoord

De provincie stimuleert en is een voorstander van een eerlijk, integraal, duurzaam energiesysteem. Binnen de kaders die de provincie heeft werkt het hard aan het stimuleren en versnellen van deze energietransitie. Waar mogelijk zetten we via de verschillende provinciale kanalen in op het aanpassen en wijzigen van Rijksbeleid die bijvoorbeeld gericht is op de betaalbaarheid van het warmtesysteem. Het traject wat zich nu afspeelt met nMIEK Warmtesysteem Zuid-Holland is hier een onderdeel van. Om de warmtevraag te verduurzamen hebben we alle energiedragers nodig, restwarmte maar ook lokale warmtebronnen zijn hier een onderdeel van.

PvdD-A042 EE

Voorzitter, het afwegingskader warmtekeuze zet gemeente bovendien op het verkeerde been en een apart afwegingskader voor warmte en voor koude is onhoudbaar. Doordat in het beleid voor grootschalige warmte de dure piek voorzieningen fossiel blijven, nog los van de fossiele RES-warmte en wordt vergeleken met duurzame piekvoorzieningen in de alternatieven, dus die zijn wel duurzaam, is het ook het argument van de laagste maatschappelijke kosten onhoudbaar geworden

Antwoord

Het afwegingskader koude en de keuzeladder voor warmte hebben als doel om gemeenten handelingsperspectief te bieden in de keuzes die ze kunnen maken voor het verder inrichten van de warmteprogramma's en stappen in de energietransitie die zij willen doormaken.

PvdD-A043 EE

Ook voor pMIEK geldt dat een toets op fossiele subsidies ontbreekt. Concrete besluiten over waar we netcapaciteit prioriteren wordt gebaseerd op een economie waar we nog steeds 40 tot 45 miljard per jaar aan fossiele subsidies uitgeven.

Antwoord

Het pMIEK geeft inzicht in toekomstige benodigde energie infrastructuur waarbij rekening gehouden wordt met een verandering in energieproductie (van fossiel naar duurzaam en van centraal naar een energiesysteem met centrale en decentrale productie). Het gaat uit van een duurzaam energiesysteem waarbij er samenhang is tussen duurzame energie-opwek, energie-infrastructuur (kabels, leidingen, stations), energieopslag en conversie van energie. Toetsen op (rijks)subsidies maakt hier geen onderdeel van uit.

PvdD-A044 EE

Voor zowel energie als economie geldt het omgevingsbeleid moet sturen op afbouw van wat we niet meer willen en opbouw wat we wel willen. Zolang er geen afbouwbeleid is, is van een transitie geen sprake. We zien de positieve intenties, maar zonder afdwingbaar beleid wachten we totdat bedrijven economisch geen toekomst meer hebben, terwijl ze maatschappelijk allang uitgesloten hadden moeten worden. Op alle bovenstaande gebieden worden de nodige doelen niet gehaald. Dat geldt ook voor circulaire economie. De provincie zou echt meer dwingend moeten gaan optreden om deze transitie op tijd mogelijk te maken.

Antwoord

Het is juist dat in een transitie opbouw, ombouw en afbouw gelijk opgaan. Hoe en wanneer afbouw passend is, is per sector afhankelijk – onder andere op basis van welke alternatieven via op- en ombouw al mogelijk zijn. Aanscherping van wet- en regelgeving is daaropvolgend een dwingend instrument. Deze verantwoordelijkheid ligt voornamelijk bij de rijksoverheid en het Europees parlement. Dit kaarten we daar ook aan. Tegelijkertijd nemen wij als provincie onze rol door te sturen op de circulaire transitie o.a. via ons inkoopbeleid (en het afbouwen van onze lineaire inkoop), subsidieregelingen, gemeenten te ondersteunen en partijen in de regio aan elkaar te verbinden.

PvdD-A045 EE

Aandacht voor de defensie-industrie die wordt ingevuld vanuit economische kansen, terwijl defensie nooit een economische sector zou moeten zijn. We moeten in onstabiele wereld met een onbetrouwbare VS ons kunnen verdedigen. Dat is het doel niet het vergroten van een economie, ook niet de defensie economie.

Antwoord

Om het Nederlandse grondgebied en dat van bondgenoten te kunnen verdedigen (de zogenaamde hoofdtak 1) heeft het ministerie van Defensie, naast investeringen in haar eigen organisatie, intensievere samenwerking met verschillende publieke en private partners nodig. In de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie 2025-2029 uit april 2025 wijst zij daarbij ook nadrukkelijk naar provincies en de regionale ontwikkelingsmaatschappijen om de bestaande innovatie-ecosystemen en het dual-use bedrijfsleven te verbinden met Defensie. Volgens Defensie is het vanwege de verdediging, strategische autonomie en economische veiligheid van groot belang eenzijdige en ongewenste afhankelijkheden van buitenlandse leveranciers af te bouwen en in nauwe samenwerking met Europese defensieorganisaties nieuwe capaciteiten op te bouwen. Om beide prioriteiten tegelijkertijd te adresseren zal Defensie meer producten en diensten moeten afnemen bij Nederlandse en Europese industrieën, ook in Zuid-Holland dat met een aandeel van 25% van de Nederlandse defensie-industrie op afstand nationaal koploper is. Echter, de huidige realiteit is dat deze industrieën na decennialange bezuinigingen op Defensie momenteel niet binnen het gewenste tempo aan alle ambities kunnen voldoen. Het opbouwen van Defensie gaat daarom noodzakelijkerwijs hand in hand samen met het opbouwen van de industrieën, inclusief het beter aansluiten van Defensie op de bestaande dual-use innovatie-ecosystemen en voor haar nieuwe mkb-bedrijven.

Op 24 april 2025 hebben de ministeries van Defensie en van Economische Zaken, provincie Zuid-Holland, regionale ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter en triple-helix forum Economic Board Zuid-Holland de Zuid-Hollandse samenwerking met Defensie gelanceerd om concrete invulling te geven aan deze noodzaak. De focus hierbij ligt op het aanjagen van dual-use industrie en innovatie, in bijzonder binnen de Zuid-Hollandse innovatieclusters en door het ondersteunen van het mkb inclusief startups (de traditionele defensie-industrie valt buiten de scope en blijft een Rijksaangelegenheid). Voor de drie Zuid-Hollandse partners zijn de economische kansen van deze wederzijdse samenwerking belangrijk opdat de verwachte Defensie-investeringen maximaal bijdragen aan onze samenleving en de regionale economie. Andersom is het voor beide ministeries belangrijk dat de investeringen doelmatig worden besteed zodat de zich ontwikkelende industrieën duurzaam verdienvermogen opbouwen, juist ook binnen niet-defensie gerelateerde sectoren. Beide economische perspectieven staan in het voorgestelde herziene Omgevingsprogramma beschreven.

Fractie VVD

VVD-A072 EE

Kijkend naar die twaalf locaties, ik heb daar goed over nagedacht en ze schuren eigenlijk allemaal. We hebben een concept-OER gekregen rond de zomervakantie en daar komen voorstellen uit waarvan je eigenlijk zegt, hier zou je hier in optima forma helemaal geen wind willen realiseren. Ze hebben allemaal wat. Cultuurhistorisch, afstand op bewoning, natuur, weidevogels, in de buurt van Schiphol. Eigenlijk zijn ze allemaal niet optimaal geschikt om windturbines van 240 meter te plaats.

Antwoord

Iedere plek binnen de provincie kent op dit moment al functies en waarden. De concept OER laat zien op welke gebieden het in meer of mindere mate schuurt. Uit de OER komen dan ook meer en minder gunstige plekken naar voren.

VVD-A073 EE

Windenergie is een middel en geen doel. Wij zien de meerwaarde wel van windenergie, maar wel dat die moet passen in de omgeving. Voorzitter, afspraak is afspraak. Veel gemeenten kozen de RES 1.0 bewust voor zon, juist om dat Groene Hart in het open landschap te beschermen. En nu lijkt het alsof we die afspraken onder druk zetten met nieuwe zoeklocaties voor wind. En dat voelt als een breuk in vertrouwen en hoe gaat GS dat vertrouwen herstellen en hoe kijkt GS ook naar die verschillende gemeenten zoals Nieuwkoop, waar de raad ooit akkoord is gegaan met RES en met de inzet om haar doelen te bereiken, exclusief met zon?

Antwoord

Het is nog niet duidelijk in welke mate de RES-doelstellingen met windenergie moet worden ingevuld. Hoe meer duurzame opwek met zon wordt gerealiseerd, des te minder windenergie nodig is om de regionale doelstellingen te behalen. In eerste aanleg maken de RES-partners de keuze over de invulling en verdeling van de opgave onderling.

Wij roepen ook hier de RES-regio op om dit nader, goed onderbouwd, uit te werken en waar mogelijk dit al in de zienswijze te onderbouwen. RES Midden-Holland en RES Holland Rijnland krijgen daar tot 30 januari de tijd voor.

VVD-A074 EE

En, voorzitter, vuistregels, gelden die eigenlijk voor alle locaties of niet? GS zei afgelopen woensdag bij de begrotingsbehandeling, we hanteren twee keer de tiphoogte als minimale afstand tot huizen. Maar leggen we de kaarten over elkaar heen, voorzitter, dan zien we dat de vuistregel in meerdere zoekgebieden gewoon niet gehaald wordt. Waarom geldt deze vuistregel dan nog?

Antwoord

De genoemde vuistregel wordt door GS gehanteerd als richtlijn in de beleidsvoorbereidende fase voor het niveau van zoekgebieden. Een zoekgebied is vaak ruimer begrensd dan de technisch beschikbare ruimte waar daadwerkelijk plaatsing mogelijk zou kunnen zijn in het gebied

In de volgende fase, bij de verdere uitwerking van zoekgebieden naar concrete locaties, worden de geldende normen en afstandsregels toegepast en is ook ruimte voor maatwerk met strengere regels. Dan wordt bepaald of en waar binnen een zoekgebied plaatsing daadwerkelijk mogelijk is. Het feit dat de vuistregel op kaartniveau binnen de grotere zoekgebieden niet overal wordt gehaald, betekent daarom niet dat deze in de verdere uitwerking niet geldt.

VVD-A075 EE

Locaties 1 tot en met 3, dat zijn Kaag en Braassem en Nieuwkoop. Daar ontstaat echt een wel een beetje een probleem. Provincie stelt daarvoor om te onderzoeken om windturbines van 240 meter hoog daar te gaan onderzoeken, maar dat ligt wel direct in het invloed gebied van Schiphol. De locatie bij Nieuwkoop ligt op 13 kilometer afstand van de landingsbaan, daar tekenen we dan toch turbines in van 240 meter hoog, wat in de praktijk niet kan. En daar zit bij mij wel een wrang gevoel dat dat het draagvlak lokaal weghaalt voor windturbines op het moment als wij zaken voorstellen die niet te realiseren zijn.

Antwoord

De genoemde locaties betreffen zoekgebieden waarvoor in deze fase geen keuzes zijn gemaakt over concrete turbines. Voor deze gebieden zijn nadere onderzoeken nodig, onder meer naar luchtvaartveiligheid en hoogtebeperkingen in relatie tot Schiphol.

De in het OER gehanteerde referentiehoogte van 240 meter is gebruikt om de milieueffecten uniform en vergelijkbaar door te rekenen. Dit betekent niet dat op deze locaties daadwerkelijk turbines van die hoogte worden voorzien. In de verdere uitwerking kan de feitelijke tiphoogte lager uitvallen, afhankelijk van geldende beperkingen en inpassing.

Juist om te voorkomen dat voorstellen worden gedaan die in de praktijk niet realiseerbaar zijn, vindt deze nadere uitwerking plaats in het vervolgproces, in afstemming met betrokken partijen. Pas dan wordt beoordeeld of en onder welke voorwaarden ontwikkeling binnen een zoekgebied mogelijk is.

VVD-A076 EE

Spring ik even over naar locatie 7, 8 en 12. Dat zijn locaties die eigenlijk midden in een open cultuurhistorisch waardevol landschap liggen in Zuid-Holland. Waar eigenlijk de polder nog echt dat oude Hollandse middeleeuwse landschap is. Is dit nou echt een locatie waar wij als provincie windturbines willen realiseren?

Antwoord

Het betreft hier zoekgebieden, geen locaties waar al is besloten om windturbines te realiseren. Juist vanwege het open en cultuurhistorisch waardevolle karakter van deze landschappen zijn deze waarden expliciet betrokken in de OER.

Of en hoe deze zoekgebieden verder kunnen worden uitgewerkt, is onderdeel van het vervolgproces. Daarbij wordt opnieuw en zorgvuldig beoordeeld of ontwikkeling verenigbaar is met de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten.

VVD-A077 EE

En als je kijkt naar locatie 11, dat is de locatie in de Drechtsteden, speelt helemaal ook een bijzonder verhaal. In de startnotitie heeft GS aangehaald dat RES-regio 's die achterblijven en geen input leveren, dat die een handje worden geholpen met voorstellen. Drechtsteden blijft niet achter, Drechtsteden gaat haar doel behalen en wij zien daarin geen meerwaarde waarom specifiek deze locatie 11 dan al meegenomen moet worden als zelfs de gemeenteraad van Dordrecht, want deze locatie ligt er specifiek, er nog niet uit is waar dan precies die windturbinelocatie moet komen. Dat is echt te prematuur daarin.

Antwoord

Mogelijkheden voor windenergie zijn onderzocht op verzoek van gemeente Dordrecht, die werkt aan een actualisatie van de structuurvisie windenergie. De uitkomsten van de omgevingseffectrapportage wil de gemeente graag gebruiken voor haar eigen besluitvorming. Met dit zoekgebied helpen wij de gemeente Dordrecht om hun windvisie verder in te vullen. Of dat dit gebied c.q. locatie moet worden daarover gaan we nader in gesprek met Dordrecht en ook met de RES Drechtsteden.

VVD-A078 EE

Andere locaties op de kaart, ik zie dat ik niet heel veel tijd meer heb, liggen toch allemaal binnen die twee keer tiphoogte. Daar maak ik me echt wel zorgen over dat de provincie zich dan wel aan haar eigen vuistregel houdt.

Antwoord

De genoemde locaties betreffen zoekgebieden waarvoor in deze fase geen keuzes zijn gemaakt over concrete turbines. Voor deze gebieden zijn nadere onderzoeken nodig, onder meer naar luchtvaartveiligheid en hoogtebeperkingen in relatie tot Schiphol.

De in de OER gehanteerde referentiehoogte van 240 meter is gebruikt om de milieueffecten uniform en vergelijkbaar door te rekenen. Dit betekent niet dat op deze locaties daadwerkelijk turbines van die hoogte worden voorzien. In de verdere uitwerking kan de feitelijke tiphoogte lager uitvallen, afhankelijk van geldende beperkingen en inpassing.

Juist om te voorkomen dat voorstellen worden gedaan die in de praktijk niet realiseerbaar zijn, vindt deze nadere uitwerking plaats in het vervolgproces, in afstemming met betrokken partijen. Pas dan wordt beoordeeld of en onder welke voorwaarden ontwikkeling binnen een zoekgebied mogelijk is.

VVD-O10 EE

Wij zijn inderdaad een voorstander voor kernenergie. Maar dat zijn niet deze twaalf locaties die ik hier nu vandaag behandel. Dan zouden we een keer een OER moeten laten doen welke locaties in Zuid-Holland geschikt zijn.

Antwoord

Voor een betrouwbaar en schoon energiesysteem zijn naar verwachting meerdere opwekbronnen nodig. GS erkennen dat kernenergie een onderdeel kan zijn van de toekomstige energiemix. In het Statenvoorstel 'Plan van Aanpak – Toekomst energieopwekking in Zuid-Holland na 2030' verkent de provincie samen met RES-partners

scenario's voor energie opwekking. Bronnen zijn zon, wind én kernenergie (SMR's). Uit de verschillende scenario's volgt een voorkeursscenario voor opwek van elektriciteit na 2030. Deze verkenning maakt nadrukkelijk geen onderdeel uit van de huidige herziening en staat los van de nu voorliggende zoekgebieden voor windenergie, die uitsluitend zien op het realiseren van de RES 1.0-doelstellingen richting 2030.

Commissie LG

Fractie BBB

BBB-A105 LG

De herziening van het Zuid-Hollandse Omgevingsbeleid 2025, maar is bedoeld voor de komende jaren, bevat toch wel goede intenties, van klimaatadaptatie tot ruimtelijke kwaliteit. Maar de praktische uitvoerbaarheid en de balans tussen landbouw, natuur en economie blijven grote zorgen voor BBB hier in Zuid-Holland.

Antwoord

De balans tussen landbouw, natuur en economie blijven een aandachtspunt in ons omgevingsbeleid. Dit aandachtspunt adresseren we in deze herziening in de vorm van prioritaire opgaven in Artikel 7.41bb (prioritaire opgaven en regionale afstemming in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte).

BBB-A106 LG

De koers water- en bodem sturend wordt steviger verankerd, maar nadruk op CO₂-reductie en beperking van bodemdaling in veenweidegebieden. Tegelijkertijd betekent dit hogere grondwaterstanden beperkingen op graslandbeheer en extra lasten voor de boeren. De provincie spreekt over toekomstbestendige landbouw, maar concrete maatregelen voor behoud van agrarisch verdienvermogen ontbreken nog. Ze zijn van harte welkom vanuit GS.

Antwoord

De Provincie werkt, samen met andere partijen, aan kennis, instrumenten en middelen i.r.t. agrarisch verdienvermogen bij 'hoge' grondwaterstanden. Via o.a. pilotbedrijf "Boeren bij Hoog Water" en "Compensatiesystematiek Veenweiden".

BBB-A107 LG

Punt 5, integrale benadering van het landelijk gebied. De combinatie van én weidevogelgebied én bosuitbreiding, zelfs 400 hectare tot mijn schrik, CO₂-reductie, NNN uitbreiding en dan nog een kreet als beschermingsgebied onbebouwde ruimte, leidt tot stapeling van claims op hetzelfde agrarisch areaal. BBB vraagt om echte integratie in plaats van optelsommen van ambities. En ik ben het ermee eens, dat mag wel eens duidelijk verwoord worden hoe we daarmee omgaan vanuit GS.

Antwoord

Van de extra 400 ha bos valt 300 ha binnen NNN en bestaand recreatiegebied. In de bescherming van weidevogelgebied is opgenomen dat in belangrijk weidevogelgebied aanplant van bos verboden is.

BBB-A108 LG

Doorgaand op punt 4, faunabeheer en predatoren. De ontwerpverordening zwijgt over ganzen, kraaien en predatorenbeheer, terwijl juist de boeren in de weidevogelgebieden en natte percelen toenemende schade ervaren. Faunabeheer is en moet een integraal onderdeel worden van het natuur- en gebiedsbeleid en dat missen we nog steeds.

Antwoord

Faunabeheer is inderdaad een belangrijk onderdeel van het omgevingsbeleid. Wij hebben hier blijvende aandacht voor, deze aandacht is in herziening van 2025 niet gewijzigd. Extra inzet hierop, zoals toegezegd in de commissie LG bij begrotingsbehandeling, kan binnen de huidige beleidskaders.

Fractie CDA

CDA-A099 LG

Het is goed te lezen dat bescherming van landbouwgrond expliciet opgenomen gaat worden in de omgevingsvisie. Zeker is in onze provincies open en groene ruimte van onschatbare waarde en het is juist een kenmerk van ons landelijk gebied. Maar ik heb een maar. In andere commissies bepleit het CDA ook al voor meer flexibiliteit en ruimte om in het landelijk gebied van onze provincie bouw van woningen en uitbreiding van bedrijfsterrein mogelijk te maken, zij het onder echt strikte voorwaarden. En ook in deze commissie wil ik dit pleidooi laten horen. Maar dat brengt ook dilemma's met zich mee, onder andere die bewuste bescherming van landbouwgrond en inderdaad uitbreiding van natuurareaal, wat ook gewoon nodig is. Maar omdat momenteel woningbouw prioriteit 1 is en ook gemeenten in het landelijk gebied, we hebben dat ook gezien bij ingekomen stukken en brieven die we ontvangen van gemeenten in het landelijk gebied, zij doen een klemmend beroep op ons om meer te mogen bouwen dan nu is toegestaan en daar moet ook grond voor beschikbaar zijn. Daar komt ook nog bij dat sinds kort er ook 50 meter spuitvrije zone gehanteerd moet worden tussen de grens tussen landelijk gebied en nieuwbouwprojecten. Het CDA wil meegeven dat we in die herziening dus ook niet alles klem moeten zetten.

Antwoord

Hoewel volkshuisvesting een hoge prioriteit heeft en er voldoende bouwplannen zijn, ligt de focus nu op de feitelijke realisatie binnen de gestelde voorwaarden. De provincie erkent het dilemma tussen bouw wensen en de noodzakelijke bescherming van onbebouwde ruimte voor landbouw, natuur en klimaatadaptatie. Buiten het bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) blijven gerichte mogelijkheden bestaan via instrumenten als het 'straatje erbij' en kleinschalige ontwikkelingen. Om flexibiliteit te behouden zonder het landschap 'klem te zetten', vindt momenteel een herijking plaats van de 3-hectarekaart, waarbij onder strikte voorwaarden locatieruiling mogelijk wordt.

CDA-A100 LG

Daarnaast lezen we vanuit de botsproeven die in de OER ook aangegeven worden dat er veel conflicten zijn tussen enerzijds bescherming weidevogels en andere opgaven, zoals woningbouw en bedrijventerreinen, zoals ik net al noemde. Dat zijn dilemma's die de fractie van het CDA ook voelt. We lezen dat het areaal weidevogelgebied toeneemt van ruim 32 naar bijna 44 hectare en dat is naast belangrijke weidevogelgebieden, dan gaan we ook kansrijke weidevogelgebieden benoemen. Dat is een nieuwe categorie. Wij vragen ons af of dat de oplossing gaat zijn. Er moet namelijk ook goed naar de oorzaak gekeken worden waarom het niet lukt om die stand te verbeteren. Gemeenten geven ons aan dat die uitbreiding van het areaal weidevogelgebied dus soms moeilijk te begrijpen valt. Voor ons is het ook een ondoorzichtig proces. Verder pleiten we al eerder ervoor, maar betrek agrariërs bij het weidevogelbeheer.

Antwoord

Binnen de voorgestelde begrenzing vallen geen (geplande) woningbouw en bedrijventerreinlocaties. Reeds geplande ontwikkelingen met een zwaarwegend maatschappelijk belang, zoals ontwikkeling van bovenlokale infrastructuur, kunnen ook doorgaan. Verder worden in het beschermingsgebied onbebouwde ruimte enkele uitzonderingen benoemd, die als die aan de orde zijn middels maatwerk moeten worden

ingevuld. Gebied 'veiligstellen' voor weidevogels is de basis van de bescherming. De omvang van het areaal is gebaseerd op aanwezigheid van weidevogels en potentie van gebieden. Daarnaast is inderdaad goed beheer van die grond nodig en ook predatiebeheer. Daarvoor loopt het actieplan Boerenlandvogels, is er (extra) ANLb beschikbaar gesteld. ANLb werkt o.b.v. vrijwilligheid, dus boeren kunnen zich, via agrarische collectieven, inzetten voor weidevogels.

Fractie CU

CU-A091 LG

ChristenUnie ziet dat een hogere grondwaterstand een positief effect heeft op de leefomstandigheden van boerenlandvogels. Bij het tweede alternatief is veel meer effect mogelijk dan bij het eerste alternatief, waar het college voor lijkt te kiezen. Hoeveel extra geld is er nodig om actieve maatregelen in de kerngebieden uit te voeren, zoals in dat alternatief genoemd wordt?

Antwoord

Met deze stap worden geen definitieve keuzes gemaakt. De zienswijzen van gemeenten, inwoners en andere betrokkenen worden nadrukkelijk betrokken bij het vervolg. In de verdere uitwerking, richting concrete locaties, wordt opnieuw en scherper beoordeeld welke gebieden passend zijn en welke niet. Het is uiteindelijk aan Provinciale Staten om te bepalen welke locaties wel of niet terugkomen in het definitieve voorstel.

CU-A092 LG

Punt 2, de ChristenUnie staat in beginsel positief tegenover het onderscheid tussen een belangrijk en een kansrijk weidevogelgebied. Maar tegelijkertijd wordt dat gebied wat bescherming gaat krijgen dan 12.000 hectare groter. Welk effect heeft dat op de beperkingen op de gewenste ontwikkelingen

Antwoord

Een groter areaal aan weidevogelgebied (kansrijk + belangrijk) betekent inderdaad een beperking voor bepaalde ontwikkelingen die groter zijn dan 'inpassen' of 'aanpassen'.

Ontwikkelingen en activiteiten die volgens de geldende/vigerende gemeentelijke omgevingsplannen zijn toegestaan gewoon doorgang kunnen vinden. Er vindt pas toetsing aan de beschermingsregels plaats als er wordt afgeweken van het gemeentelijk omgevingsplan, of als het omgevingsplan wordt aangepast.

De bestemming van de weidevogelgebieden is agrarisch, de weidevogelbescherming heeft niet als uitgangspunt de huidige agrarische bedrijfsvoering te beperken.

De grotere ontwikkelingen met een zwaarwegend openbaar belang, zoals ontwikkeling van bovenlokale infrastructuur en grote buitenstedelijke bouwlocaties kunnen ook doorgaan.

CU-A093 LG

Punt 3, we waarderen als ChristenUnie de reductiedoelstelling voor ammoniak en voor stikstofoxide die worden vastgelegd in deze visie, of aangepast worden eigenlijk. En mijn fractie mist alleen wel een duidelijke passage over de legalisatie van PAS-melders. Is GS zelf tevreden over wat er over PAS-melders staat en zou daar meer over de rol van de provincie bij PAS-melders in de visie thuishoren?

Antwoord

PAS melder legalisatie maakt geen onderdeel uit van de herziening. We betreuren de situatie ten eerste, we brengen het steeds onder de aandacht bij het rijk – die nog steeds verantwoordelijk is voor legalisatie, maar de waarheid is ook dat vergaande reductie nodig is

voor legalisatie van alle PAS-melders. Daarmee doelen we op een rijksmaatregelenpakket. We hebben gezien dat het vervolgpakket stikstofreductie nog niet genoeg zal zijn.

CU-A094 LG

Punt 4, de laatste op het gebied van de Gezonde natuur, ook steunen wij in principe het werken met emissieplafond per bedrijf en per hectare, dit is het emissieplafond van 35 tot 40 kilo per hectare. Dat heeft veel positief effect op de leefomgeving en biedt kansen voor nieuwe ontwikkelingen, maar het heeft wel een sterk negatief effect op het agrarisch verdienvermogen. Hoe staat het landelijk in onze provincie met de juridische borging en op welke termijn zou dat wel kunnen?

Antwoord

Zullen we het hier bij de bespreking van de SANE plannen nader met elkaar over hebben. We werken toe naar normering, dat is ook vanuit vergunningverleningsoptiek noodzakelijk. Echter, dat moet wel kunnen op een manier die juridisch geborgd kan worden.

CU-A095 LG

De ChristenUnie vraagt zich af waarom GS de prestatie-eis voor water en bodem niet verankeren in de verordening met de motiveringsplicht voor gemeenten. Alleen zo kan worden geborgd dat water en bodem daadwerkelijk meer sturend is bij de ruimtelijke kunnen besluiten. Waarom kiest die GS hier niet voor, terwijl dit wel beter aansluit bij de Omgevingswet en de provinciale verantwoordelijkheid voor deze gebied dekkende veiligheid?

Antwoord

Prestatie eisen zijn meegenomen in op middelste niveau van juridische afdwingbaarheid: 'rekening houdend met'; omdat het hoogste juridische niveau op basis van geluiden die we tijdens de participatie gehoord hebben, te veel tot beeldvorming zou leiden dat 'we meer regels stellen, die in het bijzonder woningbouw zou kunnen vertragen'.

CU-A096 LG

GS stelt voor om de regels aan te passen voor het gebruik van mobiele tankinstallaties in waterwingebieden of grondwater beschermingszone. In plaats van een verbod zou daar ook met een vergunningsplicht die wordt voorgesteld, zou ook een algemene ontheffing kunnen gelden dat veel minder belastend is voor de bedrijven. En het gaat steeds om dezelfde situatie waarbij bouwwerkzaamheden mobiele tankinstallatie nodig zijn om die bouwapparatuur bij te kunnen tanken. Kan GS aangeven of dat ook tot de opties behoort?

Antwoord

Dit kan ook onder algemene regels geregeld worden. Maar het komt niet veel voor, willen het vanuit de grondwaterbescherming liever niet. Ook willen we grip houden hierop en per geval de juiste voorschriften kunnen stellen. Daarom is een vergunningplicht passend. Het algemene verbod nu gaf problemen omdat het toch wel eens moet kunnen plaatsvinden (bijv. bij defensieactiviteiten in de duinen > dat was de casus waarbij dit opkwam).

Het waterschap heeft de plicht om alle belangen in het gebied zorgvuldig tegen elkaar af te wegen bij de vaststelling van een waterpeil. De voorgestelde instructieregels kaderen deze belangenafweging in en zien er juist op toe dat we verdere verslechtering zoveel als mogelijk minimaliseren door o.a. geen verdere peilverlaging anders dan indexatie en geen nieuwe onderbemalingen.

Afwijking kan alleen in geval van onderbouwing bijzondere reden die samenhangen met belangen die betrokken zijn bij de taakuitoefening door het waterschap.

CU-A097 LG

De ChristenUnie waardeert de voorzichtige en zorgvuldige aanpak bij de peilverhogingen in de veenweidegebieden. Grondgebruikers moeten in staat worden gesteld om met hulp van de overheid zich aan te passen aan het hogere waterpeil. Maar nu wordt er een standstill voorgelegd met een afwijkingsmogelijkheid voor waterschappen, waardoor je naar beneden zal gaan afwijken, waardoor ook de standstill in de praktijk waarschijnlijk een verslechtering betekent. Hoe kijkt het college naar deze standstill in combinatie met de afwijkingsmogelijkheden, leidt dat inderdaad ook tot verslechtering mogelijk?

Antwoord

Het waterschap heeft de plicht om alle belangen in het gebied zorgvuldig tegen elkaar af te wegen bij de vaststelling van een waterpeil. De voorgestelde instructieregels kaderen deze belangenafweging in en zien er juist op toe dat we verdere verslechtering zoveel als mogelijk minimaliseren door o.a. geen verdere peilverlaging anders dan indexatie en geen nieuwe onderbemalingen.

Afwijking kan alleen in geval van onderbouwing bijzondere reden die samenhangen met belangen die betrokken zijn bij de taakuitoefening door het waterschap.

CU-A098 LG

En het laatste punt, de ChristenUnie is ook van mening dat we een toekomstbestendige ruimte moeten ontwikkelen. We moeten rekening houden met bodemdaling, droogte, hitte en te veel en te weinig water. Maar mijn fractie twijfelt of het voorgestelde artikel 7.41ff niet te belastend is voor ruimtelijke ontwikkeling, het gaat daar om het artikel dat je boven de 1.000 vierkante meter verharding een bepaalde plicht hebt. Hoe kijkt GS aan tegen deze omvang van de verharding en is dat ook wel de juiste en is dat wel proportioneel om dan al allerlei zaken te vragen?

Antwoord

Er is gekozen om een ondergrens voor verharding en bebouwing (bouwactiviteiten) op te nemen in dit artikel van 1000 m2. Om rekening te houden met het water en bodemsysteem moet in veel gevallen gebiedsgericht gekeken worden. De reden is dat er bij kleinschalige ontwikkelingen (bijvoorbeeld op "postzegel" of kavelniveau) moeilijk rekening kan worden gehouden met de prestatie-eisen van het water en bodemsysteem. Dat betekent dat het nieuwe artikel niet van toepassing is op bouwplannen tot 1000m2.

Fractie D66

D66-A079 LG

Dus wat betekenen de voorgenomen wijzigingen op het gebied van LG voor de mogelijkheden om de doelen op andere domeinen te realiseren, in het kader van integraliteit?

Antwoord

Dit betekent dat nieuwe initiatieven alleen verder kunnen worden uitgewerkt als zij realistisch inpasbaar zijn binnen het elektriciteitsnet, of bijdragen aan oplossingen zoals congestiemanagement, opslag of lokale benutting. De verdere concretisering hiervan vindt plaats in samenwerking met RES-partners en netbeheerders, en wordt betrokken bij de besluitvorming door Provinciale Staten.

D66-A080 LG

Welke doelen op het gebied van LG realiseert u en welke doelen hebben we het in de prioritering niet gered, als we het hebben over de scherpe keuzes?

Antwoord

De ambitie om de RES-doelen te halen staat voor GS buiten kijf: duurzame energie is nodig en deze afspraken zijn gezamenlijk gemaakt. Waar regionale voorstellen beschikbaar komen die bijdragen aan het behalen van die doelen, hebben deze prioriteit en voorkeur.

D66-A081 LG

En op welke manier ondersteunt de voorgenomen wijziging het gebiedsgericht werken waar we graag naar naartoe zouden willen?

Antwoord

Gebiedsgericht werken is een manier om toe te werken naar de doelen die zicht houdt op specifieke behoeftes, kansen en uitdagingen in de gebieden, (dus eigenlijk andersom.) De herziening op de ZH-PLG onderwerpen (emissieplafond ammoniak, grondwaterstand veenweiden, drukfactoren N2000 en boerenlandvogels) zijn onder andere voortgekomen uit de vraag vanuit de gebiedsprocessen voor duidelijkheid over doelen en richting. Zie in aanvulling op dit antwoord het thema antwoord Gebiedsgerichte uitwerking bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling (in de Nota van Beantwoording)

D66-A082 LG

Het emissieplafond, vandaar dat ik daarnet ook op aansloeg, wat mij betreft hebben we het hier over regelgeving en een emissieplafond, zou ik een goed idee vinden om duidelijkheid te bieden richting onze inwoners, specifiek ook de agrarische sector, over wat we de komende tijd van ze nodig hebben. Die moeten we ook gaan vastleggen in regelgeving en volgens mij is dat ook waar we het nu met elkaar over hebben. Wat mij betreft is dat is dat ook onderdeel van de herziening. Als we weten dat we naar die 2 tot 46 procent toe moeten, dan zou ik eigenlijk zeggen, laten we dat gewoon meteen vastleggen, want nu zweven we er nog een beetje omheen van wat gaan we in Zuid-Holland doen, terwijl wij eigenlijk gewoon wel weten waar we naartoe moeten.

Antwoord

We werken toe naar normering op een manier waarbij we behaalde reducties in het verleden zo veel mogelijk kunnen meenemen. Borging van de normering is een essentieel onderdeel. Daar werken we hard aan maar lopen er ook tegenaan dat de afrekenbare stoffenbalans veel onzekerheden kent waardoor de borging voor de voorzienbare tijd moeilijk is. In ZH-PLG en SANE houden we de bandbreedte 35-45 kg/ha/jr aan en werken we de komende tijd toe naar duidelijke normering met goede onderbouwing van de borging. In de tussentijd zetten we in op beloning en ondersteuning. De 42-46% reductie zijn landelijke doelen, we kijken wat werkbaar is voor ZH, waar zich al een relatief extensieve landbouwsector bevindt.

D66-A083 LG

En als dat de agrarische sector nog niet over de streep trekt, en de BBB-fractie in het bijzonder, dan zou ik me misschien ook kunnen voorstellen dat we nog wat duidelijker zijn over de drukfactoren. Stikstof is natuurlijk niet de enige drukfactor, daar zijn we het over eens, ook waterkwaliteit, groenblauwe dooradering gaat helpen. Maar in de omgevingsverordening, waar we de dingen echt gaan normeren en vastleggen, lees ik daar eigenlijk weer weinig over. Zou het niet logisch zijn om daar ook wat strakker op te sturen, juist als onderdeel van de integrale aanpak om het landelijk gebied vooruit te helpen?

Antwoord

In de SANE stukken kunt u de verdere uitwerking van de aanpak drukfactoren (ook drukfactoren anders dan stikstof) vinden. Deze stonden op 26 november 2025 op de agenda van de commissie LG. In die stukken kunt u ook lezen dat het ecologisch onderzoek naar de aanpak van drukfactoren bij alle stikstofgevoelige N2000-gebieden in ZH in januari ter informatie met u gedeeld zal worden.

Met de adviezen uit dit onderzoek zullen we, in overleg met de gebiedsprocessen de verdere uitwerking van drukactoren vorm gaan geven. Dan hebben we ook een beter beeld bij de effecten op de landbouwsector, de samenhang tussen verschillende drukfactoren en doelen, en de monitoring en handhaving van de aanpak. Verschillende drukfactoren vragen een verschillende aanpak, bij de uitwerking wordt ook concreet welke drukfactoren met bindend instrumentarium worden afgenomen en welke drukfactoren dit niet nodig hebben. Voor recreatie geldt bijvoorbeeld juist dat je de druk in de N2000 gebieden om laag wil brengen door buiten de gebieden mogelijkheden te realiseren

In Q2 2026 krijgt u een startnotitie voor de modulaire herziening landbouw, waar we laten zien hoe we toe werken naar aanpassing van de visie, programma en verordening, daar krijgt u ook inzicht in wat nu kan en hoe we toewerken naar geborgde maatregelen.

D66-A084 LG

Klimaatadaptatie – en het principe van water en bodem sturend – lijkt stevig verankerd en klinkt overtuigend op papier, maar wat betekent dat in de praktijk? Ik mis concrete slagkracht en doelstellingen. Ook in de verordening kan ik geen concrete normen terugvinden. Ook als het Rijk er niet mee komt, moeten we onze eigen stap vooruit durven zetten.

Antwoord

De doelen zijn wel concreet beschreven in visie en programma in WBS beleidskeuze 6.2.4 en de WBS maatregel 6.2.4.1. In deze maatregel staat bijvoorbeeld concreet omschreven hoe bij ruimtelijke ontwikkelingen op een goede manier omgegaan kan worden met locatie keuze en inrichting (a.d.h.v. prestatie eisen). Ook wordt er in de verordening middels artikel 7.41ff aangedrongen om rekening te houden met Water en bodem systeem (en in de toelichting bij dit artikel worden de prestatie eisen nogmaals uitgelegd). Daarmee zijn weldegelijk concrete doelen en maatregelen in het Omgevingsbeleid geborgd.

Op het punt ‘concrete slagkracht’, kan ik uw feedback volgen. Er is inderdaad voor het middelste niveau van juridische afdwingbaarheid gekozen, omdat het hoogste juridische niveau op basis van geluiden die we tijdens de participatie gehoord hebben, te veel tot beeldvorming zou leiden dat ‘we meer regels stellen, die in het bijzonder woningbouw zou kunnen vertragen’.

Fractie FvD

FvD-A115 LG

Vanuit Forum voor Democratie maken wij ons zorgen over de stapeling van natuur-, water- en klimaatdoelen die in deze voorgestelde wijziging omgevingsbeleid worden opgelegd aan onze boeren, ons landschap en onze dorpen. Want deze herziening biedt veel verplichtingen, maar omgekeerd steeds minder perspectief voor degenen die nog altijd verantwoordelijk zijn voor ons kwalitatief ongeëvenaarde voedselvoorziening. De provincie stuurt op veenvernatting, hogere waterpeilen, extra natuurdoelen, klimaatadaptatie, biodiversiteitsherstel en ruimte voor energieprojecten. Maar voor zover wij hebben kunnen nagaan, wordt nergens in deze stukken helder gemaakt wat dit alles betekent voor de landbouw in Zuid-Holland. Hoeveel grond verliezen boeren en hoeveel bedrijven zullen daarnaast economisch geraakt worden?

Antwoord

Via de herziening wordt duidelijkheid gegeven over de richting voor wat betreft de doelen van water, klimaat en natuur. In het omgevingsprogramma is opgenomen dat het instrumentarium dat hiervoor ingezet moet worden nog ontwikkeld moet worden (denk aan boeren op hoogwater, landschapsgronden), dit gebeurt in samenspraak met de gebiedspartners – dus ook de agrariërs.

FvD-A116 LG

Het OER laat zien dat waterpeilverhoging en veenvernatting grote risico's kennen. Schade aan bedrijfsvoering, wateroverlast, hoge kosten, terwijl er anderzijds grote onzekerheden zijn of de doelen überhaupt wel gehaald gaan worden, tegengaan van klimaatverandering en verbetering van de weidevogelpopulatie. Toch kiest de provincie ervoor om deze lijn door te zetten. Mijn vraag is dan, in het verlengde van de opmerkingen die eerder onder andere ook door de VVD en BBB gemaakt werden, waarom kiest GS voor een koers die boeren opzadelt met hogere waterpeilen, terwijl het eigen OER er geen twijfel over laat bestaan dat deze maatregelen grote economische schade en regelmatig ook wateroverlast voor de omgeving veroorzaken?

Antwoord

De koers naar hogere waterpeilen moet nog ingevuld worden. Inzet op verkennen instrumenten en middelen t.b.v. netjes omgaan met gevolgen, voor o.a. boereninkomens, is opgenomen in deze herziening.

FvD-A117 LG

Daarnaast maakt deze herziening de nadruk op het buitengebied nog groter door ruimte te reserveren voor wind- en zonneparken, terwijl we weten dat deze projecten volgens netbeheerders de netcongestie eerder verergeren dan oplossen. Vraag aan GS, wat is dan de logica om landbouwgrond op te offeren voor projecten die het netwerk nog verder vast laten lopen? Gesteld dat het hierbij gaat om later bestuurlijke logica in de zin van we hebben ons nu eenmaal te houden aan de RES-afspraken, dan zijn voornoemde redenen wat Forum voor Democratie betreft aanbeveling om deze afspraken eens kritisch tegen het licht te houden en op dit punt eerder te vertragen dan te versnellen.

Antwoord

In de visie zijn nieuwe zoekgebieden voor windenergie opgenomen. Deze zijn mede beoordeeld op inpasbaarheid en effect op het energienetwerk (OER). Windenergie gaat veelal goed samen met landbouw.

Fractie GroenLinks-PvdA

GroenLinks-PvdA-A085 LG

Voorzitter, laat ik beginnen met te zeggen dat GroenLinks-PvdA blij is om te zien dat onze motie Duurzaam bos- en bomenbeleid goed is geborgd in de herziening. Hiermee realiseren we 400 extra hectare grond. Dat betekent schonere lucht, meer ruimte voor natuur en meer plekken waar mensen kunnen ontspannen.

Antwoord

In het Omgevingsbeleid wordt daarom geen generiek verbod op windenergie op land opgenomen. Wel kiest GS voor een zorgvuldige en selectieve benadering, waarbij effecten op landschap, leefomgeving en gezondheid expliciet worden meegewogen, zoals uitgewerkt in de OER. Wind op land wordt niet overal mogelijk gemaakt en alleen daar verkend waar inpassing relatief beter denkbaar is.

GroenLinks-PvdA-A086 LG

Ook waarderen wij de extra aandacht voor weidevogels en de bereidheid om waar nodig ook extra maatregelen te nemen. We willen wel benadrukken dat er voldoende oppervlakte voor weidevogels moet zijn. Nu het verlies weidevogelbeleid en kwaliteit elders mag worden gecompenseerd, verwacht GroenLinks-PvdA dat oppervlakte ook als kwaliteitseis wordt meegenomen en daar zullen we dan ook op gaan toetsen.

Antwoord

Wij geven hier in deze herziening invulling aan door het oppervlak aan ruimtelijk beschermd weidevogelgebied toe te laten nemen.

GroenLinks-PvdA-A087 LG

Voorzitter, als we kijken naar stikstofreductie, dan missen we in de herziening de ambitie om echt van het stikstofslot af te komen. De reductiedoelstelling zijn op basis van een Kamerbrief nu bijgesteld en, voorzitter, Kamerbrief is binnenkort waarschijnlijk ook weer achterhaald.

Antwoord

GS zetten daarnaast in op een brede mix van maatregelen, waaronder zon op dak, energiebesparing en andere duurzame bronnen. De bescherming van landschap en leefbaarheid is een wezenlijk onderdeel van de afweging, naast het realiseren van de afgesproken energieopgave. De uiteindelijke keuzes hierover zijn aan Provinciale Staten.

GroenLinks-PvdA-A088 LG

Wij vragen het college om te onderzoeken of een emissieplafond ook niet eerder ingevoerd kan worden. Want nu wordt er gezegd richting 2035, maar het zou bijvoorbeeld ook kunnen in 2030.

Antwoord

We zetten in op normering op basis van gedegen juridische borging in 2035. We willen ondernemers voldoende tijd geven om zich aan te kunnen passen. Hoe we het precies

vormgeven werken we op dit moment uit. Voordat dat gerealiseerd is zitten we dichterbij op 2030. We richten de normering en met name het ondersteunend beleid zo in dat we al sneller dan 2035 resultaat bereiken. Daarnaast zien we dat rijksbeleid zich nu richt op tussendoelen per 2032 - dat zijn ontwikkelingen waar we ook rekening mee moeten houden.

GroenLinks-PvdA-A089 LG

Dan, voorzitter, over toekomstbestendig landbouw. Aandachtspunt wat we hierbij mee willen geven is dat we een duidelijke visie op een toekomstbestendige landbouw missen. Er staat vooral dat we landbouwgrond beter moeten gaan beschermen, maar er staat helemaal niet bij wat we vooral willen gaan doen. Dus wat is de stip op de horizon waar de provincie aan werkt? We hebben al vaker aangegeven, voor GroenLinks-PvdA betekent dat bijvoorbeeld in 2030 dat 15 procent van het landbouwareaal door biologisch natuur inclusieve boeren moet worden beheerd.

Antwoord

In 2026 start een Herziening omgevingsbeleid voor landbouw, waarin we ook een visie op de landbouw richting 2050 opnemen. De startnotitie voor deze Herziening staat gepland voor het tweede kwartaal van 2026.

GroenLinks-PvdA-A090 LG

Dan, voorzitter, bij het onderdeel Leven met water is het principe water-, en bodem sturend nu opgenomen en dat is belangrijk, zeker in een provincie die steeds vaker te maken krijgt met droogte, verzilting en wateroverlast. Wij verwachten dat dit principe ook echt wordt gebruikt wanneer ingewikkelde keuzes gemaakt moeten worden en niet een abstract principe blijft. En, voorzitter, bij dit onderdeel hadden wij ook verwacht dat er aandacht zou zijn voor het terugdringen van bestrijdingsmiddelen. Deze middelen hebben direct invloed op de waterkwaliteit, biodiversiteit en de gezondheid van mensen en het valt GroenLinks-PvdA op dat er hierover in de herziening niets terug te lezen is. Kan het college uitleggen waarom geen aanvullende maatregelen zijn opgenomen, vooral ook omdat we natuurlijk de KRW-doelstellingen willen gaan halen?

Antwoord

Waterkwaliteit KRW is geen onderdeel van deze herziening, dit onderwerp loopt mee in de herziening van het Regionaal waterprogramma. Daarnaast zullen gewasbeschermingsmiddelen c.q. bestrijdingsmiddelen onderdeel zijn van de herziening landbouw. De startnotitie voor deze Herziening staat gepland voor het tweede kwartaal van 2026. Wat water- en bodem sturend betreft is Herziening 2025 vooral bedoeld om de ruimtelijke koers te verankeren.

Fractie JA21

JA21-A118 LG

Boeren zijn onmisbaar voor voedselzekerheid en een vitaal platteland. De sector staat onder grote druk. Stijgende grondprijzen en claims door woningbouw, energietransitie en infrastructuur maken ondernemen steeds moeilijker. Uit de OER blijkt dat boeren in veel scenario's erop achteruitgaan. Hoe zorgt het college dat het agrarisch verdienmodel niet lijdt onder dit beleid?

Antwoord

Deels is het instrumentarium er al, maar deels kan en moet het instrumentarium verder ontwikkeld worden. Hiervoor is de richting die gekozen wordt in de herziening essentieel. Alleen dan kan het (financieel) instrumentarium gericht ingezet worden. De motivering van de inventarisatie mitigerende maatregelen agrarisch verdienvermogen is te lezen in de nota van motivering.

JA21-A119 LG

Daarnaast benadrukt JA21 drie punten. Ten eerste, geen gedwongen uitkoop voor stikstof in het omgevingsbeleid. Ten tweede, handhaving van de uitzondering van het Groene Hart bij windzoeklocaties om landschap en landbouw te beschermen. Ten derde, geen stikstofzone van 250 meter rond de Nieuwkoopse Plassen, zoals aangekondigd, zonder harde garanties voor boerenperspectief.

Antwoord

- 1. Gedwongen uitkoop voor stikstof is geen onderdeel van deze herziening.*
- 2. In het OER is ook buiten het Groene Hart gekeken naar mogelijkheden voor gebieden voor windenergie. Hier bleek dat de gebieden die nu voorgesteld worden in de visie het best beoordeeld worden, ook op landschap.*
- 3. Stikstofzone van 250 meter rondom Nieuwkoop staat niet in de huidige herziening, maar wordt verder uitgewerkt met het gebiedsproces en in de volgende herziening meegenomen. Hierover komen wij in de bespreking van SANE uitgebreid bij u terug.*

JA21-O16 LG

Wij missen een integrale landbouwwisie, zoals herhaalt hier genoemd, die aansluit bij de voedselvisie. Hoe groot moet het areaal agrarische grond zijn om aan de strategische voedselvoorziening die te produceren is te voldoen en hoe wordt dit areaal geborgd in het ruimtelijk beleid bij natuur inclusieve landbouw en extensievere bedrijven?

Antwoord

Dit wordt nader uitgewerkt in de Herziening Landbouw die start in 2026.

JA21-O18 LG

De ambities voor 2050 zijn ver weg, zonder ruimtelijk plan, zonder technische doorrekening en zonder financiële doorrekening. De fractie van JA21 vraagt terug te rekenen naar haalbare

doelen voor 2030 met stabiele kaders, voldoende middelen en duidelijke instrumenten. Alleen zo kunnen gebiedsprocessen slagen.

Antwoord

De omgevingsvisie bevat het beleid op hoofdlijnen voor de fysieke leefomgeving, met een focus op de lange termijn. Een horizon tot 2030 sluit hier minder goed bij aan. Het omgevingsprogramma is daarentegen het instrument voor concrete maatregelen en uitvoering van het beleid, die ook betrekking kunnen hebben op de korte(re) termijn.

Fractie PVV

PVV-A103 LG

Middels het ZH-PLG meent te provincie te willen werken aan natuurherstel, schoon water, klimaatmaatregelen en duurzame landbouw. Het klinkt allemaal mooi en ambitieus, maar de vraag is, wat betekent dit concreet voor de mensen die in het landelijk gebied wonen en werken?

Antwoord

Dit wordt nader uitgewerkt in de Herziening Landbouw.

PVV-A104 LG

Het ontwerp van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 lijkt vooral wederom van bovenaf beleid op te willen leggen, wat uiteindelijk zonder echte inspraak de kloof tussen bestuur en samenleving verder zal doen vergroten. Laten we dat eens een keer niet doen. De provincie zegt weliswaar te willen samenwerken en te willen luisteren, maar dat blijkt telkens nergens uit. Effectief gezien wordt er weinig tot niets gedaan met de opmerkingen die niet in lijn zijn met het reeds ingezette beleid. In dat kader is onze fractie dan ook erg benieuwd in hoeverre de inbreng uit deze commissie, tezamen met de zienswijzen van inwoners en organisaties uit onze provincie, daadwerkelijk tot ingrijpende wijzigingen van het ontwerp zullen leiden.

Antwoord

GS herkennen dat het vertrouwen in overheidsbesluitvorming onder druk kan staan wanneer belanghebbenden niet op tijd betrokken worden. De herziening bevat daarom expliciete uitgangspunten en werkwijzen om participatie vroegtijdig te organiseren, verschillende perspectieven te betrekken en transparant terug te koppelen hoe inbreng is meegenomen. Participatie is daarmee geen formaliteit, maar een vast onderdeel van beleidsontwikkeling.

De inbreng van de commissie en de ontvangen zienswijzen wordt gebruikt bij het opstellen van het definitieve besluit. Zoals gebruikelijk worden zienswijzen inhoudelijk beoordeeld en kan dit leiden tot aanpassingen in het ontwerp. In de Nota van Beantwoording wordt per ingediende zienswijze aangegeven hoe er hiermee is omgegaan richting het definitieve besluit

Fractie PvdD

PvdD-A124 LG

Het klimaat moet leidend zijn, we hebben meer natuur nodig. In sommige gebieden moet veeteelt niet meer mogelijk zijn. In de omgevingsvisie en het programma moeten natuur en dieren beter beschermd worden tegen bestrijdingsmiddelen. Tot nu toe heeft het Agrarisch natuurbeheer niet geleid tot meer vogels en beter insectenbestand.

Antwoord

Het ANLb heeft inderdaad niet geleid tot het stoppen van de afname van de weidevogels binnen de provincie. Maar het ANLb wordt natuurlijk niet provincie dekkend toegepast, dus dat is ook niet helemaal voor de hand liggend. Tegelijkertijd blijkt uit de beleidsmonitoring weidevogels/ANLb, die de provincie elke drie jaar uitvoert, dat de dichtheden aan weidevogels binnen de gebieden met ANLb veel hoger zijn dan op gangbaar boerenland.

PvdD-A125 LG

Daarnaast vinden we dat verouderde glastuinbouwgebieden moet kunnen worden omgezet naar wonen.

Antwoord

Op dit moment heeft de provincie geen actief grondbeleid op tuinbouwgebieden. PZH zet (conform het Ruimtelijk Voorstel) juist in op het beschermen van de als duurzaam aangewezen clusters. Dat betekent dat we als PZH tot 2030 inzetten op het behouden van het areaal glastuinbouwgebied in ZH. Mogelijk wijzigt dit in de toekomst naar aanleiding van de Tuinbouwvisie 2050, welke nu opgesteld wordt. Hierop kunnen we niet vooruitlopen. Bovendien zijn het vooral gemeenten die aan zet zijn als het gaat om het al dan niet honoreren van initiatieven van (glastuinbouw)ondernemers (ook als het gaat om transformatie naar functies als 'wonen'. Het generieke 3-ha-regime is daarnaast uitgangspunt voor nieuwe woonfuncties buiten bestaand stads- en dorpsgebied en wordt hier slechts terughoudend van afgeweken. Dit betekent NIET dat nieuwe uitbreidingen van minder dan 3ha door ons niet zijn toegestaan. Echter daarvoor zijn (de bestaande afspraken met) gemeenten leidend

PvdD-A126 LG

Water- en bodem sturend gebeurt nog steeds veel te weinig, het waterpeil moet omhoog om ook de weidevogels echt een kans te geven. Dat wordt ook in het OER aangegeven en we vinden dat ook hier het omgevingsbeleid moet worden aangepast.

Antwoord

Binnen het ANLb heeft het verhogen van het waterpeil via plasdras een enorme vlucht genomen de afgelopen jaren. Boeren blijken dus bereid om daarin stappen te zetten voor de weidevogels. Op dit moment zijn er nog geen instrumenten om op polderniveau waterpeilen te gaan verhogen. Binnen de ANB-middelen vanuit het Rijk (500 mln. per jaar) wordt een Gebiedsspecifieke Vergoeding (GSV) uitgewerkt, waarin mogelijk wel ruimte komt voor het kunnen bieden van een aantrekkelijke vergoeding hiervoor.

PvdD-A127 LG

Wat we in ieder geval wel goed vinden is dat de provincie heeft aangegeven om tot een toekomstbestendige landbouw te komen die duurzaam, economisch rendabel is en vooral binnen planetaire grenzen. Dat juichen we toe.

Antwoord

Staat inderdaad in het algemene deel van de visie, koers van Zuid-Holland:

“Zo wil de provincie komen tot een toekomstbestendige landbouw, die duurzaam economisch rendabel is binnen de planetaire grenzen.”

Daarnaast zullen we in de Herziening Landbouw een verdere invulling geven aan een toekomstbestendige landbouw.

Fractie SGP

SGP-A109 LG

Voorzitter, de SGP maakt zich zorgen om wat er weer toegevoegd is bij 5.2.1.1. Het gaat om de tweede en de derde toegevoegde bullit, inzichtelijk maken waar welk soort landbouw toekomstbestendig mogelijk is. Dat zouden we graag uitgewerkter willen zien. Wat is toekomstbestendig en welke maatregelen wil GS hiervoor nemen?

Antwoord

We delen de ambitie om de ontwikkeling naar toekomstbestendige landbouw te concretiseren, alleen is het niet realistisch om dat nog in deze herziening te doen. Daarom starten we in 2026 een herziening omgevingsbeleid voor landbouw, daar is deze uitwerking onderdeel van.

SGP-A110 LG

En voor beide punten die we net aan hebben gekaart over de bullit, trek op met en haal input op bij de sector zelf.

Antwoord

Voor herziening 2025 heeft participatie van de sector bij beleidsuitwerking voor landbouw plaatsgevonden. Bij toekomstige beleidswijzigingen zullen wij dit ook blijven doen. Bij iedere herziening wordt in de startnotitie opgenomen hoe participatie wordt vormgegeven, u kunt hier bij de bespreking van de startnotitie herziening landbouw wederom aandachtspunten voor meegeven.

SGP-A111 LG

Dan veel gezegd over de zorgen over realisme van enorme toename weidevogelgebieden. Daar gaan we verder zelf niks aan toevoegen.

Antwoord

Het gaat bij de uitbreiding om een passieve/ruimtelijke bescherming. Dit dwingt boeren nergens toe en biedt ruimte aan de agrarische bedrijfsvoering en ontwikkelingen daarvan. Het is een bescherming tegen ruimtelijke ontwikkelingen die een negatief effect kunnen hebben op de weidevogels.

Kleinere ruimtelijke ontwikkelingen zijn niet onmogelijk, maar moeten wel gecompenseerd worden.

Bescherming van het totale areaal aan weidevogelgebied is belangrijk, want de weidevogels staan zwaar onder druk en NL heeft een internationale verplichting voor het behoud (en er loopt een inbreukprocedure).

SGP-A112 LG

De PAS-melders zijn net ook al genoemd, daar sluiten we ons graag bij [BBB] aan.

Antwoord

PAS melder legalisatie maakt geen onderdeel uit van de herziening. We betreuren de situatie ten zeerste, we brengen het steeds onder de aandacht bij het rijk – die nog steeds

verantwoordelijk is voor legalisatie, maar de waarheid is ook dat vergaande reductie nodig is voor legalisatie van alle PAS-melders. Daarmee doelen we op een rijksmaatregelenpakket. We hebben gezien dat het vervolgpakket stikstofreductie nog niet genoeg zal zijn.

SGP-A113 LG

Dan, de SGP mist beleid voor perspectief op grond voor boeren die willen extensiveren of die landbouwgrond omzetten naar natuurgrond in Natura 2000-gebied en dat daar compensatiegrond voor is. Dat kan ook grond zijn van TBO's. De vraag is of dat die dan langdurig bijvoorbeeld, zouden die naar een boer kunnen gaan in pacht of eigendom? En wij missen dat. Kan dat concreet door GS toegevoegd worden dat die grond niet per se van een boer afkomstig moet zijn, maar dat bij wijze van spreken ook de TBO's daar hun bijdrage aan leveren, zodat de boeren alsnog verder kunnen daar en gebruik kunnen maken van de grond, desnoods van de TBO's?

Antwoord

De provincie kan niet dwingend mengen in de privaatrechtelijke positie van TBO's. Oftewel de provincie kan TBO's niet dwingen gronden te ruilen. Daarnaast is het grondeigendom van TBO's voornamelijk geconcentreerd binnen de NNN, waardoor die gronden niet als compensatiegrond kunnen dienen.

SGP-A114 LG

Voorzitter, we zijn blij dat in de coalitie nu ook ingezien wordt dat woningbouw en landbouw elkaar niet hoeven te bijten. De SGP vraagt, net als CDA, om een passende zinsnede of beleidsvoorstel waarbij recht wordt gedaan aan woningbouw en landbouw.

Antwoord

Met de beleidskeuze Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling wordt recht gedaan aan landbouw en woningbouw. We beschermen landbouwgrond tegen verdere bebouwing, maar bieden wel ruimte voor de afgesproken woningbouwlocaties.

SGP-O15 LG

Dan zien we onvoldoende maatwerk terug op het gebied van grondwater, KW, et cetera in relatie tot de grond die bij wijze van spreken per postcodegebied kan verschillen. Graag daar aandacht voor en we zouden dat graag uitgewerkt zien hoe daar maatwerk voor geregeld kan worden. Want we hebben bijvoorbeeld een gebied rondom de Rotte waar de ondergrond heel anders is en waar het beleid wat er nu ligt zorgt juist voor uitputting van de grond, waarmee de waterbuffering ook weg is en dat zou enorm risicovol zijn voor dat gebied. Dus daar vragen we specifiek aandacht voor, kom daar op terug, graag.

Antwoord

Wij zijn ons niet bewust van het gesuggereerde causaal verband tussen het provinciale Omgevingsbeleid en wateruitputting in het gebied rondom de Rotte. Wij bieden gemeenten en partners de leidraad bouw-adaptief waarin prestatie-eisen zijn opgenomen als leidraad. Op dit moment verankeren we dit nog niet in de ZHOV maar maken we eerste stappen door de prestatie-eisen op te nemen in ons Omgevingsprogramma.

Fractie VVD

VVD-A101 LG

Laat ik beginnen met NNN. De realisatie van nieuwe natuur draagt samen met het beheer en beschermen van natuur ook bij aan het oplossen van de vergunningscrisis, waardoor ruimtelijke ontwikkelingen weer mogelijk worden, zo staat ook in de stukken. Nu weet ik dat er veel stappen worden gezet voor de realisatie van NNN in 2027, maar gaan we het nu wel of niet halen? En welke risico's lopen we bij het niet-tijdig realiseren van NNN, bijvoorbeeld ten aanzien van het niet kunnen verstrekken van vergunningen wanneer we NNN niet tijdig, dus in 2070, realiseren? Graag een reactie van de gedeputeerde of we een risico lopen.

Antwoord

Tijdens de technische sessie over de NNN-financiën is toegelicht dat wij de hectares die in het Natuurpact met het Rijk zijn afgesproken, niet allemaal voor einde 2027 ingericht op zullen kunnen leveren, maar een beperkte restopgave zullen hebben. De opgave voor Zuid-Holland betrof 5.568 ha. Inmiddels hebben we in de periode 2011-2025 3.695 ha ingericht en we moeten dus nog 1.873 ha. In 2026 en 2027 verwachten we aanzienlijke oppervlakten natuur in te richten, maar we hebben eind 2027 dus nog een geringe restopgave. We streven ernaar om de benodigde besluitvorming die realisatie van de Natuurpact-afspraken borgt vóór eind 2027 aan PS voor te leggen. Op die manier staat de oplevering van de afspraken niet meer ter discussie. Daarnaast bent u tijdens de sessie ook geïnformeerd dat er nog een financieringsrisico van €72,5 miljoen ligt. Het risico dat de opdracht ingetrokken wordt vanwege deze (geringe) restopgave en de middelen door het Rijk teruggevorderd worden, wordt als zeer gering ingeschat.

Er ligt vanuit het niet-afmaken van het NNN geen risico voor stikstofvergunningverlening. Deze vergunningverlening is gerelateerd aan het verbod op verslechtering van de instandhoudingsdoelen met betrekking tot habitats (de natuur) in relatie tot stikstof in de Natura 2000-gebieden. Artikel 6 van de Habitatrichtlijn gaat uit van de beschermde natuur en dat zijn in dit geval de Natura 2000-gebieden. Het NNN heeft namelijk geen externe werking. Wel levert de inrichting van het NNN een belangrijke ondersteunende functie voor de robuustheid en functioneren van de N2000-gebieden en de (landelijke) positieve staat van instandhouding van de soorten en habitats. Verbetering van de landelijke staat van instandhouding kan van invloed zijn op bijvoorbeeld de vergunningverlening voor de bouw enzovoorts.

VVD-A102 LG

De provincie stelt als doel een stijging ten opzichte van 2019 van het aantal broedparen van de grutto met circa 3.500 broedparen en voor de akker- en bollenvogels een stijging van circa 300 patrijzen. Die aantallen kunnen weer indicatief vertaald worden naar een kwalitatieve opgave van 11.000 extra hectare inzet in het agrarisch natuurbeheer voor weidevogels en 1.900 extra voor akkervogels. Natuurlijk gaan wij de vogels en akkervogels ons aan het hart, maar wij realiseren ons ook dat het echt om grote oppervlaktes gaat. Hoe kansrijk zijn de nu voorgestelde doelen wat betreft het aantal broedparen en hectares? Uit het rapport van de WUR uit 2020 komt naar voren dat Zuid-Holland ongeveer 75.000 hectare gras- en voedergewassen heeft. Dan is de inzet om de 11.000 hectare extra in te zetten voor agrarisch natuurbeheer voor weidevogels wel erg veel. Hoe realistisch is dit?

Antwoord

Het is niet zo dat we extra grasland gaan aanleggen, maar het is de bedoeling dat het bestaande grasland beter wordt beheerd ten gunste van de weidvogels. Dit vraagt wel een flinke kwaliteitsimpuls. De haalbaarheid hiervan wordt mede bepaald door de inzet van agrariërs, aangezien ons instrumentarium is gebaseerd op vrijwilligheid.

Het gaat om een opgave tot en met 2040. Insteek is dat dit wordt uitgevoerd op basis van agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb). Het ANLb is een vrijwillig stelsel. Boeren worden dus niet gedwongen om aan weidevogelbeheer te doen.

Het Rijk werkt aan het mogelijk maken van langjarige contracten en betere vergoedingen, waardoor het voor agrariërs nog aantrekkelijker wordt om deel te nemen aan het ANLb. Op die manier zien we voor ons dat we het aantal weide- en akkervogels kunnen laten stijgen. Voor de grutto geldt bovendien dat er echt wel actie nodig is. Er loopt ten slotte een inbreukprocedure vanuit de EC omdat Nederland tot nu toe te weinig heeft bereikt om de achteruitgang van de grutto te stoppen. We moeten als Nederland en dus ook als Zuid-Holland echt aan de bak.

VVD-O11 LG

Bij de bespreking van dit agendapunt wordt verwezen naar een wijziging van protocolafspraken. Voorzitter, klopt dat dit gaat over de protocolafspraken zoals die in 2022 bij de ingaan van nieuwe omgevingsbeleid zijn vastgesteld? En zo ja, ik lees daarin een schema met de volgende procedure waarin echt een bespreking van het ontwerp in de commissie staat voor de terinzagelegging van het ontwerp zelf. Dus ik heb wel behoefte aan enige verduidelijking. Achterliggende vraag is namelijk hoe we nou echt sturing kunnen uitoefenen als PS zonder steeds achter feiten aan te lopen.

Antwoord

De protocolafspraken zijn vervangen door de 'Werkwijze procedure Omgevingswet'. Hierin is vastgelegd dat Provinciale Staten eerst een startnotitie vaststellen, waarna Gedeputeerde Staten een ontwerp ter inzage leggen. Voorafgaande bespreking in de commissie is geen vereiste meer, wat de procedure versnelt en de provincie flexibeler maakt. De kaderstellende rol van Provinciale Staten blijft geborgd: zij geven de kaders mee via de startnotitie en stellen de herziening uiteindelijk zelf vast.

VVD-O12 LG

Dan de invasieve exoten. Voor de bestrijding en het beheer van invasieve exoten wordt een prioritering aangebracht. De hoogste prioriteit ligt daar waar een biodiversiteitsbelang in het geding is. Later dit jaar ontvangen wij van GS alsnog het plan van aanpak invasieve exoten. Mijn vraag is of er op dit moment ook wordt voorgesorteerd op dat plan, wat we nog gaan bespreken of dat later nog kan worden ingevoegd?

Antwoord

Deze verkenning maakt nadrukkelijk geen onderdeel uit van de huidige herziening en staat los van de nu voorliggende zoekgebieden voor windenergie, die uitsluitend zien op het realiseren van de RES 1.0-doelstellingen richting 2030.

VVD-O13 LG

In de stukken lees ik het ook het een en ander over de toekomstvisie van de provincie op de landbouw. Niet veel, maar wel iets. In hoeverre wordt hier vooruitgelopen op de landbouwvisie waar PS in januari over gaat praten? Ik lees bijvoorbeeld over nieuwe ruimtelijke functies als vee, landbouw en landschapsgrond. Kans dat ik iets gemist heb, maar ik heb ook de indruk dat dit vooral ook in de nieuwe toekomstvisie landbouw aan de orde komt. Graag een reactie van gedeputeerde.

Antwoord

In deze herziening is een aantal elementen toegevoegd voor Toekomstbestendige Landbouw, die inderdaad gezien kunnen worden als eerste stappen richting een landbouwvisie. Dit wordt nader uitgewerkt in de herziening Omgevingsbeleid Landbouw, die in 2026 start.

VVD-O14 LG

Tot slot, de voedselvisie. In de commissie is aangegeven dat zij hierover nog van gedachten wil wisselen. Maar ik krijg de indruk dat elementen uit de voedselvisie nu al in de voorliggende stukken zijn verwerkt. Ook hier weer de vraag, hoe verhoudt zich dat tot elkaar?

Antwoord

Uit GS brief van juni 2025: PS is geïnformeerd via de Lange Termijnagenda (LTA) van het Omgevingsbeleid en op twee momenten tijdens werksessies. De strategische verkenning heeft geresulteerd in het visiedocument Toekomst van ons Voedsel, de veelvoudige waarde van voedsel. Wij delen deze visie graag met u als vertrekpunt voor verdere samenwerking en gezamenlijke ontwikkeling.

Fractie Volt

Volt-A120 LG

Volt ziet in deze ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025 waardevolle intenties, maar we missen drie essentiële lijnen. Allereerst ontbreekt een echte langetermijnvisie. Waar wil Zuid-Holland over honderd jaar staan? We zien vooral maatregelen voor de komende tien jaar, terwijl juist de grote opgave klimaatadaptatie, biodiversiteit, verstedelijking vragen om een richtinggevend toekomstbeeld dat generaties overstijgt. Zonder dat grotere plaatje blijft het beleid reactief.

Antwoord

De huidige beleidskeuzes in deze herziening richten zich inderdaad primair op de komende tien jaar. Voor een verdere horizon wordt verwezen naar de introducerende hoofdstukken van de visie en de bijbehorende ambitieteksten. Hoewel deze teksten in de huidige ronde niet worden herzien, nemen wij uw aandachtspunt over een generatie overstijgend toekomstbeeld mee naar volgende herzieningen.

Volt-A121 LG

Ten tweede missen we een duidelijke koppeling met Europa. Veel ontwikkelingen worden in Brussel bepaald, natuurdoelen, landbouwtransitie, energie- en klimaatwetgeving. Hoe anticiperen we daarop? Hoe benutten we Europese fondsen en kaders strategisch? Die vragen blijven onbeantwoord, terwijl Europa geen externe factor is, maar een schaal waarop Zuid-Holland structureel moet meebewegen. Deze kans op een koppeling wordt volgens Volt volledig gemist.

Antwoord

Het omgevingsbeleid omvat in eerste instantie beleid en regels die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving binnen het grondgebied van Zuid-Holland. Vanzelfsprekend wordt bij de totstandkoming daarvan de relaties met de omliggende provincies, landen en Europa in beeld gebracht. In het kader van de beleidscyclus wordt binnen de provinciale opgaven rekening gehouden en geanticipeerd op ontwikkelingen binnen Europese kaders. Via het huis van de Nederlandse provincies monitoren we de mogelijkheden voor financiering uit EU middelen.

Volt-A122 LG

Ten derde zien we onvoldoende scherpthe in de manier waarop ruimtelijke keuzes daadwerkelijk worden gemaakt. We hebben extreem schaarse ruimte. Multifunctioneel ruimtegebrek is belangrijk en noodzakelijk, maar het lost niet alle spanningen op. Wat doet de provincie wanneer claims elkaar uitsluiten? Wat is het afwegingsmechanisme bij botsende belangen, bijvoorbeeld tussen landbouw en natuur en tussen landbouw en water? Bij de lange termijn thema's is zo'n toetsingskader cruciaal, maar het ontbreekt nu.

Antwoord

Het maken van ruimtelijke keuzes wordt in deze herziening verder uitgewerkt in de verordening artikelen met betrekking tot Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling. Hierin wordt een viertal prioritaire opgaven geschetst waar in onbebouwde ruimte sterk rekening mee moet worden gehouden.

Volt-A123 LG

Daarnaast valt het ons op dat de stukken veel spreken over emissies, grond, bodem en natuur, maar heel weinig over de mensen die de gevolgen dragen. Wat betekenen deze transitie voor de inkomenszekerheid van boeren, voor hun toegang tot omscholing en innovatie, voor mentale druk en voor intergenerationeel bedrijfsoverdracht? Zonder sociaal perspectief blijft het beleid incompleet. Hierom missen we de landbouwvisie van de provincie, dit is ook al eerder gezegd. Het is echt zo belangrijk dat deze visie ook landt in het omgevingsbeleid, maar daar gaan we pas in januari met elkaar over spreken. Kan GS aangeven hoe procesmatig deze visie nog kan landen in dit beleid?

Antwoord

In 2026 start een Herziening omgevingsbeleid voor landbouw, waarin we ook een visie op de landbouw richting 2050 opnemen. In die visie betrekken we naast het economische en ecologische ook het sociale perspectief. De startnotitie voor deze Herziening staat gepland voor het tweede kwartaal van 2026.

Commissie RM

Fractie BBB

BBB-A139 RM

Collega Atzema die benoemde dit afgelopen vrijdag ook al en in deze stukken die vandaag voorliggen zit een behoorlijk aantal plannen uitgewerkt, zoveel zelfs dat er een leeswijzer en een nota van motivering nodig is om het een en ander goed te duiden. Meer dan 1.200 pagina's aan leesmateriaal. Ongetwijfeld hebben we hier, en daar werd net ook al aan gerefereerd, eerder ingestemd met dit proces, maar wat ons betreft is dit niet voor herhaling vatbaar. Het was logischer geweest als we op onderdelen al visies hadden vastgesteld die vervolgens verwerkt konden worden in het omgevingsbeleid,

Antwoord

Wij herkennen de uitdaging die de omvang van dit dossier met zich meebrengt voor de Statenleden. Omgevingsbeleid is echter een continu proces; het is 'nooit af'. Juist om te voorkomen dat we losse onderdelen beoordelen zonder de onderlinge effecten te zien, leggen we deze resultaten gebundeld voor. Via de LTA informeren we PS proactief over lopende onderzoeken. Door deze vervolgens in één integrale herziening te bespreken, borgen we de noodzakelijke samenhang en voorkomen we dat we op verschillende momenten tegenstrijdige besluiten nemen over dezelfde fysieke leefomgeving.

BBB-A140 RM

De wijziging van het omgevingsbeleid is een agenda voor de lange termijn, voor de komende 10 of 15 jaar. Dat betekent dus ook fundamentele keuzes die in deze stukken ook zeker zitten. Vandaar dat wij ook nog zoekende zijn hoe onze inbreng het beste tot z'n recht komt. Daarom ook de vraag aan GS, hoe lezen wij terug welke wijzigingen tot stand zijn gekomen door de inbreng van de fracties en ook na de externe publicatie?

Antwoord

Om de impact van de verschillende bijdragen inzichtelijk te maken, hebben wij de reacties en de daaruit voortvloeiende wijzigingen overzichtelijk gebundeld in de 'Reactienota Inbreng Statenfracties'. Hierin vindt u per punt terug hoe uw inbreng het beleid heeft aangescherpt.

BBB-A141 RM

Wij zien in de Herziening van het Omgevingsbeleid veel goede bedoelingen. Gezonde leefomgeving, aandacht voor water en bodem, klimaat, natuur, ruimtelijke kwaliteit. Maar de balans ontbreekt wat ons betreft en juist die balans is essentieel voor de provincie waar mensen kunnen wonen en agrariërs kunnen werken en ondernemers groeien. Voorzitter, wij zien dat steeds meer woningbouwplannen worden afgewaardeerd tot zacht of zelfs verdwijnen, terwijl planuitval in Zuid-Holland toch al hoog is. Gemeenten krijgen de opdracht hun bouwopgave te halen, maar de provincie legt tegelijkertijd beperkingen op, waardoor plannen juist moeilijker hard te maken zijn. En kleine kernen worden hier al extra door geraakt, werd zojuist ook al benoemd. Een staatje erbij, of eventueel een wijkje erbij, cruciaal voor scholen en voorzieningen en vitaliteit, wordt onmogelijk door nieuwe beschermingsgebieden of regels die uitbreidingen als transformatie bestempelen. De praktijk leert namelijk dat voor iedere wijk circa 55 tot 60 procent van de oppervlakte

bestemd wordt voor groen, voorzieningen, wegen en parkeren en daarmee blijft te weinig over voor kleine kernen en voor wonen. Ook de norm van 33 procent sociale huur werkt voor veel gemeenten vertragend en financieel onhaalbaar. Niet omdat ze niet willen, maar omdat het niet past in de lokale grond en kostprijzen. Volgens mij is in het wetsvoorstel Regie volkshuisvesting ook 30 procent opgenomen en daar willen we ook graag aan vasthouden.

Antwoord

Uw zorgen over de woningbouwopgave en de vitaliteit van kleine kernen hebben onze aandacht. Een gedetailleerde inhoudelijke reactie op deze punten, inclusief de afwegingen rondom de BSD-begrenzing, vindt u in de Nota van Beantwoording onder het thema 'Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling'

BBB-A142 RM

Voor boeren stapelen de claims en beperkingen zich op, hogere grondwaterstanden, bodemdaling, uitbreiding van natuur en weidevogelgebieden, CO₂-reductie stikstof et cetera. Wij missen structurele betrokkenheid van agrarische collectieven en vooral financiële realiteitszin, water en bodem sturend kan niet zonder agrarisch maatwerk en beleid moet richting geven, niet op slot zitten. We willen vooral ook waken dat het huidige landbouwareaal te veel gaat krimpen om te worden ingezet voor andere opgaven. We moeten ons bewust zijn dat onze voedselzekerheid, en dat sluit ik mij ook aan bij de SGP, op het spel staat als we onze agrarische sector in Zuid-Holland op deze wijze gaan behandelen. Verder willen we toch ook echt beter inzicht om onze waterkwaliteit gedegen te gaan meten, zodat helder is waar de oorzaak ligt van de slechtere waterkwaliteit, waarbij te vaak, en wat ons betreft, onterecht iedere keer naar boeren wordt verwezen. We willen deze onderdelen ook graag terugzien in de landbouwvisie, voordat het omgevingsbeleid wordt aangepast.

Antwoord

Areaal landbouwgrond wordt met de Herziening '25 nu beter beschermd tegen bebouwing (via bescherming onbebouwde ruimte). In 2026 start een Herziening omgevingsbeleid voor landbouw, waarin we ook een visie op de landbouw richting 2050 opnemen. De startnotitie voor deze Herziening staat gepland voor het tweede kwartaal van 2026.

BBB-A143 RM

Wij vinden het onaanvaardbaar dat GS toch zoekt naar windlocaties buiten, terwijl bestaande afspraken nog niet eens zijn uitgevoerd. Daar komt bij dat in en rond zoekgebieden woningbouw automatisch wordt geblokkeerd, daarmee komen energieambities boven de woningopgave te staan. Wat ons betreft is de kern van ons toekomstig energiebeleid kernenergie en daarbij mogelijk geothermie. Windturbines zijn niet kaart 24 geschikt voor lange termijn, blokkeren prioriteiten, zoals wonen en verpest ook de omgeving. Dat zie je wel als je door de Flevopolder rijdt of in de omgeving van de veenkoloniën komt. Een volgende fase voor SMR moet wat ons betreft duidelijk in het omgevingsbeleid terugkomen.

Antwoord

Het opnemen van zoekgebieden wind buiten de locaties zoals opgenomen in de Verordening is een resultante van de afspraken in het coalitieakkoord en het traject van de RES-Routekaart. Woningbouwplannen worden niet automatisch geblokkeerd door zoekgebieden

in Omgevingsvisie; alleen locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening stellen beperkingen. Daarbij is bij de bepaling van de zoekgebieden wind rekening gehouden met woningbouwgebieden en bekende woningbouwplannen.

Fractie CDA

CDA-A129 RM

Wat betreft woningbouw. Verdichten is noodzakelijk, maar geen oplossing voor alle gemeenten in Zuid-Holland. Zeker in het landelijke gebied worden door gemeenten en bewoners gevraagd om de mogelijkheid van maatwerk. Daar mogen we onze ogen niet voor sluiten. Daarnaast zullen ook in het landelijk gebied de mogelijkheden van hoogbouw, met beperkte hoogte benut moeten worden, gezien de grote opgave die er ligt. De PARK heeft bij zijn kennismakingsbijeenkomst al aangegeven dat hier in de landen goede alternatieven voor zijn ontwikkeld die zijns inziens ook in Zuid-Holland toegepast zouden kunnen worden.

Antwoord

De suggestie van de PARK biedt inderdaad interessante aanknopingspunten voor dorpsverdichting die past bij de schaal van Zuid-Hollandse kernen. Om gemeenten hierbij te ondersteunen, hebben wij het 'Inspiratieboek voor compact en kwalitatief bouwen in kleine kernen' opgesteld. Dit biedt concrete voorbeelden van hoe slimme verdichting en hoogwaardige architectuur kunnen bijdragen aan zowel de woningbouwopgave als de leefbaarheid van dorpen.

CDA-A130 RM

Qua infrastructuur. Het credo is nog steeds eerst ontsluiten, dan pas bouwen. Dat geldt voor woonwijken, maar ook voor bedrijventerreinen en bedoeld wordt hier infrastructuur in brede zin verkeer en nutsvoorzieningen, waarbij nieuwe bedrijventerreinen en woonwijken zoveel als mogelijk zelfvoorzienend zouden moeten zijn op het gebied van energie en water. Graag hoor ik daar een reactie op van GS wat hun gedachte daarover is

Antwoord

De noodzaak om nieuwe ontwikkelingen tijdig te voorzien van de juiste infrastructuur en nutsvoorzieningen is een integraal onderdeel van onze ruimtelijke koers. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in de herziening van 2024 en in de huidige herziening van 2025 verder geconcretiseerd, ook met het oog op zelfvoorzienend zijn op het gebied van energie en water. Voor een nadere toelichting op de samenhang tussen ontsluiting en vitale kernen verwijzen wij naar het thema 'Vitaliteit en leefbaarheid' in de Nota van Beantwoording.

CDA-A131 RM

Bedrijventerreinen zijn in de visie opgenomen, maar als CDA willen we er wel voor waken dat hiervan stukken afgeknabbeld worden, omdat deze op korte termijn niet ingevuld worden. De groei van de circulaire economie zal zeker in de aanvangsfase extra ruimte vragen, waarna vervanging van bestaande bedrijvigheid op gang kan komen.

Antwoord

De provincie herkent deze zorg. Zachte plannen voor bedrijventerreinen blijven onderdeel van het omgevingsbeleid en worden niet automatisch geschrapt als realisatie niet direct plaatsvindt. Wel wordt bij de herijking van de 3ha-kaart gekeken naar de reële ontwikkelbaarheid binnen circa 10 jaar.

Daarbij wordt onderkend dat de circulaire economie in de beginfase extra ruimte kan vragen,

voordat herstructurering en vervanging van bestaande bedrijvigheid op gang komen. Dit wordt meegenomen in de provinciale afweging, binnen het uitgangspunt van zorgvuldig omgaan met schaarse ruimte.

CDA-A132 RM

Ruimte voor voedselproductie. De beheersing van het niveau van voedselproductie is in de tuinbouw op een hoog peil. Extra ruimtevraag zit daar op het eerste gezicht met name in het logistieke gedeelte. Daarentegen is de zogenaamde koude grondproductie sterk afhankelijk van externe omstandigheden en kan van jaar tot jaar sterk variëren. Ook zal in samenspraak met de sector goed gekeken moeten worden naar een dual-use van de gronden. Bij het beheren van natuur en het verbeteren van bijvoorbeeld omstandigheden voor weidevogels, hebben beheercollectieven hun waarde al bewezen.

Antwoord

We danken PS voor het aandachtspunt, voedsel(productie) is een van de onderwerpen waar in de herziening landbouw beleidsvoorstellen voor zullen worden gedaan.

CDA-A133 RM

Ruimte voor natuur. In een dichtbevolkte provincie als Zuid-Holland ontkomen niet aan een dual-use van gebieden, bijvoorbeeld natuur-recreatie, agrarische grond en

natuur, binnenstedelijk klimaatadaptatie en natuur. En het gezegd, de natuur laat zich niet dwingen, is hier van groot belang. Het is maar de vraag of de maatregelen die op papier bedacht worden in de praktijk wel altijd zo uitwerken. Wij vragen dan ook om dit goed te evalueren. Bijvoorbeeld de compensatie grond voor weidevogels, in mijn vragen kwam dat ook terug en dat wordt dus gedeeld met de commissie, waar wel een controleerbaar punt ligt, is de tijdige aansluiting en vervolmaking van ecologische verbindingzone. Op de kaartviewer zijn diverse onderbrekingen van deze structuur zichtbaar. Dat lijkt een aandachtspunt.

Antwoord

We danken PS voor dit aandachtspunt.

CDA-A134 RM

Ruimte en volksgezondheid. Voorzitter, de omgevingswet noemt het onderwerp volksgezondheid nadrukkelijk, waarbij de input van experts onmisbaar is. In de stukken wordt de GGD een enkele keer genoemd, maar zeer weinig specifiek. GS heeft ook aangegeven dat er bij de GGD geen capaciteit is om de provincie Zuid-Holland te adviseren. De GGD heeft echter wel een stuk opgesteld met de titel Bestuurlijk Handvat Gezonde Leefomgeving. Er is dus bij de GGD wel degelijk aandacht voor. Er wordt dan gedacht aan luchtverontreiniging, wonen in een groene omgeving en waterkwaliteit. Niet aan de orde komt de inrichting van het landschap, bijvoorbeeld vernatting, kan een ideale biotoop zijn voor de ontwikkeling van muggen die op hun beurt virussen kunnen overdragen. Op dit moment speelt dit bijvoorbeeld in Zuid-Spanje. Het gaat hier te ver om een complete risicoanalyse te beschrijven, maar wij willen GS wel de suggestie meegeven om in overleg

met de GGD capaciteit te gaan organiseren, bijvoorbeeld door een half fte te financieren vanuit de provincie, zodat er altijd capaciteit is voor advies.

Antwoord

De provincie onderhoudt via het programma Gezond en Welzijn contact met de GGD over het belang van een gezonde leefomgeving. De suggestie om de adviescapaciteit bij de GGD verder te versterken en te financieren is een aandachtspunt dat we meenemen in de verdere uitwerking van onze samenwerkingsafspraken.

Fractie CU

CU-A152 RM

We spreken over een hele grote wijziging van het omgevingsbeleid, andere fracties zeiden dit ook al, en ik hoorde de fractie van GroenLinks-PvdA terecht zeggen, dit is een erfenis van deze Staten. We bepalen hiermee de koers voor de lange termijn. Dat legt een enorme verantwoordelijkheid op ons. Het is ook een waarschuwing die ik hoor als ik met wethouders in gesprek ga, en sluit ik me aan bij de woorden van de heer Van Waaij, want die waarschuwen als je dit op deze manier doet, dan zet je massief een slot op de deur voor woningbouw en kleine kernen en dan gaan we in de toekomst, en misschien niet in de nabije toekomst, maar wel op die langere termijn enorm veel spijt van krijgen.

Antwoord

De koers voor de lange termijn beoogt een balans tussen de noodzakelijke bescherming van het landschap en de ruimte voor woningbouw en vitale kernen. Voor de inhoudelijke beantwoording over hoe deze balans in de praktijk wordt geborgd, waaronder de instrumenten voor gebiedsgerichte uitwerking en de begrenzing van beschermingsgebieden, verwijzen wij naar de thema-antwoorden 'Gebiedsgerichte uitwerking' en 'Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte' in de Nota van Beantwoording.

CU-A153 RM

Voorzitter, het punt van dichtheid van woningen heb ik vrijdag ook al gemaakt. Ik sluit me aan bij wat de heer Van Waaij daar ook over gezegd heeft. Daar hebben we eerder ook andere richting in gewezen, expliciet niet gekozen om daar niet die ondergrens in te leggen en wat de ChristenUnie betreft, houden we daar ook aan vast.

Antwoord

We nemen uw standpunt voor kennisgeving aan. Nieuwe ontwikkelingen houden rekening met een woningdichtheid van 33 won/ha en waar mogelijk meer. Dit is een realistische norm. Het rapport 'Ruimte voor wonen en werken in Zuid-Holland' laat zien dat in gerealiseerde plannen het gemiddelde momenteel 46 woningen per hectare is. Ook het 'Inspiratieboek voor compact en kwalitatief bouwen in kleine kernen' toont dat bouwen in hoge dichtheden van oudsher ook past in de Zuid-Hollandse kernen. Het doel is om de ruimte zo optimaal mogelijk te benutten. De ondergrens is bedoeld om ruimte efficiënter te benutten, 33 won/ha is relatief laag (grote binnensteden tot 54 won/ha), daardoor kunnen met behulp van straatje erbij en ertussen per kern op 1,5ha (of tot 3ha indien gecombineerd voor 2 kernen) meer woningen worden gerealiseerd wat bijdraagt aan extra inwoners en draagvlak.

CU-A154 RM

Ik sluit me ook aan bij de fracties die opmerkingen hebben gemaakt over de integraliteit en dat het moeilijk is om te overzien hoe keuzes op elkaar ingrijpen. Dat blijft natuurlijk altijd de uitdaging bij al die ruimtelijke keuzes die we hier te maken hebben in de provincie en daar zoeken we op de beste manier onze weg in. Maar ik denk dat we daar als Staten nog beter in geholpen kunnen worden. Ik sluit me aan bij de vragen die daarover gesteld zijn. Voorbeelden die ik hierbij noem is, we hebben voorstellen voor uitbreiding van windzoeklocaties, maar dan krijgen we ook bewonersbrieven die zeggen, maar op deze plek

is een nieuwe woonwijk, Buytewech-Noord voorzien, hoe houdt verhoudt zich dat tot elkaar?
Hoe verhouden windzoeklocaties zich tot restricties vanwege vliegverkeer?

Antwoord

Binnen het OER is integraliteit geborgd door alle bekende restricties en uiteenlopende belangen gezamenlijk te wegen. Specifiek voor de windzoekgebieden zijn de aanwezigheid van woningbouw en de beperkingen door vliegverkeer als toetsingskader meegenomen. Bij de verdere uitwerking naar concrete locaties vindt op een passend abstractieniveau een nadere toetsing plaats van deze en andere omgevingsaspecten.

CU-A155 RM

Zo zijn er heel veel punten waar ruimtelijke opgaven op elkaar ingrijpen die wij voor mijn gevoel, en dat is misschien ook onze menselijke tekortkoming dat 2.000 pagina's gewoon moeilijk te bevatten is en er zijn heel veel kaartjes en overzichtskaarten voor nodig, in mijn hoofd krijg ik het gewoon niet allemaal op elkaar gelegd, dus daar hebben we ook gewoon hulp bij nodig denk ik. Die uitdaging zou ik toch ook aan GS willen meegeven voor het vervolg van dit proces.

Antwoord

De complexiteit en de omvang van de integrale ruimtelijke opgaven vragen om een heldere ontsluiting van informatie. De uitdaging om de samenhang tussen de verschillende beleidsvelden en kaarten inzichtelijk te maken, is een doorlopend aandachtspunt. Wij betrekken deze inbreng bij de verdere vormgeving van onze informatievoorziening en het proces voor toekomstige herzieningen.

CU-O26 RM

De visie op landbouw is al wat over gesproken. Ik begrijp dat de gedeputeerde er nu niet is, maar als in de richting GS wil ik wel meegeven dat wij grote zorgen hebben over het constateren dat die visie uitblijft en nu eigenlijk naar de voorganger van de gedeputeerde verwezen wordt dat die misschien te grote verwachtingen heeft gewekt, terwijl denk ik het hele landelijk gebied zit te wachten op een langetermijnvisie, omdat er richting en duidelijkheid nodig is.

Antwoord

De provincie neemt een visie op de landbouw richting 2050 op in de komende herziening omgevingsbeleid voor landbouw, die in 2026 start.

Fractie D66

D66-A128 RM

Voor mij is de hoofdlijn bij de behandeling van de herziening of deze herziening integraal in elkaar zit, of we als PS bewust zijn van de keuzes die we maken en op welke manier gebiedsgericht werken wordt ondersteund. Afgelopen vrijdag viel mij op dat iedere fractie, waaronder de mijne en ikzelf in persoon, een aantal meegevers formuleert op basis van wat er dan toevallig voorligt, weer op de sectorale manier van werken. Ik denk eerlijk gezegd niet dat ik mezelf dat kan verwijten, want ik wil graag door GS door deze keuzes heen worden geleid en waar dat schuurt en waar we dan voor kiezen. In de eerste plaats kijk ik daarom uit naar de sessie waar we de vijf grootste schurende thema's gaan bespreken. Daar kijk ik erg naar uit.

Antwoord

GS hebben de integraliteit van de voorgestelde wijzigingen geborgd door middel van instrumenten zoals de OER/MER, botsproeven en uitvoeringstoetsen. Bij de verdere concretisering van het beleid vormt de 'gebiedsgerichte uitwerking ruimtelijke puzzel' het kader om de samenhang tussen verschillende sectorale belangen te bewaken. In lijn met de beleidskeuze 'Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling' is hiervoor een specifieke maatregel opgenomen in het Omgevingsprogramma om Provinciale Staten te ondersteunen bij het doorgronden van deze complexe afwegingen.

D66-O19 RM

De landbouwvisie, daar ging het afgelopen vrijdag wel even over en dat was toch even een bijzonder momentje, daar kom ik toch even op terug, ook omdat mijn spreektijd toen op was. Onze fractie vraagt al jaren om een integraal plan voor het landelijk gebied waar we de uitdagingen voor een natuurherstel, stikstofreductie, waterkwaliteit, toekomstbestendige landbouw en een leefbaar landelijk gebied met elkaar verbinden. Dat zou het ZH-PLG worden, maar dat heeft PS weggestemd. Toen zou de wijziging van het omgevingsbeleid worden verwerkt, waar we nu zien dat dat echt, echt zeer minimaal is gebeurd. En nu blijkt ook dat er geen sectorale visie op de landbouw gaat komen heen. We zitten hier bij elkaar om een toekomstbeeld zijn te zetten. We hebben een fractie in ons midden die geboren is uit de behoefte om een toekomstbeeld en stabiliteit voor het landelijk gebied te maken. Ik heb veel boeren gesproken en dat is wat ze van ons vragen. Ze weten echt dat ze niet uit alle verlanglijstjes toegedeeld krijgen. Het doet me echt wat om te zien dat we gewoon weer opnieuw die stap niet zetten, dus ik wil echt heel graag dat we in de Herziening van het Omgevingsbeleid dat daar echt een duidelijke visie komt. GS heeft nog een half jaar om dat te maken. Ik kan me niet voorstellen dat er geen gedachten zijn over hoe dat zou kunnen. Volgens mij moeten we daar echt naartoe

Antwoord

In 2026 start een specifieke Herziening van het omgevingsbeleid voor landbouw, waarin een integrale visie op de sector richting 2050 wordt opgenomen. De startnotitie voor deze herziening, die de basis vormt voor het toekomstige landelijke gebied, staat gepland voor het tweede kwartaal van 2026.

Fractie FvD

FvD-A151 RM

Dan onze aandachtspunten over het onderliggende proces zelf, dat kant nog wal raakt. Het Omgevingseffectrapportage, in het kort de OER, dat rapport kan niet dienen als een juridische basis voor dit beleid. Het voldoet niet aan de eisen van een plan-MER onder artikel 16.32 van de Omgevingswet. Is Gedeputeerde Staten dat met Forum voor Democratie eens? En als laatste, voorzitter, het advies van de commissie MER is niet verwerkt en alternatieven uit de RES zijn niet onderzocht. Bovendien ontbreken nieuwe wetenschappelijke inzichten, zoals de erosie van de coatings of ook BPA.

Antwoord

De Omgevingseffectrapportage (OER) voldoet aan alle wettelijke voorwaarden van de Omgevingswet om als basis te dienen voor dit beleid. De Commissie voor de milieueffectrapportage (mer) heeft niet om een aanvulling gevraagd op de ingediende stukken, wat bevestigt dat aan de eisen van een plan-MER is voldaan. Omdat het advies van de Commissie voor de mer gelijktijdig met de terinzagelegging plaatsvond, kon dit niet vooraf in het ontwerp worden verwerkt; de wijze waarop het definitieve advies is meegewogen, is nader toegelicht in het Statenvoorstel voor de Herziening 2025.

Fractie GroenLinks-PvdA

GroenLinks-PvdA-O20 RM

Wij zien op dit moment nog mogelijk weinig veranderingen over milieu en specifiek over de milieuzones bijvoorbeeld de bescherming van milieuzones langs provinciale wegen, langs Natura 2000-gebieden. Kan de gedeputeerde toelichten of we iets gemist hebben, of het nog aangescherpt wordt? Misschien een modulaire herziening later, want dat stellen we natuurlijk op prijs.

Antwoord

Het huidige milieubeleid is in de basis ongewijzigd voortgezet in het omgevingsbeleid. Wat betreft de provinciale wegen wordt er momenteel specifiek gewerkt aan de uitwerking van geluidproductieplafonds. Naar verwachting worden deze kaders in 2026 formeel vastgesteld.

Fractie JA21

JA21-A148 RM

In plaats van grote ruimtelijke vraagstukken met windenergie te verspillen, willen wij ruimte voor groei van kleine kernen, maar dan wel opletten met de woorden van de heer Van Waaij van zojuist, terwijl het Groene Hart gevrijwaard wordt.

Antwoord

Straatje erbij biedt mogelijkheid om in kleine kernen te bouwen. Ook dorps verdichten is een mogelijkheid. Daarmee wordt draagvlak voor voorzieningen vergroot. Zie in aanvulling hierop thema antwoord Begrenzing BSD en Beschermingsgebied onbebouwde ruimte, en Vitaliteit en leefbaarheid bij Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling

JA21-A149 RM

En het Goereese afstandsnormen protocol vinden wij een mooie eerste stap. Dat is vorige week door mevrouw Both de Both-norm is genoemd, dus daar zijn we heel erg voorstander van, goede eerste stap.

Antwoord

Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen.

JA21-A150 RM

Boeren moeten kunnen blijven boeren en daar de ruimte voor krijgen

Antwoord

Een nadere uitwerking voor de landbouw zal onderdeel zijn van de landbouw herziening.

JA21-O24 RM

Aan de bespreking van het ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025 ligt nog geen Statenvoorstel ten grondslag. Sinds de wijziging van de protocolafspraken is er voor een ontwerp herziening geen voorhangprocedure, mooi woord, meer nodig. Dat betekent dat GS het onderwerp vaststelt zonder eerst advies te vragen aan PS. Vorig jaar heeft PS juist aangegeven het ontwerp van een grote herziening te willen bespreken voordat er een besluit voorligt. Het doel van deze bespreking is om tijdig aandachtspunten mee te geven aan GS voor het vervolg. En daar wringt het, voorzitter, want JA21 merkt al langer dat Gedeputeerde Staten vooral doet wat ze zelf willen. Gesprekken met inwoners, belangengroepen en gemeentes lijken te worden gevoerd, maar leiden zelden tot een andere uitkomst dan GS afhankelijk wilde. Sturing vanuit de gebieden zelf is het dus niet en dan blijft er volgens mij een logische plek over waar die sturing van aan moet komen, dat is namelijk wij, de Provinciale Staten. En ik herinner de gedeputeerde eraan dat PS het hoogste orgaan is in deze provincie en onze rol bestaat dus uit twee taken, dat is kaderstellend en controleren. Maar hoe ervaren wij dit zelf?

Antwoord

De protocolafspraken zijn vervangen door de 'Werkwijze procedure Omgevingswet'. Hierin is vastgelegd dat Provinciale Staten eerst een startnotitie vaststellen, waarna Gedeputeerde

Staten een ontwerp ter inzage leggen. Voorafgaande bespreking in de commissie is geen vereiste meer, wat de procedure versnelt en de provincie flexibeler maakt. De kaderstellende rol van Provinciale Staten blijft geborgd: zij geven de kaders mee via de startnotitie en stellen de herziening uiteindelijk zelf vast.

JA21-O25 RM

Op de lange termijn willen we vol inzet op kernenergie en SMR's voor lokale opwek, afzien van de locaties, want zijn dit twaalf of elf, want in de stukken staat dat Dordrecht al aan zijn RES-doelstelling voldoet. Wat JA21 betreft gaan er geen middelen en ambtelijke capaciteit naar al deze zoeklocaties totdat het Statenvoorstel in behandeling komt bij PS.

Antwoord

Provinciale Staten kunnen sturen op middelen bij de besprekingen van de Planning & Control producten.

Fractie SGP

SGP-A135 RM

Landbouwsector moet veranderen, wel perspectief behouden. Beslissingen op data steunen als het gaat om waterkwaliteit beoordelingen.

Antwoord

Wij nemen dit aandachtspunt mee in de Herziening landbouw.

SGP-A136 RM

Het grondwaterpeil kan efficiënter worden verhoogd via methoden als een waterinfiltratiesysteem, zodat de functies behouden blijven. Het verhogen van peil opzet belemmert landbouw en biodiversiteit en veroorzaakt extra uitspoeling van nutriënten

Antwoord

Wij nemen dit aandachtspunt mee in de Herziening landbouw.

SGP-A137 RM

Ook de vraag of er bereidheid is om aan te geven bij de voorgestelde windenergiegebieden per gebied, of dat wij inzicht krijgen in de huidige functie van het gebied waar de turbines moeten komen, welke ideeën en voorstellen voor deze gebieden al bekend zijn op dit moment. Dus inzichtelijk maken ten koste van wat deze gebieden aangewezen gaan worden, zodat wij ook ruimtelijk daar inzicht in krijgen.

Antwoord

In de Nota van Beantwoording en het Programma Omgevingsbeleid is terug te lezen op welke vlakken er per zoekgebied nog strijdige belangen met andere beleidsthema's zijn, en hoe GS hiermee willen omgaan. Op hoofdlijnen betekent dit dat nader onderzoek in de modulaire Herziening hier antwoord op moet geven.

SGP-A138 RM

In 2022 is de visie MerwedeLingelijn gepresenteerd. Het gaat om verstevigen van personenvervoer over het spoor in plaats van de weg in de regio Drechtsteden. Ook in deze herziening neemt GS geen ruimtelijke elementen op om deze visie te ondersteunen. Hoe kan dat? Vraagt SGP dat dan aan GS. Het lost het woningbouw probleem grotendeels op boven de A15 en niet alles gaat dan over de weg. Dus dat is eigenlijk wel een heel belangrijk stukje om daar ruimte voor te reserveren. Hoe wil GS dan de woningnood boven de A15 oplossen als de verbinding, als we niet eerst kunnen bewegen dan bouwen?

Antwoord

MerwedeLingelijn is juist in het verleden opgewaardeerd (stations en spoorinfrastructuur) voor de diverse woningbouwlocaties. Momenteel wordt gewerkt aan implementatie van het nieuwe treinbeveiligingssysteem met nieuwe treinen en langere perrons.

SGP-A161 RM

Is GS wel positief over de visie Gezonde Maritieme Delta 2050? Waarom wel of niet? En is GS bereid om dat in de herziening daarop te repareren?

Antwoord

Dit is geen onderdeel van de Herziening Omgevingsbeleid 2025. Over dit onderdeel wordt u later en op andere wijze schriftelijk geïnformeerd.

SGP-O21 RM

Dit principe dient volgens de SGP in het omgevingsbeleid te worden vastgelegd. Dit dient tevens strategische voedselzekerheid, zodat dit geborgd blijft.

Antwoord

In 2026 start een Herziening omgevingsbeleid voor landbouw, waarin we ook een visie op de landbouw richting 2050 opnemen. Hierin wordt ook voedselzekerheid meegenomen. De startnotitie voor deze Herziening staat gepland voor het tweede kwartaal van 2026.

Fractie VVD

VVD-A144 RM

Dus sta mij toe. Ik heb het eerder genoemd, ik vond de herziening, en dat heeft met de grote te maken dat heeft met van alles nog wat te maken, maar ik vond hem onoverzichtelijk. Ik vraag dit huis ook om rekening te houden met het feit dat mensen die kleurenblind zijn, daar ook wat van vinden. Ik kan u vertellen namelijk dat iemand die kleurenblind is voor rood en groen en dan onderstreepte teksten ziet, werkelijk niks meer kan lezen. Dus ik ben echt dag en nacht bezig geweest om te proberen om de nieuwe teksten goed tot me te nemen. Ik ben namelijk kleurenblind voor rood en groen en ik snap wel hoe een verkeerslicht in elkaar zit.

Antwoord

De gehanteerde tekstopmaak volgt de standaard die op www.overheid.nl wordt gebruikt. Het gebruik van onderstreepte tekst (tegenover doorgehaalde tekst) is specifiek bedoeld om de leesbaarheid te vergroten voor mensen die kleurenblind zijn. Naast het gebruik van verschillende kleuren moet deze standaard ervoor zorgen dat de tekst voor iedereen begrijpelijk blijft.

VVD-A145 RM

Ik kom opeens een ondergrens tegen voor het aantal woningen per hectare, waarvan ik de argumentatie niet gevonden heb en ik zie hem ook niet. We hebben daar ook in de afgelopen jaren, hebben wij gezegd van we zetten geen ondergrens in, we proberen gewoon steeds zo veel mogelijk huizen op een hectare te laten plaatsen.

Antwoord

Ondergrens is bedoeld om ruimte efficiënter te benutten, 33 won/ha is relatief laag (grote binnensteden tot 54 won/ha), daardoor kunnen met behulp van straatje erbij en ertussen per kern op 1,5ha (of tot 3ha indien gecombineerd voor 2 kernen) meer woningen worden gerealiseerd wat bijdraagt aan extra inwoners en draagvlak.

In H4 staat dat 41,7% van de huishoudens alleenstaand is en 25,5% van de huishoudens een stel (samenwonend zonder kinderen). Met de vergrijzing neemt dit aandeel nog toe. Voor kleinere huishoudens ligt bouwen in een iets hogere dichtheid voor de hand. Dit verhoogt het draagvlak voor voorzieningen.

Nu al in verordening: Artikel 7.45b (dichtheid en verscheidenheid woningbouw) 1 Een omgevingsplan voor een stedelijke ontwikkeling met de functie wonen houdt rekening met een zo hoog mogelijke woningdichtheid en draagt bij aan een goede woon- en leefomgeving. Ter vergelijking met VINEX periode: Destijds werd voor deze locaties een norm van 30 woningen per hectare voorgesteld. Kolpron Consultants vergeleek alle masterplannen met wat daadwerkelijk is gerealiseerd. De conclusie luidt dat er gemiddeld maar 26,8 woningen per hectare zijn gerealiseerd, daarmee is de hiervoor gereserveerde ruimte uiteindelijk minder efficiënt benut, daar willen we nu richting de toekomst op bijsturen.

VVD-A146 RM

Dan zie ik een tone of voice in het verhaal die opeens gaat van ja, mits naar nee, tenzij. Tenzij ik de slagboomprocedure in artikel 7.3.7 niet goed heb begrepen, maar dat terzijde.

Antwoord

Realisatie van woningbouw verloopt moeizaam omdat onze partners nog niet hebben voorzien in het oplossen van woningbouwvoorwaarden zoals stikstof, netcongestie, er te weinig middelen voor woningcorporaties zijn, en er een tekort aan arbeidscapaciteit is, etc.

VVD-A147 RM

Dan een oproep naar ons allen. Dames en heren, heel simpel, op het moment dat wij bezig waren met de inzet op de ruimtelijke kwaliteit en de ruimtelijke puzzel, deden we dat met naar eer en geweten de meest goede bedoelingen. Maar toch zie ik nu dat de meest goede bedoelingen nu door de realiteit worden ingehaald. Die realiteit is dat de ruimte voor kleine kernen, voor dorpen gewoon helemaal dicht hebben gezet doordat we de ruimte voor landbouw en open ruimte een ondergrens hebben gegeven, terwijl we de ruimte voor wonen en werken een bovengrens hebben gegeven en daarnaast onze herziening volgooien met nieuwe weidevogelgebieden. Ik ben helemaal niet tegen weidevogels. Maar werkelijk elke relatief kleine kern hier in de omgeving, die zit nu helemaal groen dichtbebouwd. Op het moment dat je naar de kaart gaat kijken, de geokaart van weidevogelgebieden en de uitbreiding daarvan, dan zie je gewoon dat het Groene Hart eigenlijk een soort openluchtmuseum aan het worden is. Ik woon zelf in dat Groene Hart en ik kan me daar prima in bewegen, maar ik weet ook wel dat de realiteit en de papierenwerkelijkheid af en toe gewoon ver van elkaar af liggen. Dus ik vraag daarin ons als PS, collega's en ambtgenoten, hoe je het noemen wil, denk na de komende beslissing in de herziening gewoon goed na of dit uiteindelijk is wat we willen, de ruimte op slot zetten. Denk daar goed over na.

Antwoord

Met de Herziening 2025 maakt de provincie bewuste keuzes om de onbebouwde ruimte in Zuid-Holland beter te beschermen. Dit beleid is verankerd in het kader 'Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling'. In reactie op de zorgen over de beperking van woningbouwruimte rondom kleine kernen, bevestigen wij dat de nieuw toegevoegde weidevogelgebieden niet conflicteren met de woningbouwlocaties die reeds op de 3-hectare kaart zijn gepland. Hiermee borgen we een balans tussen natuurbehoud en de noodzakelijke ruimte voor wonen en werken.

VVD-O23 RM

Inhoudelijk, qua wat betreft de herziening, qua procedure, wil ik alleen maar een oproep doen om voortaan een wat meer gedetailleerde startnotitie neer te leggen, waarin duidelijk is welke beleidswijzigingen we voornemens zijn om in een herziening mee te nemen. Ik zou een dergelijke grote herziening liever in kleinere modules zien dan zo'n lel, want ik vond hem gewoon te groot.

Antwoord

Om te voorkomen dat het overzicht verloren gaat bij afzonderlijke deeltrajecten, is destijds (in lijn met motie 1126) gekozen voor gebundelde herzieningen. Dit borgt de samenhang waar de Staten om hebben verzocht. De behoefte aan sturing op specifieke beleidswijzigingen en het inzicht in komende modules kan worden gefaciliteerd via de LTA, waarin de voorbereiding en planning nauwgezet worden gevolgd.

Fractie Volt

Volt-A156 RM

We kunnen het ons niet veroorloven om beleid te maken dat niet toekomstbestendig is. Ruimte is schaars klimaatadaptatie, natuur, mobiliteit en energie. Voldoen aan Europese doelstellingen/normen voor gezonde leefomgeving. Om deze doelen te halen hebben we een helder beeld nodig. Waar staan we nu op het behalen van deze doelen. Wat is er nodig en wanneer halen we de doelen dan wel? Welke risico's lopen we financieel, juridisch? Kan GS PS informeren met een tijdlijn wanneer de doelen wel gehaald worden incl. risico's juridisch, financieel en maatschappelijk?

Antwoord

Om de effectiviteit van ons beleid te bepalen, maken we gebruik van outcome-indicatoren en een Beleidsmonitor. Daarnaast houden we met de Monitor Leefomgeving de uiteindelijke effecten in de praktijk bij. Hoewel de Beleidsmonitor nog in ontwikkeling is, wordt deze gekoppeld aan de Begroting en Jaarrekening. Deze instrumenten dienen als signaal om ons Omgevingsbeleid waar nodig tijdig bij te sturen.

Volt-A157 RM

Dat vraagt dat we minder handelen vanuit afzonderlijke nationale of provinciale belangen en juist meer vanuit een gezamenlijke regionale strategie. Door deze afwegingen breder en integraler te maken, kunnen we veel efficiënter omgaan met de ruimte die we hebben. Voor Zuid-Holland, een van de dichtstbevolkte regio's van Europa, is efficiëntie geen luxe, maar namelijk een noodzaak.

Antwoord

Wat betreft de samenwerking vindt afstemming tussen overheden zowel formeel als informeel plaats. Hoewel provinciale belangen soms overlappen met nationale doelen, zetten wij specifiek in op regionale uitwerkingen die passen bij de unieke situatie van Zuid-Holland. Deze gebiedsgerichte aanpak zorgt ervoor dat we de schaarse ruimte efficiënter benutten en gezamenlijk de gestelde maatschappelijke doelen behalen.

Commissie Schriftelijk

Fractie BBB

BBB-A244 Schriftelijk

Zoals in de ontwerpwijziging omgevingsverordening is opgenomen wordt gekozen voor minder strenge normering van diverse regionale waterkeringen (bijv. van IPO-klasse III/IV naar I/II), met als argument dat risico's beperkt zijn en systeemmaatregelen worden genomen.

Hoe garandeert GS dat het verlagen van de veiligheidsnormen niet leidt tot grotere risico's voor inwoners en agrariërs, zeker gezien bodemdaling en klimaatverandering, waarvan de gevolgen in het document expliciet worden benoemd?

Antwoord

Landelijk is een richtlijn opgesteld waarin de methode is opgenomen voor de bepaling van de normstelling van boezemkaden. In deze methode zit verwerkt hoe bodemdaling moet worden meegenomen bij het bepalen van de norm. Klimaatverandering is in deze methode indirect verwerkt.

Waterschappen toetsen iedere 12 jaar hun regionale waterkeringen aan de omgevingswaarden die de provincie heeft vastgesteld. Bij die toetsing is onder andere bodemdaling een van de aspecten waar naar wordt gekeken. Als een kering niet voldoet aan de omgevingswaarde moet het waterschap maatregelen nemen. Naast de formele toetsing inspecteert het waterschap de keringen ook regelmatig en hebben zij een goed beeld van de staat van de keringen. Waar nodig zullen zij ook tussentijds onderhoud uitvoeren aan de keringen.

BBB-A245 Schriftelijk

In de ontwerpwijziging omgevingsverordening wordt gesteld dat gemeenten in omgevingsplannen verplicht risico's van klimaatverandering moeten beschrijven en maatregelen moeten treffen. Is er inzicht of alle gemeenten, vooral kleinere plattelandsgemeenten, hier capaciteit voor hebben, en welke ondersteuning de provincie biedt om te voorkomen dat verplichtingen leiden tot extra bureaucratie of vertraging van bouwprojecten?

Antwoord

De bepaling over rekening houden met klimaatrisico's nodigt de gemeenten uit om de effecten te beschrijven van de klimaatrisico's. Het is aan de gemeenten om de maatregelen te treffen, de Omgevingsverordening dwingt gemeenten daartoe niet. Provincie stimuleert gemeenten om klimaatadaptieve maatregelen te nemen. Binnen het samenwerkingsverband www.bouwadaptief.nl is uitgewerkt hoe er in elke planfase, van schets tot detailontwerp, klimaatadaptief kan worden gebouwd en wat dit betekent voor de kosten. Door vóóraf rekening te houden met <https://bouwadaptief.nl/doelen-en-eisen/> wordt duidelijkheid geboden en verloopt het planproces soepeler in de hele provincie. De provincie biedt ondersteuning onder meer via ons 'Team Adaptieve Delta', via <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/woningbouw/versnelling-woningbouw-vliegende-brigade/expertteam-toekomstbestendige-woningbouw/>, met goede afstemming via de Zuid-Hollandse waterschappen en omgevingsdiensten.

BBB-A246 Schriftelijk

In de ontwerpwijziging omgevingsverordening staat dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen >1000 m² alleen mogen wanneer zij bijdragen aan een ‘klimaat-robuust water- en bodemsysteem’. Kan GS concreet aangeven hoe deze toets wordt uitgevoerd, hoe “voldoende mate” wordt beoordeeld en welke gevolgen dit heeft voor agrarische bouwprojecten, schurenuitbreiding en erfvernieuwing?

Antwoord

In de Omgevingsverordening hebben we de instructieregel ter verduidelijking aangepast. Het begrip "in voldoende mate" is uit de tekst verwijderd. Gevraagd wordt rekening te houden met een klimaatrobust water- en bodemsysteem. Daarbij kunnen initiatiefnemers en gemeenten gebruik maken van de doelen en prestatie-eisen die in het Omgevingsprogramma zijn opgenomen. Deze kunnen als hulpmiddel worden ingezet in het ruimtelijke planvormingsproces om te komen tot een goed klimaatrobust stedenbouwkundig ontwerp van het plan. De ondergrens van 1000 m² is opgenomen omdat veel bouwplannen die op het niveau van het perceel of de kavel afspelen moeilijk rekening kunnen houden met de prestatie-eisen, waarvoor mede gebiedsgerichte maatregelen zijn vereist.

BBB-A247 Schriftelijk

De documenten benoemen grote opgaven: bodemdaling, droogte, verzilting en drinkwater tekorten. Welke concrete garanties zijn er dat het nieuwe beleid niet leidt tot verder ruimteverlies of kostenstijgingen voor boeren in veenweidegebieden, bijvoorbeeld via strengere eisen aan waterpeilen, CO₂-reductie of beperkingen op bebouwing?

Antwoord

De aanpassing van het beleid voor beperken van bodemdaling en broeikasgasuitstoot uit veenweiden, is voor nu gericht op het voorkomen van verdere achteruitgang: dat gebeurt in de verordening door het beperken/verbieden van het vergroten van de drooglegging anders dan indexatie of nieuwe onderbemalingen. Voor wat betreft het verminderen van de broeikasgasuitstoot geldt dat de doelstelling wordt vastgelegd in de visie en dat in het programma wordt aangekondigd dat het instrumentarium om die beweging mogelijk te maken wordt ontwikkeld. Dit gaat dan bijvoorbeeld om de functietitel hoogwaterlandbouw of landschapsground.

BBB-A248 Schriftelijk

In het participatiehoofdstuk van het ontwerpbesluit van de wijziging omgevingsvisie staat dat de provincie “alle perspectieven wil betrekken” maar maakt geen sectorspecifieke waarborgen. Hoe wordt voorkomen dat agrarische ondernemers — als cruciale beheerders van het landschap — onvoldoende worden gehoord bij beleidsaanpassingen die direct impact hebben op hun bedrijfsvoering?

Antwoord

Wij onderschrijven het belang van een goede betrokkenheid van agrarische ondernemers als beheerders van ons landschap. In ons participatiebeleid kiezen we voor een aanpak op maat: hoe groter de impact van het beleid op een specifieke groep, hoe intensiever de betrokkenheid. Agrarische ondernemers worden dan ook nauw betrokken bij alle beleid dat

hun bedrijfsvoering raakt. Voor een nadere toelichting op deze werkwijze verwijzen wij u naar het thema ‘Beter beschermen én benutten’ in de Nota van Beantwoording.

BBB-A249 Schriftelijk

In het ontwerpbesluit wijziging omgevingsvisie wordt gesteld dat Zuid-Holland moet accepteren dat “niet voor alles ruimte is” en dat functiemenging noodzakelijk wordt. Hoe waarborgt de provincie dat intensivering niet leidt tot verdere druk op het landelijk gebied en agrarische bedrijven, en welke afspraken worden gemaakt om landbouwgrond niet verder te versnipperen of op te offeren?

Antwoord

Met de herziening van het Omgevingsbeleid zet de provincie nadrukkelijk in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen én benutten. Hierbij worden ontwikkelingen in het stedelijke en het landelijke gebied in samenhang met elkaar gezien. Met het oog op het vergroten van de brede welvaart in Zuid-Holland krijgen gezondheid, kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving meer prioriteit bij het maken van ruimtelijke keuzes.

Bestaande steden en dorpen dienen zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen binnen de ruimte die daarvoor is gereserveerd, waarbij aandacht is voor hoogwaardige stedenbouw, publieke ruimte, bereikbaarheid, sociale cohesie en lokale economie. In het landelijk gebied wordt ruimte geboden aan de prioritaire opgaven, die waar mogelijk worden gecombineerd met extensieve, groene recreatie. Dit betreft:

- *Een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector*
- *Een robuust en klimaatadaptief water- en bodemsysteem*
- *Een duurzaam en toekomstbestendig systeem voor energie- en (drink)watervoorziening*
- *En natuurherstel t.b.v. behoud en verbetering van de biodiversiteit*

De provincie gaat over bovenlokale opgaven en het regelen van de kaders voor lokale en regionale (gebiedsgerichte) uitwerking. Met het Ruimtelijk Voorstel is een kader op hoofdlijnen geformuleerd dat verder uitgewerkt is in beleid in deze herziening. In gezamenlijk overleg in de gebiedsprocessen (Programmadeel van de beleidskeuze Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling) wordt het beleid vertaald naar passende lokale en regionale inbedding. Daarbij wordt uiteraard gebruik gemaakt van bestaande samenwerkingen als NOVEX en ZH-PLG, met respect voor ieders bevoegdheden. De gebiedsprocessen bieden ruimte voor gebiedseigen keuzes vanuit de regionaal ruimtelijke context (als bodem, water en landschap) en de regionaal onderscheidende factoren als economie en specifieke opgaven. Deze integrale keuzes kunnen aanleiding geven tot het inzetten van de provinciale flexibiliteitsinstrumenten binnen de kaders van het vigerend Omgevingsbeleid of leiden tot afspraken over eventuele aanpassing van het Omgevingsbeleid.

BBB-A250 Schriftelijk

In de ontwerpwijziging omgevingsverordening staat dat klimaatadaptief bouwen de norm wordt. Heeft de provincie onderzocht welke kosten dit met zich brengt voor

woningbouwcoöperaties, particulieren en agrariërs, en op welke manier wordt voorkomen dat deze eisen leiden tot hogere bouw- of verbouwkosten?

Antwoord

Binnen het samenwerkingsverband www.bouwadaptief.nl is uitgewerkt hoe er in elke planfase, van schets tot detailontwerp, klimaatadaptief kan worden gebouwd en wat dit betekent voor de kosten. Door vóóraf rekening te houden met <https://bouwadaptief.nl/doelen-en-eisen/> wordt duidelijkheid geboden en verloopt het planproces soepeler in de hele provincie. Hiervoor zijn recentelijk verschillende rapporten, handreikingen en leidraden opgesteld en ontsloten via <https://bouwadaptief.nl/downloads/>.

BBB-A251 Schriftelijk

In de ontwerpverordening wordt een verplichte energietoets geïntroduceerd voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen om hun impact op het energiesysteem te beoordelen. Welke concrete criteria worden in de energietoets gehanteerd, en hoe voorkomt de provincie dat deze toets leidt tot vertraging of extra kosten bij gebiedsontwikkeling, agrarische bedrijfsuitbreiding of woningbouw?

Antwoord

De provincie hecht er veel waarde aan om het energiebelang bij grote ruimtelijke ontwikkelingen mee te wegen. Daarom introduceren wij de energietoets in de omgevingsverordening. De provincie accepteert daarmee ook dat dit voor initiatiefnemers, gemeenten, netbeheerders en de provincie werk zal opleveren. Door in een vroeg stadium met elkaar in gesprek te gaan zou dit niet tot vertraging hoeven leiden. Door met de energietoets te sturen op goede keuzes in de aansluiting van ruimtelijke ontwikkelingen, zouden andere ontwikkelingen mogelijk eerder een aansluiting kunnen krijgen. Na vaststelling van de Herziening 2025 zullen we met gemeenten en netbeheerders in een handreiking de uitvoering van de energietoets uitwerken.

BBB-A252 Schriftelijk

In de Ontwerpwijziging omgevingsverordening staat dat nieuwe en aangepaste locaties voor windturbines worden opgenomen. Hoe wordt geborgd dat nieuwe windlocaties niet leiden tot verder ruimtebeslag op open landschap en landbouwgrond, en hoe weegt GS de cumulatieve effecten voor omwonenden op gezondheid, geluid en slagschaduw?

Antwoord

In Herziening 2025 worden, met uitzondering van Lansingerland, geen nieuwe windlocaties rechtstreeks vastgelegd in de Omgevingsverordening. Voor Lansingerland zijn de effecten op landschap, leefomgeving en gezondheid eerder onderzocht en afgewogen in een plan-MER. Voor overige gebieden worden in de Omgevingsvisie eerst zoekrichtingen opgenomen. Eventuele vastlegging in de Omgevingsverordening volgt pas via een latere modulaire herziening, met aanvullend onderzoek en participatie.

BBB-A253 Schriftelijk

Veel regels worden aangescherpt of uitgebreid (energie, water, grondwater, ruimtelijke kwaliteit). Hoe borgt GS dat de omgevingsverordening voldoende flexibiliteit biedt voor

gebiedsprocessen zoals het Landelijk Gebied, zodat lokale afspraken niet in conflict komen met generieke regels?

Antwoord

Wij streven naar een balans waarbij we provinciaal belang borgen zonder de lokale afwegingsruimte onnodig in te perken. De mate van flexibiliteit is verankerd in de formulering van onze instructieregels. Waar gebiedsprocessen vragen om maatwerk dat afwijkt van de standaard, bieden flexibilitetsbepalingen en ontheffingsmogelijkheden de nodige ruimte. Mocht een gezamenlijk gedragen afspraak knellen met de regels, dan kijken we proactief hoe we, binnen de kaders, medewerking kunnen verlenen.

BBB-A254 Schriftelijk

Waarom ontbreekt een structurele aanpak van predatiedruk in het nieuwe weidevogelbeleid?

En hoe borgt GS de formele rol van jagers, WBE's en collectieven in het beheer van boerenlandvogelgebied?

Antwoord

In het kader van het Actieplan Boerenlandvogels wordt op dit moment gewerkt aan een plan voor een effectiever en meer gebiedsgerichte predatie aanpak. Er wordt op gebiedsniveau al veel gedaan om de kans op predatie te verminderen. Een goede samenwerking tussen collectieven, jagers en WBE's vormt hiervoor de basis. Een borging van formele rollen is hier echter nog geen onderdeel van. Er wordt ook veel onderzoek gedaan om het complexe probleem van predatie beter inzichtelijk te krijgen om vervolgens gerichtere maatregelen te kunnen treffen.

BBB-A255 Schriftelijk

Erkent u dat planuitval in Zuid-Holland structureel hoog is, onder meer door bezwaarprocedures, stikstofproblematiek, capaciteitsgebrek en stijgende bouwkosten? Zo ja, waarom wordt de plancapaciteit niet verhoogd naar 150%, zoals verschillende gemeenten en provinciale versnellingstafels adviseren?

Antwoord

We sturen niet meer op maximaal 130%, maar verleggen de focus op de realisatie van bestaande woningbouwplannen. Als woningbouwplannen passen binnen het Provinciale Omgevingsbeleid kan een regio ook meer dan 130% plancapaciteit hebben. Onvoldoende plancapaciteit is geen reden om een plan dat strijdig is (bij. Buiten bsd en >3ha) toch op de kansrijke/vastgestelde lijst te krijgen. Niet strijdige kansrijke woningbouwplannen kunnen altijd door ook als de plancapaciteit meer dan 130% is.

BBB-A256 Schriftelijk

Hoe beoordeelt u de risico's van lagere plancapaciteit op de provinciale woningbouwopgave richting 2030 en 2040?

Antwoord

We beoordelen dit risico als laag. Doorgaans zijn er voldoende woningbouwplannen. Onze belangrijkste zorg betreft de daadwerkelijke realisatie van woningen omdat nog niet voorzien is de woningbouwvoorwaarden als netcongestie, stikstof, gebrek aan financiële middelen bij corporaties, gebrek aan mensen, etc.

BBB-A257 Schriftelijk

In de herziening staat dat woningbouw “geen duurzame lange termijnstrategie” is voor vitaliteit. Hoe verhoudt deze passage zich tot de behoefte van kleine dorpen, waar enkele woningen juist essentieel zijn voor het behoud van voorzieningen en is GS zich bewust van de gevolgen hiervan voor kleine kernen?

Antwoord

Het beleid van 'Straatje erbij' biedt de mogelijkheden woningen toe te voegen aan kernen. Dit beleid zet in op een minimale dichtheid van 33 woningen per hectare en maximum van 1,5 hectare voor de ontwikkeling (combinatie van twee straatje tot 3 hectare is mogelijk), met als doel zuinig ruimtegebruik te bevorderen. Deze minimumdichtheid is passend bij de kleinste kernen in Zuid-Holland, terwijl wij in samenhang met het karakter van de kern hogere woningdichtheden, woningaantallen en een meer divers woningprogramma willen stimuleren. Het instrument is bedoeld als een gerichte, kleinschalige ingreep om iets te kunnen betekenen voor de leefbaarheid en voor specifieke woonbehoeften van jongere en oudere inwoners van de kernen. Het is nadrukkelijk niet bedoeld als een structureel middel om telkens opnieuw uit te breiden. Daarbij speelt mee dat vitaliteit en leefbaarheid brede begrippen zijn, die in de praktijk vaak verschillend worden ingevuld. De provincie heeft dit nader onderzocht in het Onderzoek Vitaliteit en leefbaarheid van kernen in Zuid-Holland 2024. Uit dat onderzoek blijkt dat woningbouw op zichzelf maar beperkt bijdraagt aan het behoud van voorzieningen. Andere trends hebben grotere invloed, zoals schaalvergroting, een grotere automobilititeit en veranderingen in consumentengedrag, bijvoorbeeld door internetwinkelen. Wanneer in een uitbreiding nieuwe voorzieningen worden gerealiseerd, kan dat tijdelijk bijdragen aan het voorzieningenpeil. Op de langere termijn zien we echter dat extra woningen deze bredere trends niet keren. Dat betekent ook dat nieuwe voorzieningen in de toekomst opnieuw onder druk kunnen komen te staan. Het Straatje erbij is dan ook niet bedoeld als instrument om voorzieningen structureel in stand te houden. Juist om te voorkomen dat via herhaalde uitbreidingen alsnog een geleidelijke, planmatige groei ontstaat, is gekozen voor de beperking tot eenmalige toepassing. Voor het voorzieningenbehoud en de bereikbaarheid ervan zijn andere beleidsmaatregelen nodig.

BBB-A258 Schriftelijk

Uit zowel de stukken als gesprekken met gemeenten blijkt dat binnen én rondom windzoekgebieden geen ruimtelijke ontwikkelingen zijn toegestaan die de plaatsing van turbines kunnen belemmeren. Bevestigt GS dat hierdoor woningbouw al in de zoekfase wordt uitgesloten, terwijl nog geen definitieve keuzes zijn gemaakt?

Antwoord

Er is geen beschermende werking voor zoekgebieden voor windenergie die in de Omgevingsvisie zijn aangewezen. Binnen en bij zoekgebieden kunnen andere ruimtelijke ontwikkelingen voorrang krijgen als daar een provinciaal belang bij gediend is. Alleen

locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening hebben beperkende werking voor andere functies, zoals woningbouw.

BBB-A259 Schriftelijk

Hoeveel woningbouwlocaties in Zuid-Holland vallen geheel of gedeeltelijk binnen deze, zoals in vraag 12 opgenomen zoekgebieden? Kunt u dit uitsplitsen per gemeente?

Antwoord

In OER is een analyse gemaakt van ontwikkellocaties voor wonen en 3ha-locaties en bedrijventerreinen. Hieruit blijkt dat er geen woningbouwlocaties in de zoekgebieden vallen. De analyse heeft geresulteerd in een kaart dat de 'stippen' van de 3ha-locaties bevat en een buffer van 2x tiphoogte (480meter) om de stip (indicatief). De kaart bevat ook de technisch best beoordeelde gebieden. Het is een indicatie op basis van mogelijke grote ontwikkellocaties. Bij een specifieke locatie/specifiek project zal nog nader moeten worden onderzocht welke relevante ontwikkelingen daar spelen. De kaart van de analyse die in het OER is uitgevoerd is hier te raadplegen: PlanMER - Provincie Zuid-Holland. Daarnaast geldt dat er geen beschermende werking is voor zoekgebieden voor windenergie die in de Omgevingsvisie zijn aangewezen. Binnen en bij zoekgebieden kunnen andere ruimtelijke ontwikkelingen voorrang krijgen als daar een provinciaal belang bij gediend is. Alleen locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening hebben beperkende werking voor andere functies, zoals woningbouw.

BBB-A260 Schriftelijk

Erkent GS dat het principe “energie wordt leidend” een ruimtelijke verdringing veroorzaakt waarbij wonen structureel op achterstand komt?

Antwoord

In het omgevingsbeleid en bij de uitvoering daarvan staat centraal dat we werken aan een toekomstbestendig, duurzaam en robuust energiesysteem. Hierin worden de ontwikkeling van het energiesysteem en ruimtelijke ontwikkelingen op elkaar afgestemd. Dit hebben wij ook op deze manier in de Nota van Motivering onder woorden gebracht.

BBB-A261 Schriftelijk

In de herziening wordt gewerkt met beschermingscategorieën 1 en 2, waarin nauwelijks tot geen woningbouw mogelijk is. Kan GS per categorie aangeven hoeveel hectare hierdoor wordt uitgesloten voor woningbouw?

Antwoord

De beschermingscategorie 1 bestaat uit 58.402 hectare en de beschermingscategorie 2 bestaat uit 47.483 hectare.

BBB-A262 Schriftelijk

Hoe wordt voorkomen dat lopende initiatieven, zoals glastuinbouwverduurzaming of lokale woningbouwprojecten vastlopen door stapeling van nieuwe regels?

Antwoord

Dank voor deze vraag. Het opstropen van herstructurering van de sector en het voorkomen van obstructies bij transformatie is één van de speerpunten van het beleid van PZH, zoals ook beschreven in de Omgevingsvisie. Het aanpakken van deze problemen is juist de reden c.q. aanleiding om meer samen te werken, juist ook met bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden.

BBB-A263 Schriftelijk

Gemeenten signaleren dat vrijkomend glastuinbouwareaal niet mag worden benut voor woningbouw door provinciale regels. Waarom is hiervan afgezien, terwijl dit juist kansen kan bieden voor de noodzakelijke woningbouw?

Antwoord

De beoordeling of glastuinbouwgrond onrendabel is, hangt af van veel verschillende factoren, waar de provincie maar beperkt inzicht in heeft. Naast fysieke omstandigheden spelen ook bedrijfsspecifieke en marktafhankelijke aspecten een rol, zoals financieringslasten, afspraken over gasposities en schommelingen in de markt als gevolg van trends. Naast fysieke omstandigheden spelen ook bedrijfsspecifieke en marktafhankelijke aspecten een rol, zoals financieringslasten, afspraken over gasposities en schommelingen in de markt als gevolg van trends.

In de Ruimtelijke Koers heeft het college van Gedeputeerde Staten afgesproken de glastuinbouwgebieden tot 2030 te beschermen. Met de uitwerking van motie 1556, waarin wordt gevraagd om een langetermijnvisie op de tuinbouw, wordt inzicht gegeven in de uitgangspunten voor het behoud van een toekomstbestendige sector.

BBB-A264 Schriftelijk

Er is ook sprake van onrendabele glastuinbouwgrond kan GS inzichtelijke maken welke glastuinbouwgrond als onrendabel beschouwd kan worden? En is GS bereid om te kijken of deze gronden geschikt zijn voor woningbouw op basis van woonbehoefte per gemeente?

Antwoord

De beoordeling of glastuinbouwgrond onrendabel is, hangt af van veel verschillende factoren, waar de provincie maar beperkt inzicht in heeft. Naast fysieke omstandigheden spelen ook bedrijfsspecifieke en marktafhankelijke aspecten een rol, zoals financieringslasten, afspraken over gasposities en schommelingen in de markt als gevolg van trends. Naast fysieke omstandigheden spelen ook bedrijfsspecifieke en marktafhankelijke aspecten een rol, zoals financieringslasten, afspraken over gasposities en schommelingen in de markt als gevolg van trends

In de Ruimtelijke Koers heeft het college van Gedeputeerde Staten afgesproken de glastuinbouwgebieden tot 2030 te beschermen. Met de uitwerking van motie 1556, waarin wordt gevraagd om een langetermijnvisie op de tuinbouw, wordt inzicht gegeven in de uitgangspunten voor het behoud van een toekomstbestendige sector.

BBB-A265 Schriftelijk

Hoe borgt het college met het huidige omgevingsbeleid dat agrarische familiebedrijven, waar vaak meerdere generaties en vennoten actief zijn, voldoende ruimte houden voor een toekomstbestendige bedrijfsvoering, inclusief noodzakelijke aanwezigheid op het erf?

Antwoord

De provincie stuurt op het provinciale en regionale schaalniveau op voldoende ruimte voor een toekomstbestendige sector. De provincie ondersteunt agrariërs in de beweging naar economisch duurzame en vitale landbouwbedrijven. Daarbij biedt de provincie experimenteerruimte in haar regels voor multifunctionele en andere nieuwe vormen van landbouw en beschermt ze onbebouwde ruimte, waaronder landbouwgrond, tegen bebouwing.

BBB-A266 Schriftelijk

Op welke wijze weegt het college bij het beleid voor agrarische bedrijfswoningen structurele factoren zoals dierenwelzijn, bedrijfsveiligheid en 24/7-zorgbehoefte mee, met name in sectoren waar continue fysieke aanwezigheid essentieel is?

Antwoord

De regels voor agrarische bedrijven en de regels voor agrarische bedrijfswoningen zijn niet gewijzigd in deze herziening van het omgevingsbeleid. De regels staan een agrarische bedrijfswoning toe bij een volwaardig agrarisch bedrijf. Een tweede bedrijfswoning laten de provinciale regels niet toe. Reden hiervoor is dat in de praktijk tweede agrarische bedrijfswoningen allemaal worden afgestoten naar de burgersector. Ook zijn er voldoende moderne middelen beschikbaar om toezicht, bewaking, monitoring en dergelijke op afstand te doen. Het zou dan ook niet nodig zijn dat meerdere medewerkers op het bedrijf wonen. Daarnaast zijn er wel andere mogelijkheden om in de buurt van het bedrijf te wonen. Bijvoorbeeld door een bestaande burgerwoning te betrekken. Soms is ook nieuwbouw van een burgerwoning mogelijk, op een passende locatie en mits de ruimtelijke kwaliteit ten minste gelijk blijft. Bijvoorbeeld door inpassing van een woning op een open plek in een bebouwingslint.

BBB-A267 Schriftelijk

Hoe verklaart het college dat het realiseren van een tweede agrarische bedrijfswoning strenger wordt gereguleerd dan de toevoeging van een burgerwoning in het buitengebied, en acht het college dit verschil nog passend bij de doelstelling om agrarisch ondernemerschap te ondersteunen?

Antwoord

Voor antwoord zie BBB-A266.

BBB-A268 Schriftelijk

In hoeverre vindt het college dat gemeenten binnen het huidige omgevingsbeleid voldoende ruimte hebben om maatwerk te leveren bij aantoonbare bedrijfsmatige noodzaak, en hoe verhoudt dit zich tot de bedoeling van de Omgevingswet?

Antwoord

Voor antwoord zie BBB-A266.

BBB-A269 Schriftelijk

Is het college bereid te onderzoeken of het beleid kan worden aangepast zodat een tweede agrarische bedrijfswoning onder duidelijke, objectieve voorwaarden mogelijk blijft, zonder zware en uitzonderlijke ontheffingsprocedures, en hierover Provinciale Staten te informeren?

Antwoord

Voor antwoord zie BBB-A266.

BBB-A270 Schriftelijk

Hoe borgt het college dat nieuwe keuzes in het Omgevingsprogramma, met name rond de Vlietzone en bedrijventerrein Westvliet III, consistent zijn met eerder door Provinciale Staten vastgestelde uitgangspunten en breed gedragen ambities, zoals het Toekomstbeeld Vlietzone en eerdere Statenmoties?

Antwoord

De nieuwe keuzes in het Omgevingsprogramma, rond de Vlietzone en het bedrijventerrein Westvlietweg III, zijn een uitwerking van onder andere de motie 1675 waarin GS heeft aangegeven dat het niet de voorkeur heeft om het watergebonden deel van de afvalcluster aan de Westvlietweg III te vestigen. Dit is in lijn met het Toekomstbeeld Vlietzone, dat een groen en beleefbaar karakter nastreeft. Het beter benutten, revitaliseren en eventueel uitbreiden van het bedrijventerrein aan de Westvlietweg III blijft mogelijk, conform de bestuurlijke afspraken met de gemeente Den Haag.

BBB-A271 Schriftelijk

Op welke wijze weegt het college bij de (mogelijke) ontwikkeling of uitbreiding van binnenstedelijke bedrijventerreinen zoals Westvliet III de cumulatieve effecten op leefbaarheid, gezondheid, verkeersdruk en milieu, met name in gebieden die inmiddels volledig zijn omsloten door woningbouw en infrastructuur?

Antwoord

Nieuwe ontwikkelingen worden getoetst aan het provinciaal Omgevingsbeleid, waarbij we expliciet kijken naar de cumulatieve effecten op leefbaarheid en gezondheid. Dit is extra relevant bij terreinen die door woningbouw en infrastructuur omsloten zijn geraakt. Waar provinciale belangen zoals de balans tussen werken en een gezonde leefomgeving worden geraakt, wegen wij factoren als verkeersdruk en milieu-impact integraal mee. In overige gevallen borgen de wettelijke vereisten van het bevoegd gezag de lokale inpassing, waarbij de provincie toeziet op de overkoepelende ruimtelijke kwaliteit.

BBB-A272 Schriftelijk

Is het college bereid te onderzoeken of het provinciaal beleid meer ruimte kan bieden voor selectief en gebiedsspecifieke vestigingsbeleid, waarbij niet alleen milieucategorieën

leidend zijn, maar ook het type bedrijvigheid, vervoersbewegingen en de daadwerkelijke impact op de omgeving?

Antwoord

Het college herkent het belang van een bredere afweging dan alleen milieucategorieën. In het provinciale beleid wordt daarom al gekeken naar de planologische milieugebruiksruimte in samenhang met andere aspecten, zoals bereikbaarheid, milieubelasting en inpasbaarheid in de omgeving.

Tegelijkertijd kiest de provincie bewust voor milieugebruiksruimte als objectief en juridisch hanteerbaar uitgangspunt om schaarse ruimte voor bedrijvigheid te beschermen. Binnen deze kaders is ruimte voor gebiedsspecifieke uitwerking in overleg met gemeenten en regio's, maar een volledig selectief vestigingsbeleid op basis van individuele bedrijfstypen past niet bij het provinciale kader en de rolverdeling onder de Omgevingswet.

Fractie CDA

CDA-A187 Schriftelijk

Het CDA verzoekt GS om alle passages die geen ruimtelijk component bevatten te verwijderen.

Antwoord

Het omgevingsbeleid is een integraal instrument waarin verschillende beleidsvelden samenkomen. Passages die op het eerste gezicht geen direct ruimtelijk component bevatten, zijn vaak randvoorwaardelijk voor de fysieke inrichting of hebben daar indirecte consequenties voor. Om de noodzakelijke samenhang en de integraliteit van het beleid te borgen, is ervoor gekozen deze passages te behouden.

CDA-A188 Schriftelijk

In met name de Alblasserwaard ontstaat een stapeling van maatregelen die de mogelijkheden voor ontwikkeling en functieverandering aanzienlijk belemmert. Het CDA verzoekt om in de regelgeving rondom molenbiotopen naast de dominante ook de minst voorkomende windrichting mee te wegen, om zodoende meer maatwerk en realistische ontwikkelruimte te creëren.

Antwoord

Binnen de huidige regelgeving voor molenbiotopen is maatwerk reeds mogelijk. Hierbij wordt de (dominante) windrichting meegewogen om een balans te vinden tussen de bescherming van de molen en lokale ontwikkelingsmogelijkheden. Het creëren van realistische ontwikkelruimte blijft per molen een individuele casus, waarbij we specifiek kijken naar de lokale context en de technische randvoorwaarden van de biotoop.

CDA-A189 Schriftelijk

Het CDA stelt voor dat in overleg met de GGD structureel capaciteit wordt georganiseerd voor advisering binnen een OER. Indien de GGD hiervoor onvoldoende middelen heeft, stelt het CDA voor dat de provincie 0,5 fte financiert, zodat deskundig advies te allen tijde beschikbaar is.

Motivering:

De Omgevingswet benoemt Volksgezondheid expliciet, waardoor expertise onmisbaar is. In de stukken wordt de GGD een enkele keer genoemd, maar weinig specifiek. GS heeft ook aangegeven dat er bij de GGD geen capaciteit is om PZH te adviseren. De GGD heeft echter wel een stuk opgesteld met de titel “Bestuurlijk handvat gezonde leefomgeving”. Er is dus bij de GGD wel degelijk aandacht voor. Er wordt dan gedacht aan luchtverontreiniging, wonen in een groene omgeving en waterkwaliteit. Niet aan de orde komt de inrichting van het landschap. Bijvoorbeeld vernatting kan een ideale biotoop zijn voor de ontwikkeling van muggen, die op hun beurt virussen kunnen overdragen. In de NvM (p 22) wordt expliciet gesteld dat in de OV is opgenomen dat bij de “Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling” niet alleen wordt gekeken naar gezondheid etc. Dan kan het dus ook niet anders dan dat er een advies van deskundigen gevraagd wordt, dus aan de GGD c.q. RIVM. Zeker ook gezien de brief van de Minister van Volksgezondheid aan de Kamer van 4 december 2025 over de (permanente) vestiging van exotische muggen, die besmettelijke ziektes (o.a. knokkelkoorts,

West Nile Virus) kunnen overbrengen. De relatie met de leefomgeving c.q. inrichting van het landschap is evident. Juist in een dichtbevolkte Provincie als Zuid-Holland is preventie van besmettelijke ziektes c.q. epidemieën van groot belang.

Antwoord

In de aanbiedingsbrief bij de Ontwerp Herziening is vastgesteld dat de GGD momenteel beperkte capaciteit heeft voor specifieke advisering op het omgevingsbeleid en de OER. Hoewel advisering door de GGD niet wettelijk verplicht is, staat het hen vrij om via de reguliere participatiekanalen inbreng te leveren op basis van hun eigen prioriteiten. Het voorstel om hiervoor 0,5 fte beschikbaar te stellen, wordt intern afgewogen in samenhang met de bredere behoefte aan (externe) deskundige advisering voor de provincie.

CDA-A190 Schriftelijk

Zoeklocaties wind – aanvullende randvoorwaarden.

Het CDA dient hierbij een zienswijze in op de opgenomen zoeklocaties wind in de Herziening Omgevingsbeleid. Deze zienswijze bevat een aanvulling en een wijzigingsvoorstel.

Vanuit de uitgevoerde omgevingseffectrapportage (oer) zijn 10 locaties in de gebieden van de RES'en Midden Holland en Holland Rijnland naar voren gekomen om nader onderzocht te worden.

Het CDA stelt voor om onderstaande randvoorwaarden aan dit nader onderzoek toe te voegen, gebaseerd op het Goereese model:

1. Afstandsnorm van 900/1000 meter op dichtstbijzijnde wijk, dorp, buurtschap.
2. Afstandsnorm van 450 meter op de eerste solitaire woning.
3. Woningen binnen 450 meter worden molenaarswoning (met bepaalde vergoedingsvoorwaarden) of worden door initiatiefnemer opgekocht.
4. Locaties waar opwek en gebruik zo dicht mogelijk bij elkaar liggen.
5. Alleen clustering en zo mogelijk lijnopstellingen.
6. Waar mogelijk weidevogelbestemming en nabijheid van NNN en Natura 2000 ondergeschikt maken aan belang van duurzame energieopwekking

Antwoord

GS waarderen de zienswijze van het CDA en zien in het Goereese model waardevolle aanknopingspunten voor de verdere uitwerking van windenergie. De voorgestelde aanvullende randvoorwaarden sluiten aan bij vragen die GS ook terugziet in de regio's, zoals afstand tot woningen, clustering, nabijheid van opwek en gebruik en de positie van omwonenden.

CDA-A191 Schriftelijk

Windopgave gemeente Lansingerland.

In het voorjaar 2025 is er een bestuursovereenkomst Ruimtelijke Ontwikkeling Lansingerland tussen de provincie Zuid-Holland en de gemeente Lansingerland, afgesloten. Voor de opgave windenergie is er een Plan MER uitgevoerd waarin drie locaties onderzocht zijn om de windopgave voor de gemeente Lansingerland te realiseren. Door de commissie MER in het rapport wordt gesteld dat de gebieden in Lansingerland zoekgebieden voor

windenergie zijn.

In het Ontwerp van de Herziening Omgevingsbeleid 2025 wordt onderscheid gemaakt tussen zoekgebieden voor windenergie, opgenomen in de Omgevingsvisie en locaties voor windenergie opgenomen in de Omgevingsverordening. In paragraaf 3.1.1 is de kaart Zoekgebieden Windenergie opgenomen. Op deze kaart staan echter geen zoekgebieden in de gemeente Lansingerland.

Voorstel tot wijziging:

Het CDA stelt voor de drie gebieden vanuit het Plan MER daar wel in op te nemen en deze niet als locaties voor windenergie aan te merken.

Motivering:

Volgordelijk is het zo dat eerst de beoogde plekken voor windturbines opgenomen moeten worden als zoekgebied voor windenergie in de Omgevingsvisie. Provinciale Staten stellen deze vervolgens vast. Daarna kan pas de procedure starten om deze zoekgebieden om te zetten in locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. Deze stap wordt nu overgeslagen.

Antwoord

De locaties voor windenergie op kaart 24 in bijlage II van de Omgevingsverordening zijn concreet aangeduide plekken waar gemeenten in het omgevingsplan windturbines mogen toestaan. De locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening geven dus aan waar het realiseren van windenergie door gemeenten volgens de provincie is toegestaan. De aanduiding van een locatie als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening is een voorwaarde voor gemeenten om windturbines toe te staan, maar door die aanduiding zijn nog geen concrete windprojecten toegestaan. De zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie zijn gebieden waar de provincie kansen ziet voor windparken, maar waarover nog wel een nadere afweging moet plaatsvinden. Deze afweging maakt de provincie samen met de RES-partners. Zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie kunnen worden omgezet naar locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. In het Omgevingsprogramma wordt beschreven hoe de zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie, zoveel mogelijk samen met de RES-partners, kunnen worden uitgewerkt tot locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening.

Een zoekgebied voor windenergie in de Omgevingsvisie kan dus leiden tot een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening, maar het is niet vereist om een locatie eerst op te nemen als zoekgebied voor windenergie in de Omgevingsvisie voordat die locatie als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening kan worden opgenomen. De aanduiding van een locatie als zoekgebied voor windenergie in de Omgevingsvisie is geen voorwaarde voor het mogen opnemen van die locatie als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening. De provincie kan de locaties Kruisweg-Oost en Noordpolder in Lansingerland dus opnemen als locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. Daarvoor is niet vereist dat die locaties eerst als zoekgebieden voor windenergie worden opgenomen in de Omgevingsvisie.

CDA-A192 Schriftelijk

Ruimte infrastructuur:

Het CDA stelt voor om in de Omgevingsvisie en doorwerking daarvan in de Omgevingsverordening en het Omgevingsprogramma het volgende op te nemen:

“Eerst ontsluiten, dan pas bouwen” - zowel voor woonwijken als voor bedrijventerreinen. Dit credo geldt voor infrastructuur in brede zin: verkeer en nutsvoorzieningen, waarbij nieuwe bedrijventerreinen en woonwijken zoveel als mogelijk zelfvoorzienend moeten zijn op gebied van energie en water.

Motivering:

In het kader van duurzaamheid en netcongestie moet dit het uitgangspunt worden. Ruimte voor energietransitie: plaatsing van windturbines op land krijgt hierbij veel aandacht, maar de ruimtevraag op land als gevolg van wind op zee zal in Zuid-Holland nog een behoorlijke puzzel worden gezien de grote ruimtevraag van de vereiste converterstations. Daarbij komt dan nog de ruimtevraag voor pijpleidingen, opslaglocaties en fabrieken die nieuwe energievormen met zich meebrengen.

Antwoord

De zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie zijn gebieden waar de provincie kansen ziet voor windparken, maar waarover nog wel een nadere afweging moet plaatsvinden. Deze afweging maakt de provincie samen met de RES-partners. Zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie kunnen worden omgezet naar locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. In het Omgevingsprogramma wordt beschreven hoe de zoekgebieden voor windenergie in de Omgevingsvisie, zoveel mogelijk samen met de RES-partners, kunnen worden uitgewerkt tot locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening.

CDA-A193 Schriftelijk

Weidevogelgebieden – voorstel.

Het CDA stelt voor eerst te investeren in kwaliteitsverbetering van bestaande belangrijke weidevogelgebieden, alvorens een nieuwe categorie “kansrijke weidevogelgebieden” toe te voegen.

Op pagina 56 van het Ontwerp Nota van Motivering wordt voorgesteld aan de bestaande categorie belangrijke weidevogelgebieden de categorie kansrijke vogelgebieden toe te voegen.

Voorstel tot wijziging:

Eerst in te zetten op kwaliteitsverbetering van belangrijke weidevogelgebieden voordat kansrijke weidevogelgebieden aangewezen worden.

Motivering:

de CDA fractie is van mening dat er kwaliteitsverbeteringen mogelijk zijn om de weidevogelstand te verhogen. Wanneer het areaal aan weidevogelgebieden uitgebreid wordt met een extra categorie zal met de beperkte ruimte die er in onze provincie is het moeilijker worden om woningbouw en bedrijvigheid te realiseren.

Antwoord

Binnen de voorgestelde belangrijke weidevogelgebieden is al sprake van relatief hoge aantallen weidevogels, hoewel ook daar inderdaad nog wel ruimte is voor verbetering. Echter, om daadwerkelijk de weidevogelpopulaties te herstellen is meer nodig dan dat. Vandaar dat er een groter areaal is begreind, ook waar op dit moment nog sprake is van relatief lage aantallen broedende weidevogels. Dit is het zogenoemde kansrijke weidevogelgebied. Dat is ook het gebied waar de grootste kansen liggen om de kwaliteit van het gebied voor weidevogels te verbeteren en de populaties te versterken en te laten groeien. Wanneer we eerst alleen inzetten op het verder optimaliseren van het belangrijke weidevogelgebied, lopen we het risico dat er gebieden voor de weidevogels verloren gaan, terwijl die gebieden nodig zijn voor het gewenste herstel. We zijn het dus eens met de CDA-fractie dat er kwaliteitsverbeteringen mogelijk én nodig zijn om de weidevogelstand te verhogen. We zijn het er niet mee eens dat het voldoende is om dat in eerste instantie alleen te doen in belangrijk weidevogelgebied. Tenslotte merken we nog op (wellicht ten overvloede) dat het huidige belangrijke weidevogelgebied ook opnieuw is beoordeeld. Een deel daarvan is afgefallen, een deel is in het voorstel beschermd als kansrijk weidevogelgebied en een deel is belangrijk weidevogelgebied gebleven. Er is dus wat meer gebeurd dan alleen het toevoegen van kansrijk weidevogelgebied aan het bestaande belangrijke weidevogelgebied.

CDA-A194 Schriftelijk

Ecologische verbindingzones.

Het CDA vraagt om expliciete aandacht voor de tijdige aansluiting en vervolmaking van ecologische verbindingzones. De kaartviewer toont diverse onderbrekingen. Dit dient terug te komen in het Omgevingsprogramma.

Antwoord

In 2017 hebben Gedeputeerde Staten de '(Herziene) Nota Ecologische Verbindingen vastgesteld' en die is toen ook naar u gestuurd. Hierin is de ligging en het functioneren van alle verbindingzones in Zuid-Holland uitgewerkt en geprioriteerd. Recentelijk bent u geïnformeerd over de voortgang van de realisatie van de verbindingzones in de Statenbrief 'Brief lid GS Toezegging motie Grinwis'. Hierin wordt verwezen naar de technische sessie voor de Commissie Landelijk Gebied over de 'Businesscase NNN' in december 2024, waarin u bent geïnformeerd dat het aantal nog als natuur in te richten hectares NNN in Zuid-Holland groter is dan er middelen vanuit het Natuurpact beschikbaar zijn. Door vooral daar te realiseren waar concrete voortgang aan de orde is weten we ook waar de beschikbare Natuurpact-middelen worden ingezet. Verbindingzones zijn vaak heel moeilijk realiseerbaar, omdat deze gerealiseerd moeten worden met de medewerking van veel eigenaren, die vervolgens slechts een klein stukje natuur moeten gaan beheren. Om deze reden vindt er bij de realisatie van verbindingzones beperkte voortgang plaats en zijn er op dit moment slechts beperkt middelen beschikbaar om verbindingzones te realiseren (en deze verbindingzones zijn, in termen van hectares, ook niet nodig om aan de afspraken van het Natuurpact te voldoen).

Het kan zijn dat er buiten de begrenzing van het huidige NNN agrariërs zijn die besluiten natuur te willen realiseren. Indien dit ecologisch relevant is en het aansluit op het bestaande NNN, gaan we graag over deze kansen in gesprek. Om hier middelen voor beschikbaar te krijgen halen we in zulke gevallen elders hectares uit het NNN. Dit kunnen locaties zijn die

ecologisch minder relevant zijn én zeer moeilijk realiseerbaar zijn. Dit zouden dus ook bepaalde (delen van) verbindingzones kunnen zijn, waardoor er tijdelijk gaten in het betreffende traject komen (voordat op termijn het gehele traject verwijderd wordt). De uiteindelijke bevoegdheid voor herbegrenzings ligt bij PS.

CDA-A195 Schriftelijk

Blz. 32 - Mobiliteit en geopolitieke context.

Over de zwaar belaste wegen en het onderhoud daarvan:

Dat vraagt om slimmere, veiligere en duurzamere mobiliteit, waarbij rekening gehouden moet worden met toenemende vraag naar mobiliteit.

Wat het CDA betreft wordt dit:

Dat vraagt om slimmere, veiligere en duurzamere mobiliteit, waarbij rekening gehouden moet worden met de toenemende vraag naar mobiliteit voor zowel civiele- als defensie doeleinde.

Motivering:

Met toenemende geopolitieke spanningen en de nieuwe NAVO-norm (1,5% BNP) moeten infrastructuur en mobiliteit ook geschikt zijn voor zwaar defensiematerieel en dual-use toepassingen.

Antwoord

We houden rekening met alle soorten vraag naar mobiliteit dus ook vanuit defensie. Echter we benoemen de verschillende soorten vraag bewust niet om niet op voorhand zaken uit te sluiten of te prioriteren. De afweging is juist afhankelijk van locatie en ontwikkelingen.

CDA-A196 Schriftelijk

Blz. 32 – Transport over spoor en water.

De provincie stimuleert ook vervoer over spoor en het water als alternatief voor vrachtverkeer over de weg.

Wat het CDA betreft wordt dit:

De provincie stimuleert ook vervoer over spoor en het water als alternatief voor personen- en vrachtverkeer over de weg.

Motivering:

In het visiestuk staat het stimuleren van personenvervoer over water niet vermeld. Daar waar het kan, hecht het CDA er waarde aan om dit te vermelden.

Antwoord

We zijn het eens met de stelling maar deze tekst is onderdeel van beleidskeuze 2.1.3 en gaat specifiek over goederenvervoer. In beleidskeuze 2.1.1 en de maatregel "goed en schoon regionaal openbaar vervoer" staan de uitgangspunten vermeldt over het aanbesteden van personenvervoer over de weg, het spoor en ook het water. Daarom voeren we geen tekstwijziging door.

CDA-A197 Schriftelijk

Blz. 38 – Ruimtelijke afwegingen.

Voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen maken we een integrale afweging tussen ruimte voor stedelijke ontwikkelingen en ruimte voor andere opgaven zoals landbouw, natuur, recreatie, energie, water, klimaat en groen, het landschappelijk belang en de gewenste leefomgevingskwaliteit

Wat het CDA betreft wordt dit:

Voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen maken we een integrale afweging tussen ruimte voor stedelijke ontwikkelingen en ruimte voor andere opgaven zoals landbouw, natuur, recreatie, energie, water, klimaat en groen, het landschappelijk belang, de gewenste leefomgevingskwaliteiten en benodigde vitaliteit van een dorp of woonkern.

Motivering:

Er moeten niet alleen afwegingen gemaakt worden voor stedelijke ontwikkeling en de genoemde opgaven, maar wat het CDA betreft ook voor de vitaliteit van dorpen of woonkernen. Wanneer deze niet expliciet worden benoemd, bestaat het risico dat er onvoldoende aandacht aan wordt besteed of dat hierover niet zorgvuldig wordt nagedacht.

Antwoord

In de Omgevingswet en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) wordt het begrip ‘stedelijke ontwikkeling’ breed gedefinieerd als het samenstel van bebouwing voor wonen, dienstverlening, bedrijvigheid en bijbehorende voorzieningen. Deze definitie is onafhankelijk van de omvang van de kern; het werkingsgebied bestaand stads- en dorpsgebied omvat hiermee expliciet ook de dorpen en kernen in het buitengebied. De gevraagde aandacht voor de vitaliteit van dorpen en woonkernen is daarmee een integraal onderdeel van de afwegingen binnen stedelijke ontwikkeling.

CDA-A198 Schriftelijk

Blz. 39 – Grenzen aan bevoegdheden.

De provincie beschermt inwoners tegen negatieve invloeden en verminderen deze waar mogelijk, zoals luchtvervuiling, bodemverontreiniging, veiligheidsrisico's, geluidsoverlast, nestgeluid, en hittestress.

Wat het CDA betreft wordt dit:

De provincie beschermt, binnen de grenzen van hun mogelijkheden en bevoegdheden, inwoners tegen negatieve invloeden en verminderen deze waar mogelijk, zoals luchtvervuiling, bodemverontreiniging, veiligheidsrisico's, geluidsoverlast, nestgeluid, en hittestress.

Motivering:

We kunnen niet verantwoordelijk worden gehouden voor bescherming van invloeden waar de provincie zelf niets aan kan doen.

Antwoord

Er zijn vele factoren van negatieve invloed op onze doelen en ambities rond onderwerpen zoals luchtvervuiling, bodemverontreiniging, veiligheidsrisico's, geluidsoverlast, nestgeluid, en hittestress. De wet bepaalt in hoeverre de provincie mogelijkheden en bevoegdheden heeft om haar beleid uit te voeren en waarvoor zij verantwoordelijk gehouden kan worden. Wanneer wij expliciet aandacht besteden aan dergelijke factoren en aanvullende doelen stellen met bijbehorende uitvoering kunnen wij hier ook verantwoordelijk voor worden gehouden. Dit betreft het zelfbindende karakter van onze Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma.

CDA-A199 Schriftelijk

Blz. 43 – Kennisinstellingen

Hier lezen we dat de provincie wil beschikken over strategische kennis en dat zij daarbij wil samenwerken met kennis- en onderwijsinstellingen.

Een goede zaak, iets dat wij als CDA al eerder bepleitte voor o.a. het toekomstbestendig maken van personenvervoer over water en onderzoek naar bodemdaling en natuurbehoud- en verbetering.

Betrek deze instellingen ook bij vraagstukken zoals het voorkomen van drukte op het wegen en OV-netwerk tijdens de spits en het slim toepassen van onze binnenvaartmogelijkheden.

We zien de ambitie om samen te werken met kennis- en onderwijsinstellingen dan ook graag in de tekst terug bij beleidsdoel 2.1. 'Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen'.

Antwoord

Bij beleidsdoel 2.1 staat al beschreven: Door de veranderingen op het gebied van mobiliteit, wonen, energie en werken dienen zich kansen aan voor veilige, slimme en duurzame mobiliteit die de provincie samen met andere overheden en maatschappelijke partners wil benutten.

CDA-A200 Schriftelijk

Blz. 47 , 48 en 129 – luchtvaart en alternatieven, 2.1.6 Duurzame, stille en nieuwe luchtvaart.

Een uitgesproken kans om hier iets op te nemen over de ambitie die GS via een CDA-motie heeft meegekregen om de korte afstandsvluchten terug te dringen door nationaal en internationaal te lobbyen voor meer en betere internationale treinverbindingen.

Hetzelfde geldt voor wat beschreven wordt bij het verminderen van geluidshinder , Beleidsdoel 7.1, blz. 129 Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid en het verminderen van geluidshinder. De provincie wil als bevoegd gezag voor kleine en recreatieve luchthavens milieurandvoorwaarden scheppen waarbinnen kan worden voldaan aan de maatschappelijke behoefte aan luchtvaart.

Wat het CDA betreft wordt dit:

De provincie wil als bevoegd gezag voor kleine en recreatieve luchthavens milieurandvoorwaarden scheppen waarbinnen kan worden voldaan aan de maatschappelijke behoefte aan luchtvaart waarbij de provincie tevens meewerkt aan alternatieven voor vervoer over korte- en middellange afstanden.

Antwoord

Beleidskeuze 2.1.6 gaat alleen over onze wettelijke taken en het beperken van overlast en niet op het beïnvloeden van het aantal vluchten waaronder korte afstanden. In maatregel "Snel internationaal openbaar vervoer en optimaal hoofdrailnet van het rijk" is reeds opgenomen: "De provincie is groot voorstander van goede, snelle en betaalbare internationale treinverbindingen met andere Europese steden. De provincie sluit zich daarom aan bij bestaande lobbytrajecten en initiatieven daartoe. De doelstelling is dat de trein de eerste keuze wordt bij reizen tot 750 km."

Fractie D66

D66-A217 Schriftelijk

Met het borgen van integraliteit bedoelt mijn fractie dat ruimtelijke keuzes tot stand komen door verschillende beleidsvelden – zoals wonen, mobiliteit, natuur, water, energie, economie en gezondheid – vanaf het begin gezamenlijk te betrekken, zodat belangen en effecten in samenhang worden afgewogen. Deze werkwijze is van belang omdat complexe opgaven, zoals klimaatadaptatie, woningbouw en leefomgevingskwaliteit, elkaar steeds sterker beïnvloeden. In de consultatieversie worden de thema's sectoraal beschreven, en de onderlinge interactie wordt onvoldoende expliciet gemaakt.

Antwoord

Bij de totstandkoming van de herziening is integraliteit een leidend principe. Hoewel beleid en regels soms een sectoraal karakter kunnen hebben om specifieke onderwerpen effectief te reguleren, zijn deze altijd voorbereid binnen de integrale context van de Koers van Zuid-Holland. Wij onderzoeken op welke wijze de integrale samenhang en de achtergronden van de gemaakte beleidskeuzes in de definitieve stukken nog verduidelijkt kunnen worden.

D66-A218 Schriftelijk

Een toekomstgerichte ruimtelijke ordening vraagt om het maken van duidelijke en onderbouwde keuzes. Niet alle maatschappelijke wensen kunnen tegelijkertijd worden gerealiseerd binnen de beperkte beschikbare ruimte. In de consultatieversie van de herziening is niet duidelijk welke onderwerpen prioriteit hebben ten opzichte van anderen. Keuzes zijn enkel helder als ook duidelijk is waar we níet voor kiezen. Als die keuzes niet worden gemaakt, doen zich onherroepelijk situaties voor waar wel gekozen moet worden. Het is de taak van PS om keuzes te maken. Mijn oproep is: stel PS in staat ons werk goed te doen!

Antwoord

Het omgevingsbeleid is gebaseerd op een integrale afweging, waarbij de 50 beleidskeuzes over 7 ambities het gezamenlijke kader vormen voor de gewenste kwaliteit van de leefomgeving. De provincie stelt hiermee de randvoorwaarden vast, terwijl de specifieke prioritering en lokale inbedding van deze keuzes vormkrijgen in de gezamenlijke gebiedsprocessen. In deze processen vindt de weging plaats tussen de provinciale kaders en de regionale context. Voor Provinciale Staten ligt de sturing primair op dit kaderstellende niveau; mochten de vastgestelde regels in de praktijk knellen met gewenste ontwikkelingen, dan bieden de opgenomen flexibiliteitsinstrumenten de nodige ruimte voor maatwerk.

D66-A219 Schriftelijk

Gebiedsgericht werken is noodzakelijk omdat ruimtelijke opgaven, kansen en knelpunten per gebied sterk verschillen en alleen in samenhang effectief kunnen worden aangepakt. Door te starten vanuit de specifieke kenmerken, belangen en ontwikkelpotenties van een gebied kunnen maatregelen beter worden afgestemd op de lokale context en worden betrokken partijen eerder en gericht meegenomen. Deze aanpak leidt tot realistische keuzes, voorkomt generieke oplossingen die niet overal passen en zorgt ervoor dat investeringen maximaal bijdragen aan de kwaliteit en toekomstbestendigheid van het gebied. In de huidige

consultatieversie is onvoldoende duidelijk op welke manier deze herziening het gebiedsgericht werken kan ondersteunen.

Antwoord

Met de Herziening 2025 wordt de door Provinciale Staten vastgestelde Ruimtelijke Koers nader uitgewerkt in visie, regels en concrete programma-maatregelen. Deze koers zet in op een balans tussen het beschermen en beter benutten van de beperkte ruimte in Zuid-Holland, zoals toegelicht in het thema-antwoord 'Beter beschermen en benutten'. In de nieuwe beleidskeuze 6.2.1 (Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling) zijn de uitgangspunten voor stedelijke ontwikkeling en het landelijk gebied samengevoegd tot een integraal kader voor gebiedsgerichte uitvoering. De provincie stelt hierbij de kaders voor bovenlokale opgaven, terwijl de concrete vertaling plaatsvindt in gezamenlijke gebiedsprocessen. Deze processen bieden de noodzakelijke ruimte voor gebiedseigen keuzes en prioritering op basis van de regionale context en onderscheidende factoren. Waar nodig kunnen provinciale flexibiliteitsinstrumenten worden ingezet om binnen het vigerende beleid tot passende oplossingen te komen of afspraken over eventuele beleidsaanpassingen te maken.

D66-A220 Schriftelijk

Wens voor extra brief.

Bovenstaande focuspunten heb ik in de commissie samengevat met de volgende vragen:

- Wat betekenen de voorgenomen wijzigingen op het gebied van BW/LG/EE/BMM/RM voor de mogelijkheden om de doelen op andere domeinen te realiseren (integraliteit)?
- Welke doelen op het gebied van BW/LG/EE/BMM/RM realiseert u en welke doelen hebben het in de prioritering niet gered (keuzes)?
- Op welke manier ondersteunen de voorgenomen wijzigingen op het gebied van BW/LG/EE/BMM/RM het gebiedsgerichte werken?

Het is voor mijn fractie noodzakelijk dat op bovenstaande aspecten duidelijke stappen worden gezet om bij behandeling in PS in te kunnen stemmen. Op dit moment is onvoldoende duidelijk waar we voor en tegen zijn als we de consultatieversie voorgelegd zouden krijgen.

In het ruimtelijk voorstel is aangekondigd dat er een strategisch afwegingskader ontwikkeld zou worden om (ruimtelijke) opgaven en vraagstukken af te kunnen wegen in het licht van de toekomstige opgaven. "Een strategisch afwegingskader dat wij via de modulaire aanpak van het omgevingsbeleid steeds concreter zullen verankeren in alle niveaus van ons omgevingsbeleid: omgevingsvisie, -programma en -verordening." [1] Dit afwegingskader lees ik niet terug in de herziening. Graag ziet mijn fractie dit afwegingskader alsnog toegevoegd worden in de definitieve versie. Ook dat helpt mijn fractie bij de afweging tussen de verschillende belangen.

Naast het aanpassen van de herziening zelf, zal het ook sterk behulpzaam zijn als GS bereid is een extra brief te schrijven bij het aanbieden van de herziening op het moment dat de definitieve herziening aan de Provinciale Staten wordt gestuurd. Dat is een gelegenheid om

toe te lichten dat de herziening integraal is, er duidelijke keuzes gemaakt worden en hoe deze herziening het gebiedsgericht werken faciliteert. Wellicht ten overvloede: dit strekt duidelijk verder dan een brief met een leeswijzer. Ik ben graag bereid mijn gedachten hierbij nader toe te lichten.

Antwoord

Bij de vertaling van de Koers naar concreet beleid is gekozen voor een combinatie van algemeen geldende regels en een gebiedsgerichte uitwerking in vijf regio's. Deze aanpak borgt de integrale samenhang en de gewenste kwaliteit op een wijze die uitvoerbaar is binnen de beschikbare tijd. Omdat de gevraagde toelichting op de afwegingen en de rol van de regio's hiermee direct in de Herziening 2025 is verwerkt, wordt een separaat strategisch afwegingskader of een extra brief niet langer noodzakelijk geacht. Bij het Statenvoorstel over de vaststelling van de Herziening 2025 zullen GS het integrale karakter van de wijzigingen nader toelichten, evenals de relatie met het gebiedsgerichte werken. Voor een verdere inhoudelijke uitwerking van deze thema's wordt verwezen naar de specifieke thema-antwoorden in de Nota van Beantwoording.

D66-A222 Schriftelijk

Bevindingen uit het OER

In het OER is onderzocht hoe verschillende peilvarianten bijdragen aan doelbereik op het vlak van klimaat en natuur. Alleen bij alternatieven met een waterpeil van 30 cm onder maaiveld of hoger worden de afspraken uit het Klimaatakkoord gehaald, maar deze varianten hebben ook negatieve effecten op agrarische bedrijfsvoering en waterveiligheid. Ontwerp-omgevingsvisie In de wijziging van de omgevingsvisie wordt erkend dat hogere grondwaterstanden dan 40 cm onder maaiveld noodzakelijk zijn voor het behalen van de klimaatdoelen. Tegelijkertijd wordt de concrete keuze voor een peilvariant volledig neergelegd bij gebiedsgerichte processen en bij de peilbesluiten van de waterschappen. Daarmee blijft onduidelijk voor welk alternatief uit het OER feitelijk wordt gekozen en waar. Ontwerp-omgevingsverordening In de gewijzigde omgevingsverordening wordt vastgelegd dat het huidige grondwaterpeil wordt gehandhaafd om verdere toename van CO₂-emissies te voorkomen. Dit komt overeen met OER-alternatief 3; deze keuze levert volgens het OER circa 65% CO₂-reductie op, maar is onvoldoende om de reductiedoelen uit het Klimaatakkoord te halen.

Mijn fractie vraagt: waarom GS voor deze variant heeft gekozen en op basis van welke overwegingen de klimaatdoelen niet worden verankerd.

Antwoord

GS hebben de opgave van het Klimaatakkoord voor de veenweiden niet losgelaten. De gebiedsplannen en peilbesluiten kunnen en zullen daaraan moeten bijdragen en zullen we daar zeker op beoordelen, maar we zullen ook instrumenten en voldoende (financiële) middelen moeten organiseren om de beweging naar voldoende CO₂-reductie mogelijk te helpen maken, waarbij rechtmatigheid en zorgvuldigheid hand in hand gaan (c.q. rechtmatig en zorgvuldig te mogen afdwingen).

D66-A223 Schriftelijk

Boerenlandvogels - uitbreiding areaal en bescherming

Bevindingen uit het OER

De provinciale opgave bedraagt 3.500 extra broedparen grutto en 300 extra broedparen patrijs, vertaald naar circa 11.000 ha extra weidevogelgebied en 1.900 ha extra akkervogelgebied. Het OER onderzocht twee alternatieven: vrijwillige deelname door agrariërs (met onzeker doelbereik) en provinciale sturing met kerngebieden en aanvullende vereisten.

Ontwerp-omgevingsvisie

De doelstellingen voor het aantal broedparen worden overgenomen, maar de uitbreidingsopgave in hectares ontbreekt. Ook het actieplan boerenlandvogels vervalt, terwijl hiervoor slechts een korte paragraaf terugkomt. Mijn fractie vindt dat zowel het benodigde areaal als de kwaliteitsopgave in de visie thuishoren. Hierop ontvang ik graag een reactie

Ontwerp-omgevingsverordening

De verordening introduceert een onderscheid tussen 'belangrijk weidevogelgebied' en 'kansrijk weidevogelgebied', beide aangemerkt als beschermingscategorie 2. Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet in belangrijke gebieden worden gecompenseerd binnen belangrijk of kansrijk gebied; in kansrijke gebieden is compensatie afhankelijk van motivatie.

Mijn fractie vraagt:

- of GS deze juridische bescherming voldoende acht om de doelstellingen te realiseren;
- waarom er wel regels zijn voor weidevogelgebieden maar niet voor akkervogelgebieden;
- welk instrumentarium GS voor ogen heeft (vrijwilligheid, voorschriften, inrichtingseisen, handhaving).

In het programma ontbreekt eveneens een concrete uitwerking van instrumenten of aanpak richting agrariërs.

Antwoord

De doelstelling in broedparen wordt indicatief vertaald naar extra benodigd oppervlakte aan agrarisch natuurbeheer. Deze zijn ook opgenomen in het Omgevingsprogramma. Er is geen sprake van het vervallen van het Actieplan Boerenlandvogels.

D66-A224 Schriftelijk

Stikstof – emissieplafond melkveehouderij.

Bevindingen uit het OER. De huidige emissie bedraagt circa 60–64 kg NH₃ per hectare. Voor het behalen van de gewenste 40–45% reductie zou een plafond rond 35 kg per hectare passend zijn. Het OER beschrijft diverse borgingsopties: streefwaarde (niet afdwingbaar), normering in de verordening (afdwingbaar bij vergunningverlening) en omgevingswaarde (dwingende verplichting bij overschrijding).

Ontwerp-omgevingsvisie.

De visie spreekt over het “sterk verlagen” van emissies, maar committeert zich niet aan de nationale doelstelling van 42–46% reductie. Ook wordt niet aangegeven of, hoe en wanneer de provincie dit doel juridisch wil borgen. Voor een langetermijnvisie vindt mijn fractie dit onvoldoende concreet.

Ontwerp-omgevingsverordening

De verordening bevat geen ammoniakplafond. Mijn fractie vraagt GS om helderheid over:

- de hoogte van het toekomstige provinciale emissieplafond;
- de keuze voor streefwaarde, normering of omgevingswaarde;
- de samenhang met SANE;
- de planning voor verankering in het omgevingsbeleid.
- Als hierover geen helderheid kan worden gegeven, moet mijn fractie constateren dat GS deze hoognodige keuzes vooruit schuift.

Antwoord

Op dit moment is normering niet mogelijk omdat het instrumentarium daarvoor ontbreekt. De stoffenbalans blijkt (nog) onvoldoende borging te bieden en daarmee zijn vele oplossingsrichtingen (nog) niet juridisch te borgen.

We werken in de komende periode verder aan de stoffenbalans en onderzoeken andere borgingssystematieken. Echter is het zonder deze borgingssystematieken op dit moment onverstandig om een harde norm op te nemen, omdat deze vervolgens niet te handhaven is. Wij zullen u actief blijven informeren over onze voortgang.

D66-A225 Schriftelijk

Drukfactoren buiten Natura 2000

Bevindingen uit het OER

Het OER onderzocht drie varianten:

1. opnemen van maatregelen in beheerplannen (laag effect, volledig vrijwillig);
2. juridisch borgen in de omgevingsverordening met een straal van 1 km rond N2000-gebieden;
3. juridisch borgen met gebiedsspecifieke zones, afhankelijk van drukfactoren (effectief maar ingrijpend, hoogste doelbereik).

Ontwerp-omgevingsvisie en -verordening

De visie benoemt het reduceren van drukfactoren en het realiseren van groenblauwe dooradering, maar het ambitieniveau en de gekozen aanpak zijn niet af te leiden. De verordening bevat geen bepalingen hierover.

Mijn fractie vraagt:

- voor welk alternatief GS kiest op basis van het OER;
- hoe dit wordt gekoppeld aan SANE;
- wanneer dit wordt verankerd in het omgevingsbeleid;
- of het college dit onderwerp voorlopig voor zich uitschuift.

Antwoord

GS hebben gekozen voor alternatief drie, een gebiedsspecifieke aanpak van drukfactoren en waar nuttig en noodzakelijk het juridisch borgen van overgangszones. In de omgevingsvisie is hierover het volgende opgenomen: "De provincie werkt daarom, samen met gebiedspartners en medeoverheden, per Natura 2000-gebied aan een gebiedsspecifieke aanpak voor het verminderen van de drukfactoren op deze Natura 2000-gebieden. Per Natura 2000-gebied wordt hierbij gekeken of de eventuele invoering van overgangs_x0002_zones kunnen bijdragen aan een efficiënte en effectieve manier van het halen van natuur-, water_x0002_en klimaatdoelen."

In SANE wordt deze aanpak verder uitgewerkt, waarbij bijvoorbeeld specifiek voor de drukfactor stikstof een zone wordt geïntroduceerd bij het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen. Voor de invulling van de zone is het gebied eerst aan zet, de gekozen regels worden uiteindelijk verankerd in de omgevingsverordening. Voor de overige drukfactoren gaat de aanpak verschillen per gebied, de borging van deze aanpakken zal ook verschillen per gebied en per drukfactor. Provincie Zuid-Holland gaat de komende periode aan de slag om te bepalen voor welke overige drukfactoren een verankering in de verordening wenselijk is.

D66-A226 Schriftelijk

Het OER bevatte een integraal onderzoeksalternatief waarin doelen voor water, klimaat en natuur gezamenlijk werden beschouwd om te bezien of doelbereik efficiënter mogelijk is. Mijn fractie kan dit alternatief in de ontwerpstukken niet terugvinden. Graag verneem ik hoe dit is meegewogen en welke onderdelen hiervan zijn overgenomen.

Antwoord

Bij het uitwerken van het integraal onderzoeksalternatief liepen we tegen beperkingen op het vlak van data, kennis en methodiek. Daardoor is het niet gelukt om voor dit OER het als volwaardig alternatief uit te werken. Dit betekent overigens niet dat de ontwikkelde kennis verloren gaat. In het omgevingsprogramma is namelijk aangekondigd dat het instrumentarium voor het halen van de doelen verder ontwikkeld moet worden. Dit geldt voor broeikasgasuitstoot veenweiden, emissieplafond ammoniak, aanpak drukfactoren en boerenlandvogels. De notie van stapelen van doelen en daarmee middelen (instrumentarium) wordt daar in meegenomen. De logica achter het integraal alternatief wordt dus nog toegepast, maar in andere vorm.

D66-A227 Schriftelijk

Landbouwvisie./

Mijn fractie vraagt al meerdere jaren om een integraal plan voor het landelijk gebied, waarin de opgaven rond natuurherstel, stikstofreductie, waterkwaliteit, toekomstbestendige landbouw en de leefbaarheid van het landelijk gebied in samenhang worden benaderd. Het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZHPLG) had deze samenhang moeten bieden, maar is niet tot uitvoering gekomen. Vervolgens zou de integrale aanpak in de herziening van het omgevingsbeleid worden verankerd, maar daar zien wij slechts een beperkte uitwerking van deze samenhang terug.

Mijn fractie was ontstemd om te horen dat er vanuit de coalitie geen afzonderlijke visie op de landbouw wordt gepresenteerd. Hoewel mijn fractie niet heeft gepleit voor een aparte landbouwvisie – omdat deze opgaven juist integraal in de omgevingsvisie thuishoren – constateren wij dat ook binnen die omgevingsvisie onvoldoende richting wordt gegeven aan

de toekomst van de landbouwsector en de samenhang met andere gebiedsopgaven. Onze vraag aan GS is daarom wanneer het college wél de benodigde stappen zet om tot een integrale strategische koers voor het landelijk gebied te komen. De herziening omgevingsbeleid is wat mijn fractie betreft niet compleet zonder deze visie.

Antwoord

In 2026 start een Herziening omgevingsbeleid voor landbouw, waarin we ook een visie op de landbouw richting 2050 opnemen. De startnotitie voor deze Herziening staat gepland voor het tweede kwartaal van 2026.

D66-A228 Schriftelijk

Waterkwaliteit.

In de ontwerp-omgevingsvisie verwijst de provincie naar de Delta-aanpak en samenwerking met andere overheden, maar zonder eigen meetbare doelen of concrete inzet. Mijn fractie vraagt hoe Zuid-Holland zelf gaat borgen dat de KRW-doelen in 2027 daadwerkelijk worden gehaald. In de ontwerp-omgevingsverordening zijn regels voor grondwaterbeschermingsgebieden stevig verankerd (p. 141–156), maar de koppeling met oppervlaktewaterkwaliteit en de KRW opgaven ontbreekt grotendeels. Mijn fractie vraagt hoe GS ervoor zorgt dat deze regels óók bijdragen aan het realiseren van de KRW-doelen.

Antwoord

Grondwaterbeschermingsgebieden hebben tot doel het grondwater te beschermen dat wordt gewonnen voor de productie van water bestemd voor menselijke consumptie. Deze gebieden zijn ‘beschermde gebieden’ in de zin van de Kaderrichtlijn Water, wat inhoudt dat aanvullende maatregelen moeten worden getroffen ter bescherming van het grondwater. In de omgevingsverordening zijn daarom onder meer aanvullende regels opgenomen voor activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden die de kwaliteit van het grondwater kunnen beïnvloeden.

Het oogmerk van de aanwijzing van grondwaterbeschermingsgebieden is aldus niet de bescherming van het oppervlaktewater. Het waterschap is als waterbeheerder verantwoordelijk voor de bescherming van het oppervlaktewater. In de waterschapsverordening kan het waterschap regels stellen aan activiteiten die van invloed zijn op de kwaliteit van het regionale oppervlaktewater. Daarnaast is het waterschap verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen om te voldoen aan de omgevingswaarden die voor de oppervlaktewateren gelden. Deze maatregelen en de bijbehorende verantwoording vinden plaats via de waterprogramma’s van de provincie en het waterschap. Binnen het programmaspoor vindt intensieve afstemming plaats om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te realiseren.

D66-A229 Schriftelijk

Klimaatadaptatie.

De verplichting voor gemeenten om bij ruimtelijke ontwikkelingen groter dan 1.000 m² klimaatadaptieve maatregelen op te nemen (p. 8–12) is een positieve stap. Tegelijkertijd ontbreken toetsingscriteria, normen en een vorm van monitoring, waardoor de werking mogelijk beperkt blijft. Mijn fractie vraagt daarom hoe GS de naleving en kwaliteit van deze verplichting gaat borgen en welke ondersteuning de provincie biedt aan gemeenten. Daarnaast lijkt het principe water en bodem sturend stevig te zijn opgenomen in de visie,

maar blijft onduidelijk welke consequenties dit heeft voor beleidskeuzes in de praktijk. Wanneer wordt klimaatadaptief bouwen verplichtend? Waar worden verharding of risicovolle bouwlocaties uitgesloten? Mijn fractie ontvangt hierover graag meer duidelijkheid. Daarbij benadruk ik dat als GS meent dat het Rijk onvoldoende duidelijkheid biedt, we zelf regie moeten pakken. Wij zijn goed in staat om een lijn te bepalen die aansluit bij het gedachtegoed van water en bodem sturend, en ook passend is in onze provincie.

Antwoord

Tientallen overheden en projectontwikkelaars, vooral in het Westen van Nederland, passen prestatie-eisen toe op basis van het 'Convenant Klimaatadaptief Bouwen' (2018), de 'Leidraad Klimaatadaptief Bouwen 2.0 (2022) en www.bouwadaptief.nl. De prestatie-eisen zorgen ervoor dat in elke planfase aandacht is voor klimaatadaptief bouwen, van schets tot detailontwerp. Via samenwerkingsverband www.bouwadaptief.nl vraagt de provincie Zuid-Holland aandacht voor klimaatadaptief bouwen. Binnen dit verband is uitgewerkt hoe er binnen elke planfase, van schets tot detailontwerp, klimaatadaptief kan worden gebouwd. Er heeft een belangenafweging plaatsgevonden binnen de provincie over de juridische afdwingbaarheid van de prestatie-eisen. Dit beleid is nieuw en moet twee jaar na vaststelling worden geëvalueerd (Dit is standaard bij nieuw beleid). Voor- en nadelen van de juridische verankering zijn hierin meegenomen. Het resultaat van deze belangenafweging is geland in de verordening. Met deze beleidskeuze en opnemen van de prestatie-eisen maken we een nadrukkelijke start van de borging in het Omgevingsbeleid. Eventuele aanvullende sturing kunnen we aankomende periode verkennen. Naar aanleiding van de zienswijze verandert de mate van borging van de prestatie-eisen niet.

D66-A230 Schriftelijk

Veenweide en klimaat.

De regels in de omgevingsverordening over peilbeheer in veenweidegebieden (art. 7.5a, p. 13–19) vormen een relevante stap vooruit. Tegelijkertijd laat de uitzondering voor “zwaarwegende belangen” ruimte om lagere waterpeilen toe te staan. Mijn fractie vraagt hoe GS voorkomt dat deze uitzondering structureel wordt gebruikt om klimaat- en natuurdoelen te omzeilen.

Antwoord

De waterschappen zijn overheden die bestuurlijke vrijheid en verantwoordelijkheid hebben om peilbesluiten af te wegen, binnen kaders en instructieregels die de provincie kan meegeven. De provincie kan, via instructieregels onder de Omgevingswet, het waterschapsbestuur verplichten om waterpeilen te verhogen, maar dit is aan strikte voorwaarden gebonden en niet onbeperkt mogelijk. We zijn aan het verkennen wat de (juridische, financiële en zorgvuldige) mogelijkheden, beperkingen en randvoorwaarden voor aanvullende instructieregels zijn, bijvoorbeeld via een (pakket van) RO-titel veenlandbouw, een aangepaste wateroverlast norm en een compensatiesystematiek.

D66-A231 Schriftelijk

Faunabeheer.

In zowel visie als verordening wordt meer aandacht gevraagd voor dierenwelzijn, wat mijn fractie ondersteunt. Tegelijkertijd constateert mijn fractie een discrepantie tussen ambitie en juridische borging. De beschermde status van de bever en de mogelijke uitbreiding van

het leefgebied van het damhert worden niet vastgelegd in de verordening (p. 182–189), terwijl in programma's wel wordt gesproken over intensivering van beheer.

Mijn fractie vraagt:

- waarom deze keuzes niet juridisch zijn verankerd;
- hoe dierenwelzijn wordt geborgd bij eventueel ingrijpen;
- waarom het damhertleefgebied niet wordt uitgebreid naar de Hoeksche Waard (p. 83).

Antwoord

De bever is beschermd op grond van de Omgevingswet. Omdat de bever ook wordt beschermd door de Europese Habitatrichtlijn, is deze wettelijke bescherming extra streng en zijn er bijvoorbeeld ook Natura 2000-gebieden voor de bever aangewezen. Daarin heeft de provincie geen bevoegdheden. Helaas veroorzaakt de bever door zijn graafgedrag lokaal ook ernstige schade, bijvoorbeeld aan waterkeringen en infrastructuur. Daartegen ingrijpen is noodzakelijk omdat de kosten voor herstel zeer groot zijn evenals de risico's voor de openbare (water)veiligheid. Ingrijpen in populaties wilde dieren is niet mogelijk zonder enige aantasting van het dierenwelzijn. Het streven is er wel op gericht om die aantasting van het dierenwelzijn zo klein mogelijk te laten zijn en daar bij de keuze van beheermaatregelen rekening mee te houden. Daarbij kijken we ook naar de langere termijn: soms is het goed om vroegtijdig in te grijpen, bijvoorbeeld bij nieuwe populaties, in plaats van af te wachten en op termijn veel meer dieren te moeten doden. Als het gaat over damherten is het beleid van de provincie duidelijk: buiten het duingebied dat grenst aan de Amsterdamse Waterleidingduinen op de grens met Noord-Holland, zijn populaties damherten ongewenst. De Hoeksche Waard, waar zich ook een groep verwilderde damherten bevindt, bestaat voor het overgrote deel uit landbouwgebied en is mede daarom geen geschikt leefgebied voor damherten.)

D66-A232 Schriftelijk

Wonen.

In de voorliggende stukken ontbreekt een expliciete verwijzing naar het provinciale principe eerst bewegen, dan bouwen. Mijn fractie vraagt zich af of dit bewust is, en zo ja, welke overwegingen daaraan ten grondslag liggen. Daarnaast wordt wel gesproken over behoefteramingen, maar niet over het uitgangspunt bouwen naar behoefte. Daardoor blijft onduidelijk hoe GS borgt dat het woningbouwprogramma aansluit op de daadwerkelijke vraag, inclusief de behoefte aan betaalbare koopwoningen.

De redenering dat meer dan de helft van de Zuid-Hollandse huishoudens qua inkomen in aanmerking komt voor sociale huur vormt in de stukken een belangrijk argument om het aandeel sociale huurwoningen te vergroten. Dat criterium doet echter geen recht aan de werkelijke behoefte, omdat ook huishoudens met een laag inkomen in een afbetaalde koopwoning wonen en dus geen vraag vormen naar sociale huur. Mijn fractie vraagt daarom om een toelichting op de keuze om inkomensgrenzen wel te gebruiken voor het bepalen van de behoefte aan sociale huur, maar niet voor het bepalen van de behoefte aan goedkope en betaalbare koopwoningen. De voorgestelde betaalbaarheidsgrens ligt bovendien aanmerkelijk hoger dan veel inwoners kunnen dragen, terwijl ontwikkelaars doorgaans tegen de bovengrens aan bouwen. Wij missen een concrete invulling van hoe GS ervoor zorgt dat ook huishoudens met een modaal inkomen toegang houden tot betaalbare koopwoningen. Verder wordt gesteld dat de sociale woningvoorraad met minimaal 100.000 woningen moet toenemen zodat gemeenten toegroeien naar een bestand van minimaal 30% sociale huur.

Dit komt echter neer op ongeveer 40% van het totale bouwprogramma tot 2032, een percentage dat eerder in de debatten nadrukkelijk is bijgesteld. Mijn fractie vraagt of GS zich dit realiseert en waarom deze ambitie wel op deze plek, maar niet in vergelijkbare passages in de stukken is terug te vinden. Tot slot ontbreekt een verwijzing naar de 3 ha-locaties; mijn fractie ontvangt graag inzicht in de wijze waarop deze locaties in het omgevingsbeleid worden meegenomen.

Antwoord

Het principe eerst bewegen, dan bouwen blijft in deze herziening in stand.

De inkomensgrenzen om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoningen zijn wettelijk vastgelegd. Verder is op grond van de Huisvestingswet het ook mogelijk dat gemeenten bepaalde groepen kopers voorrang geeft bij betaalbare nieuwbouwoopwoningen als er meer gegadigden zijn. Het wetgever heeft hierbij aangegeven wat onder een betaalbare koopwoning valt maar daaraan geen bepaalde inkomensgrenzen gekoppeld. Eventueel kunnen gemeenten hieraan inkomenseisen stellen maar de gemeente moet dan rekening houden met het aan de doelgroep te stellen maximum inkomen dat voldoende moet zijn voor het 'leenvermogen' om de gestelde koopprijs te kunnen betalen. De koopprijsgrens ligt in 2026 op € 405.000. De rijksgrens voor betaalbare koopwoningen volgen wij, maar we vinden voor kopers met een bruto-inkomen tot anderhalf keer modaal te hoog. Daarom monitoren we ook de grens van 280.000 euro in het woningbouwplanaanbod. Als provincie hebben we hierover al eerder onze standpunten kenbaar gemaakt bij het Rijk. Daarnaast willen we dat minimaal twee derde van alle woningbouw bestaat uit betaalbare woningen waarvan een deel betaalbare koopwoningen. Dit sluit aan op de verwachte kwalitatieve opgave aan woningen die mede op de kwalitatieve woningbehoefteverkenning is gebaseerd en waarin woonvoorkeuren van de verschillende groepen woningzoekenden een belangrijke rol spelen.

We begrijpen uw vraag over wat wij doen om betaalbare woningen toegankelijk te houden voor modale inkomens. Daarom benadrukken we het belang van voldoende betaalbare woningen in de regionale woningbouwprogramma's. Betaalbare woningen bestaan naast sociale huurwoningen en midden huurwoningen uit betaalbare koopwoningen. Voor de bovengrens van een betaalbare koopwoning sluiten we aan bij de definitie van het Rijk. Deze ligt op dit moment op € 405.000. In de Omgevingsvisie hebben we aangegeven dat we om de kansen op een nieuwbouwwoning voor de doelgroep met een bruto-inkomen tot anderhalf keer modaal ook een lagere prijsklasse monitoren in het woningbouwplanaanbod, namelijk € 280.000. Verder kunnen gemeenten op grond van de Huisvestingswet bepaalde groepen kopers voorrang geven bij betaalbare nieuwbouwoopwoningen als er meer gegadigden zijn. De wetgever heeft hierbij aangegeven wat onder een betaalbare koopwoning valt maar daaraan geen bepaalde inkomensgrenzen gekoppeld. Eventueel kunnen gemeenten hieraan inkomenseisen stellen maar de gemeente moet dan rekening houden met het aan de doelgroep te stellen maximum inkomen dat voldoende moet zijn voor het 'leenvermogen' om de gestelde koopprijs te kunnen betalen. Via onze instrumentenkoffer Betaalbare voorraad informeren we gemeenten over de mogelijkheden om woningen betaalbaar te houden (www.instrumentbetaalbarevoorraad.nl).

Onze woningbouwambities van liggen altijd hoog, daarom is dit aantal afgesproken in het coalitieakkoord en is het vertaald Omgevingsvisie, het Omgevingsprogramma en via

uitvoerende regelgeving in de Omgevingsverordening ten uitvoer komt. Een deel hiervan is inmiddels gerealiseerd. Uiteraard beseffen GS zich dat de opgave nog steeds enorm groot is. Dit blijkt ondermeer uit het feit dat de Knelpuntenpot voor Sociale woningbouw binnen enkele dagen al was uitgeput.

De '3 ha-kaart' (grote buitenstedelijke bouwlocaties) is opgenomen in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening, bijlage IX onder B. In de bijlage van de Omgevingsverordening zijn tabellen opgenomen met gegevens per locatie. Om de voortgang van de locaties te volgen, geven we nu ook het jaar van opname op de '3 ha- kaart' in de tabel weer. Uitgangspunt voor het opnemen van een locatie op de '3 ha-kaart' is dat het gaat om een reële ontwikkeling. Dit betekent dat de locaties (wonen, werken en overig) binnen 10 jaar planologisch- juridisch zeker moeten zijn. Voor alle locaties geldt dat deze jaarlijks gemonitord worden in de reguliere gesprekken (wonen en economie) met gemeenten. Voor de ontwikkeling van werklocaties zal ook in regionaal verband de voortgang worden besproken.

D66-A233 Schriftelijk

Bereikbaarheid en mobiliteit.

In de stukken wordt wel beschreven dat woningbouw gevolgen heeft voor de bereikbaarheid en dat deze zoveel mogelijk wordt geborgd, maar dit blijft achter bij het bestaande provinciale uitgangspunt eerst bewegen, dan bouwen. Het is voor mijn fractie onduidelijk of hier sprake is van een beleidswijziging of van een onvolledige toelichting. Mijn fractie vraagt GS expliciet te maken of, en op welke wijze, het principe eerst bewegen, dan bouwen in de herziening van het omgevingsbeleid is geborgd.

Daarnaast valt op dat de visie op mobiliteit richting 2050 beperkt is uitgewerkt. Juist in een omgevingsvisie met een langjarig perspectief verwacht mijn fractie een duidelijke doorkijk naar innovaties in het openbaar vervoer, zoals hoogwaardige spoorverbindingen en nieuwe treinconcepten. Andere Europese landen lopen hierin zichtbaar voorop. Mijn fractie vraagt GS welke ambities Zuid-Holland stelt voor innovatief OV en welke rol de provincie ziet voor zichzelf in de vernieuwing van het spoor- en ov-systeem.

Ook op het gebied van duurzaam vervoer is meer duidelijkheid wenselijk. Er wordt gesproken over een CO₂-neutrale mobiliteit in 2050 én over een bijna circulair mobiliteitssysteem in hetzelfde jaar. Mijn fractie vraagt welke belemmeringen of randvoorwaarden een volledig circulair mobiliteitssysteem in de weg staan en welke stappen GS wil zetten om dit doel wél te kunnen bereiken.

Antwoord

Uiteraard blijft het uitgangspunt dat de bereikbaarheid op pijl is vanaf het moment dat mensen hun nieuwe woning betrekken. We hebben gekozen om de aanpak bij ruimtelijke ontwikkelingen en woningbouw juist meer specifiek te beschrijven zoals belang van nabijheid van voorzieningen en werk en het belang van actieve mobiliteit door middel van het STOMP-principe. Dit is beschreven in Beleidskeuze: 2.1.1 "Stimuleren duurzaam, veilig en slim personenvervoer". De provincie is slechts bevoegd gezag voor een deel van het mobiliteitssysteem. Uiteraard blijven we voor wat betreft de andere delen wel onze invloed aanwenden voor een zo innovatieve en goede rol bij het Ov-systeem. Zo blijven we ook

pleiten voor het verbeteren van internationale treinverbindingen, zowel voor personen en goederen.

D66-A234 Schriftelijk

Mijn fractie onderschrijft de inzet op een verdere groei van het fietsgebruik, maar mist een expliciete verankering van fietsveiligheid als provinciale ambitie. Omdat de omgevingsvisie richtinggevend is voor gemeentelijk beleid, is het van belang dat de provincie helder kadert wat zij verstaat onder veilige fietsinfrastructuur en welke kwaliteitsnormen daarbij horen, met daarbij ook oog voor sociale veiligheid. Eveneens vraagt mijn fractie aandacht voor de toenemende diversiteit aan modaliteiten op het fietspad, waardoor bredere en beter gescheiden infrastructuur noodzakelijk wordt. Het is wenselijk dat deze ontwikkeling expliciet wordt benoemd in de omgevingsvisie.

De voorgestelde aanpassingen op het gebied van deelMobiliteit, waaronder deelfietsen, worden door mijn fractie ondersteund.

Antwoord

De huidige tekst ziet ook op fietsinfrastructuur en benoemt ook de rol van andere wegbeheerders zoals gemeenten: De provincie vindt ieder verkeersslachtoffer er één te veel en streeft naar elk jaar minder verkeersslachtoffers en nul verkeersslachtoffers in 2050. De provincie werkt samen met andere wegbeheerders en organisaties aan een veilige infrastructuur en stimuleert verkeersveilig gedrag door middel van educatie en voorlichting. De provincie onderhoudt contact met politie en het Openbaar Ministerie (OM) over adequate handhaving.

Fietsveiligheid is verder ook onderdeel van het nieuwe fietsplan dat wordt ontwikkeld. Dit kan aanleiding zijn voor wijzigingen aan het omgevingsbeleid/programma in een volgende herziening.

D66-A235 Schriftelijk

In het kader van BMM wil ik het burgerinitiatief benoemen. Het aantal handtekeningen dat nodig is om een onderwerp op de PS-agenda te agenderen is verlaagd naar 500. Fijn dat het voorstel is omdat aantal lager te maken, maar wat mijn fractie blijft de drempel te hoog. Er is immers nog nooit via deze wijze een onderwerp geagendeerd. Mijn fractie stelt voor het aantal noodzakelijke handtekeningen te verlagen tot 50 handtekeningen. Ook stelt mijn fractie voor de minimumleeftijd te schrappen als voorwaarde om een initiatief te ondersteunen.

Antwoord

De toegankelijkheid van het burgerinitiatief is vergroot door het vereiste aantal handtekeningen te verlagen van 1.000 naar 500. Een verdere verlaging naar 50 handtekeningen wordt niet wenselijk geacht, omdat de huidige grens een minimale mate van representativiteit borgt en voorkomt dat het instrument wordt ingezet voor individuele belangen. De minimumleeftijd van 15 jaar blijft gehandhaafd als ondergrens voor begrip en verantwoordelijkheid, wat reeds een bewuste verruiming is ten opzichte van het provinciaal kiesrecht om jongeren eerder te betrekken.

D66-A236 Schriftelijk

Het thema windenergie komt steeds vaker terug in onze Staten. Voor mijn fractie staat voorop dat Zuid-Holland de gemaakte afspraken nakomt en gericht blijft werken aan de realisatie van de RES-doelen. Dat is nodig voor de energietransitie én omdat we deze doelen gezamenlijk hebben vastgesteld. Tegelijkertijd constateert mijn fractie dat de communicatie in de afgelopen periode niet optimaal is geweest en dat het enkele regio's en gemeenten niet is gelukt om de afgesproken bijdrage te realiseren.

Om te voorkomen dat de provinciale doelen uit zicht raken, steun ik de inzet van GS om voortgang te boeken en waar nodig provinciale maatregelen te treffen. Dit is een voorbeeld van een heldere en verantwoorde keuze zoals ik ze graag meer zou zien. Indien regio's alsnog met goede, tijdige voorstellen komen, hebben die vanzelfsprekend onze voorkeur.

Antwoord

GS hechten eraan om de regie zoveel mogelijk bij de RES-partners en de regio's te laten. Daarom hebben GS, naast de zienswijzenperiode, de regio's tot 30 januari extra ruimte geboden om te onderbouwen hoe zij het RES-bod denken te realiseren, passend binnen de provinciale kaders. Ook het proces van de modulaire herziening biedt ruimte om, op basis van het OER, met alternatieve voorstellen te komen. Waar regionale voorstellen beschikbaar komen die bijdragen aan het behalen van die doelen, hebben deze prioriteit en voorkeur.

D66-A237 Schriftelijk

De toevoeging van nieuwe windprojecten vergroot de druk op een elektriciteitsnet dat nu al zwaar belast is. In de voorliggende stukken wordt echter beperkt ingegaan op de manier waarop de provincie de gevolgen van netcongestie meeneemt in de planvorming en vergunningverlening. Kan GS toelichten hoe de problematiek van netcongestie is verankerd in zowel de omgevingsvisie als de omgevingsverordening, en welke afwegingskaders daarvoor worden gehanteerd?

Daarnaast staan grootverbruikers al op een wachtlijst, wanneer er geen maatregelen worden genomen dan komen klein verbruikers zoals scholen, huishoudens en sportverenigingen ook onder druk te staan. Het is van belang dat er zo snel mogelijk een goede toekomstvisie met duidelijke afwegingskaders.

Antwoord

Zie thema antwoorden alternatieve locaties, alternatieven voor opwek.

De transitie naar duurzame energie vraagt om implementatie van ALLE vormen van duurzame energie. Zuid-Holland wordt als grootste provincie qua inwonertal en met haar relatief grote aandeel van industrie ook in de toekomst een 'importeur' van energie. In de afweging wordt ook meegenomen dat inwoners recht hebben op een veilig, robuust en betaalbaar energiesysteem. Daarvoor is verduurzaming van het energiesysteem noodzakelijk en dient de stroom zoveel mogelijk lokaal opgewekt te worden. Alleen dan kunnen de kosten voor het elektriciteitsnet betaalbaar gehouden worden. Naast de alternatieven zijn daarom lokaal ook windmolens noodzakelijk.

Netcongestie wordt verankerd in Omgevingsverordening en -visie door het vereiste dat maatregelen 'netbewust' worden gerealiseerd. Dit vereiste heeft tot doel dat aansluitingen een zo minimaal mogelijke impact op netcongestie hebben en/of dragen bij aan het veilige, robuuste en betaalbare energiesysteem. De afwegingskaders daarvoor worden verder

ontwikkeld in lijn met provinciale en nationale richtlijnen. Met het nieuwe ACM prioriteringskader (per 1 januari 2026) zullen kleinverbruikers ook niet meer 'zonder meer' worden aangesloten; de genoemde situatie is dus al van toepassing. GS werkt in samenwerking met de Energieraad aan maatregelen om netcongestie te verminderen en aan het Eerder aanvragen van capaciteit voor woningen en scholen, om te voorkomen dat dit soort ontwikkelingen onnodig lang op de wachtlijst komen.

Met de herziening 2025 introduceert de provincie de "Energietoets", die het gedachtengoed van de 'watertoets' volgt. Doel van de toets is het vroeg mee laten wegen van de energiebelangen (voorzien druk op de energienetwerken door nieuwe aansluitingen) bij ruimtelijke ontwikkelingen. Initiatiefnemers worden met de invoering van de energietoets verplicht om bij ontwikkelingen (vanaf een bepaalde ordergrootte en daarmee gepaarde energiebehoefte) te motiveren wat het effect van de ontwikkeling op het energiesysteem is en na consultatie met de netbeheerder toe te lichten hoe zowel de energiebehoefte als de ruimtebehoefte voor eventueel benodigde systeemuitbreiding zo minimaal mogelijk gehouden kan worden.

D66-A238 Schriftelijk

In de commissie Energie & Economie is breed aandacht gevraagd voor het stimuleren van lokaal eigendom bij nieuwe energieprojecten. Begin volgend jaar vervolgen we die discussie.

Omdat lokaal eigendom nu ook de verordening aan de orde is, rijst de vraag of het vastleggen van een minimumpercentage lokaal eigendom – bijvoorbeeld 50% – in de voorwaarden voor vergunningverlening een logische en juridisch houdbare route is. Appreciatie van dit voorstel kan GS wellicht meenemen in haar brief met maatregelen om lokaal eigendom te stimuleren. Dat geldt ook voor het voorstel van spreker Spruijt in de commissie EE dd. 26 november jl. om bij draagvlak onder agrariërs ook grotere windmolens toe te staan op agrarische gronden.

Daarnaast hoor ik graag van GS of er, na de commissiebehandeling begin volgend jaar, ruimte is om de inzichten en voorstellen die daaruit voortkomen nog te verwerken in de definitieve stukken die dan aan PS worden voorgelegd.

Antwoord

GS zijn het eens met het belang van het stimuleren van lokaal eigendom bij nieuwe energieprojecten op een logische en juridisch houdbare manier. GS verkennen hoe dit juridisch houdbaar kan worden vastgelegd, onder meer door aan te sluiten bij het begrip energiegemeenschappen en de mogelijkheden die de nieuwe Energiewet biedt.

Het uitvoeringskader Participatie en Lokaal Eigendom bij grootschalige energieprojecten vormt hiervoor een belangrijke bouwsteen. Daarbij wordt ook onderzocht welke financieringsbehoefte en ondersteuning nodig zijn om energiegemeenschappen daadwerkelijk in staat te stellen lokaal eigendom te realiseren.

Suggesties en inzichten uit de commissievergadering, waaronder die van sprekers, worden meegenomen bij de verdere uitwerking van het beleid. De opbrengsten van de

commissiebehandeling begin dit jaar zullen we meenemen in de definitieve stukken die aan PS worden voorgelegd.

D66-A239 Schriftelijk

Mijn fractie waardeert de ambitie van GS om digitale autonomie te bevorderen, maar mist concrete invulling. Welke stappen neemt de provincie om de afhankelijkheid van Amerikaanse big tech daadwerkelijk te verminderen?

Bij de digitalisering van de regionale vervoerssector vraagt mijn fractie hoe GS toewerkt naar een uniform vervoersmanagementsysteem en hoe de verschillende bestaande systemen beter gekoppeld kunnen worden.

Digitale autonomie vraagt meer dan woorden over 'signaleren' en 'monitoren'. Wij verzoeken GS een concrete roadmap op te stellen, met een tijdpad en meetbare doelen. Daarnaast vragen wij om inzicht in de ethische toetsingskaders die worden toegepast bij algoritmes. Transparantie hierover is essentieel voor democratische controle. Mijn fractie pleit voor een proactief beleid dat digitale soevereiniteit daadwerkelijk borgt.

Mijn fractie heeft daarnaast vragen over de visie op glastuinbouw als economische drager. Deze sector draait grotendeels op lage lonen en arbeidsmigranten in kwetsbare posities. Hoe kijkt GS aan tegen de houdbaarheid van dit businessmodel op langere termijn? Past een economie gebaseerd op structureel lage lonen bij de provinciale ambities voor sociale duurzaamheid? Mijn fractie ziet een spanning tussen economische groei en eerlijk werk en vraagt GS te reflecteren op de maatschappelijke kosten van dit model, zoals arbeidsuitbuiting, huisvestingsproblematiek en afhankelijkheid van kwetsbare werknemers. Wil de provincie blijven inzetten op deze vorm van economische ontwikkeling, of stimuleert zij beleid dat innovatie en fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden combineert?

Ten slotte mist mijn fractie een visie op structurele huisvesting voor startups in de omgevingsvisie. Jonge bedrijven krijgen nu vaak alleen tijdelijke locaties, wat zekerheid en groei belemmert. Wij pleiten ervoor om structureel vaste ruimte vrij te maken voor startups, zodat ondernemers stabiele broedplaatsen en werkruimtes hebben. Dit vraagt lange termijn afspraken met vastgoedeigenaren en gemeenten. Een innovatieve economie begint bij het bieden van zekerheid aan innovators. Mijn fractie verzoekt GS dit structureel op te pakken in de omgevingsvisie, zodat daadwerkelijk ruimte voor economische vernieuwing wordt gecreëerd.

Antwoord

Op 4 maart vindt er een technische sessie plaats, naar aanleiding van vragen uit de Commissie BMM, over het onderwerp autonomie. Momenteel wordt aan de beantwoording van de vragen uit deze sessie gewerkt.

Vanuit het programma Digitale Economie ondersteunen en stimuleren we bedrijven om op een verantwoorde manier om te gaan met digitale technologieën. We gebruiken daarbij woorden als stimuleren en signaleren, omdat we bedrijven niet kunnen dwingen om hierop actie te ondernemen. Die rol hebben we als provincie niet binnen het economisch beleid. Een deel van de vraag gaat echter niet over het bedrijfsleven, maar heeft betrekking op onze

inzet en bedrijfsvoering als provinciale organisatie. Deze aspecten van digitalisering vallen buiten de scope van het programma Digitale Economie. Sinds 2023 beschikt de provincie over een Algoritme Register, waarin volgens een uitgebreide standaard, de werking van algoritmes wordt gedocumenteerd: www.zuid-holland.nl/onderwerpen/digitaal-zuid-holland/algoritmeregister/. De standaard is vanuit ethische overwegingen tot stand gekomen, waarin waarden als transparantie centraal staan.

Wat betreft de visie op glastuinbouw als economische drager: Het aanpakken van de door u genoemde knelpunten is een belangrijk doel van de samenwerking binnen (én buiten) de Greenports en heeft dus onze aandacht. Daarnaast wordt momenteel een Tuinbouwvisie opgesteld, welke onder andere gericht is op het beantwoorden van de door u gestelde vragen. Hoe de toekomst van het tuinbouwcluster er uitziet en wat dit betekent voor ons Omgevingsbeleid, zien wij al vervolgvragen die we mogelijk als uitwerking van de Tuinbouwvisie op willen pakken.

Wat betreft de huisvesting voor startups: We herkennen dat ruimte onder druk staat en dat het voor nieuwe, startende bedrijven geen sinecure is om in het drukke Zuid-Holland een plekje te vinden. De ruimtevraag van startups is overigens sterk afhankelijk van de sector waarin die startup actief is. Een app-ontwikkelaar heeft bijvoorbeeld minder ruimte nodig dan een droneontwikkelaar. Bovendien bestaat 'DE startup' niet. Sommigen zijn spin-offs van universiteiten. Anderen ontstaan als onderdeel van een groot bedrijf. En sommigen op een zolderkamer. Structureel ruimte bieden aan startups is dan erg generiek gesteld.

Tijdelijke locaties bieden dan soms een oplossing. Wat we momenteel doen is:

- *Ons focussen op die startups die ontstaan in sectoren waar wij specifiek aandacht voor hebben, bijvoorbeeld binnen de kaders van de Groeiagenda of de Nationale Technologie Strategie.*
- *In ons campusbeleid focussen we op campussen die hoogwaardige vestigingsmogelijkheden bieden, ook om bedrijven aan te trekken, maar vooral voor startende ondernemingen die op innovatiecampussen ontstaan.*
- *In onze subsidieregeling innovatiecampussen maken we hier ook middelen voor vrij, zoals bijvoorbeeld voor de bouw van bedrijfsverzamelgebouwen zoals Next! Delft of Biopartner5. Deze gebouwen maken ruimte beschikbaar voor startups op campussen.*
- *In ons ruimtelijk beleid (REV) is ruimte voor innovatie 1 van de 3 pijlers.*
- *In het kader van Operatie Vermeer zijn we opschalingsvraagstukken van ondernemers (vaak ruimtelijke vraagstukken) integraal aan het beoordelen.*
- *De provincie ondersteunt kennisnetwerken via de RNIZ. In deze bedrijfsnetwerken worden verschillende vraagstukken geadresseerd, zoals financiering, kennisverspreiding, samenwerkingskansen, maar ook ruimtelijke vraagstukken komen hier aan bod.*

D66-A240 Schriftelijk

De ontwerpverordening (p. 200–206) maakt het mogelijk dat bepaalde recreatieparken en -locaties herbestemd worden naar wonen. Mijn fractie vraagt hoe GS voorkomt dat dit leidt tot

verlies van open ruimte, natuur of recreatieve functie. Daarnaast verzoekt mijn fractie om

een heldere toelichting waarom deze koerswijziging wenselijk wordt geacht en hoe dit zich verhoudt tot provinciale lange termijn opgaven.

Antwoord

Met de herziening van de Omgevingsverordening 2025 is geen sprake van een koerswijziging. De regels voor permanente bewoning van recreatiewoningen zijn in de herziening van 2024 aangescherpt en verduidelijkt.

Vanuit het provinciale beleid blijft het behoud van recreatieve functies het uitgangspunt en is permanente bewoning onwenselijk. Tegelijkertijd constateert de provincie dat een beperkt aantal parken de relatie met toerisme en recreatie grotendeels heeft verloren. Dit is vaak het gevolg van een combinatie van veroudering, beperkte omgevingskwaliteit en langdurige niet recreatieve bewoning. In dergelijke gevallen kan omvorming naar wonen worden overwogen, maar uitsluitend wanneer revitalisering, tijdelijke functies of herstructurering geen realistisch perspectief bieden. De maatregel Omvormen recreatieparken biedt hiervoor een afwegingskader voor uitzonderingssituaties. Dit heeft per definitie betrekking op bestaande bebouwde ruimte, waarbij punten B en J van het beoordelingskader hierbij remmend werken: de ontwikkeling mag geen vervangingsvraag oproepen elders in open ruimte en nieuwe woningbouw wordt getoetst aan de ladder voor duurzame verstedelijking.

Deze benadering sluit aan bij de provinciale lange termijn opgaven: het zorgvuldig omgaan met de schaarse ruimte, het versterken van een toekomstbestendige verblijfsrecreatiesector en het realiseren van de woningopgave. Slechts in een zeer beperkt aantal situaties, waarin een recreatief toekomstperspectief ontbreekt en alle andere opties zijn uitgeput, kan herbestemming van een recreatiepark naar wonen onder strikte voorwaarden worden overwogen. Nieuwe woningbouw die hierbij ontstaat, wordt via het reguliere woonbeleid en de daarbij behorende systematiek getoetst en kan daardoor niet leiden tot nettoverlies van open ruimte. Daarbij gelden onder meer dezelfde eisen als voor reguliere woningbouw, is een weloverwogen besluit van de gemeente noodzakelijk en wordt ingezet op maatschappelijke en ruimtelijke meerwaarde voor het gebied. Zo wordt verlies van open ruimte, natuur en recreatief aanbod beperkt en ontstaat ruimte om complexe situaties zorgvuldig en in samenhang met de provinciale opgaven op te lossen.

D66-A241 Schriftelijk

De verordening bevestigt dat de uitvoering van VTH-taken via de Omgevingsdiensten plaatsvindt (p. 155–163) en verwijst naar de Wet versterking VTH-stelsel. Tegelijkertijd ontbreekt concrete uitwerking over kwaliteit, capaciteit en toezicht. Mijn fractie vraagt daarom aan GS: hoe zorgt de provincie dat deze wettelijke verbeteringen daadwerkelijk effect hebben in de Zuid-Hollandse praktijk?

Antwoord

De Wet versterking VTH is momenteel nog een wetsvoorstel en derhalve nog niet van kracht. Zodra wettelijke wijzigingen definitief zijn, worden deze automatisch onderdeel van de jaarlijkse rapportagecyclus van de Omgevingsdiensten aan Provinciale Staten. Wat betreft de huidige kwaliteitscriteria en toezicht capaciteit rapporteren de Omgevingsdiensten reeds structureel via hun jaarstukken.

D66-A242 Schriftelijk

Hoewel ik ervan uitga dat GS en PS zelfstandig tot afgewogen keuzes kunnen komen, is een advies van de PARK van grote waarde. Ik ga ervan uit dat GS dit ook onderschrijft, en dat PS haar beperkte jaarlijkse vragenruimte niet volledig hoeft te besteden aan dit complexe ruimtelijke dossier. Kan GS bevestigen dat zij de PARK zal betrekken en om advies zal vragen over dit onderwerp?

Antwoord

De PARK is formeel gevraagd om advies uit te brengen over de Herziening 2025. Dit advies zal als bijlage worden gevoegd bij de definitieve besluitvormingsdocumenten die aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

D66-A243 Schriftelijk

Tijdens de behandeling tot nu toe is veel gesproken over de procedure. Mijn fractie geeft daarop een aantal zaken mee. In de eerste plaats had mijn fractie verwacht eerst een aangepaste omgevingsvisie aangeboden te krijgen. Vanuit een vastgestelde visie kunnen we het programma en de verordening behandelen en vaststellen. Omdat dit nu gezamenlijk wordt aangeboden, kunnen we de discussie niet volgens de structuur van de omgevingswet doorlopen. Het is de wens van mijn fractie om de behandeling de volgende keer via de geëigende volgorde te doen. Er zijn geluiden in de commissie om een concept consultatieversie eerst bij PS aan te bieden, zodat pas na instemming geconsulteerd kan worden. Wat mijn fractie betreft belemmert dit het noodzakelijke tempo van een herziening. Mijn fractie is voorstander van de huidige werkwijze waarbij GS het mandaat heeft om (binnen de vastgestelde kaders) een voorstel zonder instemming van PS te consulteren.

Antwoord

Om de integraliteit en het onderlinge inzicht te bevorderen, worden de omgevingsvisie, -verordening en het -programma bij herzieningen in samenhang behandeld. Deze werkwijze beperkt het aantal procedures en wordt ook voor toekomstige modulaire of brede herzieningen als uitgangspunt gehanteerd in de Lange Termijn Agenda (LTA). Het omgevingsprogramma kan daarnaast als zelfstandige procedure jaarlijks worden herzien.

Fractie FvD

FvD-A201 Schriftelijk

Eerlijke energietransitie – ontbreken van een werkdefinitie en toetsingskader

In de ontwerp-herziening wordt onder beleidskeuze 3.1.2 het begrip “eerlijke energietransitie” geïntroduceerd (Nota van Motivering, p. 29–30). De stukken bevatten echter geen definities of normatieve criteria op basis waarvan kan worden vastgesteld wanneer de energietransitie als “eerlijk” wordt beschouwd. Dit gebrek aan precisie werkt door in de uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en rechtszekerheid van het voorgestelde beleid.

De zienswijze verzoekt daarom om:

1. Een expliciete en juridisch hanteerbare definitie van het begrip “eerlijke energietransitie”.
2. Een concretisering van de doelgroep(en) voor wie de energietransitie volgens GS “eerlijk” dient te zijn (bijvoorbeeld omwonenden, deelnemers, gemeenten, specifieke groepen).
3. Een uiteenzetting van de wijze waarop GS belangen afweegt wanneer energiemaatregelen tot disproportionele nadelige gevolgen leiden voor bepaalde inwoners of buurten.

Zonder deze elementen ontbreekt een toetsingskader voor zowel gemeenten als Provinciale Staten, hetgeen strijdig is met de vereisten van zorgvuldige besluitvorming ex artikel 3:2 en 3:4 Awb.

Antwoord

GS herkennen het voorstel van inspreker Spruijt om ook grotere windturbines op agrarische gronden mogelijk te maken. De huidige Herziening voorziet erin dat meer ruimte voor wind op land wordt verkend binnen de Omgevingsvisie, waaronder ook agrarische percelen, waarbij landschappelijke inpassing en gezondheid nadrukkelijk worden meegewogen.

In aansluiting op de commissiebehandeling is er ruimte om de inzichten en voorstellen die daaruit voortkomen te betrekken bij de verdere besluitvorming en, waar passend, te verwerken in de definitieve stukken die aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

FvD-A202 Schriftelijk

Lokaal eigendom – onduidelijkheid over financiële risico's en aansprakelijkheid

Het ontwerp stelt dat wordt gestreefd naar ten minste 50% lokaal eigendom bij energieprojecten (idem, p. 29–30 en GS brief aan PS “Eerlijke energietransitie 2024-2027”). In de stukken wordt echter niet aangegeven hoe risico's, verliezen en verplichtingen worden verdeeld tussen projectontwikkelaars en lokale deelnemers.

De zienswijze verzoekt om verduidelijking omtrent de volgende punten:

- Draagt lokaal eigendom ook verlies risico's?
 - Worden lokale deelnemers naar rato aangesproken bij exploitatieverliezen?
 - Hoe wordt voorkomen dat inwoners risico's dragen die zij niet kunnen overzien?
- Hoe worden ontmantelings- en eindkosten geborgd?
 - Welke financiële zekerheden (zoals fondsvorming, bankgaranties of sluitende

- exploitatieplannen) worden verplicht gesteld om te voorkomen dat eindkosten worden afgewenteld op deelnemers of lokale gemeenschappen?
- Wordt in de Omgevingsverordening geborgd dat kosten volledig bij de exploitant blijven liggen?
- Is deelname aan lokaal eigendom altijd vrijwillig en risico beperkt?
 - Zijn er mechanismen om te voorkomen dat inwoners indirect druk ervaren om deel te nemen?
 - Wordt gewaarborgd dat participatie-instrumenten voldoen aan consumenten- en beleggersbescherming?

Gezien de omvang van projecten en de financiële risico's is nadere normering vereist, mede in het licht van de verplichtingen voortvloeiend uit artikel 2.2 Omgevingswet (evenwichtige toedeling van functies aan locaties).

Antwoord

1. GS benadrukken dat deelname aan energiecoöperaties en energiegemeenschappen altijd vrijwillig is en dat deelnemers niet hoofdelijk aansprakelijk zijn voor eventuele verliezen van het project. Deelnemers dragen risico's binnen hun eigen inleg. GS hechten daarnaast groot belang aan de professionalisering van energiecoöperaties en aan goede, transparante informatievoorziening richting deelnemers over de mogelijke risico's en opbrengsten, zodat zij een weloverwogen keuze kunnen maken.

2. De kosten voor ontmanteling en het einde van de exploitatie worden opgenomen in het totale bedrijfs- en exploitatieplan van een project. Voor deze kosten gelden de gebruikelijke juridische verplichtingen voor initiatiefnemers en exploitanten, waardoor wordt voorkomen dat deze financiële lasten bij deelnemers of de lokale gemeenschap terechtkomen. GS zien erop toe dat deze borging een integraal onderdeel vormt van het projectplan en de exploitatie.

3. De toetreding en uittreding van deelnemers is verankerd in de Energiewet voor energiegemeenschappen en blijft volledig vrijwillig (Hierbij verwijzen we naar de energiewet artikel 2.4. Voorwaarden energiegemeenschap)

FvD-A203 Schriftelijk

Lusten en lasten – ontbreken van waarborgen tegen interne ongelijkheid.

In de stukken wordt lokaal eigendom expliciet gepresenteerd als middel om draagvlak te creëren. De ontwerp-herziening bevat echter geen mechanismen om te voorkomen dat binnen

één gemeenschap significante ongelijkheid ontstaat tussen:

- inwoners die financieel kunnen deelnemen en weinig hinder ondervinden, en
- inwoners die niet kunnen of willen deelnemen en wél aanzienlijke hinder ervaren, zoals geluid, slagschaduw, visuele belasting of waardedaling.

Deze intra-lokale ongelijkheid wordt in de beleidskaders niet geadresseerd.

De zienswijze verzoekt GS om:

1. Een analyse van de risico's op ongelijke verdeling van lusten en lasten, met een beschrijving hoe GS die risico's beoordeelt.
2. Voorstellen voor mitigerende maatregelen, zoals compenserende instrumenten, nadere ruimtelijke randvoorwaarden of objectieve hinder beoordeling.
3. Een toelichting op hoe dit zich verhoudt tot het gelijkheidsbeginsel en de zorgplicht om te voorkomen dat specifieke groepen structureel nadeel ondervinden van provinciaal beleid. Zonder dergelijke waarborgen is niet geborgd dat de energietransitie "voor iedereen eerlijk" kan zijn, hetgeen haaks staat op de door GS zelf geformuleerde beleidsambitie.

Antwoord

GS benadrukken dat lokaal eigendom een belangrijke beleidsvoorwaarde is bij de ontwikkeling van duurzame energieprojecten. Het is bedoeld om de lokale gemeenschap daadwerkelijk te laten meeprofiteren van de energietransitie. Tegelijkertijd vraagt een eerlijke verdeling van lusten en lasten om een bredere benadering, waarbij ook aandacht is voor gezondheid, leefomgeving en ruimtelijke inpassing, zoals onderzocht in de OER. In de verdere uitwerking van projecten is ruimte voor maatwerk, zodat in samenspraak met gemeenten, initiatiefnemers en de omgeving passende afspraken kunnen worden gemaakt.

FvD-A204 Schriftelijk

Verzoek tot aanpassing van de ontwerp-herziening.

Gelet op het voorgaande verzoekt deze zienswijze GS om in de definitieve herziening van de Omgevingsvisie, het Omgevingsprogramma en de Omgevingsverordening:

1. Een heldere definitie en toetsingskader voor het begrip "eerlijke energietransitie";
2. Een uitgewerkt kader voor lokaal eigendom, inclusief risicobeoordeling, aansprakelijkheid en financiële borging van eindkosten;
3. Duidelijke waarborgen tegen intra-lokale ongelijkheid in de verdeling van lusten en lasten bij energieprojecten;
4. Aanpassing van de toelichting bij de relevante artikelen in de ontwerpverordening waar financiële risico's of lokale belasting kunnen optreden.

Hiermee wordt de rechtszekerheid vergroot, wordt voldaan aan de vereisten van zorgvuldige besluitvorming, en kunnen Provinciale Staten op basis van volledig uitgewerkte kaders een afgewogen besluit nemen.

Antwoord

1. GS verwijzen naar de bestaande provinciale visie op een eerlijke energietransitie. In de volgende herziening van het omgevingsbeleid zal worden onderzocht hoe rechtvaardigheid expliciet kan worden meegenomen, inclusief mogelijkheden om dit te monitoren en bij te sturen. Daarbij wordt aangesloten bij onderzoek dat momenteel onder andere door het Rijk en andere partijen wordt uitgevoerd.

2. GS werken momenteel aan het uitvoeringskader Participatie en Lokaal Eigendom bij

grootschalige energieprojecten, waarin definities en verantwoordelijkheden verder worden uitgewerkt.

3. GS streven naar een rechtvaardige verdeling van lusten en lasten, zowel binnen als tussen regio's. Bij de verdere uitwerking van beleid en kaders wordt hier aandacht aan besteed.

4. Dit onderwerp wordt in deze herziening niet in de verordening verankerd.

FvD-A205 Schriftelijk

Kleinschalige zonne-opwek meetellen voor het RES-bod.

De ontwerp-herziening houdt geen rekening met de aanzienlijke hoeveelheid kleinschalige zonne-opwek die de afgelopen jaren in Zuid-Holland is gerealiseerd door particulieren, VvE's, woningcorporaties en kleine ondernemingen. Deze categorie vormt inmiddels een substantiële bijdrage aan de provinciale elektriciteitsproductie, maar wordt binnen de huidige RES-systematiek niet betrokken bij het provinciale bod. Hierdoor ontstaat een onvolledig beeld van de daadwerkelijke duurzame opwekcapaciteit.

Door bestaande kleinschalige productie buiten de berekeningen te laten, lijkt de provinciale opgave omvangrijker dan zij feitelijk is, hetgeen risico's creëert op onnodige ruimtelijke claims voor nieuwe grootschalige wind- en zonneparken.

De zienswijze verzoekt GS daarom om in de eerstvolgende actualisatie van de RES-opgave:

1. Alle gerealiseerde kleinschalige zonne-opwek expliciet mee te nemen in de berekening van de provinciale bijdrage, en

2. Dit zichtbaar te maken in de rapportages aan het Nationaal Programma RES en in provinciale besluitvorming.

Een volledig en feitelijk beeld van de bestaande opwek is noodzakelijk om proportionele, juridisch deugdelijke besluiten te nemen en te voorkomen dat onvolledige data leiden tot disproportionele belasting van het fysieke domein.

Antwoord

De provincie sluit zich aan bij de landelijke RES-systematiek. Dit betekent dat kleinschalige zonne-opwek wel wordt meegenomen in monitors en duiding, maar niet automatisch meetelt in het formele RES-bod, omdat deze wordt aangemerkt als autonome groei.

Pas wanneer de landelijke drempel voor autonome groei wordt overschreden en de grootschalige RES-doelstelling is gerealiseerd, kan deze extra opwek worden toegerekend aan de RES-opgave. De provincie hanteert deze systematiek ook bij de uitwerking van de Herziening en bij de beleidsafwegingen over nieuwe opwek.

FvD-A206 Schriftelijk

Sturend mobiliteitsbeleid versus keuzevrijheid.

De ontwerp-herziening zet sterk in op het principe van "bereikbaarheid door nabijheid" en op gedragssturing richting lopen, fietsen en openbaar vervoer. Hoewel Forum voor Democratie het belang van bereikbaarheid onderschrijft, wordt in het ontwerp onvoldoende geborgd dat keuzevrijheid van inwoners behouden blijft. Mobiliteitsbeleid dreigt hierdoor normatief en dwingend te worden, waarbij de auto structureel als ongewenst vervoermiddel wordt behandeld.

De zienswijze verzoekt GS om:

- Te expliciteren dat mobiliteitsbeleid ondersteunend is en niet normerend of beperkend voor individuele vervoerskeuzes;
- Te voorkomen dat woningbouwlocaties uitsluitend worden beoordeeld op OV-beschikbaarheid, waardoor perifere of dorps locaties bij voorbaat worden uitgesloten;
- Te borgen dat parkeernormen en mobiliteitstoetsen niet leiden tot een feitelijke beperking van autobezit of -gebruik.

Antwoord

Keuzevrijheid met betrekking tot mobiliteit is en blijft het uitgangspunt maar we stimuleren wel nabijheid, actieve mobiliteit en het openbaar vervoer. De huidige tekst is naar onze mening niet normerend of beperkend. Bij de mobiliteitstoets kijken we naar alle vormen van ontsluiting waaronder ook de personenauto.

Het beleid is niet zozeer gericht op het beperken van autogebruik of bezit maar op het zo optimaal mogelijk te benutten van infrastructuur en files te minimaliseren. De parkeernormen zijn geen onderdeel van deze herziening.

FvD-A207 Schriftelijk

- ❖ 2.2: Subsidiariteit en gemeentelijke autonomie bij wonen
Forum voor Democratie benadrukt het subsidiariteitsbeginsel: ruimtelijke keuzes dienen zo dicht mogelijk bij inwoners en lokale gemeenschappen te worden gemaakt. In het ontwerp zet de provincie echter sterk in op kwantitatieve sturing doelen voor woningbouw, waaronder het hanteren van een minimale bandbreedte van 30% sociale huur. Dit leidt ertoe dat gemeenten onder druk worden gezet om woningbouwprogramma's vast te stellen die niet aansluiten bij lokale behoeften, draagkracht en woonwensen.
De zienswijze verzoekt GS om:
 - Het subsidiariteitsbeginsel expliciet te verankeren in het omgevingsbeleid, met als uitgangspunt dat gemeenten primair verantwoordelijk zijn voor de samenstelling van hun woningvoorraad;
 - Af te zien van uniforme provinciale percentages voor sociale huur, en ruimte te laten voor lokale afwegingen op basis van demografie, betaalbaarheid en doorstroming;
 - Te voorkomen dat provinciale sturing via programmering, toetsingskaders of subsidierelaties feitelijk neerkomt op (indirecte)dwang richting gemeenten;
 - Te erkennen dat overmatige focus op sociale huur de bouwproductie kan vertragen en investeringsbereidheid kan ondermijnen.

Antwoord

We benutten alle mogelijkheden die de omgevingswet ons biedt ten einde snel de juiste betaalbare woningen te realiseren. Dit doen we met respect voor ieders wettelijke positie en autonomie. We vragen wel het maximale, maar nooit het onmogelijke. In regionaal verband werken gemeenten al heel lang met elkaar samen in onze provincie. Gemeenten hebben de Regionale Realisatie Agenda's allen mede ondertekend. Dit is een resultante van een goed regionaal overleg en afstemming met de gemeenten. Gedurende het gehele proces om deze afspraken uit te voeren, zijn we met elkaar in overleg om samen de resultaten te behalen. Dit

is volledig in lijn met de filosofie en de hoofdgedachte van de Omgevingswet. We herkennen ons dus niet in de laatste opmerkingen die u maakt.

FvD-A208 Schriftelijk

Provinciale regie versus lokale afweging.

In het ontwerp wordt de woningbouwopgave steeds sterker gekoppeld aan provinciale en bovenlokale sturing. Hierdoor dreigt de beleidsruimte van gemeenten om maatwerk te leveren onder druk te komen staan, met name in kleinere kernen en het landelijk gebied. Deze sturing houdt bovendien onvoldoende rekening met de effecten van de verplichte spreiding van asielzoekers en statushouders, die de sociale samenstelling en draagkracht van stads- en dorpskernen ingrijpend kan beïnvloeden.

De zienswijze verzoekt GS om:

- Te verduidelijken welke beleidsruimte gemeenten behouden bij het realiseren van woningbouw buiten grootschalige verstedelijking locaties;
- Te voorkomen dat provinciale mobiliteits- en duurzaamheidscriteria feitelijk fungeren als aanvullende bouwbeperkingen;
- Te borgen dat woningbouw primair wordt beoordeeld op lokale behoefte, betaalbaarheid en leefbaarheid, en niet uitsluitend op abstracte ruimtelijke modellen.

Antwoord

Zie het antwoord bij FvD-A207.

FvD-A209 Schriftelijk

Statushouders en asielzoekers.

Forum voor Democratie wijst erop dat plotselinge en grootschalige toevoeging van nieuwe bewoners, voortvloeiend uit Rijksbeleid, kan leiden tot druk op voorzieningen, sociale cohesie en leefbaarheid, zeker in wijken en dorpen die daar ruimtelijk en maatschappelijk niet op zijn ingericht. Deze effecten worden in het omgevingsbeleid en de bijbehorende effectrapportage onvoldoende expliciet gemaakt. De zienswijze verzoekt GS om:

- In het omgevingsbeleid expliciet te maken in hoeverre woningbouwopgaven samenhangen met de huisvesting van asielzoekers en statushouders;
- Te voorkomen dat gemeenten via provinciale programmering, toezicht of afspraken worden gedwongen om structureel woningbouwcapaciteit te reserveren voor doelgroepen voortvloeiend uit landelijk migratiebeleid;
- Te borgen dat de huisvesting van statushouders niet leidt tot verdringing van woningzoekenden met lokale binding;
- Het subsidiariteitsbeginsel ook op dit punt te respecteren, door gemeenten ruimte te laten om, binnen wettelijke kaders, eigen afwegingen te maken over tempo, schaal en samenstelling van de woningvoorraad.

Antwoord

De huisvesting van vergunninghouders is een doorlopende wettelijke taakstelling; van een plotselinge, grootschalige toevoeging is dan ook geen sprake. De provincie ziet toe op de uitvoering van deze taak door gemeenten, terwijl de opvang van asielzoekers een separate

gemeentelijke opgave is die losstaat van de reguliere woningbouwprogrammering. Hoewel wij het subsidiariteitsbeginsel respecteren en gemeenten ruimte laten voor lokale afwegingen, blijven de kaders van de landelijke wetgever leidend. Politieke afwegingen over de fundamenteën van dit migratiebeleid horen daarom thuis bij het Rijk.

FvD-A210 Schriftelijk

Financiële beheersbaarheid.

Het ontwerp bevat een groot aantal ambities, programma's en uitvoeringslijnen, zonder dat structureel inzicht wordt gegeven in personele capaciteit, financiële dekking en uitvoerbaarheid.

De zienswijze verzoekt GS om:

- Een integraal overzicht te geven van de financiële consequenties van de herziening;
- Inzichtelijk te maken welke keuzes worden gemaakt bij tegenvallende middelen;

Antwoord

De ambities en beleidskeuzes uit het omgevingsbeleid zijn direct gekoppeld aan de begroting en worden financieel vertaald via de reguliere P&C-cyclus. In deze producten geeft de vraag 'Wat mag dat kosten?' structureel inzicht in de lasten en baten op het niveau van beleidsprestaties. De financiële consequenties van de herziening vallen voor het overgrote deel binnen de bestaande budgetten die reeds door Provinciale Staten zijn vastgesteld.

FvD-A211 Schriftelijk

Stapeling van opgaven en afwenteling op het buitengebied.

Het landelijk gebied in Zuid-Holland wordt in de ontwerp-herziening geconfronteerd met een cumulatie van opgaven: energietransitie, natuurdoelen, wateropgaven, stikstofbeleid, infrastructuur en recreatie. Deze stapeling leidt tot een structurele druk op agrarische ondernemers, bewoners en landschappelijke kwaliteit.

De zienswijze verzoekt GS om:

- Een expliciete cumulatie-analyse op te nemen waarin de gezamenlijke effecten van beleid op het landelijk gebied inzichtelijk worden gemaakt;
- Te voorkomen dat het buitengebied functioneert als restgebied voor stedelijke en provinciale ambities;
- De positie van agrarische bedrijven als dragers van het landschap expliciet te erkennen en te beschermen.

Antwoord

GS ziet dat in bepaalde gebieden stapeling van opgaven plaatsvindt, zoals in het veenweidegebied en rondom Natura 2000-gebieden. In deze herziening worden de doelen scherper gemaakt, maar wordt ook erkend dat het instrumentarium om beweging (door agrariërs) richting die doelen mogelijk te maken nog verder ontwikkeld moet worden. GS stelt dan ook voor om de combinatie van doelen en positie van agrariërs in dat vervolg op te pakken. Hier zullen in de herziening landbouw stappen in worden gemaakt.

FvD-A212 Schriftelijk

Vrijwilligheid en rechtszekerheid.

In meerdere beleidslijnen wordt gesproken over transities, functiewijzigingen en herinrichting van het landelijk gebied, zonder dat duidelijk is in hoeverre vrijwilligheid en eigendomsrechten worden gerespecteerd.

De zienswijze verzoekt GS om:

- Ondubbelzinnig vast te leggen dat functiewijzigingen en beëindiging van agrarische activiteiten uitsluitend op vrijwillige basis plaatsvinden;
- Te borgen dat geen indirecte dwang ontstaat via vergunningverlening, handhaving of financiële prikkels;
- Te expliceren hoe dit zich verhoudt tot artikel 1 Eerste Protocol EVRM (bescherming eigendom).

Antwoord

In deze herziening worden vooral de doelen scherper gesteld, en wordt erkend dat het instrumentarium verder ontwikkeld moet worden. Dit instrumentarium maakt dan ook geen onderdeel uit van deze herziening.

FvD-A213 Schriftelijk

Meten versus modelleren.

Forum voor Democratie constateert dat de beoordeling van milieueffecten in het landelijk gebied in hoge mate leunt op rekenkundige modellen, zoals AERIUS, terwijl daadwerkelijke metingen van depositie, emissies en achtergrondconcentraties beperkt worden ingezet. Dit leidt tot onzekerheden in beleidskeuzes met verstekkende gevolgen voor agrarische bedrijven, grondgebruik en vergunningverlening.

De zienswijze verzoekt GS om:

- Structureel in te zetten op daadwerkelijke metingen in het landelijk gebied als basis voor beleidsvorming en vergunningverlening;
- Rekenmodellen uitsluitend ondersteunend te gebruiken en niet als zelfstandig beslissend instrument;
- Inzichtelijk te maken waar model uitkomsten afwijken van gemeten waarden en hoe met deze onzekerheden wordt omgegaan;

Antwoord

Er wordt in Nederland en in Zuid-Holland uitgebreid stikstofconcentratie bemeten in Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit (LML) en Meetnet Ammoniak Natuurgebieden (MAN). Ook wordt depositie gemeten in, onder andere het Droge depositie ammoniak – COTAG-meetnetwerk. Daarnaast is het RIVM bezig met nog meer en geavanceerde depositiemetingen. In het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse plassen & De Haeck financiert de provincie daarnaast een meetnetwerk voor stikstofdepositie. Het blijft echter onmogelijk om overal altijd te meten. Daarom zijn op plekken waar niet gemeten wordt, modellen nodig om de depositie te berekenen. Verder zijn modellen noodzakelijk om scenario's en prognoses te maken. Er zijn immers alleen meetgegevens beschikbaar voor het verleden en de huidige situatie. De beschikbare metingen en emissiedata zijn desalniettemin erg waardevol en worden gebruikt in het AERIUS-model. Metingen zijn essentieel voor de verdere ontwikkeling van modellen. Om deze redenen zijn zowel metingen als modellen belangrijk voor het vormen van beleid.

Modellen zullen altijd een zekere mate van onzekerheid kennen. Het verschil tussen de metingen en de gemodelleerde waarde, die in Zuid-Holland vooral in het duingebied voorkomt, noemt men de meetcorrectie. Het model wordt continu ontwikkeld om de nauwkeurigheid te verbeteren. Het model voldoet hiermee aan de wetenschappelijke standaarden en maakt gebruik van de meest recente inzichten.

Het beleid wat wij voeren wordt niet alleen gebaseerd op het AERIUS-model maar ook op ecologisch onderzoek waaronder de Natuurdoelanalyses (NDA'S)

FvD-A214 Schriftelijk

De omgevingseffect rapportage.

Forum voor Democratie constateert dat de Herziening Omgevingsbeleid 2025 in hoge mate leunt op het Omgevingseffect Rapport (OER), terwijl dit rapport in conceptvorm onvolledig is en essentiële onderdelen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) niet of onvoldoende zijn uitgewerkt. Hierdoor ontbreekt een integrale belangenafweging, terwijl dit juist de kern vormt van een plan-MER/OER. In het bijzonder wordt gewezen op:

- Het ontbreken van een expliciet prioriterings- en afwegingskader bij botsende ruimtelijke claims;
- Het ontbreken van een integrale analyse van cumulatieve effecten, met name voor gezondheid, leefomgeving en landschap;
- Het feit dat gezondheid niet als zelfstandig thema is onderzocht, ondanks wettelijke verplichtingen uit de Omgevingswet en de SMB-richtlijn;
- Het ontbreken van volledige en onderbouwde documentatie op het moment dat gemeenten en Provinciale Staten om een oordeel wordt gevraagd.

De zienswijze verzoekt GS om:

- Geen onomkeerbare beleidskeuzes te maken zolang het OER niet volledig, actueel en juridisch robuust is;
- Te borgen dat Provinciale Staten daadwerkelijk kaderstellend kunnen optreden op basis van volledige informatie;
- Te voorkomen dat beleidsvorming vooruitloopt op participatie, in strijd met de geest en letter van het Verdrag van Aarhus en de MER-richtlijn.

Antwoord

Het OER is voor een onafhankelijk toetsingsadvies voorgelegd aan de Commissie mer De Commissie is in de basis positief over het opgestelde rapport en spreekt van een 'goed en gestructureerd OER' met 'duidelijke digitale kaarten'. De Commissie waardeert de integrale opzet, omdat dit de samenhang tussen de verschillende opgaven zichtbaar maakt en een goed zicht biedt op de ontwikkeling van 'Brede Welvaart' in de provincie. Naast deze positieve punten benoemt de Commissie in het advies ook een aantal aandachtspunten. Deze punten worden momenteel zorgvuldig verwerkt in een aanvulling op het OER.

FvD-A216 Schriftelijk

Windenergie op land.

Forum voor Democratie is van oordeel dat windenergie op land, gelet op de ruimtelijke impact, geluidsoverlast, slagschaduw, aantasting van landschap en leefomgeving, en het beperkte maatschappelijk draagvlak, onverenigbaar is met een zorgvuldig en evenwichtig omgevingsbeleid in een dichtbevolkte provincie als Zuid-Holland.

De plaatsing van windturbines op land leidt tot structurele aantasting van de kwaliteit van woon- en leefomgeving, met name in het landelijk gebied en aan de randen van kernen. Deze negatieve effecten wegen naar het oordeel van Forum voor Democratie niet op tegen de beoogde energieopbrengst, temeer daar alternatieven beschikbaar zijn die minder ingrijpend zijn voor landschap en gezondheid.

De zienswijze verzoekt GS om:

- In het Omgevingsbeleid expliciet vast te leggen dat geen nieuwe windturbines op land worden toegestaan;
- Lopende en toekomstige energieambities primair te richten op alternatieven met minder ruimtelijke en maatschappelijke impact;
- De bescherming van landschap, leefbaarheid en gezondheid expliciet te laten prevaleren boven kwantitatieve opwekdoelen voor windenergie op land.

Antwoord

GS erkennen de zorgen die Forum voor Democratie uit over de ruimtelijke en maatschappelijke effecten van windenergie op land. Tegelijkertijd hechten GS er sterk aan de gezamenlijk vastgestelde klimaat- en RES-afspraken na te komen en hebben zij zich daaraan gecommitteerd, waarin wind op land onderdeel is van de energieopgave.

In het Omgevingsbeleid wordt daarom geen generiek verbod op windenergie op land opgenomen. Wel kiest GS voor een zorgvuldige en selectieve benadering, waarbij effecten op landschap, leefomgeving en gezondheid expliciet worden meegewogen, zoals uitgewerkt in de OER. Wind op land wordt niet overal mogelijk gemaakt en alleen daar verkend waar inpassing relatief beter denkbaar is.

GS zetten daarnaast in op een brede mix van maatregelen, waaronder zon op dak, energiebesparing en andere duurzame bronnen. De bescherming van landschap en leefbaarheid is een wezenlijk onderdeel van de afweging, naast het realiseren van de afgesproken energieopgave. De uiteindelijke keuzes hierover zijn aan Provinciale Staten.

FvD-E216 Schriftelijk

Geluidsnormen windturbines: Lden en handhaafbaarheid.

Forum voor Democratie constateert dat de jaargemiddelde geluidsmaat Lden in de praktijk leidt tot aanzienlijke problemen bij handhaving, uitlegbaarheid en rechtszekerheid voor omwonenden. De norm is abstract, gebaseerd op berekeningen en biedt onvoldoende houvast voor bewoners die feitelijke geluidsoverlast ervaren.

Naar aanleiding van onder meer de ervaringen bij Windpark Spui is in de OER Windenergie Zuid-Holland aanbevolen om de voor- en nadelen te verkennen van een maximale geluidsnorm voor absoluut geluid op de gevel (LAeq) bij windturbines. Een dergelijke norm is beter handhaafbaar, beter uitlegbaar aan de omgeving en kan bijdragen aan herstel van

vertrouwen in het bevoegd gezag. Door een maximale geluidsnorm te hanteren naast jaargemiddelde normen kan bovendien worden getoetst of de feitelijke geluidsbelasting overeenkomt met de berekende waarden.

Forum voor Democratie wijst erop dat andere provincies, zoals Gelderland bij Windpark Horst en Telgt, reeds ervaring hebben met het opnemen van een aanvullende maximale geluidsnorm in provinciale inpassingsplannen.

De zienswijze verzoekt GS om:

- Conform het ontwerpbesluit van Provinciale Staten de voor- en nadelen van een maximale geluidsnorm voor absoluut geluid op de gevel bij windturbines te verkennen en de uitkomsten expliciet met Provinciale Staten te bespreken;
- Vooruitlopend daarop een aanvullende maximale geluidsnorm LAeq op te nemen in het Omgevingsbeleid, naast de jaargemiddelde Lden-normen;
- Te borgen dat geluidsnormen voor windturbines handhaafbaar, uitlegbaar en toetsbaar zijn voor omwonenden;
- Te voorkomen dat omgevingskwaliteit en gezondheid uitsluitend worden beschermd via rekenkundige jaargemiddelden zonder adequate handhavingsmogelijkheden.

Antwoord

Zoals in de GS-brief aan PS op 25 september 2025 is aangegeven nemen GS de aanbeveling voor het verkennen van maximale c.q. wendbare normen niet over en wachten GS op het definitief vaststellen van de landelijke normen en instructies door het Rijk. De provincie heeft hierop met het OER al willen anticiperen, door de landelijke concept-normen voor geluid en afstand al te hanteren bij de keuze voor de zoekgebieden. Nu zelf lokale normen opnemen en uitwerken impliceert nieuwe onderzoek dat met inwerkingtreding van de nieuwe normen alweer snel achterhaald is en mogelijk ook strijdig is. Daarom kiezen GS ervoor om de inwerkingtreding van landelijke normen af te wachten. Verder is het zo dat de Herziening het opnemen van (relatief grote) zoekgebieden mogelijk maakt en er nog geen sprake is van concrete locaties voor windenergie. In een later stadium van de beleidsuitwerking (onder andere tijdens de modulaire Herziening Energietransitie) kan specifiekere worden ingegaan op geluidsbelasting. Dat geldt ook voor de projectfase/vergunningverlening waar locaties en opstellingsvarianten concreet zijn en eventuele aanvullende bescherming aan bod komt.

Fractie JA21

JA21-A163 Schriftelijk

1. Borg uitvoerbaarheid door vroegtijdige samenwerking met netbeheerders.

De huidige netcongestie vraagt om structurele samenwerking met netbeheerders.

Wij adviseren:

- Het instellen van een vast overlegplatform tussen provincie, RES-regio's en netbeheerders in kader van netcongestie en het oplossen hiervan.

Antwoord

GS herkennen de zorgen over netcongestie en leveringszekerheid. GS zetten daarom in op een breed en samenhangend energiesysteem, waarin duurzame opwek, warmte, flexibiliteit, opslag én ook andere schone energiebronnen, zoals kernenergie, een rol kunnen spelen.

Tegelijkertijd blijven zon en wind een noodzakelijk onderdeel van de huidige energietransitie. GS werken er binnen hun bevoegdheden aan om deze opwek zo in te passen dat zij bijdraagt aan een betrouwbaar en schoon energiesysteem, in samenhang met de ontwikkeling van het net en de warmtevraag. Er vinden reeds verschillende overleggen met netbeheerders plaats. In het kader van integraal programmeren uit het PMiek2.0 wordt al met betreffende partijen gesproken. Een aanvullend apart overlegplatform is derhalve niet nodig.

JA21-A164 Schriftelijk

2. Stimuleer lokale oplossingen voor netverzwaring en -verbreding.

Wij adviseren GS om ruimte te bieden voor:

- Lokale transformatorstations in samenwerking met gemeenten en initiatiefnemers;
- Ondersteuning bij gezamenlijke plannen voor netverzwaring op lokaal niveau, samen met RES partners en gemeenten.

Antwoord

GS stimuleren lokale oplossingen voor netverzwaring en -verbreding al actief. Via het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) werken GS samen met netbeheerders, gemeenten en RES-partners aan het tijdig plannen en ruimtelijk mogelijk maken van nieuwe transformatorstations, netuitbreidingen en verzwaringen.

In dit kader ondersteunen GS ook regionale en lokale samenwerkingsprocessen, waarbij gemeenten en initiatiefnemers gezamenlijk plannen ontwikkelen voor netverzwaring. De Omgevingsvisie en Omgevingsverordening bieden hiervoor het ruimtelijk kader, zodat energie-infrastructuur en lokale opwek in samenhang kunnen worden gerealiseerd.

JA21-A165 Schriftelijk

3. Beoordeel windlocaties integraal met andere ruimtelijke opgaven

Wij adviseren GS om de zoeklocaties voor wind op te nemen in een integrale ruimtelijke afweging, waarin ook aandacht is voor:

- Natuur en het Groenblauw Netwerk,
- Woningbouwopgaven,
- Infrastructuur,

- Landschap en leefkwaliteit.

Windontwikkeling mag niet losstaan van de bredere ruimtelijke en ecologische context.

Antwoord

GS beoordelen windzoeklocaties integraal en niet geïsoleerd. In de Herziening en het bijbehorende OER worden windlocaties steeds in samenhang gezien met andere ruimtelijke opgaven en de kwaliteit van de leefomgeving.

Deze integrale benadering blijft ook leidend in de vervolgfase, wanneer zoekgebieden verder worden uitgewerkt, in samenwerking met gemeenten en RES-partners.

JA21-A166 Schriftelijk

4. Zonnevelden.

Wij adviseren GS om geen nieuwe zonnevelden toe te staan, tenzij deze worden gerealiseerd op grote distributiegebouwen en bestaande bedrijventerreinen. Wij zijn tevreden dat het momenteel alleen mogelijk is wanneer het gaat om een ruimtelijk aanvaardbaar lokaal initiatief, maar wij zien dit graag nóg strenger ingevuld, juist omdat de ruimte in Zuid-Holland schaars en zeer beperkt is.

Antwoord

GS hanteren de zonneladder als leidend uitgangspunt: eerst zon op dak en bestaande bebouwing, daarna pas zon op land. In de Herziening wordt zon op land sterk begrensd en nadrukkelijk gekoppeld aan de RES-afspraken, met ruimte voor ruimtelijk aanvaardbare en lokaal gedragen initiatieven. Deze lijn is gekozen vanwege de schaarse ruimte in Zuid-Holland én om de haalbaarheid van de RES-doelstellingen te borgen. Een verdere verstrenging buiten deze kaders acht GS niet wenselijk.

JA21-A167 Schriftelijk

5. Windturbines en landelijke RES-doelen.

De landelijke RES-doelen zullen naar verwachting worden gehaald. De voorgestelde aanvullende zoeklocaties voor windturbines dragen daarom niet meer bij aan het behalen van deze doelen. Bovendien sluiten deze locaties niet aan bij de afspraken uit RES 1.0, waardoor gemeenten en RES-regio's nieuwe plannen moeten ontwikkelen naast de al bestaande plannen en afspraken. Dit werkt een betrouwbare overheid tegen en ondermijnt de participatie van bewoners en lokale gemeenten.

Wij willen GS daarom attenderen op het belang van een breder participatietraject met de betrokken gemeenten en omwonenden. Alleen via maatwerk kan worden onderzocht hoe zij invulling willen geven aan RES 2.0, zonder dat bestaande afspraken en inspanningen voor het behalen van RES 1.0 teniet worden gedaan.

Daarnaast adviseren wij GS om een afstandsnorm op te nemen van minimaal vier keer de tiphoogte van windturbines, ter bescherming van omwonenden tegen overlast, slagschaduw en mogelijke chemische emissies van turbines.

Dit betreft de volgende nieuwe zoeklocaties:

1. Kaag en Braassem – Wassenaarse Polder
2. Kaag en Braassem – Polder Vierambacht
3. Nieuwkoop – Polder Nieuwkoop
4. Alphen aan den Rijn – Polder Groenendijk, N11
5. Alphen aan den Rijn en Bodegraven – Polder Steekt en Binnenpolder, N11
6. Waddinxveen – Achterofsche Polder
7. Krimpenerwaard – Roozendaalsche Polder
8. Krimpenerwaard – Lekkerkerksche Boezem
9. Alphen aan den Rijn – Zoeterwoude, Benthuizerpolder
10. Alphen aan den Rijn – Hazerswoudse Droogmakerij
12. Bodegraven – Weijland en De Bree

Antwoord

GS onderschrijven het belang van betrouwbaarheid, participatie en maatwerk in de energietransitie. De aanvullende windzoeklocaties zijn echter niet bedoeld als vervanging van de afspraken uit RES 1.0, maar als aanvulling en borging om te zorgen dat de gemaakte afspraken ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden, nu blijkt dat niet alle RES-biedingen vanzelfsprekend haalbaar zijn.

De zoeklocaties vormen geen besluit over concrete projecten en maken geen RES 2.0 mogelijk vooruitlopend op RES 1.0. In het vervolgproces wordt samen met RES-partners, gemeenten en omwonenden onderzocht welke opties passend zijn, waarbij regionale voorstellen nadrukkelijk voorrang hebben.

Ten aanzien van afstandsnormen geldt dat GS aansluiten bij het landelijke normenkader voor geluid, slagschaduw en veiligheid. De Herziening introduceert geen generieke aanvullende afstandsnormen, maar biedt ruimte voor gebiedsgericht maatwerk bij de verdere uitwerking. De uiteindelijke afweging en besluitvorming hierover is aan Provinciale Staten.

JA21-A168 Schriftelijk

Dordrecht heeft de RES doelstelling al behaald, echter is zoeklocatie 11 nog wel opgenomen in het omgevingsprogramma. Klopt het dat hier dan geen turbine wordt geplaatst? Of is deze optie nog open?

In het de uitwerking van de herziening omgevingsprogramma wordt ook participatie extra belicht. De provincie start ook op eigen initiatief participatietrajecten, ook wanneer de Omgevingswet dat niet verplicht. Hierbij worden 4 verschillende participatietrajecten in acht genomen namelijk:

1. Aanpak bepalen op basis van het vraagstuk
2. Aandacht voor verschillende perspectieven
3. Heldere communicatie en verwachtingsmanagement
4. Samen leren

Wij kunnen concluderen dat er geen heldere communicatie is geweest tussen gemeenten

en provincie. Wij adviseren GS om deze participatietrajecten opnieuw uit te voeren bij de gekozen windlocaties.

Antwoord

Dordrecht heeft de RES-doelstelling nog niet gerealiseerd; het huidige doelbereik is inzichtelijk, maar daarmee is geen sprake van afronding. Dordrecht maakt onderdeel uit van de RES Drechtsteden, waar de opgave gezamenlijk wordt opgepakt.

Het betreffende gebied is opgenomen als zoekgebied in de Omgevingsvisie en betreft geen besluit over een concrete locatie of plaatsing van een windturbine. Of en hoe dit zoekgebied verder wordt uitgewerkt, wordt gezien in het vervolgproces, in afstemming met de RES-partners en de gemeente. De participatie wordt in die fase geïntensiveerd, passend bij de besluitvorming die dan voorligt over concrete locaties.

JA21-A169 Schriftelijk

6. Flexwoningen niet alleen voor bijzondere groepen

Wij adviseren GS om bij het afzien van de inzet op flexwoningen niet alleen de aandachtsgroepen, maar ook de woningnood onder starters mee te nemen in deze overweging.

Overwegende dat deze flexwoningen een aanvulling zijn op de reguliere permanente woningbouw, is het van belang dat zij niet uitsluitend voor aandachtsgroepen worden ingezet, maar ook andere woningzoekenden, waaronder starters, ondersteunen.

Antwoord

Het is GS haar mening dat in het voorgestelde provinciebeleid flexwoningen ingezet kunnen worden voor een brede doelgroep en een aanvulling kunnen zijn op woningvoorraad in de gemeente om op korte termijn te voorzien in een urgente woningbehoefte.

JA21-A170 Schriftelijk

7. Doorbraaklocaties structureel steunen.

- Door het ministerie zijn in Zuid-Holland de volgende doorbraaklocaties aangewezen:
- Den Haag – Binckhorst: 5.000 woningen
- Hoeksche Waard – Stougiekwijk: 2.500 woningen
- Katwijk – Zijlhoek/De Woerd: 5.600 woningen
- Lansingerland – Bleizo: 4.500 woningen
- Rotterdam – Feyenoord XL: 10.000 woningen
- Schiedam – Schieveste: 3.000 woningen
- Zoetermeer – Entree: 7.250 woningen
- Zuidplas – Zuidplaspolder: 8.000 woningen

Deze doorbraaklocaties kunnen een substantiële bijdrage leveren aan het verlichten van de woningnood. Daarmee brengt het de provincie ook dichtbij de doelstelling van 250.000 nieuwe woningen. In de voorgestelde omgevingsverordening ontbreken deze doorbraaklocaties echter volledig.

Wij adviseren GS om deze locaties alsnog expliciet op te nemen in het omgevingsbeleid en

daarbij passende financiële ondersteuning te bieden om de woningbouw te versnellen. Door deze gebieden te erkennen en te faciliteren kan de provincie een belangrijke impuls geven aan het realiseren van voldoende en betaalbare woningen.

Antwoord

De doorbraaklocaties zijn door het ministerie aangewezen. Ze zijn bij ons bekend en we benaderen deze in principe met een positieve grondhouding. De doorbraaklocaties verkeren allen in een ander stadium van planontwikkeling. Bijvoorbeeld daar waar Zuidplaspolder is opgenomen in de Omgevingsverordening, verkeert de doorbraaklocatie Feyenoord XL nog in ontwerpfase. We volgen deze nauwgezet. In sommige gevallen dragen wij ook financieel (significant) bij aan een ontwikkeling, zoals in de Zuidplaspolder. Indien noodzakelijk heeft een doorbraaklocatie een plek in ons beleid gekregen, als dat niet het geval is volgens we de ontwikkelingen. We hebben hierbij intensieve samenwerking met het Rijk en RVO.

JA21-A171 Schriftelijk

8. Toekomstbestendig bouwen.

De provincie draagt bij aan toekomstbestendig bouwen en stelt daar verschillende definities hoe de provincie toekomstbestendige bouw ziet:

- Energiepositief (meer energie opwekken dan verbruiken);
- Klimaatbestendig en water robuust (bestand tegen extreme weersomstandigheden en Goed beschermd tegen te veel water);
- Natuur inclusief (rekening houdend met de natuur);
- Circulair en biobased (gemaakt van herbruikbare materialen en natuurlijke grondstoffen);
- Uitstoot-beperkend;
- Drinkwater besparend;
- Gericht op een gezonde, veilige en beweegvriendelijke leefomgeving.

Hoewel deze ambities op zichzelf waardevol zijn, maken zij de bouw van nieuwe woningen aanzienlijk complexer, vooral voor aannemers. Hierdoor kan het beleid contraproductief uitwerken en de woningbouwopgave verder vertragen.

Wij adviseren daarom te onderzoeken of (delen van) deze kaders tijdelijk kunnen worden versoepeld of gefaseerd ingevoerd, zodat de bouw van nieuwe woningen kan worden versneld. Een meer realistische en uitvoerbare benadering draagt bij aan het daadwerkelijk oplossen van de woningcrisis.

Antwoord

Gemeenten kunnen onderbouwd afwijken van de uitgangspunten van Toekomstbestendig bouwen, mits hiermee niet tegenstrijdig met beleid wordt gehandeld. Het is GS haar mening dat de uitgangspunten van Toekomstbestendig bouwen niet belemmerend werken voor de oplossing van de woningcrisis.

JA21-A172 Schriftelijk

9. AZC & arbeidsmigratie.

Bij de realisatie van asielzoekerscentra wijzen wij erop dat de aangekondigde mogelijkheid tot indeplaatsstelling in meerdere gemeenten zal leiden tot directe bestuurlijke

verantwoordelijkheid voor het provinciebestuur. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging van draagvlak, communicatie en maatschappelijke consequenties.

Ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten constateren wij dat de huidige provinciale inzet te beperkt is. Door alleen te sturen op het aantonen van beschikbare huisvesting, bijvoorbeeld via bestaande locaties, blijft structurele uitbreiding achter. Wij achten het wenselijk dat bij nieuwe bedrijfs- en industriële ontwikkelingen expliciet en verplicht wordt voorzien in passende huisvesting voor arbeidsmigranten.

Antwoord

Het interbestuurlijk toezicht op de realisatie van asielopvang ligt bij het ministerie van Asiel en Migratie. Er is dus geen sprake van een aangekondigde indeplaatsstelling door GS. Dit is een verschil met de huisvesting van vergunninghouders, waarbij het interbestuurlijk toezicht wel bij de provincie ligt.

Verplichtstelling van deze effectrapportage (in Zuid-Holland: huisvestingseffect) is landelijk onderzocht maar bijzonder lastig. Zuid-Holland loopt voorop door in het omgevingsbeleid toch e.e.a. op te nemen. Het huisvestingseffect is een stap in de goede richting maar daarnaast is zeker meer nodig. Zo zijn in onze provincie een aanjager en facilitator gedurende een jaar bezig samenwerking regionaal te stimuleren, knelpunten bij locaties te bekijken en oplossingen voor te stellen. Zoals eerder besproken zal een overzicht van bevindingen in Q2 van 2026 naar PS worden verstuurd.

JA21-A173 Schriftelijk

10. Financiële aandachtspunten omgevingsprogramma.

Daarnaast hebben wij enkele aandachtspunten op het budgetrecht van de provincie. Geen blanco cheque voor maatregelen op het platteland.

Kan GS per ZH-PLG-maatregel aangeven hoeveel geld het ongeveer kost (bijvoorbeeld voor schadevergoeding en steun aan boeren) en uit welke pot dat geld komt? Wij willen als PS geen blanco cheque tekenen.

Subsidies en steun begrenzen. Hoe groot kan het totale bedrag aan subsidies en andere steun uit deze plannen worden? En hoe zorgt GS ervoor dat dit geen regeling zonder grens wordt, maar dat er duidelijke grenzen en doelen zijn?

Kosten van energietransitie voor inwoners en bedrijven. Wat zijn de financiële risico's van de plannen voor warmtenetten, windturbines en boerenerf molens voor de provinciale begroting? En wat betekent dit voor de rekening van inwoners en ondernemers in Zuid-Holland?

Kosten van meten en data. Wat kost het per jaar om alle metingen, onderzoeken en gegevens over de leefomgeving te maken en bij te houden? En hoe zorgt GS ervoor dat dit geen dure data-machine wordt, maar echt helpt om betere besluiten te nemen?

Recht van PS op grote geld keuzes. Bij welke hoogte van bedragen, looptijd en risico komt de uitwerking van het omgevingsprogramma altijd terug naar PS, zodat wij als PS vooraf kunnen beslissen over grote financiële keuzes?

Antwoord

Voor onderdeel ZH-PLG: voor deze onderwerpen in de herziening geldt dat deze geen directe financiële gevolgen hebben. Het is het vastleggen van doelstellingen in visie en aankondigingen van onderzoeken en ontwikkeling instrumentarium in het programma. De aanpassingen in de verordening voor grondwaterpeil veenweiden zijn gericht op het voorkomen van achteruitgang en hebben dus ook geen directe financiële gevolgen.

Voor onderdeel energie:

In de begroting is rekening gehouden met de uitvoering van plannen voor energietransitie. De voorgestelde wijzigingen in de herziening hebben geen invloed op deze begroting. Mocht dit wel het geval zijn zal PS hierover geïnformeerd te worden.

Voor het monitoren van de ontwikkelingen in de Monitor Leefomgeving is het uitgangspunt dat voor de indicatoren binnen deze monitor zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van openbaar toegankelijke databronnen, van bijvoorbeeld instanties als het CBS, PBL. Aan het gebruik van deze databronnen zijn voor de toepassing binnen de monitor leefomgeving geen specifieke kosten verbonden. Het kan ook zo zijn dat vanuit verschillende provinciale opgaven zelf ook data wordt verzameld ten behoeve van monitoring en evaluatie. In de monitor leefomgeving sluiten wordt daar in voorkomende gevallen op aangesloten.

Het begrotingsrecht is voorbehouden aan PS. Binnen deze kaders kunnen GS zelfstandig keuzes maken in het Omgevingsprogramma.

JA21-A174 Schriftelijk

11. Motivatie wijziging passage.

Kan GS motiveren waarom de volgende passage uit het ontwerp-omgevingsprogramma is geschrapt: "In deze fase ondersteunt de provincie de uitwerking van zoekgebieden in het Groene Hart niet."

Antwoord

In deze fase is sprake van beleidsvoorbereiding en niet van uitvoering. Er worden geen besluiten genomen over concrete locaties. Het laten vervallen van de passage is nodig om binnen deze beleidsvoorbereidende fase voldoende ruimte te houden om de RES-doelstellingen te kunnen realiseren, zonder gebieden op voorhand uit te sluiten.

Fractie PvdD

PvdD-A175 Schriftelijk

Zuid-Holland is de dichtstbevolkte provincie van Nederland, maar kent het kleinste aandeel natuur, slechts zes procent. Zoals wij eerder bij de begroting hebben aangegeven, moet in het omgevingsbeleid het klimaat leidend zijn. Daarnaast is substantiële uitbreiding van natuur essentieel om onze provincie leefbaar en klimaatbestendig te houden. Wij verzoeken om dit nadrukkelijk op te nemen in het Omgevingsbeleid.

Antwoord

In visie en programma staat vastgelegd wat de ambities zijn op het vlak van natuur. Dit is onder meer het afronden van de NNN natuурpact opgave, het vergroten van de broedpopulaties van akker- en weidevogels en het bereiken van 10% groenblauwe dooradering. Daarnaast zet de provincie zich in voor de bescherming van de natuur die er al is.

PvdD-A176 Schriftelijk

Bescherming van mens, dier en natuur.

In zowel de Omgevingsvisie als het Omgevingsprogramma moeten mensen, dieren en natuur veel beter worden beschermd tegen het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Gezondheid, welzijn en brede welvaart moeten zwaarder wegen dan puur economische belangen. Alleen zo kan een evenwichtige afweging tussen mens, natuur en economie worden bereikt.

Antwoord

In de Omgevingsvisie is opgenomen dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen de waterkwaliteit onder druk zet en dat de provincie streeft naar vermindering van gebruik van (chemische) gewasbeschermingsmiddelen. In het Regionaal waterprogramma zal aanvullend beleid worden opgenomen met het oog op realisatie van de KRW-doelen. Verder was het beleid voor gewasbeschermingsmiddelen geen onderdeel van deze herziening.

PvdD-A177 Schriftelijk

Verouderde glastuinbouwgebieden kunnen worden herontwikkeld tot woongebieden, met behoud van groene en klimaatadaptieve en natuur inclusieve inrichting. Water en bodem sturend wordt in de praktijk nog te weinig toegepast. Het waterpeil moet omhoog om natuur, milieu en weidevogels daadwerkelijk een kans te geven, zoals ook in de OER wordt aangegeven.

Antwoord

Water en Bodem zijn in Herziening 2025 opgenomen als prioritaire opgave waarmee de eerste stappen worden gezet naar het in de toekomst mogelijk maken van water en bodem sturend als randvoorwaardelijk maken. Op dit moment heeft de provincie geen actief grondbeleid op tuinbouwgebieden. PZH zet (conform het Ruimtelijk Voorstel) juist in op het beschermen van de als duurzaam aangewezen clusters. Dat betekent dat we als PZH tot 2030 inzetten op het behouden van het areaal glastuinbouwgebied in ZH. Mogelijk wijzigt dit in de toekomst naar aanleiding van de Tuinbouwvisie 2050, welke nu opgesteld wordt. Hierop kunnen we niet vooruitlopen. Bovendien zijn het vooral gemeenten die aan zet zijn als

het gaat om het al dan niet honoreren van initiatieven van (glastuinbouw)ondernemers (ook als het gaat om transformatie naar functies als 'wonen'). Het generieke 3-ha-regime is daarnaast uitgangspunt voor nieuwe woonfuncties buiten bestaand stads- en dorpsgebied en wordt hier slechts terughoudend van afgeweken. Zie ook het antwoord op PvdD-A124 en PvdD-A126.

PvdD-A178 Schriftelijk

De landbouw in Zuid-Holland zal zich de komende jaren fundamenteel moeten vernieuwen. In veel gebieden is intensieve veehouderij op termijn niet meer houdbaar. De provincie stelt te willen toewerken naar landbouw die economisch duurzaam is binnen de planetaire grenzen. Dat vraagt om anticiperen op weersextremen en veranderende beschikbaarheid van zoet water. Deze transitie vereist vergaande en bindende aanpassingen in het omgevingsbeleid, die vervolgens ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Daarnaast moet de provincie meer landbouwgrond omzetten in natuur en inzetten op ecologische verbindingzones om biodiversiteit te versterken, klimaatdoelen te halen en het stikstofprobleem structureel aan te pakken.

Antwoord

In 2026 start een herziening van het omgevingsbeleid voor landbouw. Hierin zullen deze aandachtspunten worden meegenomen.

PvdD-A179 Schriftelijk

Het huidige systeem van agrarisch natuurbeheer heeft, ondanks miljarden euro's, te weinig resultaten opgeleverd, zoals diverse evaluaties aantonen. Dit beleid moet grondig worden herzien, zodat het daadwerkelijk bijdraagt aan herstel van natuur en biodiversiteit. De Omgevingsvisie erkent weliswaar dat de waterkwaliteit onder druk staat door meststoffen, bestrijdingsmiddelen en andere chemische stoffen, maar noemt geen concrete maatregelen om deze vervuiling tegen te gaan. Ook worden geen concrete maatregelen afgedwongen om de stikstofuitstoot van intensieve veehouderij of industrie te reduceren, en ontbreken verplichtende maatregelen om natuur inclusieve landbouw te realiseren.

Antwoord

GS is het niet eens met deze constatering. Op het vlak van waterkwaliteit, stikstofuitstoot en natuur inclusieve landbouw staat in het omgevingsbeleid (visie, programma en deels verordening) concreet beschreven hoe de provincie werkt aan deze opgaven. Hieronder vallen ook concrete maatregelen. Zie ook het antwoord op PvdD-A124

PvdD-A180 Schriftelijk

Daarnaast pleit de Partij voor de Dieren voor maatregelen bij geitenhouderijen, zoals minimaal 1 kilometer afstand van bewoning en als dat niet gaat andere treffende maatregelen om de gezondheid van inwoners te waarborgen. 1 2

Wij pleiten daarom voor:

- Verplichte natuur inclusieve landbouw;
- Grondgebonden veehouderij;
- Een maximeerde mestgift;
- Strikte bescherming van de waterkwaliteit;

- Stimulering van biodiversiteit;
- Maatregelen ter bescherming van inwoners rond geitenhouderijen.

Antwoord

Op dit moment treft de provincie maatregelen door de tijdelijk geitenstop (§3.12.2

Inhoudelijke regels geitenhouderij

Artikel 3.226 (verbod geitenhouderij)).

Deze wordt aangehouden zo lang landelijk maatregelen/beleid nog in ontwikkeling zijn.

Maatregelen die nu landelijk worden uitgewerkt betreft onder andere de genoemde afstandsnorm rondom geitenhouderij.

Eventuele provinciale uitwerking van bovenstaande/ aanvullende maatregelen omtrent geitenhouderijen worden verkend als onderdeel van de uitwerking van landbouwbeleid in de Herziening Landbouw. Eventuele provinciale uitwerking van bovenstaande, dan wel aanvullende maatregelen omtrent geitenhouderijen worden verkend als onderdeel van de verdere uitwerking van landbouwbeleid in komende herzieningen van het omgevingsbeleid.

PvdD-A181 Schriftelijk

Recreatie en natuurbescherming.

In het omgevingsbeleid moeten duidelijke regels worden opgenomen om Natura 2000-gebieden te beschermen tegen de druk van recreatie en toerisme. De natuur heeft daar de hoogste prioriteit. Tegelijkertijd is het belangrijk om nieuwe, natuurvriendelijke recreatiegebieden te ontwikkelen waar inwoners op een duurzame manier kunnen ontspannen zonder kwetsbare natuur verder te belasten.

Uit de antwoorden op onze vragen over het rapport Bestemming in balans³ blijkt dat het ontwikkelde afwegingskader niet zal worden toegepast voor de beoordeling van toeristisch-recreatieve balans in Zuid-Holland. Deze keuze is begrijpelijk: het kader is te theoretisch, moeilijk toepasbaar in de praktijk en mist essentiële data voor een effectieve uitvoering. Hierdoor ontbreekt momenteel een werkbaar afwegingskader voor het beoordelen van toeristisch-recreatieve balans in onze provincie. Bovendien biedt het huidige omgevingsbeleid – afgezien van enkele kaders voor verblijfsrecreatie – onvoldoende houvast voor het reguleren van recreatiedruk. Met name voor de bescherming van natuur en dieren buiten Natura 2000-gebieden zijn nauwelijks concrete regels vastgelegd.

Uit het rapport Bestemming in balans wordt duidelijk dat de stem van dieren en natuur het meest moeilijk is te vertalen naar een algemeen afwegingskader, doordat zij, in tegenstelling tot andere belanghebbenden, niet kunnen deelnemen aan balanstafels. Daarom pleiten wij ervoor het herziene omgevingsbeleid aan te scherpen, zodat het belang van dieren en natuur structureel wordt geborgd. Dit kan door instrumenten te ontwikkelen die recreatiedruk actief verminderen, met als doel het welzijn van dieren en de kwaliteit van hun leefomgeving te waarborgen. Een mogelijke oplossing is het opnemen van een specifiek artikel in de verordening, bijvoorbeeld: "Een omgevingsplan voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van toerisme en recreatie moet aantoonbaar bijdragen aan het verminderen van druk als gevolg van toerisme en recreatie op dieren en hun leefomgeving."

Antwoord

De provincie hecht belang aan een zorgvuldige balans tussen recreatie, toerisme en de omgeving (waaronder dus ook de natuur). Dit is ook vastgelegd in de Omgevingsvisie (zie

onder andere Beleidskeuze 7-2 Bevorderen recreatie, duurzaam toerisme en sport, 5-1 Gezonde natuur en 5.1.2 Versterken bestaande natuur en soorten). Ruimtelijke initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme dienen primair bij te dragen aan de doelstellingen van deze thema's, maar moeten daarbij voldoen aan de eisen van de Omgevingswet (waaronder de bescherming van flora en fauna).

In het Besluit activiteiten Leefomgeving is in artikel 11.2 aangegeven welke regels gelden voor activiteiten met betrekking tot dieren of planten in het wild. Om de natuur - ook buiten de Natura 2000-gebieden te beschermen, geeft het Rijk regels opgesteld voor flora- en fauna-activiteiten. Dat zijn activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor dieren en planten en hun leefomgeving. Degene die zo'n activiteit uitvoert, moet voldoen aan die regels. Ook kan een vergunningplicht gelden. We zien daarom geen aanleiding om aanvullend provinciale regels op te nemen.

PvdD-A182 Schriftelijk

Vitale kleine kernen.

De Partij voor de Dieren ziet het behoud en de versterking van de vitaliteit van dorpskernen (woonkernen met minder dan 10.000 inwoners) als een essentieel onderdeel van een leefbare, duurzame en diervriendelijke provincie. Kleine kernen vormen de ruggengraat van het landelijk gebied en bieden woonruimte, werkgelegenheid en sociale cohesie. Om deze kernen toekomstbestendig te maken, is een geïntegreerde aanpak nodig die woningbouw, voorzieningen, biodiversiteit, dierenwelzijn en duurzaamheid combineert.

Antwoord

De provincie vindt het belangrijk dat iedereen kan meedoen en voorzieningen goed kan bereiken. Vitaliteit en leefbaarheid zijn essentieel in zowel stedelijk als landelijk gebied. Het beleid zet in op een betere nabijheid van werk en maatschappelijke voorzieningen, zoals zorg, onderwijs en cultuur. Hierbij wordt aangesloten bij concepten als de Gezonde Stad en de 15-minutenstad. Daarnaast ondersteunt de provincie gemeenten met referentiewaarden voor deze voorzieningen.

PvdD-A183 Schriftelijk

Knelpunten voor vitale kernen

Het herziene omgevingsbeleid bevat naar onze mening knelpunten die de vitaliteit van kleine kernen onder druk zetten:

1. De regelgeving rond "straatje erbij" kan op termijn de mogelijkheden om in te spelen op de woningbehoefte beperken.
2. De minimale dichtheid kan leiden tot compacte bebouwing die niet past bij de dorpsstructuur.
3. Regelgeving die vermindering van verkeersdruk borgt, ontbreekt.
4. Geen eis voor sociale woningbouw. Dit biedt geen garantie voor betaalbare woningen.
5. Geen expliciete eisen voor duurzaamheid. Dit biedt onvoldoende waarborg voor groen, biodiversiteit en dierenwelzijn.

Wij pleiten voor regelgeving die enerzijds gemeenten de flexibiliteit biedt om vitaliteit te bevorderen en anderzijds duurzaamheid, biodiversiteit, dierenwelzijn, betaalbaarheid en vermindering van verkeersdruk waarborgt.

Wij dringen aan op een doelgerichte insteek waarbij gemeenten onder voorwaarden vrij worden gelaten in de keuze van middelen. Dit kan door de regelgeving uit te breiden op basis van knelpunten 3, 4 en 5, en door het mogelijk te maken om speciale afspraken tussen provincie en gemeente te maken waarin doelen, zorgplichten en handelingsvrijheid (eventuele versoepeling ten opzichte van de regels) worden vastgelegd.

Antwoord

Met de herziening van het Omgevingsbeleid zet de provincie nadrukkelijk in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de beperkte ruimte in Zuid-Holland beter beschermen én benutten. Hierbij worden ontwikkelingen in het stedelijke en het landelijke gebied in samenhang met elkaar gezien. Met het oog op het vergroten van de brede welvaart in Zuid-Holland krijgen gezondheid, kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving meer prioriteit bij het maken van ruimtelijke keuzes.

De uitzondering voor een 'straatje erbij en ertussen' gaat om een eenmalige uitbreiding gericht op het behoud en/of versterken van de vitaliteit voor kernen van 250 tot 10.000 inwoners die niet over een 3 ha-kaart locatie beschikken. Het aantal woningen dat kan worden gebouwd in de vorm van een 'straatje erbij en ertussen' is niet gemaximeerd. Wel geldt een maximale oppervlakte tot 1,5 hectare aansluitend aan de kern. Het 'straatje erbij en ertussen' hoeft niet persé aaneengesloten te zijn. Het is dus mogelijk om de ontwikkeling op te knippen in meerdere kleinere locaties, bijvoorbeeld als dat vanwege ruimtelijke kwaliteit of vanwege praktische uitvoerbaarheid de voorkeur verdient. Als deze situatie zich voordoet moeten de kleinere locaties in dezelfde wijziging van het Omgevingsplan worden opgenomen.

Nieuwe ontwikkelingen houden rekening met een woningdichtheid van 33 won/ha en waar mogelijk meer. Dit is een realistische norm. Het rapport 'Ruimte voor wonen en werken in Zuid-Holland' laat zien dat in gerealiseerde plannen het gemiddelde momenteel 46 woningen per hectare is. Ook het 'Inspiratieboek voor compact en kwalitatief bouwen in kleine kernen' toont dat bouwen in hoge dichtheden van oudsher ook past in de Zuid-Hollandse kernen. Het doel is om de ruimte zo optimaal mogelijk te benutten.

PvdD-A184 Schriftelijk

De Partij voor de Dieren streeft naar een leefbare en ecologisch rijke omgeving voor weidevogels en alle andere dieren. In tegenstelling tot het huidige beleid – dat zich uitsluitend richt op het in stand houden van aantallen weidevogels (en daarin faalt, zoals tellingen aantonen) – kiezen wij voor een integrale aanpak. Hierbij staat de kwaliteit van de leefomgeving centraal, niet de kwantiteit van individuele soorten. Ons uitgangspunt is dat een gezond ecosysteem vanzelf ruimte biedt aan weidevogels. Wij gaan ervan uit dat weidevogels zichzelf kunnen beschermen als de natuur in balans is. Dit betekent dat wij geen predatoren willen bestrijden en accepteren dat populaties kunnen fluctueren. Ons doel is een natuurlijk ecologisch evenwicht, met oog voor de integrale (totale) biodiversiteit en niet een kunstmatig hoog aantal weidevogels ten koste van de rest van de biodiversiteit, zoals het kaal maken van het landschap met kappen van bomen en verwijderen van struiken.

Antwoord

Gedeputeerde Staten zijn van mening dat weidevogels symbool staan voor een qua biodiversiteit rijk boerenland. Inzet op kruidenrijk grasland is belangrijk voor de bevordering van de overleving van kuikens van weidevogels, maar de toename van kruiden pakt ook goed uit voor bijvoorbeeld bestuivers. Sowieso zetten Gedeputeerde Staten met het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), naast de weidevogels, ook in op het versterken van de biodiversiteit op akkers, in slootkanten en in het water.

PvdD-A185 Schriftelijk

Knelpunten voor weidevogelgebieden in de herziene verordening

Het herziene omgevingsbeleid verruimt volgens ons de mogelijkheden voor agrarische ruimtelijke ontwikkelingen in belangrijke weidevogelgebieden. Hierdoor neemt de bescherming van deze gebieden af. Tegelijkertijd worden andere ruimtelijke ontwikkelingen uitgesloten, wat de gemeentelijke flexibiliteit om de vitaliteit van kleine kernen te ondersteunen (gezien het falende weidevogelbeleid) ondoelmatig beperkt. Ook het laten vervallen van de ontheffingsplicht van GS achten wij ongewenst, tenzij dit onderdeel is van duidelijke, doelgerichte afspraken tussen provincie en gemeente. Daarnaast vinden wij het verbod op bomen en struiken (artikel 7.43j lid 3) onterecht, omdat hierdoor geen schuilplaatsen voor landbouwhuisdieren kunnen worden gerealiseerd, terwijl dergelijke beplanting geen probleem vormt voor weidevogels wanneer het leefgebied kwalitatief op orde is. Het beleid biedt juist onvoldoende richting om die kwaliteit te bevorderen. Het verbod op ooievaarspalen achten wij eveneens onzinnig, omdat onderzoek en waarnemingen laten zien dat ooievaars niet of nauwelijks weidevogelkuikens eten⁴. Dit staat in contrast met het ontbreken van verboden op factoren die wél schadelijk zijn, zoals egalisatie of verlies van (hoger) kruidenrijk grasland met voldoende voedsel voor kuikens. Voor kansrijke weidevogelgebieden is de bescherming nog verder verzwakt, terwijl 14.653 hectare uit bestaande weidevogelgebieden naar deze zwakker beschermde categorie wordt overgeheveld. Door brede, open normen – zoals “bijdrage aan biodiversiteit” en “toekomstbestendige landbouw” – ontstaat extra onzekerheid. Deze begrippen moeten concreter worden omschreven.

Antwoord

Gedeputeerde Staten zijn het niet met de indiener eens dat de mogelijkheden voor agrarische ruimtelijke ontwikkelingen verruimd zouden worden. Ook in de vorige Omgevingsverordening waren ontwikkelingen binnen de agrarische bedrijfsvoering vrijgesteld. Verder neemt het beschermde gebied juist toe in deze herziening. GS zetten de komende jaren in op verdere verhoging van de kwaliteit van het leefgebied, onder andere door in te zetten op het verder verhogen van zwaar beheer zoals plas-dras. Maar GS gaan ook werken aan de kwaliteit van de weidevogelgebieden binnen het NNN. Ten slotte zijn genoeg wetenschappelijke publicaties waaruit blijkt dat hoge bomen een negatieve invloed hebben op weidevogels. Gedeputeerde Staten denken dus dat dit een belangrijke en waardevolle maatregel kan zijn om bij te dragen aan de effectiviteit van het weidevogelbeleid.

PvdD-A186 Schriftelijk

Pleidooi voor een andere aanpak rond weidevogelgebieden.

De Partij voor de Dieren wil strikte regelgeving voor de bescherming van het leefgebied van

weidevogels. Dit betekent voor het omgevingsbeleid dat in weidevogelgebieden natuur inclusieve landbouw verplicht is, met:

- Grondgebonden veehouderij (geen import van krachtvoer).
- Beperkte mestgift.
- Stimulering van biodiversiteit (bv. bloemrijke akkerranden, insectenvriendelijk beheer).
- Handhaven van een hoog waterpeil en aanleg van plas-drasgebieden.
- Kruidenrijk grasland (geen Engels raaigras, geen mestinjectie).
- Geen egalisatie van percelen; herstel van microreliëf waar mogelijk.
- Behoud en aanleg (waar mogelijk) van kleine landschapselementen (sloten, heggen, knotbomen).
- Strikt maaibeleid.
- Geen graslandverbetering (geen scheuren/herinzaaien).
- Verbod op glyfosaat en schadelijke bestrijdingsmiddelen.
- Geen actieve bestrijding van predatoren (bv. vossen, kraaien), geen verstoring door jacht of faunabeheer.
- Geen nestbescherming (weidevogels moeten zichzelf kunnen beschermen in een gezond ecosysteem, terwijl nestbescherming de locatie van het nest juist kan verraden).

Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk wanneer aan deze voorwaarden wordt voldaan en na toestemming van GS.

Antwoord

Gedeputeerde Staten denken dat er op dit moment voor boeren geen verdienmodel is met de beperkingen die worden voorgesteld. Daarom blijven GS inzetten op het stimuleren van zoveel mogelijk van dit soort maatregelen via het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). GS hechten daarbij aan de vrijwilligheid van de maatregelen. Dat is essentieel voor het behoud van draagvlak van dit soort maatregelen onder boeren.

Fractie SGP

SGP-A0194 Schriftelijk

1.1.2 Daadkrachtig Provinciaal Bestuur.

Er mag meer benadrukt worden dat participatie ondersteunend is aan, en niet in de plaats komt van besluitvorming door PS/GS. De eindafweging blijft altijd bij democratisch gekozen bestuurders, die ook oog hebben voor het grotere geheel.

De rol 'gebiedsregisseur' is bestuurlijk vaag. Het heeft het risico in zich dat er onduidelijkheid is over het mandaat en uiteindelijk het doorschuiven van inhoudelijke afwegingen naar partners. De SGP ziet graag dat dit risico expliciet wordt benoemd en in de uitvoering wordt voorkomen. De eindverantwoordelijkheid ligt bij PS, niet bij gebiedspartners.

In aanvulling daarop: in het stukje over de rol van PS zou de SGP graag toevoegen dat PS ook de democratische legitimiteit bewaken van provinciale besluitvorming. Dit is juist van belang in situaties waar uitvoering of beleidsvorming plaatsvindt in regionale samenwerkingsverbanden. Politieke afwegingen dienen altijd door PS te worden gemaakt, en niet te verschuiven naar informele tafels of bestuurlijke partners.

Antwoord

De Omgevingsvisie positioneert participatie als een waardevolle aanvulling op, maar niet als vervanging van, de formele besluitvorming. In het participatiehoofdstuk wordt in principe geen beslissingsbevoegdheid overgedragen aan deelnemers. Zelfs bij intensieve samenwerkingsvormen blijft de uiteindelijke eindverantwoordelijkheid altijd bij Provinciale en Gedeputeerde Staten. De rol van de provincie als gebiedsregisseur houdt in dat zij vanuit een integrale blik sturing geeft aan gebiedsontwikkeling. Hierbij bewaakt de provincie de samenhang tussen opgaven en zorgt zij dat democratisch vastgestelde besluiten aansluiten bij wat er in het gebied leeft. Zo brengt de provincie democratische legitimatie in en behoudt zij het vermogen om gezaghebbend knopen door te hakken.

SGP-A0195 Schriftelijk

1.1.3 Openbaar bestuur.

De SGP zou graag toevoegen dat de overheid altijd ernaar streeft om soberheid te hanteren bij het gebruiken van publieke middelen.

Antwoord

Provinciale Staten besluiten via de begroting en tussentijdse bijstellingen over de inzet van publieke middelen en daarmee over de mate van soberheid. Daarnaast stelt zij via de financiële verordening kaders vast voor de omgang met deze middelen. Hiermee behoudt Provinciale Staten voldoende invloed op het gebruik van publieke gelden; de voorgestelde wijzigingen zouden deze invloed juist beperken.

SGP-A187 Schriftelijk

Probleemstelling.

Als ergens de complexe puzzel van belangen en ruimtelijke claims naar boven komt is het wel in de meest dichtbevolkte provincie van Nederland: Zuid-Holland. Na het

decentralisatiebeleid van de Rijksoverheid sinds 2004 in combinatie met de nieuwe omgevingswet ligt er een steeds grotere verantwoordelijkheid voor Ruimtelijke Ordening (RO) bij de provincie. Om het omgevingsbeleid op een verantwoorde en transparante wijze te benaderen is volgens de SGP Statenfractie een duidelijk kader en overzicht nodig van wat de uitgangspunten daarvan zijn. Het college van Gedeputeerde Staten (GS) (en de leden van Provinciale Staten (PS)) worden bij deze uitgenodigd om hun reactie te geven op de SGP-visie op ruimtelijke ordening en omgevingsbeleid in de regionale context van Zuid-Holland.

SGP-visie.

De hoofdstukken 8 (Welzijn, recreatie en natuur) en 9 (Gezondheidszorg en milieu) van het SGP Program van Beginselen, en de toelichting daarop, bieden een duidelijk afgebakend vertrekpunt. Daarbij wordt opgemerkt dat het Nederlandse landschap ‘gemaakt’ is. De RO kent in ons cultuurlandschap geen blanco start. Als uitgangspunt voor het RO-beleid geldt de notie van rentmeesterschap. Dit principe voor goed beheer is een beleidsmatige vertaling van de Bijbelse opdracht en benadering van RO. Volgens dit beginsel hebben zowel individuele burgers als overheden de plicht om te zorgen voor een gezonde leefomgeving. Een aantal (delen van) artikelen uit het Program van Beginselen van de SGP die belangrijke aspecten van het omgevingsbeleid raken, zijn de volgende:

Artikel 20 “De overheid dient de instandhouding van natuur- en cultuurmonumenten te bevorderen.” Naast zorg voor een gezonde leefomgeving dient een volk zijn ‘cultuur(goederen) in ere te houden’.

Artikel 22 “De overheid is geroepen zorg te dragen voor een verantwoord milieubeheer. Daarin moet het bijbels rentmeesterschap een centrale plaats innemen” De opdracht van rentmeesterschap valt uiteen in de drie werkwoorden: bebouwen, bewaren en beheren. Deze benadering onderscheidt zich t.o.v. twee andere benaderingen: Antropocentrische benadering: slechts de mens en zijn behoeften/belangen staan centraal, zonder rekening te houden met de instandhouding van natuurlijke waarden en oog te hebben voor de langere termijn. Ecologistische benadering: slechts de natuur en haar (veronderstelde) belangen staan centraal, zonder rekening te houden met de verworteling van gemeenschappen in een bepaalde regio.

Tot slot ziet de SGP milieubeheer als een van oudsher belangrijk aspect binnen de zorg voor een gezonde leefomgeving.

Artikel 23 “De overheid dient te helpen bij het verwerven van een behoorlijk bestaan en de maatschappelijk zwakke delen en personen van ons volk te beschermen. De overheid dient het particulier initiatief en het verantwoordelijkheidsbesef van ondernemingen en organisaties, gericht op een rechtmatig en niet verspillend optreden in het maatschappelijk leven, te stimuleren.” Hierbij kijkt de SGP naar de lange termijn: zorg voor schepping en medemens betekent immers dat je goed moet nadenken over wat je doorgeeft aan volgende generaties. Daarbij heeft de overheid een bijzondere taak voor het ‘zwakke’ en het ‘kwetsbare’.

Tot de SGP-visie op ruimtelijkeordeningsbeleid behoort ook de Bijbelse notie dat de mens door de zondeval geen volmaakt rentmeester kan zijn van Gods Schepping. Dit spoort ons aan om nuchter en realistisch naar de werkelijkheid te kijken: het ideaal is hier en nu nooit

haalbaar. Tegelijk dragen we de verantwoordelijkheid om als rentmeester met wijsheid en onderscheidingsvermogen een weg te zoeken naar de juiste manier van bebouwen, bewaren en beheren van de aarde.

Antwoord

Met de herziening van het Omgevingsbeleid zet de provincie nadrukkelijk in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling. Hierbij beschermen en benutten we de beperkte ruimte in Zuid-Holland optimaal, waarbij ontwikkelingen in stedelijk en landelijk gebied in samenhang worden gezien. Om de brede welvaart te vergroten, krijgen gezondheid, kwaliteit en veiligheid meer prioriteit bij ruimtelijke keuzes.

Steden en dorpen dienen zich optimaal te ontwikkelen binnen de gereserveerde ruimte, met aandacht voor hoogwaardige stedenbouw, bereikbaarheid en sociale cohesie. In het landelijk gebied bieden we ruimte aan de volgende prioritaire opgaven, waar mogelijk gecombineerd met extensieve recreatie:

- *Een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector;*
- *Een robuust en klimaatadaptief water- en bodemsysteem;*
- *Een duurzame energie- en (drink)watervoorziening;*
- *Natuurherstel ten behoeve van de biodiversiteit.*

Deze prioritaire opgaven vormen de randvoorwaarden voor het realiseren van afspraken over woningbouw en bedrijventerreinen en een duurzame ontwikkeling van de provincie.

SGP-A188 Schriftelijk

Toepassing op de (Zuid-Hollandse) praktijk:

Als we het geschetste kader met bijbehorende uitgangspunten van de SGP m.b.t. RO in praktijk brengen, dient met de volgende aspecten extra rekening gehouden te worden:

De ruimte kan verschillende functies dienen. In Zuid-Holland moet daarbij gedacht worden aan wonen, werken, recreëren, verplaatsen, energie, natuur, landschap(-identiteit) en duurzame landbouw en (glas)tuinbouw. De ruimtelijke uitdagingen die bij deze functies komen kijken, dienen niet sectoraal, maar integraal worden benaderd. Zo mag de agrarische sector bijvoorbeeld niet gebruikt worden als ‘sluitpost’ voor alle overige ruimtelijke opgaves. Er moet voor gewaakt worden dat landbouwgrond wordt gebruikt als restcategorie om de ingewikkelde ruimtelijke puzzel maar ‘op te lossen’. Een voorbeeld van een integrale benadering is meervoudig ruimtegebruik in de vorm van landbouw die ook de natuur dient. Denk aan weidevogelbeheer o.i.d.

- De druk op de ruimte neemt in Zuid-Holland ook alsmaar toe. Bevolkingsgroei, verdunning van huishoudens, (hernieuwbare) energie, klimaatadaptatie en zeker ook voedselvoorziening vragen allemaal om steeds meer ruimte. In het kader van ‘kijken naar de lange termijn: zorg voor de schepping en medemens’, moeten deze uitdagingen zorgvuldig meegenomen worden in de belangenafweging van de toekomst.
- Zuid-Holland is bij uitstek een cultuurlandschap. Voor nieuwe projecten is denken vanuit het principe bodem en water sturend logisch, zeker met oog op de langere termijn. Echter vraagt dit wel om een nuchtere benadering, want als bijvoorbeeld water helemaal sturend zou zijn zou bijna heel Zuid-Holland namelijk zeebodem zijn.
- ‘Bijzonder aandacht voor de zwakke en het kwetsbare’ betekent ook datgene benoemen waar níét veel aandacht aan wordt besteed. Als er bijvoorbeeld veel en eenzijdig

aandacht wordt besteed aan kwetsbare natuur, dan is het extra zaak om aandacht te besteden aan de kwetsbaarheid van voedselvoorziening. Daar speelt de (kwetsbaarheid van) vitaliteit van het platteland ook een rol bij.

Antwoord

Met de Herziening 2025 wordt de door Provinciale Staten vastgestelde Ruimtelijke Koers nader uitgewerkt in visie, regels en concrete programma-maatregelen. Deze koers zet in op een balans tussen het beschermen én beter benutten van de beperkte ruimte in Zuid-Holland, zoals toegelicht in het thema-antwoord 'Beter beschermen en benutten'. In de nieuwe beleidskeuze 6.2.1 (Toekomstbestendige Ruimtelijke Ontwikkeling) zijn de uitgangspunten voor stedelijke ontwikkeling en het landelijk gebied samengevoegd tot een integraal kader voor gebiedsgerichte uitvoering. De provincie stelt hierbij de kaders voor bovenlokale opgaven, terwijl de concrete vertaling plaatsvindt in gezamenlijke gebiedsprocessen. Deze processen bieden de noodzakelijke ruimte voor gebiedseigen keuzes en prioritering op basis van de regionale context en onderscheidende factoren. Waar nodig kunnen provinciale flexibiliteitsinstrumenten worden ingezet om binnen het vigerende beleid tot passende oplossingen te komen of afspraken over eventuele beleidsaanpassingen te maken.

Met de nieuwe beleidskeuze 6.2.1 wordt in het kader van het beter beschermen én benutten van de beperkte ruimte in Zuid-Holland ook ingezet op functiemenging en dubbel grondgebruik. Meervoudig ruimtegebruik houdt in dat de ruimte voor meer dan één doel wordt gebruikt. Bijvoorbeeld een gebouw met parkeervoorzieningen eronder en met zonnepanelen, groen of andere voorzieningen (ontmoetingsplek, sport, spel etc.) op het dak. Meervoudig ruimtegebruik is ook mogelijk bij functies zonder bebouwing, bijvoorbeeld agrarische grondgebruik of natuur in combinatie met waterberging.

Voor wat betreft de realisatie van natuurdoelen ziet GS dat in bepaalde gebieden stapeling van opgaven plaatsvindt, zoals in het veenweidegebied en rondom Natura 2000-gebieden. In deze herziening worden de doelen scherper gemaakt, maar wordt ook erkend dat het instrumentarium om beweging (door agrariërs) richting die doelen mogelijk te maken nog verder ontwikkeld moet worden. GS stelt dan ook voor om de combinatie van doelen en positie van agrariërs in dat vervolg op te pakken. Hier zullen in de Herziening Landbouw stappen in worden gemaakt.

SGP-A189 Schriftelijk

Het gebruik en beheer van grond en water moet niet alleen mensgericht plaatsvinden, maar vooral ook met oog op de schepping. De noodzaak tot cultivering vraagt echter om continue bezinning op de Bijbelse notie van rentmeesterschap. Hierbij kunnen economische en ecologische aspecten botsen. Dan dient een politieke afweging te worden gemaakt, met oog voor de lokale context. Daarbij heeft de overheid de plicht om in het bijzonder aandacht te hebben voor de 'zwakke' en het 'kwetsbare'. 'Ten goede' van de mensen, tot welzijn van het volk.

Antwoord

Wij nemen dit aandachtspunt mee in de Herziening Landbouw.

SGP-A190 Schriftelijk

Afwegingskader SGP.

Bij de afweging van functies voor het ruimtegebruik willen we oog houden voor de gewenste ruimtelijke kwaliteit. Hoewel dit begrip niet makkelijk is te objectiveren, zijn er wel richtlijnen voor aan te geven. Het gaat om een combinatie van belevingswaarde, gebruikswaarde en toekomstwaarde, waarbij diverse criteria van toepassing zijn:

- Gebruikswaarde = doelmatigheid en functionele samenhang;
- Belevingswaarde = diversiteit, identiteit en schoonheid landschap;
- Toekomstwaarde = duurzaamheid, aanpasbaarheid en beheerbaarheid.

Voor de toekenning van de bestemming aan een bepaald gebied of voor het bepalen van de randvoorwaarden voor een project dat ruimtebeslag vergt, kunnen deze drie waarden elk hun gewicht verkrijgen vanuit de afweging van vier onderscheiden belangen: het sociaal, economisch, cultureel en ecologisch belang. Bijvoorbeeld als volgt:

- Bij economisch belang letten we op bereikbaarheid en multifunctionaliteit (ook aantrekkelijkheid voor toerisme speelt hier een rol);
- Bij sociaal belang letten we op vitaliteit dorps/buurt-gemeenschappen (ook bereikbaarheid speelt een rol);
- Bij cultureel belang letten we op instandhouding cultureel erfgoed en landschappelijke schoonheid;
- Bij ecologisch belang letten we op biodiversiteit, waterhuishouding en bodem- en waterkwaliteit.

Bovenstaande belangen kunnen deels tegenstrijdig zijn, maar kunnen elkaar ook deels overlappen.

Antwoord

GS leest in deze bijdrage geen verzoek. Deze opmerking wordt daarom voor kennisgeving aangenomen. Voor meer informatie over het ruimtelijk kwaliteitsbeleid van de provincie Zuid-Holland verwijzen wij naar beleidskeuze 6.2.2 Ruimtelijke kwaliteit en landschap.

SGP-A191 Schriftelijk

Proces bij het ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025.

De SGP-fractie van Zuid-Holland ziet zich genoodzaakt haar inbreng over het ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025 (HO25) via een zienswijze te leveren. Volgens de SGP is het vaststellen van HO25 door Gedeputeerde Staten (GS), zonder besluitvorming door Provinciale Staten (PS), een onjuiste procedure. De SGP acht het wenselijk dat deze werkwijze wordt herzien, zodat bij toekomstige besluiten over het ontwerp Herziening Omgevingsbeleid PS weer de beslissende rol krijgt. De mogelijkheid om de ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025 in een paar minuten in een commissie te bespreken vond de SGP volstrekt onvoldoende en geen recht doen aan het belang. De SGP-fractie van Zuid-Holland heeft zich in deze zienswijze moeten beperken. Niet alles was in het gegeven korte tijdbestek te behandelen.

Antwoord

De procedure voor beleidsherzieningen is vastgelegd in de 'Werkwijze procedures omgevingsbeleid', die de eerdere protocolafspraken vervangt. In deze werkwijze stellen

Provinciale Staten als eerste stap een startnotitie vast, waarmee zij de kaders meegeven aan Gedeputeerde Staten voor het ontwerp. Door het ontwerp vervolgens direct ter inzage te leggen zonder voorafgaande commissiebespreking, wordt de proceduredtijd met enkele maanden verkort. Hierdoor kan de provincie sneller en flexibeler inspelen op maatschappelijke veranderingen. Provinciale Staten behouden hun beslissende rol door de herziening uiteindelijk zelf vast te stellen, waarbij zij de ingediende zienswijzen en de reactie daarop meewegen.

SGP-A192 Schriftelijk

Informatievoorziening ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025.

De SGP erkent de uitdaging waarvoor de ambtelijke organisatie stond om het provinciale omgevingsbeleid te presenteren binnen het kader van de Omgevingswet die in 2024 in werking trad. De aangeboden samenvatting was een handig document voor de hoofdlijnen. De visuele markering van wijzigingen d.m.v. groen en rood gearceerde tekst heeft bijgedragen aan de transparantie over aangebrachte veranderingen. De SGP adviseert echter om bij toekomstig gebruik de wijzigingen tevens systematisch te presenteren in een horizontale 'was wordt'- tabel, zodat vergelijking eenvoudiger wordt.

Daarnaast acht de SGP het wenselijk dat bij een volgende herziening de beoordeling van de aangeboden omgevingsverordening wordt voorzien van de corresponderende nummeringen uit zowel de omgevingsvisie als het omgevingsbeleid. Ten slotte wordt aanbevolen om na vaststelling een definitieve versie van de omgevingsverordening ter beschikking te stellen, zoals reeds is gerealiseerd bij de omgevingsvisie en het omgevingsprogramma.

Antwoord

Een overzichtelijke en inzichtelijke presentatie van de herzieningsstukken heeft onze volle aandacht. De gedane aanbevelingen worden meegenomen bij de voorbereiding van de documenten voor de definitieve vaststelling, waarbij we kijken naar de haalbaarheid en werkbaarheid. Na vaststelling publiceren we altijd een volledig bijgewerkte versie van de verordening op de digitale platforms, waaronder de provinciale website.

SGP-A193 Schriftelijk

De SGP mist enkele belangrijke artikelen of een duidelijk standpunt over hoe het college wil omgaan met het uitdaagrecht, of op zijn minst over hoe ondernemers betrokken kunnen worden bij onderwerpen als het oplossen van netcongestie en (tijdelijke) woningbouw. In Zuid-Holland hebben ondernemers waardevolle visies ontwikkeld rondom mobiliteitsoplossingen, energiehubs, het verhelpen van problemen met het opladen van bussen binnen concessies, enzovoort. Door gebruik te maken van het uitdaagrecht kan optimaal geprofiteerd worden van deze ideeën.

De SGP pleit voor een meer proactieve benadering om optimaal gebruik te maken van het uitdaagrecht en de expertise van bedrijven op het gebied van ondernemerschap en oplossingsgericht denken. Een 'ja, mits'-houding wordt hierbij verkozen boven een 'nee, tenzij'- benadering. Ondernemers beschikken, mede dankzij hun onderlinge netwerken, over waardevolle kennis van kansen en potentiële oplossingen. In de huidige situatie wordt deze kennis echter vaak onvoldoende benut door politieke besluitvorming. De SGP vindt dat samenwerking met ondernemers de voorkeur verdient, waardoor zij in voorkomende gevallen taken van de provincie kunnen overnemen en er optimaal geprofiteerd kan worden

van hun innovatieve mentaliteit.

Een terugkerend thema in deze zienswijze van de SGP is 'meetbaarheid'. De SGP vindt bij verschillende beleidsvoornemens dat te veel uitgegaan wordt van niet objectieve, niet valideerbare, niet gemeten gegevens. Nulpunten ontbreken. Er worden modellen gebruikt die onvoldoende gemeten data gebruiken. De gevolgen voor de uitkomst hiervan kunnen ingrijpend zijn voor inwoners of ondernemers. Dat is voor de SGP niet acceptabel.

De SGP vraagt GS of ze kennis heeft genomen van de SGP-visie en of ze voor de antropocentrische, ecologische of voor de rentmeester-benadering kiest?

Antwoord

Het uitdaagrecht is inhoudelijk uitgewerkt in het Omgevingsprogramma, onder meer wat betreft de reikwijdte en de rol van de provincie. Het programma biedt echter geen volledige beschrijving van alle voorwaarden en toepassingssituaties. De verdere detaillering en het noodzakelijke maatwerk per initiatief worden daarom ondergebracht in de Participatieverordening en specifieke werkinstructies.

SGP-A196 Schriftelijk

1.2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen.

Brede welvaart blijft een containerbegrip. De SGP ziet graag benoemd dat brede welvaart wordt ingevuld binnen de eigen bevoegdheden (ruimte, bereikbaarheid, natuur, etc.) en niet met ideologisch beleid.

Antwoord

In de 'Agenda Brede Welvaart 2026–2030' is brede welvaart uitgewerkt als een denk- en doekader voor beleid, niet als zelfstandig doel. Het krijgt stap voor stap een vaste plek in provinciale kaders zoals het omgevingsbeleid en de begroting. Brede welvaart wordt toegepast vanuit bestaande taken en bevoegdheden, zoals ruimtelijke ontwikkeling, bereikbaarheid en natuur. Het helpt om effecten van beleid op de kwaliteit van leven inzichtelijk te maken zonder een normatief eindbeeld op te leggen. Hiermee is brede welvaart geen ideologische benadering, maar een werkwijze voor integrale en transparante besluitvorming.

SGP-A197 Schriftelijk

2.1 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen.

De SGP ziet graag dat woningen en werklocaties zoveel mogelijk nabij voorzieningen en goed openbaar vervoer liggen. Dit geldt voor nieuwbouw, maar ook voor bestaande steden en dorpen. Zo hoeven mensen niet lang te reizen om hun bestemming te bereiken, voor wie het kan en wil lopend of op de fiets, maar ook met openbaar vervoer en de auto.

De SGP adviseert de provincie een meer welwillende houding aan te nemen, ook financieel, naar gemeenten die niet geheel zelfstandig maar wel in samenwerking met de provincie de complexe puzzel van bereikbaarheid en wonen, vooral bij woningbouwprojecten kunnen leggen met als uitgangspunt 'eerst bewegen dan bouwen'.

Oplossingen en keuzes moeten per regio bekeken en passend gemaakt worden, waarbij er op basis van prioritering keuzes gemaakt kunnen worden.

Antwoord

Met de herziening van het Omgevingsbeleid zet de provincie nadrukkelijk in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen én benutten. Hierbij worden ontwikkelingen in het stedelijke en het landelijke gebied in samenhang met elkaar gezien. Met het oog op het vergroten van de brede welvaart in Zuid-Holland krijgen gezondheid, kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving meer prioriteit bij het maken van ruimtelijke keuzes. Verder blijven we met dit punt aan de slag en zullen we het meenemen in verdere uitwerkingen. Het principe eerst bewegen, dan bouwen blijft in deze herziening in stand.

Er is voor gekozen om de aanpak bij ruimtelijke ontwikkelingen en woningbouw juist meer specifiek te beschrijven zoals belang van nabijheid van voorzieningen en werk en het belang van actieve mobiliteit door middel van het STOMP-principe. Dit is beschreven in Beleidskeuze: 2.1.1 "Stimuleren duurzaam, veilig en slim personenvervoer". De provincie is slechts bevoegd gezag voor een deel van het mobiliteitssysteem.

SGP-A198 Schriftelijk

2.1.1 Stimuleren duurzaam, veilig en slim personenvervoer.

De SGP mist in de verordening aandacht voor de situatie in het landelijk gebied, waar het (erg) OV schaars is. De OV-voorziening moet daar (eventueel vraag-gestuurd) veel optimaler worden ingezet. Dit komt ook de leefbaarheid van het landelijk gebied ten goede.

Het gebruik van spoorlijnen (die onder de verantwoordelijkheid van de Provincie vallen) moeten extra wordt gestimuleerd of OV-lijnen daarop worden aangehaakt. Verder moeten er meer maatregelen komen voor de (sociale) veiligheid in het OV en op de busstations/bushaltes.

De Provincie onderzoekt of er mogelijkheden zijn om het fietsen te bevorderen, à la de app 'Dat is zo gefietst': Fiets-app 'Da's zo gefietst!' | provincie Utrecht.

Antwoord

De provincie zet in op bereikbaarheid van de hele provincie per openbaar vervoer. Voor de meeste kernen is een reguliere busverbinding mogelijk. Waar geen reguliere buslijn uit kan komen, zet de provincie in op publieke mobiliteit, waarbij gekeken wordt naar flexibele oplossingen. Ook zet de provincie in op het stimuleren van het gebruik van onze HOV-lijnen. De spoorlijnen die onder het beheer van de provincie vallen zijn hier ook onderdeel van. De provincie heeft ook oog voor sociale veiligheid. Dit is onderdeel van beleidsuitwerking. Veiligheid op haltes en stations is in de regel geen bevoegdheid van de provincie maar van de wegbeheerder. De provincie gaat slechts over een relatief klein aantal haltes zelf.

We werken samen met andere overheden aan deze fietsapp. Dit is echter een uitwerking van de Visie en wordt daarom niet expliciet benoemd.

SGP-A199 Schriftelijk

De SGP zou hier [Omgevingsvisie] als aanvulling willen dat het gebruik van spoorlijnen en van de Waterbus extra wordt gestimuleerd of OV-lijnen daarop worden aangehaakt. Ook hier wil de SGP benadrukken dat de bereikbaarheid van (kleine kernen) in het landelijk gebied moet worden verbeterd. Dat is een belangrijke voorwaarde om voor de leefbaarheid in die

gebieden die nu al te kampen hebben met vergrijzing en het verdwijnen van noodzakelijke voorzieningen. Naast slimme oplossingen ziet de SGP hier ook de noodzaak van een forse financiële investering.

Antwoord

De provincie zet in op opwaardering van bestaand openbaar vervoer, om zo aantrekkelijker te zijn en meer reizigers te trekken. Hier worden bestaande lijnen opgewaardeerd, wat ook de bereikbaarheid van kleine kernen in het landelijk gebied verbetert. De vervoerders hebben de ontwikkelfunctie voor de ontwikkeling van het netwerk, waarbij moet worden aangetekend dat de relatie tussen de Waterbus en overig OV zeer zwak is. Er zijn bestaande middelen om te investeren in de infrastructuur van het OV. Hiernaast zijn er op dit moment nog de zogenaamde Bikkergelden, waar nu met vervoerder over wordt overlegd over de besteding daarvan. Dit is echter een beleidsuitwerking en is daarmee geen onderdeel van de omgevingsvisie.

SGP-A200 Schriftelijk

De SGP vindt het bijzonder dat voor windturbines nog volop ruimte (als secundaire levensbehoefte) wordt gereserveerd met de zoekgebieden terwijl de beperking op wonen en bedrijvigheid, maar ook op landbouw qua impact enorm is.

Daarnaast is het voor de SGP niet duidelijk ten koste van wat de turbines qua zoekgebieden geplaatst worden. Gaat dit ten koste van landbouwgrond, van toekomstig wonen of wat anders? Ook vindt de SGP het zorgelijk dat de geleerde lessen van Windpark Spui en de aanbevelingen uit het Randstedelijke Rekenkamerrapport niet in duidelijke en concrete artikelen én vormgeving en situering van zoekgebieden is verankerd. Dat baart de SGP zorgen én is in strijd met toezeggingen in eerdere debatten over dit onderwerp.

Antwoord

GS herkennen de zorg van de SGP over de schaarse ruimte en de samenloop met andere ruimtelijke opgaven. De opgenomen zoekgebieden reserveren geen ruimte bij voorbaat, maar geven aan waar verdere verkenning mogelijk is. Daarmee wordt geen keuze gemaakt ten koste van landbouw, woningbouw of bedrijvigheid; die afweging vindt pas plaats in het vervolgproces bij de uitwerking naar concrete locaties.

Daarbij geldt dat windturbines in de praktijk vaak goed te combineren zijn met agrarisch gebruik, waardoor sprake kan zijn van meervoudig ruimtegebruik en de landbouwfunctie grotendeels behouden blijft. In de OER zijn effecten op landbouw, wonen en landschap expliciet betrokken.

De lessen uit Windpark Spui en de aanbevelingen uit het Randstedelijk Rekenkamerrapport zijn meegenomen in de beoordeling en worden in de vervolgfase verder vertaald naar concrete randvoorwaarden voor inpassing en situering. De uiteindelijke keuzes hierover zijn aan Provinciale Staten.

SGP-A201 Schriftelijk

Nu de energieprijzen en daarmee de energieopbrengsten van zonnenvelden en turbines tegenvallen, verwacht de SGP een beleid dat de omwonenden en anderen die op basis van lokaal eigendom financiën gestoken hebben in projecten in bescherming worden genomen.

Er zijn zelfs al corporaties die hun reserves hebben moeten aanspreken om uit te kunnen keren. Aangezien investeren tot op heden buiten AFM-toezicht valt en de betrokkenen hier onvoldoende over de (enorme) risico's lijken te zijn of worden geïnformeerd zou de SGP willen voorstellen alsnog strenger beleid toe te passen om de belanghebbenden in bescherming te nemen zolang formeel toezicht op risico's ontbreekt.

Antwoord

Deelnemers via lokaal eigendom lopen risico's binnen hun eigen inleg, maar zijn niet hoofdelijk aansprakelijk. Veel projecten werken met langjarige contracten, waardoor schommelingen in marktprijzen beperkter effect hebben op deelnemers. GS hechten groot belang aan transparante informatie en professionalisering van energievoöperaties. In een onderzoek naar financieringsbehoefte wordt gekeken hoe deelnemers ondersteund kunnen worden en risico's beheerst kunnen blijven.

SGP-A202 Schriftelijk

De omgevingsvisie benadrukt de visie op erfgoed zoals opgenomen in het Faro-verdrag. Daarbij verschuift de functie van erfgoed van intrinsieke waarde naar verbinding en participatie. De SGP vindt het belangrijk dat de intrinsieke waarde van het erfgoed zélf niet ondersneeuwt. Erfgoed is meer dan sociale beleving, omdat het ons namelijk verbindt met onze geschiedenis en iets onvervangbaars doorgeeft aan toekomstige generaties. Die unieke waarde blijft bestaan, ook wanneer er een kortere of langere periode minder maatschappelijke aandacht voor is.

Antwoord

De provincie erkent de brede maatschappelijke trend waarin het erfgoedbegrip verbreedt, zoals ook beschreven in het verdrag van Faro. Dit betekent echter niet dat de intrinsieke waarde van erfgoed aan belang inboet. De cultuurhistorische waarde van erfgoed en waardevolle landschappen blijft een provinciaal speerpunt. Dit is leidend voor onze provinciale kroonjuwelen, landgoederen, kasteel- en molenbiotopen, en voor de bijdragen aan het behoud van rijksmonumenten.

SGP-A203 Schriftelijk

De SGP waardeert het positief dat specifiek benoemd wordt dat religieus erfgoed bij het terugbrengen van de restauratieachterstand bijzondere aandacht krijgt.

Antwoord

Religieus erfgoed heeft inderdaad onze bijzondere aandacht. Dit jaar wordt verder gewerkt aan het Programma Toekomst Religieus Erfgoed door IPO in samenwerking met Rijk en gemeenten (VNG).

SGP-A204 Schriftelijk

De SGP is positief over de aandacht voor bibliotheken. Het is goed voor de vorming en ontwikkeling van kinderen en volwassenen. Wel wil de SGP voorkomen dat de culturele sector wordt ingezet als vehikel voor brede maatschappelijke agenda's die buiten de kerntaken van de provincie liggen.

Antwoord

Openbare bibliotheken zijn essentiële maatschappelijke instellingen die bijdragen aan de vorming en ontwikkeling van de inwoners van Zuid-Holland. Met de subsidie aan Probiblio ondersteunen we bibliotheken bij het uitvoeren van hun vijf wettelijke basisfuncties. Tevens versterken we hiermee het bibliotheeknetwerk en de bereikbaarheid van informatie, conform de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. Over de inhoudelijke koers voor de komende jaren zijn afspraken gemaakt in het Landelijk Bibliotheekconvenant (2024–2027), dat zich richt op een geletterde samenleving, participatie en een leven lang ontwikkelen. Vanuit onze wettelijke rol blijven wij in gesprek met partners over deze koers, terwijl gemeenten primair verantwoordelijk blijven voor de lokale bibliotheek en het aanbod.

SGP-A205 Schriftelijk

De SGP mist de constatering dat vruchtbare landbouwgrond ook gezonde natuur is. De visie moet gebaseerd zijn op instandhouding die gebaseerd is op onderbouwde nulpunt situaties en niet op rekenkundige modellen zonder kwalitatieve data en zonder nulpunten. De visie gaat nu ook uit van verhoging. De SGP pleit om daarbij toe te voegen: voor zover dit wettelijk vereist is.

Antwoord

Voor natuur zijn de belangrijkste wettelijke doelstelling de VHR doelen. Deels is dit niet verenigbaar met vruchtbare grond, omdat veel van de te beschermen natuurdoelen juist afhankelijk zijn van voedselarme omstandigheden. Maar landbouw en natuur gaan in veel gevallen wel samen, zoals bij boerenlandvogels en groenblauwe dooradering. Dit staat ook zo beschreven onder beleidsdoel 5-1 gezonde natuur. In de het omgevingsbeleid zitten geen provinciale koppen op de wettelijke doelen of bestuurlijke afspraken, dus GS ziet geen meerwaarde in de toevoeging "voor zover dit wettelijk vereist is".

SGP-A206 Schriftelijk

Evenals bij doel 5.1, Gezonde natuur, zou de SGP het willen beperken tot de wettelijk vereiste doelen, waarbij vruchtbare landbouwgrond ook als natuur gerekend wordt. De constatering dat de biodiversiteit sterk onder druk staat dient onderbouwd te worden met nulpunt situaties, kwalitatieve gemeten data, bij specifieke gebieden (dus niet generiek) en met oog op natuurlijke verandering door verandering van het klimaat (het veranderende klimaat zorgt voor verdwijnende en nieuwe soorten).

Het boerenland-vogelbeheer mag met het voornemen over 'extra benodigd oppervlak' er niet toe leiden dat agrarisch ondernemen substantieel (op termijn) onmogelijk wordt gemaakt. Het beheer moet financieel aantrekkelijk zijn voor agrarische ondernemers in het totaal plaatje van hun verdienmodel.

Antwoord

GS zijn het ermee eens dat Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) financieel aantrekkelijk moet zijn. Daarom zetten GS, samen met andere provincies zich in voor het structureel verbeteren van de vergoedingen voor het ANLb. Daarnaast vinden GS het van belang om te vermelden dat het ANLb werkt op basis van vrijwilligheid. Dit zien GS als een zeer belangrijke pijler onder het ANLb. Meedoen aan ANLb is en blijft dus, wat GS betreft, een keuze die individuele agrariërs kunnen nemen.

SGP-A207 Schriftelijk

De aanpak van drukfactoren rondom Natura 2000 gebieden moet, evenals in Natura 2000 gebieden zelf, onderbouwd worden door concrete, valide en betrouwbare meetgegevens op basis van een nulpunt in het verleden. Alleen dan kan volgens de SGP de ‘instandhouding’ objectief bepaald worden.

Agrarische ondernemers moeten zelf, in combinatie met gebiedsprocessen, met een eigen, vrijwillig instrumentarium kunnen bijdragen aan de aanpak van drukfactoren. Ook eventueel noodzakelijke zonering als instrument valt onder deze manier van aanpak. De SGP is tegen een uitbreiding met nieuwe NNN-gebieden. De bevolking groeit (in Zuid-Holland extra door de trek naar de Randstad), de internationale onzekere situatie maakt eigen voedselproductie meer noodzakelijk, kwalitatief is geïmporteerd voedsel niet beter en niet in betere omstandigheden geproduceerd. Het transport van voedsel over grote afstanden is ook onnodig milieubelastend. Nederland is in kwantiteit veel meer een voedsel-importerend land doordat we goedkoop voedsel importeren, bewerken en weer grotendeels exporteren¹. En we exporteren ook binnenlands product. Ons land ligt in een rivierdelta, is gezegend met uiterst vruchtbare landbouwgrond en dat moet niet vernietigd worden. Daarbij heeft productieve landbouwgrond ook natuurwaarde en landschappelijke waarde. Dit dient in het RO-beleid ook te worden onderkend en erkend.

Antwoord

De aanpak van de drukfactoren is gebaseerd op de meest recente monitoringsgegevens. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar wat nodig is voor het behalen van de Natura 2000 doelen, en of maatregelen buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied daarbij een nuttig en noodzakelijk instrument zijn. De voorgestelde maatregelen zijn te koppelen aan de instandhouding doelstellingen van de gebieden en zonering is geen doel op zich.

De verdere uitwerking van de maatregelen wordt integraal benaderd. Dit betekent dat er naast het doel van de ecologische maatregel ook rekening wordt gehouden met, onder andere, het effect van de maatregel op de bestaande natuur en de landschappelijke waarde van de locatie van de te nemen maatregel.

Het huidige instrumentarium voor de aanpak drukfactoren kent een vrijwillige basis. De gebiedsprocessen zijn dan ook van groot belang om de aanpak te laten slagen.

In de huidige aanpak is niet voorzien dat agrarische gebieden worden aangewezen als NNN (buiten wat PS al als NNN hebben begrensd).

SGP-A208 Schriftelijk

De aanpak van stikstofreductie moet onderbouwd worden door concrete, valide en betrouwbare meetgegevens op basis van een nulpunt in het verleden. De stikstofnorm in de vorm van de onder experts omstreden kritische depositie waarde (KDW) moet wat de SGP verruimd worden naar een realistische norm.

Antwoord

De kritische depositiewaarde (KDW) is een internationaal geaccepteerde norm die is aangepast op de Nederlandse situatie. Deze norm blijven wij als provincie hanteren.

SGP-A209 Schriftelijk

De SGP mist een landbouwvisie.

Dat is kwalijk want daar wachten we al heel lang op en die is ook al eerder toegezegd. Hierdoor kunnen we dit onderdeel minder goed beoordelen. De SGP onderschrijft het voornemen om voldoende en kwalitatief goede landbouwgrond te behouden als randvoorwaarde voor een toekomstbestendige voedselvoorziening. Maatregelen om dit echt na te leven zijn onmisbaar, gelet op het strategisch belang ervan. De SGP zou in de herziening de optie om meer landbouwgrond te realiseren om ook op die wijze extensivering mogelijk te maken uitgewerkt willen zien.

Antwoord

In 2026 start een Herziening omgevingsbeleid voor landbouw, waarin we een visie op de landbouw richting 2050 opnemen en ook het beleid voor behoud van voldoende landbouwgrond verder uitwerken. De startnotitie voor deze Herziening staat gepland voor het tweede kwartaal van 2026.

SGP-A210 Schriftelijk

De provincie dient in 2027 te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW). De SGP onderschrijft dat een goede waterkwaliteit van belang is voor de inwoners van Zuid-Holland. Daarnaast vindt de SGP dat wetten, en in dit verband het behalen van de doelstelling in de KRW, moeten worden nageleefd. De SGP wil wel dat maatregelen gebaseerd zijn op concrete nulmetingen en valide en consistente data uit voldoende metingen. Watervervuiling wordt te veel onterecht aan de landen tuinbouw toegeschreven. Onlangs werd bijvoorbeeld uit metingen bekend dat de vervuiling die uit het buitenland door rivieren wordt aangevoerd een substantiële bijdrage levert. Dit benadrukt het pleidooi van de SGP voor beleid op basis van concrete data en nulmetingen.

Antwoord

Wij nemen kennis van uw standpunt. De methode van monitoring en beoordeling wordt vastgesteld in het KRW-monitoringsprogramma, waarvoor de Minister van Infrastructuur en Waterstaat verantwoordelijk is. Dit programma bevat specifieke eisen met betrekking tot de verstrekking van de monitoringsresultaten en de beoordeling van die resultaten door de bestuursorganen die belast zijn met de monitoring. Het monitoringsprogramma dient volledig in overeenstemming te zijn met de bepalingen van de KRW.

SGP-A211 Schriftelijk

De SGP heeft grote bezwaren tegen artikel 7.41 van de omgevingsverordening. Volgens de SGP is het onverantwoord om de ruimte vast te leggen zonder goed zicht te hebben op de gevolgen daarvan, gezien de beschikbare informatie. De herziening zou duidelijk moeten maken waarop dit besluit is gebaseerd en wat de gevolgen zijn voor de huidige situatie, lopende aanvragen en de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van bedrijvigheid en wonen. Het beleid dient gericht te zijn op besluiten waarover het provinciebestuur niet al na enige tijd spijt gaat krijgen. De impact op kleine kernen blijft voor

ons onduidelijk. Wat is hun perspectief en hoe verandert hun situatie? Hoe past het beleid voor Sliedrecht Noord in de nieuwe strategie, en wanneer geldt dit gebied als een zwaarwegend algemeen belang? Is er een duidelijk afwegingskader of beslisboom voor wat als zwaarwegend wordt gezien? De SGP wil inzicht in de criteria, zodat per project helder is waarom iets uit oogpunt van het algemeen belang wel of niet zwaarwegend is. Wat houdt de toets voor 'geen reële mogelijkheden' precies in? De SGP wil dit punt graag volledig geschrapt zien. Als deze bepaling toch blijft bestaan, vindt de SGP dat er ten minste een termijn aan gekoppeld moet worden, bijvoorbeeld: geen reële mogelijkheden binnen vijf jaar. Al jaren stelt de SGP vast dat binnenstedelijke plannen vaak te lang als optie blijven staan, terwijl het perspectief om binnen vijf jaar te bouwen meestal ontbreekt. Daardoor worden andere kansrijke projecten onnodig lang tegengehouden, waardoor de woningbouw in onze provincie stagneert. De SGP is van mening dat het woningbouwbeleid dient te worden aangepast zodat Provinciale Staten (PS) inzicht krijgen in alle 3ha-verzoeken. Bij een voldoende uitgewerkte aanvraag moeten deze verzoeken door Gedeputeerde Staten (GS) aan PS worden voorgelegd. In de huidige praktijk krijgt PS niet eens de gelegenheid om te besluiten over de opname van locaties op de 3ha-kaart, terwijl deze beslisbevoegdheid bij PS hoort te liggen. De SGP vindt dat dit recht aan PS voorbehouden moet blijven en pleit ervoor dat dit proces in de herziening ook wordt vastgelegd. Daarnaast constateert de SGP dat de voortgang van de woningbouw onvoldoende is en dat de gestelde doelstellingen richting het Rijk bij lange na niet worden behaald. Dit komt mede door het beleid omtrent buitenstedelijk wonen. De SGP pleit er daarom voor dat de beperkingen in deze herziening grotendeels worden weggenomen en dat er een duidelijk afwegingskader wordt opgenomen, waarmee PS de ruimtelijke ordening adequaat kan bewaken.

Antwoord

In het coalitieakkoord is afgesproken dat er geen nieuwe 3 ha locaties worden toegevoegd, met uitzondering van Sliedrecht Noord en Gnephoeck. Voor beide ontwikkelingen wordt een zorgvuldig traject belopen, samen met de betrokken partners. Voor de bestaande 3 ha locaties geldt dat gemeenten worden aangespoord om deze te ontwikkelen zodat woningbouw en eventuele andere functies daar gerealiseerd kunnen worden. Met de herziening 2025 zetten we nadrukkelijker in op toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling waarbij we de schaarse ruimte in Zuid-Holland beter beschermen en benutten én de juiste functie op de juiste plek laten landen. We beschermen de onbebouwde ruimte en daarom worden de mogelijkheden om deze verder te bebouwen beperkt. Binnen Zuid Holland zijn er voldoende woningbouwlocaties om te voorzien in de woningbehoefte. Om die reden staan wij op dit moment geen nieuwe Buiten stedelijke locaties toe van meer dan 3ha.

SGP-A212 Schriftelijk

De SGP is van mening dat de onderbouwing van de gemaakte keuzes, zowel binnen als buiten de stad, onvoldoende is toegelicht wat betreft het belang en de impact daarvan. Er is onduidelijkheid over de ruimtelijke en toekomstbestendige verantwoording van deze keuzes, evenals over de specifieke kansen die de regio of PS zou kunnen benutten of juist niet. Daarnaast acht de SGP het zorgelijk dat er geen integrale afwegingen zijn gemaakt, of deze in ieder geval niet transparant zijn voor PS. Het ontbreken van verschillende informatielagen maakt het voor PS niet mogelijk om inzicht te krijgen in welke keuzes waar zijn gemaakt of nog moeten worden genomen, noch wat de mogelijke gevolgen van deze keuzes zijn of kunnen zijn. Krijgt PS genoeg ondersteuning bij het oplossen van de Ruimtelijke Puzzel? We

zien dat maatschappelijke opgaven en behoeften nauwelijks of onvoldoende worden meegenomen. Daardoor is niet goed zichtbaar hoe de puzzel in een gemeente wordt gelegd, of onze keuzes daarbij helpen of dat deze juist belemmerend werken. De SGP heeft geen inzicht gekregen uit de Herziening of het voorgestelde beleid mogelijk schuurt met dat van gemeenten en regio's. Als er sprake is van conflicterend beleid, blijft onduidelijk welke afwegingen zijn gemaakt om het beleid toch door te voeren. We lezen daarover nauwelijks tot geen motivering of beoordelingskader terug. De SGP ziet graag ook een uiteenzetting over de resterende opgaven die momenteel niet kunnen worden opgelost.

De SGP constateert dat er onvoldoende transparantie is over het strategisch aangekochte grondbezit, met name ten aanzien van het gebruik van deze gronden en de overwegingen achter genomen besluiten. Daarnaast wordt gevraagd naar de reden waarom Gedeputeerde Staten weinig tot geen concrete stappen ondernemen om tijdelijke woningbouw beleidsmatig en qua regelgeving te stimuleren. Als dat door procedures komt, dan kunnen die wat de SGP vereenvoudigd worden.

Antwoord

Met het Ruimtelijk Voorstel (TRO) geeft de provincie invulling aan de door Provinciale Staten vastgestelde koers voor een toekomstbestendig Zuid-Holland. We erkennen de zorgen over de onderbouwing van deze koers; de noodzaak hiervan blijkt uit het feit dat onze steden en dorpen in 60 jaar tijd in oppervlakte zijn verdubbeld, terwijl de ruimte voor landbouw met 25% is afgenomen. Om deze trend te keren en de schaarse ruimte optimaal te benutten, hanteren we vier centrale principes:

- *Een gezonde en veilige leefomgeving als basis voor elke ontwikkeling.*
- *De erkenning dat ruimte niet onbeperkt is, wat scherpe keuzes noodzakelijk maakt.*
- *Sturing op kwaliteit en maximale maatschappelijke waarde.*
- *Een zorgvuldige afweging van kosten en baten op zowel de korte als lange termijn.*

Onze koers richt zich op brede welvaart, waarbij water en bodem sturend zijn voor een veilige inrichting. We streven naar een toekomstbestendige economie met aandacht voor circulariteit en de energietransitie. Omdat we begrijpen dat de "ruimtelijke puzzel" lokaal grote impact heeft, bieden we via gebiedsprocessen (zoals NOVEX en ZH-PLG) ruimte voor regionale inbedding en maatwerk. Hierbij kunnen flexibiliteitsinstrumenten worden ingezet om plannen passend te maken bij de lokale context.

Ten aanzien van het strategisch grondbeleid verduidelijken we dat dit instrument dienend is aan onze provinciale doelen. Hoewel we geen garanties kunnen geven op de beschikbaarheid van grond voor specifieke sectoren op de lange termijn, geschieden aankopen altijd vanuit een integrale afweging om de realisatie van onze gezamenlijke opgaven te ondersteunen. Zo borgen we dat schaarse grond efficiënt wordt ingezet voor de balans tussen wonen, werken en een vitaal landelijk gebied

SGP-A213 Schriftelijk

6.2.4 Ontwikkelingen houden rekening met water en bodem.

De SGP steunt de aanpassing van het omgevingsbeleid waarbij rekening gehouden wordt met de grenzen van het water- en bodemsysteem. De SGP hecht eraan om in het omgevingsbeleid helder uit te werken hoe het water- en bodemsysteem randvoorwaardelijk

gaat of moet zijn, naast andere randvoorwaarden zoals ‘eerst bewegen, dan bouwen’. De SGP hecht wel aan gemeentelijke autonomie en ziet voor de provincie een rol als regisseur bij gemeenten en waterschappen.

Antwoord

Water en Bodem zijn in Herziening 2025 opgenomen als prioritaire opgave waarmee de eerste stappen worden gezet naar het in de toekomst mogelijk maken van water en bodem sturend als randvoorwaardelijk maken.

SGP-A214 Schriftelijk

De SGP merkt op dat recreatie en toerisme als neveneffect leiden tot extra druk op de natuur. Daarom stelt de SGP voor om te onderzoeken of het belasten van toegang en parkeergelegenheid bij natuurgebieden kan bijdragen aan het verminderen van deze druk.

Antwoord

In december 2025 is de Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie vastgesteld. Een van de maatregelen is de ‘Aanpak drukfactoren, in overgangszones waar nuttig en noodzakelijk’. Ten behoeve van de uitwerking van deze maatregel heeft de provincie Zuid-Holland onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijke maatregelen voor het verminderen van drukfactoren in de Natura 2000- gebieden, waaronder recreatie. Voor Natura 2000 gebieden lijkt het nu dus niet opportuun om een apart spoor te verkennen, ook omdat maatregelen vaak maatwerk zijn en niet elke maatregel overal noodzakelijk of effectief is. Voor andere natuurgebieden is ook maatwerk geboden. Niet alles hoeft of kan overal. Er is niet overal druk op de natuur en daar waar dit wel is, kan bijvoorbeeld voorlichting i.c.m. handhaving om op de paden te blijven of betere afspraken over losloopgebieden voor honden al voldoende effectief zijn. Daarnaast kan het beprijzen van toegang of parkeergelegenheid in sommige gevallen bijdragen aan gedragsbeïnvloeding, maar de effectiviteit hiervan is wisselend. Bezoekers zijn misschien bij aantrekkelijke gebieden bereid te betalen, maar tegelijkertijd bestaat dan het risico dat mensen met een kleinere beurs moeten uitwijken naar andere groengebieden. Dat is onwenselijk vanuit het oogpunt van gelijke toegang tot groen, het behouden van betaalbare vrijetijds mogelijkheden en het stimuleren van bewegen. Wij richten ons dus op maatwerk per gebied, met een mix van spreiding, inrichting, communicatie en – waar passend – sturingsinstrumenten, in plaats van een generieke invoering van toegangs- of parkeertarieven.

SGP-A215 Schriftelijk

Verhogen van grondwaterpeil kan ook bereikt worden door effectievere methoden dan peilverhoging van oppervlaktewater. Waarmee zelfs de toegekende functie gefaciliteerd kan blijven worden. (Water infiltratie systeem, WIS, bijvoorbeeld). Met peil opzet wordt de landbouw sterk gehinderd, schade aan biodiversiteit aangebracht, en spoelen meer nutriënten uit. Dat bleek bij proeven in de Krimpenerwaard. Daarbij bleek ook dat de perceel vernatting niet egaal was. Aan de slootkanten erg nat, midden in het perceel geen effect. WIS was veel effectiever.

Antwoord

Dit aandachtspunt verwijst naar kennis uit onderzoeken die door provincie zijn (mede)gefinancierd en bekend zijn. Deze zijn/worden opgepakt in vervolgonderzoek (o.a. naar beheersen/voorkomen van aangehaalde negatieve punten).

SGP-A216 Schriftelijk

7.3.2 Klimaatadaptatie.

De SGP pleit ervoor om de gevolgen van het veranderende klimaat integraal mee te nemen in andere opgaves van de provincie, zoals woningbouw en landbouw. Bij woningbouw kan gedacht worden aan normen voor waterafvoer, grijs water, waterberging en waterbuffering. Bij landbouw kan gedacht worden aan de noodzaak van strategisch voedselbeleid. Voldoende vruchtbare landbouwgrond is nodig om de toenemende bevolking te voorzien in hun behoefte en meer eigen voedselproductie te waarborgen. De veranderingen van het klimaat zorgen voor een andere biodiversiteit. Soorten komen en gaan in dat (natuurlijke) proces. De SGP wil afwegen of het hierbij zinvol om “de natuur zijn gang te laten gaan” i.p.v. bij een ander klimaat aan beleidsdoelen vast te houden die niet meer passen bij het nieuwe klimaat. Kortom: bij klimaatadaptatie hoort ook beleidsadaptatie.

Antwoord

In de Herziening 2025 worden de eerste beleidsstappen gemaakt voor het watersysteem. Een nadere uitwerking voor het bodemsysteem komt aan bod in latere herzieningen. Waarbij de voedselproductie een belangrijk aandachtspunt is voor de Herziening Landbouw.